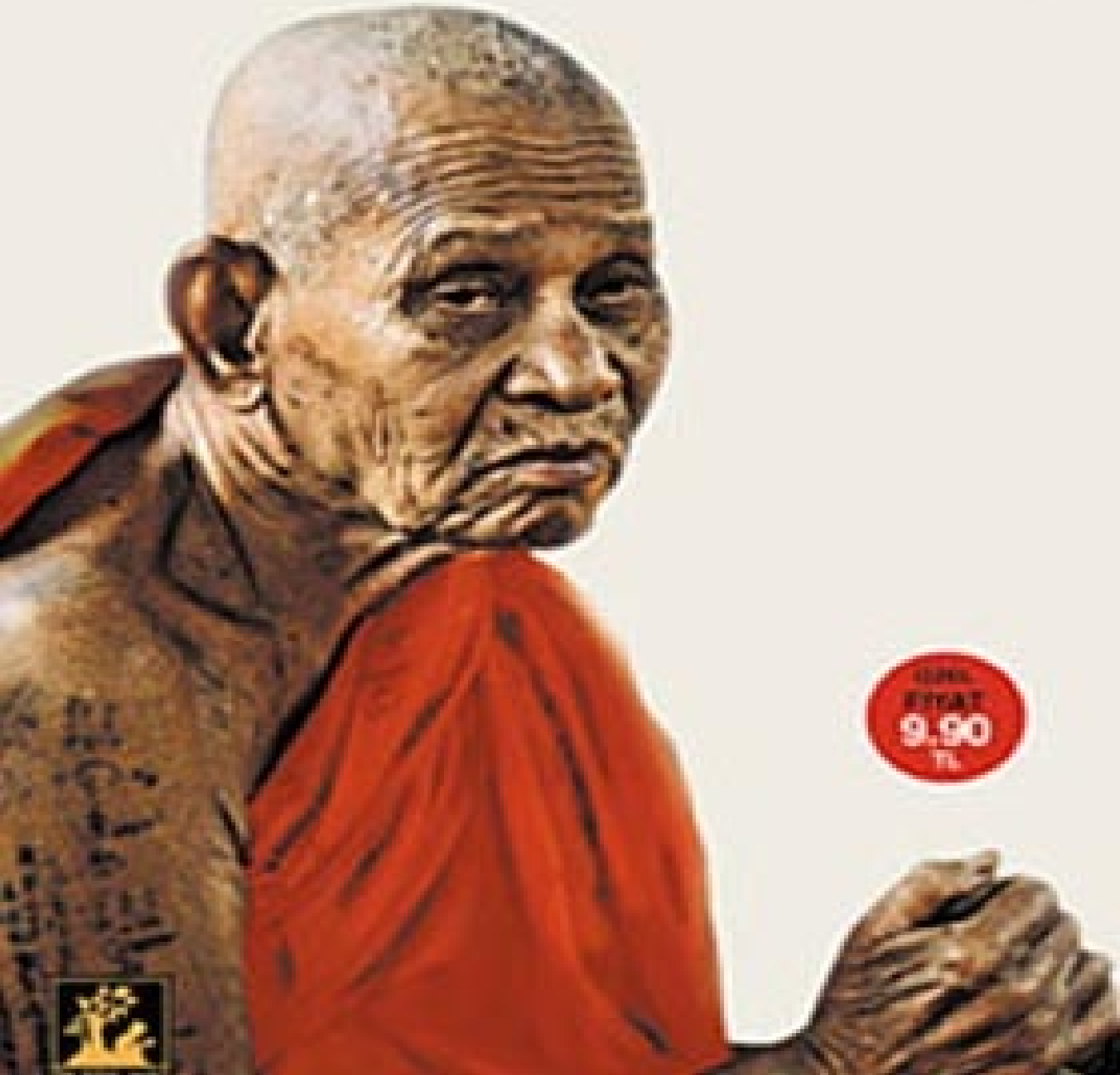

FRIEDRICH

NIETZSCHE

BÖYLE BUYURDU ZERDÜŞT

GENEL
FİYAT
9.90
TL

Friedrich Nietzsche

Çeviri: Korkut Ata

İlgi kültür sanat

Cep Yayın No: 10

Böyle Buyurdu Zerdüşt

Friedrich Nietzsche

Genel Yayın Yönetmeni / Ahmet İzci

Çeviri / Korkut Ata

Editör / Taner Dilekçen

İç Tasarım / Adem Şenel

Kapak Fotoğrafi / Dr. Serhat Demiroğlu

Kapak / Yunus Karaaslan

T. C. Kültür Bakanlığı Sertifika No:14111

© İlgi Kültür Sanat Yayıncılık 2010

İlgi Kültür Sanat Yayıncılık

Çatalçeşme Sokak. No: 27/10

Cağaloğlu / İSTANBUL

Tel: 0212 526 39 75

Belgegeçer: 0212 526 39 76

www.ilgiyayinevi.com

bilgi@yayinevi.com

BİRİNCİ BÖLÜM

***

ZERDÜŞT'ÜN BAŞLANGIÇ SÖYLEVİ

1

Zerdüşt otuz yaşındayken yurdunu ve yurdunun gölünü bırakarak dağa çekildi. Orada on yıl boyunca bıkmadan, usanmadan ruhunu dinledi. Ama sonunda gönlünde bir değişiklik duydu. Bir gün tan kızıllığında kalktı, güneşin karşısına geçti ve ona şöyle seslendi:

“Ey büyük yıldız, aydınlatacak bir şeyin olmasa yazgın ne olurdu? On yıl var ki buraya, mağarama çıkıyorsun. Eğer ben, kartalım ve yılanım olmasaydık ışığından ve yolundan bezerdin. Fakat biz her sabah seni bekledik. Işığının fazlasını aldık ve bunun için seni kutsadık. Bak; ben, fazla bal toplamış arı gibi uzanacak ellere muhtacım.

İnsanlar arasında akıllılar deliliklerine, fakirler de zenginliklerine bir defa daha sevininceye kadar armağanlarımı paylaştırmak istiyorum. Bunun için aşağılara inmeliyim. Nasıl ki sen cömert yıldız, akşamları denizin arkasına iniyor ve arka dünyaya ışık götürüyorsan ben de senin gibi, inmek istediğim insanların aralarına inmeliyim.

Ey, en büyük mutluluğu bile kıskanmadan görebilen tok göz, beni kutsa. Taşmak isteyen kadehi kutsa ki içinden su, altın gibi aksın ve mutluluğun parıltılarını her tarafa taşınsın. Bak, bu kadeh yine boşalmak, Zerdüşt yine insan olmak istiyor.”

Zerdüşt'ün inişi böyle başladı.

2

Zerdüşt, yalnız olarak dağdan aşağıya indi ve kimse ile karşılaşmadı. Fakat ormanın içine girince karşısına yaşlı bir adam çıktı. Bu adam ormanda kök toplamak için kutsal kulübesinden çıkmıştı. İhtiyar, Zerdüşt'e şöyle seslendi:

“Bu yolcu bana yabancı gelmiyor, bir kaç yıl önce buradan geçmişti. Adı Zerdüşt'tü, fakat o değişmiş. O zaman külünü dağa götürüyordun, bu gün ateşini vadilere mi taşımak istiyorsun? Kundakçılık cezasından korkmuyor musun? Evet, Zerdüşt'ü tanıdım. Onun gözü saftır ve ağzında hiçbir kin gizlenmez. Dans eder gibi yürümesi ondan değil mi? Zerdüşt değişmiş, Zerdüşt çocuk olmuş. O uyanıktır; şimdi uyuyanlar arasında ne yapacak? Yalnızlıkta iken bir deniz içindeymiş gibi yaşıyordun ve deniz seni taşıyordu. Şimdi ne yazık ki karaya çıkmak istiyorsun. Ne yazık ki gövdeni yine kendin sürüklemek istiyorsun.”

Zerdüşt cevap verdi: “İnsanları seviyorum.”

İhtiyar dedi ki; “Benim ormana ve yalnızlığa çekilişim neden, insanları pek çok sevdiğimden değil mi? Şimdi tanrıyı seviyorum. İnsanları sevmiyorum. İnsan, bence oldukça eksik bir şeydir. İnsan

sevmek beni yok edebilirdi.”

Zerdüşt dedi ki; “Ne diye sevgiden bahsediyorum, ben insanlara bir armağan götürüyorum.”

İhtiyar; “Onlara bir şey verme. Onlardan al, daha iyi. Onlardan bir şey al ve onlarla beraber taşı, daha iyi. Bu onların hoşuna gider, yeter ki senin hoşuna gitsin. Eğer ki onlara bir şey vermek istersen sadakadan başka bir şey verme. Ve bunun için de onları dilendir.” dedi.

Zerdüşt; “Hayır” dedi. “ben sadaka vermem. Sadaka verecek kadar fakir değilim.”

İhtiyar, Zerdüşt’e güldü ve şöyle dedi:

“Öyle ise hazinelerini kabul ettirmeye bak. Onlar yalnızlığa çekilenlere karşı güvensizdir ve bizim armağan vermek için geldiğimize inanmazlar. Bizim, sokaklardaki adımlarımız onlara çok sessiz gelir. Gece, güneşin doğmasından çok önce, yataktayken, bir adamın ayak sesini işitseler kendi kendilerine ‘bu hırsız nereye gidiyor?’; diye sorarlar. İnsanlara gitme, ormanda kal. Hayvanlar arasına gitsen daha iyi. Neden benim gibi olmak istemiyorsun? Ayılar arasında ayı, kuşlar arasında kuş.”

“İhtiyar, ormanda ne yaparsın?” diye sordu Zerdüşt. İhtiyar şöyle dedi:

“Ben şarkılar besteleyip söylerim ve şarkılar bestelerken güler, ağlar ve söylenirim. Böylece tanrıyı överim. Şarkı söyleyerek, ağlayarak, gülererek tanrıyı, kendi tanrımı överim. Şimdi söyle bakalım bize getirdiğin armağan ne?”

Zerdüşt, bu sözü işitince ihtiyarı selamladı ve şöyle konuştu:

“Size verecek neyim olabilir? Bırakın, çabuk gideyim de sizden bir şey almayayım.”

İhtiyarla Zerdüşt iki çocuk gibi, gülüşerek ayrıldılar.

Zerdüşt, yalnız kalınca kendi kendine söylendi: “Nasıl oluyor da ormandaki bu kutsal ihtiyar, tanrının ölmüş olduğunu daha işitmemiş bulunuyor?”

3

Zerdüşt, ormanın eteklerinde bulunan en yakın kasabaya vardığında halkı, bir ip cambazını seyretmek için geldikleri pazar yerinde toplanmış buldu. Zerdüşt halka şöyle seslendi:

“Ben size ‘İnsanüstü’nü öğretiyorum. İnsan, aşılması gereken bir şeydir. Onu yenmek için ne yaptınız? Şimdiye kadar bütün varlıklar kendilerinden üstün bir varlık yarattılar. Siz bu büyük yaratışın gerisinde mi kalacaksınız? İnsanı aşacağınız yerde hayvanlığa dönmeyi mi tercih edeceksiniz?

İnsana göre maymun nedir? Gülünecek veya acı bir utanç verecek bir şey. İşte insan da ‘İnsanüstü’ne göre böyle olmalıdır. Gülünecek veya acı bir utanç verecek bir şey. Siz, solucandan insanlığa kadar yol aldınız ve içinizde birçok şey hâlâ solucandır. Bir zamanlar maymundunuz ve şimdi bile insan, her maymundan fazla maymundur.

İçinizde en yetkininiz bile, yalnız bir ot ve hayal karışımıdır. Ben sizin hayalet veya ot mu olmanızı isteyeyim?

Bakın size ‘İnsanüstü’nü öğretiyorum.

‘İnsanüstü’ dünyanın, yaşamın amacıdır. İradeniz demelidir ki: “‘İnsanüstü dünyanın, yaşamın amacı olmalı.’”

“Size yalvarıyorum kardeşlerim, dünyaya, yaşama sadık kalın ve size öbür dünya ümitlerinden bahsedene kanmayın. Bunlar bilerek veya bilmeyerek zehir saçanlardır.

Bunlar, yaşamı aşağı görenlerdir, ölüm halinde olanlardır ve kendileri zehirlenmişlerdir. Yaşam, bunlardan usanmıştır. Bırakın gitsinler.

Bir zamanlar tanrıya isyan, en büyük günahı. Fakat tanrı öldü ve onunla birlikte bu günahlar da öldü. Şimdi en korkunç şey, yaşama karşı günah işlemek ve ‘bilinmesi mümkün olmayanı’ yaşamın amacından üstün tutmaktır.

Bir zamanlar ruh, bedeni aşağılardı ve o zaman bu küçümseme büyük bir beceriydi. Ruh; bedeni cılız, çirkin ve aç görmek isterdi ve böylece bedenden ve yaşamdan sıyrılmak isterdi.

Ah, bu ruhun kendisi cılızdı, çirkindi ve açtı; işkence de bu ruhun şehvetiydi.

Fakat kardeşlerim, siz söyleyin; bedeniniz ruhunuz hakkında ne diyor? Ruhunuz, fakirlikten, kirlilikten ve acınacak bir rahat düşkünlüğünden meydana gelmiş değil midir?

Gerçekten, insan kirlı bir nehirdir, kirlı bir nehri kirlenmeden içine alabilmek için bir insanın deniz olması gerekir.

Bakın, size ‘İnsanüstü’nü öğretiyorum. O, işte bu denizdir ki içinde büyük küçümsemeniz bataabilir. Görüp geçirebileceğiniz şeylerin en büyüğü nedir? Bu büyük küçümsemenin zamanıdır. Mutluluğunuzun, aklınızın ve erdemlerinizin de size iğrenç geleceği zamandır.

“Benim şansım nedir ki? O; fakirlik, kirlilik, acınacak bir rahat düşkünlüğü. Fakat yazgım varlığına sahip çıkmalıydı” diyeceğiniz zamandır.

“Benim aklım nedir ki? O; bilgiye karşı bir aslanın yiyeceğine duyduğu şiddetli isteği duyuyor mu? O; fakirlik, kirlilik acınacak bir rahat düşkünlüğüdür.” diyeceğiniz zamandır.

“Benim erdemim nedir ki? O, henüz beni çıldırtmadı. İyilik ve kötülüklerimden ne kadar bıktım. Bunların hepsi yoksunluk, kirlilik ve acınacak bir rahat düşkünlüğüdür.” diyeceğiniz zaman.

“Benim adaletim ne ki? Alev ve kömür olduğumu görmüyorum. Oysaki adil olan, alev ve kömür olur.” diyeceğiniz zaman.

“Benim acımam nedir ki? Acıma, insanları sevenin çakıldığı bir çarmıh değil midir? Oysaki benim acımam henüz bir çarmıha gerilmedi.” diyeceğiniz zaman.

Böyle konuşuyor, böyle bağılıyor muydunuz? Ah sizin böyle bağırdığınızı bir işitebilsem!

Günahınız değil, kanaatkârlığınız göklere haykırıyor. Günahınızın içinde bulunan cimriliğiniz göklere haykırıyor.

Diliyle sizi yalayacak yıldırım nerede? Sizin aşılmanız gereken cinnet nerede?

Bakın, size ‘İnsanüstü’nü öğretiyorum. O, bu yıldırımdır; o, bu deliliktir.”

Zerdüşt, sözlerini bitirince halktan biri bağırdı: “İp cambazının sözlerini çok dinledik, şimdi artık kendisini gösterin bize” ve bütün halk Zerdüşt’e gülüyordu. Fakat bu sözlerin kendisine yöneldiğini sanan ip cambazı, işinin başına geçti.

4

Zerdüşt, halka şaşırarak baktı. Sonra şöyle konuştu:

"İnsan bir iptir ki hayvanla ‘İnsanüstü’ arasına gerilmiştir. Uçurum üstünde bir ip!

Tehlikeli bir geçiş, tehlikeli bir yolculuk, tehlikeli bir geriye bakış, tehlikeli bir ürperiş ve duraklayış. İnsanda büyük olan şey nedir? Bir amaç değil, bir köprü oluşudur.

İnsanda sevilebilecek şey, onun bir geçiş ve bir batış olmasıdır.

Ben o adamları severim, çünkü yaşamayı bilmezler, ola ki batanlar olsunlar, çünkü onlar karşıya geçenlerdir.

Ben büyük küçümseyicileri severim, çünkü onlar saygılılardır ve karşı kıyıya duyulan özlemin oklarıdır.

Ben o adamları severim, çünkü batmak ve kurban olmak için ancak yıldızların ardında bir yer aramazlar; aksine, kendilerini yaşama kurban ederler, ta ki yaşam bir zaman gelip ‘İnsanüstü’nün olsun!

Ben o adamı severim, çünkü anlamak için yaşar ve ‘İnsanüstü’nün geleceğini anlamak ister.

Ben o adamı severim, çünkü ‘İnsanüstü’ne ev yapmak ve ona toprak, hayvan ve bitki hazırlamak için çalışır ve keşifler yapar. Böylece kendini yok etmek ister.

Ben o adamı severim -ki o kendi değerlerini sever; çünkü değerler, kendini yok etmenin ve özlemin bir okudur.

Ben o adamı severim, çünkü kendisine bir damla bile fikir ayırmaz, aksine tamamen erdeminin ruhu olmak ister. O, böylece fikir halinde köprüyü geçer.

Ben o adamı severim ki; erdeminden askısını ve felaketini hazırlar: O böylece ancak erdeminin hatırı için yaşar ve daha fazla yaşamak istemez.

Ben o adamı severim ki; çok fazla erdeme sahip olmak istemez. Bir erdem iki erdemden daha fazla erdemdir. Çünkü o erdem belanın asıldığı düğümdür.

Ben o adamı severim ki; ruhunu harcar, teşekkür beklemez ve hiçbir şey geri vermez. Çünkü o, daima armağan verir ve kendisini korumak istemez.

Ben o adamı severim ki; zar kendi lehine düştüğü zaman utanır ve sorar: “Ben bir hilekâr mıyım?” Çünkü o harcanmak ister.

Ben o adamı severim ki; işine altın sözlerle başlar ve verdiği sözlerden fazlasını yerine getirir. Çünkü o yok olmayı ister.

Ben o adamı severim ki; gelecektekilere yakışır ve geçmiştekileri kurtarır. Çünkü o var olan durum yüzünden harcanmak ister.

Ben o adamı severim ki; tanrısını hükmü altına alır. Çünkü tanrısını sever, zira o tanrısının gazabı yüzünden yok olmalıdır.

Ben o adamı severim ki; ruhu, yaralandığı zaman da derindir ve küçük bir macera yüzünden harcanabilir. O, böylece köprüyü severek geçer.

Ben o adamı severim ki; ruhu dolup taşmıştır, öyle ki kendisini unutmuştur ve her şey onun içindedir. Böylece her şey ona ölüm getirir.

Ben o adamı severim ki; ruhu ve kalbi özgürdür. Böylece kafası yalnız kalbinin kabıdır, ama kalbi onu yok olmaya sürükler.

Ben bütün o adamları severim ki, insanların üstünde asılı duran siyah buluttan tek tek düşen ağır damlalar gibidirler. Onlar yıldırımın gelmekte olduğunu haber verirler ve haberci olarak yok olurlar. Bakın, ben bir yıldırım habercisiyim ve bulutun ağır bir damlasıyım. Amma bu yıldırımın adı ‘İnsanüstü’dür.

5

Zerdüşt bu sözleri söyledikten sonra yine halka baktı ve sustu; kendi kendine: “Orada duruyorlar ve gülüyorlar; beni anlamıyorlar, ben bu kulaklara uyan ağız değilim.” dedi.

Gözleriyle işitmeyi öğrenmeleri için kulaklarını mı patlatmalı?

Öğütleyenler, şaklabanlar gibi yaygara mı yapmalı? Yoksa tepinenlere mi inanıyorlar?

Güvendikleri bir şeyleri var. Bu güvendikleri şeyin adına ne diyorlardı? Ona kültür diyorlar; onları keçi çobanlarından ayırt eden şeymiş bu.

Onun için küçümseme kelimesini işitmeyi sevmezler. Şimdi ben onların gururlarına sesleneceğim. Onun için en küçümsenecek şeyden bahsedeceğim, ama bu, son insandır.”

Ve Zerdüşt, halka şöyle seslendi:

"İnsanın bir amaç edineceği zaman gelmiştir.

İnsanın en yüksek umutlarının tohumunu ekeceği zaman gelmiştir.

Henüz toprak buna yetecek kadar bereketlidir. Fakat bir zaman olacak, bu toprak fakirleşecek ve artık hiçbir yüksek ağaç yetiştiremeyecek.

Yazık, insanın özleminin okunu, insan üzerinden aşırılamayacağı ve yayının gerilmeyi unutacağı bir zaman gelecek.

Size diyorum ki: dans eden bir yıldız doğurabilmek için, insanın içinde uzlaşmayan bir yan olmalıdır. Size diyorum: İçinizde henüz bu vardır.

Yazık, artık insanın hiçbir yıldız doğuramayacağı zaman geliyor. Yazık, kendi kendini önemsiz, değersiz göremeyen en zavallı adamın zamanı geliyor.

Bakın size son insanı anlatayım:

"Aşk nedir? Yaratış nedir? Özlem nedir? Yıldız nedir?" Son insan böyle sorar ve göz kırpar.

O zaman dünya küçülmüştür ve üstünde her şeyi küçülten son insan sıçramaktadır. Son adamın cinsi, toprak piresi gibidir, kökü kurutulamaz. Son adam, en uzun ömürlüdür.

Son insanlar "biz mutluluğu keşfettik" derler ve göz kırparlar.

Onlar yaşanması güç semtleri terk etmişlerdir. Çünkü ısı gereklidir. Henüz komşu sevilir ve ona sürtünülür, çünkü ısı gereklidir.

Hasta olmak, güvensiz olmak, onlara göre günahkârlıktır. İhtiyatlıdırlar; ayrıca ayağı taşlara ve insanlara takılan, delidir.

Ara sıra biraz zehir! Bu, hoş rüyalar verir ve sonunda biraz fazlaca zehir, hoş bir ölüm getirir.

Henüz çalışır, çünkü iş eğlencedir. Fakat eğlencenin zararlı olmamasına dikkat edilir.

Artık zengin ve züğürt olan yoktur. Her ikisi de sıkıntılıdır. Artık hükmetmek isteyen kim, itaat etmek isteyen nerde? Her ikisi de sıkıntılıdır.

Çobanı olmayan bir sürü! Herkes aynı şeyi ister, herkes birdir. Başka bir şey isteyen, kendi arzusuyla tımarhaneye gider.

"Eskiden bütün dünya çılgındı." En inceleri böyle der ve göz kırparlar.

Akıllıdırlar ve olan her şeyi bilirler. Böylece sonsuz alay konuları vardır. Henüz dövüş vardır. Fakat çabuk barışırlar. Yoksa mideleri bozulur.

Gündüz ve gece için birer küçük keyifleri vardır. Fakat sağlığı sayarlar.

“Biz mutluluğu keşfettik.” Son insanlar böyle derler ve göz kırparlar.

Zerdüşt’ün başlangıç söylevi burada sona ermişti. Çünkü bu anda halkın haykırışı onun sözünü kesmişti: “Ah Zerdüşt” diyorlardı “bu son insanları bize ver, bizi bu son insanlardan yap. ‘İnanüstü’ senin olsun.” Bütün halk, çılgın bir neşe içinde ağızlarını şapırdatıyordu. Fakat Zerdüşt kederlendi ve kendine şöyle dedi:

“Beni anlamıyorlar, ben bu kulaklara uyan ağız değilim.

Sanırım dağda çok fazla kalmışım. Irmakların ve ağaçların sesini çok fazla dinlemişim. Şimdi onlara, keçi çobanlarına söyler gibi sesleniyorum.

Ruhum, hareketsiz ve dağın kuşluk zamanı gibi aydınlık... Fakat onlar sanıyorlar ki; ben soğuk bir insanım ve korkunç şakalar yapan bir dalgacıyım.

Şimdi bana bakıyorlar ve gülüyorlar ve gülerken bana kin duyuyorlar. Gülüşleri buz gibi soğuk!”

6

Burada ağızları susturan, gözleri donduran bir olay oldu, çünkü bu arada ip cambazı işe başlamıştı. Cambaz, küçük bir kapıdan çıkmış ve iki kule arasına, halkın ve panayırın üstüne gerilmiş olan ipin üstüne gelmişti. Cambaz yolun yarısına varınca küçük kapı bir daha açıldı. Şaklaban bir herif oradan sıçrayarak hızlı hızlı, cambazın arkasından yürüdü:

"İleri! Miskin, topal, tembel hayvan, hödük! Yürü ki ayağım sana çarpmasın. Bu iki kule arasında işin ne? Senin yerin kulenin içi. Seni oraya tıklmalı. Senden daha ustasının yolunu kapıyorsun!" diye haykırıyor ve cambaza yaklaşıyordu. Fakat aralarında bir adım uzaklık kalınca her ağızı susturan ve her gözü donduran korkunç bir şey oldu; arkadan gelen, şeytan gibi bir çığlık koparmış ve önündekinin üstünden atlamıştı. Rakibinin zafer kazandığını gören birinci cambaz; dengesini kaybetmiş, sırtığını elinden bırakmış ve sırtığından önce; bir kol, bacak kasırgası halinde aşağıya düşmüştü. Panayır ve halk, fırtına kopmuş denize dönmüştü. Herkes birbirini çiğneyerek kaçmış ve cambazın vücudunun çarpacağı yer büsbütün boşalmıştı.

Fakat Zerdüşt yerinde kaldı. Cambazın vücudu henüz canlı, fakat paramparça bir halde onun yanına düştü. Bir an sonra adam kendine geldi ve Zerdüşt’ü yanında diz çökmüş halde gördü. “Orada ne yapıyorsun?” dedi. “Çoktan biliyordum ki şeytan benim bacağımı kıracak. Şimdi beni cehenneme sürüklüyor. Onun elinden almak mı istiyorsun?”

Zerdüşt; “Şerefimle söylerim ki dostum, söylediğin şeylerin hiçbirisi yoktur. Şeytan yoktur ve cehennem yoktur. Ruhun, bedeninden daha önce ölecektir. Artık hiçbir şeyden korkma.” dedi. Adam, güvensizlikle gözlerini açtı. “Söylediğin doğru ise” dedi, “hayatımı kaybetmekle bir şey kaybetmiş olmayacağım. Ben, dayakla ve açlıkla oyun öğretilmiş hayvandan pek fazla bir şey değilim.”

“Hayır,” dedi Zerdüşt “sen mesleğini tehlikeden yarattın. Bunda küçümsenecek bir şey yok. Şimdi de

mesleğin yüzünden ölüyorsun. Bunun için seni kendi ellerimle gömeceğim.”

Zerdüşt bunu söylediğinde son nefesini vermekte olan adam, artık ses çıkarmadı; yalnız, sanki teşekkür etmek için Zerdüşt’ün elini arıyormuş gibi elini kıdırdı.

7

Bu arada akşam olmuş ve panayır karanlığa bürünmüştü. Halk dağılmıştı. Çünkü araştırma ve dehşet için bile bir yorulma gerekir. Fakat Zerdüşt, toprak üstünde yatan ölünün yanına oturdu ve düşünceye daldı. Böylece zamanı unuttu. Fakat sonunda gece oldu ve bir soğuk rüzgâr, yalnızın üstünden esmeye başladı. O zaman Zerdüşt ayağa kalktı ve kendi kendine şöyle dedi:

“Gerçekten, Zerdüşt bugün güzel bir balık avı yaptı. Bir insan yakalayamadı, fakat bir cenaze buldu.”

"İnsanın varlığı korkunç, yine de anlamsızdır. Bir şaklaban onun yok olmasına neden olabilir.

Ben, insanlara varlıklarının anlamını öğretmek istiyorum: Bu anlam ‘İnsanüstü’dür. İnsan denen siyah bulutun yıldırımını...

Fakat ben henüz onlara uzağım. Benim düşüncelerim onlara hitap etmiyor. İnsanların gözünde ben, deli ile ölü arası bir şeyim.

Gece karanlık, Zerdüşt’ün yolları karanlık... Gel, soğuk ve katı yoldaşım! Seni ellerimle gömeceğim yere taşıyayım.”

8

Zerdüşt bunları kendi kendine söyledikten sonra ölüyü sırtladı ve yola koyuldu. Daha, yüz adım gitmemişti ki, yanına bir adam sokuldu ve kulağına bir şeyler fısıldadı. Hele bak, bu adam kuledeki şaklabandı. “Zerdüşt,” diyordu, “bu şehirden uzaklaş, burada çoğu kişi sana kin duyuyor. İyiler ve adiller senden nefret ediyorlar. Seni düşman sayıyorlar, sana hor bakıyorlar. Hak dinin müminleri senden nefret ediyorlar ve seni halk için tehlike sayıyorlar. Sana gülmeleri, hakkında hayırlı oldu. Gerçekten, bir şaklaban gibi konuştun, ölü köpeğe yanaşmak hakkında hayırlı oldu. Böylece alçalmak sayesinde bugün için yakayı kurtardın. Fakat bu şehirden uzaklaş, yoksa yarın senin üstünden de atlarım, bir canlının bir ölü üstünden atlayışı gibi...” Bunu söyleyen, kayboldu. Fakat Zerdüşt karanlık sokaklardan yoluna devam etti.

Şehrin kapısında mezarcılarla karşılaştı. Bunlar fenerlerini Zerdüşt’ün yüzüne tuttular. Onu tanıdılar ve alay ederek dediler ki: “Zerdüşt, ölü köpeği alıp götürüyor. Zerdüşt’ün mezarcı oluşu ne iyi! Çünkü biz ellerimizi bu leşle kirletmek istemeyiz. Zerdüşt, şeytanın elinden lokmasını almak mı istiyor? Çok iyi. Afiyet olsun! Bari şeytan Zerdüşt’ten daha usta bir hırsız olmasa. Şeytan ikisini de çalar; ikisini de yer!” Bunu diyenler baş başa vererek gülüşüyorlardı.

Zerdüşt buna bir şey demedi; yoluna devam etti. Ormanlar ve bataklıklar içinden iki saat kadar yol aldıktan sonra aç kurtların uluyuşlarını duydu. Açlığını hissetti. Böylece, içinde ışık yanan bir evin önünde durdu.

“Açlık beni bir haydut gibi bastırıyor. Açlık; ormanlar ve bataklıklarda ve de derin gece içinde beni bastırıyor.

Açlığın tuhaf kaprisleri var. Çok defa yemekten sonra gelir. Bugün, bütün gün hiç gelmedi. Acaba nerde kalmıştı?”

Zerdüşt bunları diyerek evin kapısını çaldı. Elinde ışık tutan yaşlı bir adam çıktı ve sordu: “Bu gelen kim? Uykumu bozan kim?”

“Bir ölü ve bir diri,” dedi Zerdüşt... “Bana yiyecek ve içecek ver. Gündüz yemeyi unuttum. Açları besleyen, kendi ruhunu ferahlatmış olur. Hikmetin gereğidir bu.”

İhtiyar uzaklaştı. Fakat az sonra yine geldi. Zerdüşt’e ekmek ve şarap getirmişti. “Burası açlar için kötü bir yerdir” dedi. “Onun için burada oturuyorum. İnsan ve hayvan bu terk edilmişliğe uğrar. Fakat yoldaşına da yiyecek ve içecek ver. O senden daha yorgun.” Zerdüşt cevap verdi: “Yoldaşım ölüdür. Ona yedirmek çok güçtür.” İhtiyar mırıldanarak: “Bana ne,” dedi. “kapımı çalan, verdiğimi almalı. Yiyin ve rahatınıza bakın.”

Zerdüşt bundan sonra iki saat daha yol aldı. Yola ve yıldızların ışığına kendini bıraktı. Çünkü o, gece yürümeye alışık ve uyuyanların yüzüne bakmayı severdi. Fakat tanyeri ağarırken kendini kuytu bir ormanda buldu. Hiçbir yol görünmüyordu. Orada ölüyü bir ağaç kovuğunun içine yerleştirdi. Çünkü onu kurtlardan korumak istiyordu. Kendisi de toprak ve yosun üzerine uzandı. Az sonra yorgun bir vücut ve sakin bir ruhla uykuya daldı.

9

Zerdüşt uzun zaman uyudu. Uyku içinde yalnız sabahı değil kuşluğu da geçirmişti. Fakat sonunda uyandı. Ormana ve sakinliğine hayretle baktı. Sonra birden kara görmüş bir denizci gibi hızla doğruldu ve bir sevinç çığlığı kopardı; çünkü yeni bir gerçeğe ermişti. Kendi kendine şöyle dedi: “Gözümde bir ışık çaktı! Ölümlere ve istediğim yere taşıyabileceğim cenazelere değil, canlılara ve yoldaşlara ihtiyacım var. Kendi arzularıyla ve benim istediğim yere kadar beni izleyen, canlı yoldaşlara muhtacım.

Gözümde bir ışık çaktı: Zerdüşt halka değil, havarilere seslenmeli. Zerdüşt bir sürünün çobanı ve köpeği olmamalı.

“Sürüden birçoklarını ayartmak!” Ben işte bunun için geldim. Halk ve sürü, varsın bana kızsın. Çobanlar Zerdüşt’e haydut desin.

Ben onlara çoban diyorum. Onlar kendilerine iyiler ve adiller diyorlar. Ben onlara çoban diyorum, ama onlar kendilerine Hak Dinin Müminleri diyorlar.

Şu iyilere ve adillere bakın. En çok kimden nefret diyorlar? Kendilerinin değer tablosunu kırandan, parçalayandan. Fakat o, yaratıcıdır.

Yaratıcı; yoldaşlar arar, ölümler aramaz. Sürü ve müminler de aramaz. Yaratıcı, yeni levhalar üstünde

yeni değerler yaratacak ortaklar arar.

Yaratıcı, yoldaşlar ve hasat ortakları arar; çünkü her şey onda hasada olgundur. Fakat onun yüz orağa ihtiyacı vardır. Bunlar olmayınca başaklarını döker ve üzölür.

Yaratıcı, yoldaşlar arar. Oraklarını bilemesini bilenleri arar. Bunlara “yırtıcı” diyecekler, “iyi ve kötü”yü yok edici diyecekler. Fakat onlar hasat yapanlar ve bayram edenlerdir.

Zerdüş, yaratma ortağı arıyor. Zerdüş, hasat ve bayram ortağı arıyor. Onun süröler, çobanlar ve ölölerle işi ne?

Ey benim ilk yoldaşım, hoşça kal! Seni ağaç kovuğuna iyice gömdüm ve kurtlardan iyice sakladım. Fakat senden ayrılıyorum, vakit geç, iki sabah arasında ben bir gerçeğe vardım.

Ben, çoban ve mezarcı olmamalıyım. Artık bir daha halkla da konuşmayacağım, bir ölölüye de son defa seslenmiş oluyorum.

Yaratanlara, hasatçılara ve bayram edenlere katılacağım. Onlara gök kuşağını ve Üstinsan’a çıkararak merdivenleri göstereceğim. Şarkımı yalnızlara ve çift yalnızlara söyleyeceğim. İşitilmemiş şeyler için kulağı olanın, kalbini mutlulukla dolduracağım.

Ben hedefime varmak istiyorum, ben kendi yolumu yürüyorum. Gecikenler ve mızımızlar üzerinden atlayıp gececeğim. Böylece benim yürüyüşüm, onların batışı olacak.”

10

Zerdüş bunları kendi kendine söylerken öğle olmuştu. Bu sırada bir şey arar gibi göklere baktı. Çünkü başımın üstünde bir kuşun keskin çığlığını duymuştu. Bu kimdi? Havada bir kartal, geniş daireler çizerek uçuyordu. Boynuna bir yılan, av gibi değil, bir dost gibi asılmıştı. Çünkü yılan kartalın boynuna sarılmıştı.

“Bunlar benim hayvanlarım!” dedi Zerdüş ve gönölünden sevindi.

“Yeryüzölünün en gururlu hayvanı ile en akıllı hayvanı. Bunlar haber almaya çıkmışlar...”

Haber almak istiyorlar. Zerdüş sağ mı? Gerçekten, ben hâlâ yaşıyor muyum?

İnsanlar arasında olmak, hayvanlar arasında olmaktan daha tehlikeli. Zerdüş, tehlikeli yollardan yürüyor. Bana hayvanlarım yol göstermeli.”

Zerdüş bunları söylerken ormandaki azizin konuşmasını hatırladı. İçini çekerek kendi kendine şöyle dedi:

“Daha akıllı olabilsem, yılanım gibi, çok akıllı olabilsem...”

Fakat olanaksız bir şey istiyorum. Onun için gururumdan, daima aklımla beraber yürümesini dileyeyim.

Ve bir gün aklım beni terk ederse -ah o kaçmayı sever- o zaman gururum deliliğimle beraber uçmalı.”

Zerdüşt'ün inişi böyle başladı.

ZERDÜŞT'ÜN SESLENİŞİ

Üç Değişme Üstüne

Size, ruhun üç değişmesini anlatacağım. Ruhun deve, devenin aslan ve sonunda aslanın çocuk oluşunu!

Saygılı, dayanıklı ve kuvvetli bir ruhun ağır yükleri vardır. Onun kuvveti, daima ağırı ve en ağırı ister.

Ağır nedir? Dayanıklı ruh böyle sorar. Deve gibi diz çöker ve iyi yüklenmek ister.

“Yiğitler, en ağır şey nedir ki omuzuma alayım ve kuvvetime sevineyim?” Her türlü cefayı çekebilen ruh böyle sorar.

Kibrini zedelemek için alçalmak mı? Hikmetiyle alay için deliliğini belli etmek midir?

Yoksa zaferini kutlayan bir davadan ayrılmak, ayartıcıyı ayartmak için yüksek dağlara çıkmak mıdır?

Akıl erdirmenin çayır ve otu ile geçinmek ve gerçeğin aşkıyla ruhta açlık çekmek midir?

Hasta olmak ve teselliye geleni geri çevirmek ve senin istediğini hiçbir zaman duyamayan sağırlarla dostluk yapmak mıdır?

Bizi hor görenleri sevmek ve bizi korkutmak isteyen hayalete el uzatmak mıdır?

İçinde gerçek var diye kirli sulara dalmak ve soğuk kurbağaları, sıcak yengeçleri itememek midir? Bütün bu en güç şeyleri, dayanıklı bir ruh yüklenir. Yükünü almış ve çöl yolunu tutan bir deve gibi, o da kendi çölüne doğru yürür.

Fakat en ıssız çölde ikinci değişme olur. Ruh, aslanlaşır. Hür olmak ve kendi çölünde egemen olmak ister.

Burada son efendisini arar. Son tanrısına düşman olmak ister ve zafer için büyük devle boğuşmak diler.

Artık ruhun efendi ve tanrı olarak tanıyamadığı büyük dev nedir? Büyük devin adı “Sen yapmalısın”dır. Fakat aslanın ruhu “ben isterim” der.

“Sen yapmalısın” onun yolunda altın kıvılcımlarıyla parlayan pullu bir hayvandır ve her pulun üstünde altın bir parıltı ile “sen yapmalısın” parıldar.

Bu pulların üstünde binlerce yıllık değerler parıldar ve devlerin en güçlüsü şöyle der: “Bütün değerler bende parıldar. Bütün değerler yaratılmıştır ve bütün yaratılmış değerler benim. Ve gerçekten, artık ‘ben isterim’ egemen olmalıdır.” Dev böyle söyler.

Kardeşlerim, ruhun aslanlaşmasına ne gerek var? Dayanıklı ve saygılı yük hayvanı neye yetmez? Özgürlüğe ermek ve göreve karşı da kutsal bir “hayır” diyebilmek! Kardeşlerim, işte bunun için aslan gereklidir.

Yeni değerlere hak kazanmak! Bu, dayanıklı ve saygılı bir ruh için “almaların” en korkuncudur. Gerçekten de bu, onun için bir el koymadır ve bir yırtıcı hayvan işidir.

Bir zamanlar o en kutsal şey olarak “sen yapmalısın”ı seviyordu. Şimdi sevgisinden özgürlük çalabilmek için her şeyde cinnet ve keyfilik bulabilmelidir. Bu el koyma için aslana ihtiyaç vardır. Fakat söyleyin kardeşlerim, aslanın yapamayıp da çocuğun yapabileceği şey nedir? Yırtıcı aslan niçin çocuğa dönüşmelidir?

Çocuk bir günahsızlık, temizlik ve bir unutmadır. Bir yeni başlama, bir oyun, kendiliğinden yuvarlanan bir tekerlek, bir ilk hareket ve kutsal bir “evet”tir.

Evet kardeşlerim, yaratıcının oyunu için kutsal bir “evet” gereklidir. Ruh, şimdi kendi iradesini ister ve dünyayı kaybeden, kendi dünyasını kazanır.

Size ruhun üç değişmesini söyledim: Ruh, nasıl deve oldu, deve nasıl aslanlaştı ve sonunda aslan nasıl çocuk oldu?”

Zerdüşt böyle dedi. Bu, “Alaca İnek” denen şehirde oluyordu.

Erdem Kürsüleri Üstüne

Zerdüşt’e, uyku ve erdem hakkında çok iyi şeyler söyleyen bir bilgini övdüler. Bundan dolayı o, çok saygı ve kabul görürmüş ve bütün gençler kürsüsünün etrafında toplanırlarmış. Zerdüşt bu bilgine gitti ve kürsüsünün önüne oturdu. Bilgin şöyle diyordu:

“Uykuya karşı saygı ve utanç duymalı. İşin başı budur. Kötü uyuyanların ve gece uyanık duranların yolundan çekilin.

Hırsız bile uykuya karşı utanç duyar. Hırsız, hep gece, sessizce çalar ve kaçır. Fakat gece bekçisi utanmazdır, utanmazca düdüğünü taşır.

Uyku kolay bir sanat değildir. Onun hatırı için bütün gün uyanık durmak gerekir.

Gündüzün kendini on defa yenmelisin; bu, iyi bir yorgunluk verir ve ruhun uyuşturucusudur.

Yine on defa kendinle barışmalısın, çünkü yenme acıdır ve barışmayan kötü uyur.

Gündüzün on gerçek bulmalısın, yoksa gece de gerçeği ararsın ve ruhun aç kalır.

Gündüz on defa gülmeli ve neşelenmelisin. Yoksa geceleyin mide, bu keder babası, seni rahatsız eder.

Bunu bilen azdır. İyi uyumak için bütün erdemlere sahip olmak gerekir. Yalan yere tanıklık mı? En yakındaki kıza şehvet mi duyacağım? Bütün bu düşünceler uykuyu bozar.

Bütün erdemlere sahip olsan bile, bir şeyi iyi anlamalı; bizzat erdemleri de tam zamanında uykuya yollamalı. Ta ki bu uslu dişiler, senin yüzünden birbirleriyle didişmesinler.

Tanrı ile ve komşu ile barış. Bu iyi uykunun şartıdır. Komşunun şeytani ile de barış halinde olmalı. Yoksa geceleyin senin çevrende dolaşır.

Benim için en iyi çoban, koyununu en yeşil yamaca sürendir! İyi uyku ile bu bağdaşır.

Ne çok şeref ve ne de büyük servet isterim; bu, zihni karıştırır. Ama iyi bir ün ve küçük bir kasaya sahip olunmayınca da iyi uyunmaz.

Küçük bir topluluk, bence kötü topluluktan daha geçerlidir. Yeter ki tam zamanında gitsin ve gelsin. İyi uykunun bir şartı da budur.

Kafaca yoksul olanlar da hoşuma gider! Bunlar uykuyu kolaylaştırır. Hele kendilerine sürekli hak verilirse mutludurlar.

Erdemlilerin günü böyle geçer. Gece olunca uykuyu çağdırmaktan çekinirim! Erdemlerin efendisi olan uyku, çağdırılmak istemez.

Aksine, gündüzün ne yaptığımı ve ne düşündüğümü hatırlarım. Bir inek gibi sabırlı, geniş getirerek sorarım: Senin on zaferin nelerdi ve kalbime huzur veren on barışma, on gerçek, on gülme nelerdi?

Bunları düşünürken ve bu kırk düşünceye dalarken, erdemlerin efendisi olan uyku, çağdırılmadan, birdenbire beni bastırır.

Uyku göz kapaklarıma dokunur; orası ağırlaşır. Uyku ağızıma dokunur; orası açık kalır.

Gerçekten, bu hırsızların en sevimlisi, yumuşak ökçeler üstünde gelir ve düşüncelerimi çalar; o zaman şu ders kürsüsü gibi budala kalakalırım.

Ama artık uzun zaman ayakta kalamam; artık yatarım.”

Zerdüşt bilginin bu sözlerini duyunca kendi kendine güldü: Çünkü gözünde bir ışık çakmıştı. Kendi kendine şöyle dedi:

Bu kırk düşünceli bilgin, bence bir delidir. Fakat sanıyorum ki uykuyu iyi anlıyor.

Bu bilginin yakınında olanlara ne mutlu! Çünkü böyle bir uyku bulaşıcıdır, kalın duvarlar arasından bile bulaşır.

Öğüt kürsüsünde bile bir büyü var. Gençlerin bu erdem söylevcisinin karşısında oturmaları boşuna değilmiş.

Onun “hikmet”i şu: İyi uyumak için uyanık durmak. Ve gerçekten, hayatın bir amacı olmasa ve bir saçmalık seçmem gerekirse bence seçilmeye en layık bu olurdu.

Zamanında, erdem öğreticileri aranırken neler istendiğini şimdi tüm açıklığıyla anlıyorum: İyi bir uyku ve uyuşturucu etkisi yapan erdemler aranıyordu.

Bütün bu övülen kürsü, din öğütleri verenlerin “hikmet”i rüyasız bir uykuydu. Onlar hayat için başka bir anlam tanımıyorlardı.

Bugün de bu erdem öğütleyicisi gibi düşünen bazıları var. Hatta onlar bu kadar içtenlikli bile değiller. Fakat onların zamanı geçmiştir. Artık uzun zaman ayakta kalamazlar! İşte yatıyorlar bile. Bu uykucular mutludurlar. Çünkü yakında başları düşecektir.

Zerdüşt böyle dedi.

Öte Dünyalılar Üstüne

Zerdüşt de bir zamanlar, bütün öte dünyalılar gibi, insanın ötesi kuruntusuna kapıldı. O zamanlar dünya bana, ıstıraplı ve eziyet çeken bir tanrının eseri gibi görünürdü.

O zaman dünya bana, bir rüya ve bir tanrı şiiri gibi görünürdü; ilahi bir memnun olmamışın gözleri önünde, bir duman gibi görünürdü.

İyi ve kötü, haz ve elem, ben ve sen; yaratıcının gözleri önünde renkli bir duman gibi görünürdü bana.

Yaratıcı, kendisinden uzaklaşmak istiyordu; o zaman dünyayı yarattı.

Acı çeken için ıstırapından uzaklaşmak ve kendini kaybetmek çılgın bir haz verir. Bir zaman dünya bana çılgın bir haz ve bir kendini kaybetme gibi görünürdü.

Bu dünya sonsuz, sonsuz bir çelişkinin örneği, mükemmel olmayan bir örneği - mükemmel olmayan yaratıcı için çılgın bir haz- dünyayı bir zamanlar böyle görüyordum.

Böylece ben de bütün öte dünyalılar gibi, insanın ötesi kuruntusuna kapıldım. Gerçekte, insanın ötesi nedir?

Ah kardeşlerim, benim yarattığım bu tanrı, bütün tanrılar gibi bir insan eseri ve kuruntusuydu.

O, bir insandı hatta zavallı bir insan ve bir ben!

Bu bana kendi kül ve alevimden geliyordu. Bu hayalet bana gerçek öte dünyadan gelmiyordu.

Ne oldu kardeşlerim? Ben kendimi, ıstırap çeken, yendim. Kendi külümü dağa taşıdım. Ve kendime daha parlak bir alev buldum. Ve bakın, o zaman derhal hayalet kayboldu.

Şimdi benim için, hastalıktan yeni kalkmış biri için, böyle hayaletlere inanmak dert ve ıstıraptır. İstirap ve hakarettir. Öte dünyalılara böyle sesleniyorum.

Bütün öte dünyaları yaratan, acı ve iktidarsızlıktı. Ve yalnız en çok acı çekenin duyabileceği kısa bir mutluluk kuruntusuydu.

Bir adımla, bir ölüm adımıyla son durağa varmak isteyen bir yorgunluk, artık bir şey isteyemeyen zavallı, toy bir yorgunluk. Bütün tanrıları, öteki dünyaları yaratan duygu!

Bana inanın kardeşlerim, vücuttan yılgınlık gösteren vücuttu! O, varlığın kendisine seslenişini dinliyordu.

Ve böylece kafasıyla ve yalnız kafasıyla değil, bütün varlığıyla son duvarların arasından geçip öte dünyaya geçmek istiyordu.

Fakat öte dünya, insanlardan iyi gizlenmiştir. O, ilahi bir hiç olan insansız ve insanca olmayan dünya. Ve varlık insana hiç hitap etmez, meğerki insan olarak bunu yapsın.

Gerçekten; her türlü varlık güç kanıtlanır ve güç söylenir. Söyleyin kardeşlerim, en iyi kanıtlanan şey, en acayip şey değil midir?

Evet bu ben ve “ben”in karşıtı ve karışıklığı en içten olarak kendi varlığından söz eder. Bu yaratan, isteyen “ben”-ki her şeyin ölçüsü ve değeridir.

Ve bu en içten varlık, ben; bu vücuttan dem vurur ve hatta şiir söylediği, hayal kurduğu ve kırık kanatlarla titrediği zaman bile bedeni ister.

“Ben” gittikçe daha içten konuşmasını öğrenir! Ve öğrendikçe beden ve hayat için daha fazla saygı duyar.

Benim “ben”im, bana yeni bir gurur öğretti. Onu insanlara söylüyorum:

Artık başınızı kutsal şeylerin gizine gömmeyin. Tersine, onu özgürce taşıyın. Yaşama anlam kazandıran bir kafa taşıyın.

İnsanlara yeni bir irade öğretiyorum:

İnsanın körü körüne gittiği yolu tutun, onu onaylayın. Hastalar gibi ondan sapmayın!

Bedeni ve hayatı hor gören “tanrı katını” ve “kurtarıcı kandamlasını” bulan, hastalardır. Fakat bu tatlı ve karanlık zehri bile, bedenden ve yaşamdan alıyorlardı!

Sefaletlerinden kaçmak istiyorlardı. Fakat yıldızlar onlara çok uzaktı. O zaman içlerini çekerek; “Ne olur, başka bir varlık ve mutluluğa ulaştıracak tanrısal yollar bulunsa!” dediler. Böylece kendi çıkmazlarını ve kanlı içkilerini bulmuş oldular.

Bu nankörler, böylece bedenden ve yaşamdan sıyrılabileceklerini zannettiler. Oysaki bu sıyrıılışın

çarpıntısını ve neşesini kime borçluydular? Vücutlarına ve bu toprağa!

Zerdüşt hastalara karşı şefkatlidir. Gerçekten, onların teselli tarzlarına ve nankörlüklerine kızmaz. Tek, hastalıktan kurtulsunlar ve yenenler arasına katılsınlar ve kendilerinden daha üstün bir varlık yaratsınlar.

Zerdüşt, kendi kuruntusuna dikkatle bakan ve gece yarısı, tanrısının mezarı etrafına sokulan, hastalıktan yeni kalkmış olanlara kızmaz. Fakat bence onun gözyaşları da hastalıktır ve hasta bir bedenin eseridir.

Şairler ve tanrı çılgınları arasında çok hastalar vardı. Bunlar anlayanlardan ve erdemlerin en genci olan içtenlikten şiddetle nefret ederler.

Onlar daima geriye, karanlık zamanlara bakarlar. Fakat o zaman kuruntu ve iman başka bir şeydi. Aklın çılgınlıkları tanrı benzerliği idi ve şüphe günahı.

Bu tanrı benzerlerini pekiyi tanırım. Onlar kendilerine inanılmasını isterler. Ve şüphe günahıdır derler. Özellikle kendilerinin neye inandıklarını pekiyi bilirim.

Gerçekten, onlar da en çok öte dünyalara ve kurtaran kandamlarına değil, bedene inanırlar ve onlarca kendi bedenleri, “mutlak varlık”tır.

Fakat vücut onlarca hasta bir şeydir ve vücuttan sıyrılmak isterler. Onun için ölüm öğütleyenlere inanırlar ve özellikle öte dünya öğütleri verirler.

Kardeşlerim! Beni, sağlam vücudun sesini dinleseniz daha iyi, bu ses, daha içten daha temiz bir sestir.

Sağlam, mükemmel, dik vücut daha içten konuşur ve yaşamın amacından söz eder.

Zerdüşt böyle dedi.

Bedeni Küçümseyenler Üstüne

Bedeni küçümseyenlere seslenmek istiyorum:

Bildiğinizi değiştirmeyin ve bana yeni bir şey öğretmeyin, yalnız vücudunuza hoşça kal deyin, yani susun.

“Ben, beden ve ruhtan ibaretim.” Çocuk böyle der. Neden çocuklar gibi konuşmamalı?

Fakat uyanık ve bilgin adam şöyle der: “Ben tamamen bedenden ibaretim. Başka hiçbir şeyim yok. Ve ruh ancak bedende olan bir şeyin adıdır.”

Beden; büyük bir akıl, tek hedefli bir çokluk, bir savaş ve bir barış, bir sürü ve bir çobandır. Kardeşim, senin küçük aklın da bedeninin bir parçasıdır. Ruh dediğin şey büyük aklının bir parçası

ve oyuncadır.

“Ben” diyorsun ve bu kelime ile gururlanıyorsun. Fakat bundan daha büyüğü ki, sen ona inanmak istemezsin, bedenin ve onun büyük aklıdır. O, “ben” demez. Fakat “ben”i oluşturur.

Duyunun hissettiği, aklın anladığı, kendiliğinden bir sonuç vermez. Fakat duygu ve ruh her şeyin amacı olduklarına seni inandırmaya çalışırlar. O kadar kibirlidirler.

Duygu ve ruh, alet ve oyuncaktırlar. Bunların ardında asıl varlık vardır. Bu varlık; duyguların gözüyle arar, ruhun kulaklarıyla dinler.

Bu varlık sürekli arar ve dinler. Kıyaslar, zorlar, fetheder, tahrip eder, hükmeder ve “Ben”in de hâkimidir.

Kardeşim, düşüncelerin ve duyguların ardında kudretli bir amir, meçhul bir egemen vardır. Asıl varlık budur. O, senin bedenindedir, o senin bedenindir.

Senin bedeninde hikmetinden fazla kavrayış vardır. Ve kim bilir bedenin, bu en keskin hikmeti ne amaçla kullanır!

Bedenin “ben”ine ve onun gururlu sıçrayışlarına güler. “Fikrin bu sıçrayışları ve uçuşları niye?” diye sorar. “Benim amacım için bir dolambaçlı yol. Ben, ‘ben’in ipini tutan ve ona anlamlarını fısıldayanım.

Beden, “ben”e şöyle der: “Şuranda ağrı duy.” O ağrı duyar ve daha fazla ağrı çekmemeye bakar. İşte düşüncesi yalnız bunun içindir.

Beden “ben”e der ki: “Şurada haz duy”. O zaman sevinir ve sık sık sevinmeyi düşünür. İşte düşüncesi bunun içindir.

Bedeni hor görenlere bir söz söylemek isterim: Onların hakaretleri saygılarıdır. Hakareti ve saygıyı, değer ve iradeyi yaratan nedir?

Bizzat yaratıcı, saygıyı ve hakareti yaratmıştır. Haz ve elemi yaratmıştır. Yaratıcı, beden iradesinin eli olsun diye ruhu yaratmıştır...

Bedeni hor görenler, deliliğiniz ve hakaretinizle bile vücudunuza hizmet ediyorsunuz.

Size derim ki, bizzat bedeniniz ölmek istiyor ve hayattan ayrılıyor.

Artık en çok sevdiği şeye gücü yetmez: Kendinden ileri bir varlık yaratmak. O en çok bunu ister. Bütün isteği budur.

Fakat artık zaman geçmiştir. Vücudu hor görenler, artık vücudunuz göçmek istiyor.

Varlığınız batmak istiyor. Onun için vücudu hor görenlerden oldunuz. Çünkü artık kendinizden ileri bir varlık yaratamazsınız.

Onun için hayata ve toprağa kıızıyorsunuz. Küçümsemenizin şaşkınlığında uygunsuz bir kıskançlık vardır.

Bedeni hor görenler, sizin yolunuzdan gitmiyorum. Siz bence 'İnsanüstü'ne köprü değilsiniz. Zerdüşt böyle dedi.

Sevinç ve Tutku Üstüne

Kardeşim, senin bir erdem varsa ve bu senin erdem ise bunda hiç kimse ile ortak değilsin.

Tabii, sen erdemine ad takmak ve onu okşamak istersin. Onun kulağını çekmek, onunla eğlenmek istersin.

Bak, şimdi onun adına halk da katılmış bulunuyor. Ve sen erdemle halklaşmış ve sürüleştirmiş oluyorsun.

Şöyle desen daha iyi olurdu: "Ruhuma elem ve haz veren, vücudumun susadığı şey, adsızdır ve anlatılamaz."

Erdemin, isimlerin gizine sığmayacak kadar yüce olmalı. Eğer ondan söz etmeye mecbur kalırsan, kekelemekten utanma. Şöyle konuş ve kekele:

"Benim için iyi budur, onu beğeniyorum. Onu seviyorum. Bu iyi şeye tek başıma sahip olmak isterim.

Onu bir tanrı buyruğu, bir insan yasası ve kötülüğü olarak istemem. O benim için evrenin ötesine ve cennetlere yol gösteren bir şey değildir.

Benim sevdiğim, yaşamsal bir erdemdir. Onda az kurnazlık vardır. Ve kamu aklından pek az şey vardır.

Fakat bu kuş benim yanımda yuvasını yapmıştır. Onun için onu sever ve korurum. Şimdi yanımda ve altın yumurtalarının üstünde oturuyor."

İşte böyle söyleyerek erdemini övmelisin.

Bir zamanlar tutkuların vardı ve onlara kötü diyordun. Fakat şimdi yalnız erdemlerin var. Bunlar senin tutkularından yetiştiler.

En yüksek hedefini bu tutkularına emanet etmiştin. Böylece bu tutkuların senin erdemlerin ve sevinçlerin oldular.

İster deve kinlilerin, ister şehvetlilerin, ister iman çılgınlarının, ister intikamcılarının soyundan ol. Ne olursan ol. Sonunda bütün tutkuların, erdemlerin oldular. Ve bütün şeytanların da meleklerin oldular.

Bir zamanlar mahzeninde azgın köpekler vardı. Fakat sonunda bunlar kuşlar ve sevimli şarkıcılar oldular.

Zehirlerinden kendi iksirini kaydattın. Gam ineğini sağıyordun. Şimdi memelerinden tatlı süt içiyorsun. Ve artık senden kötülük gelemez. Meğerki erdemlerinin savaşından doğan kötülük ola. Kardeşim, şansın varsa tek bir erdem olur ve daha fazla olmaz. Böylece köprüyü daha çabuk geçersin.

Çok erdeme sahip olmak ayrıcalıklı bir şeydir. Fakat güç bir yazgıdır. Niceleri çöle gittiler ve kendilerini öldürdüler. Çünkü erdemlerin savaş alanı olmaktan yorulmuşlardı.

Kardeşim, savaş ve savaşmak kötü müdür? Fakat bu kötülük gereklidir. Erdemlerin arasında kıskançlık, güvensizlik ve iftira gereklidir.

Bak erdemlerinin her biri nasıl en yüksek hedefi arzular! Her erdem bütün ruhunu ister; öfke de, nefret de, sevgi de bütün kuvvetini ister. Ruhunun çığırtkanı olmak ister.

Her erdem başka erdemi kıskanır. Ve kıskançlık korkunç bir şeydir. Erdemler de kıskançlık yüzünden yok olabilirler.

Kıskançlık aleviyle sarılan, sonunda akrep gibi zehirli kuyruğuyla kendi kendisini sokar.

Ah kardeşim, bir erdem kendisine iftira ettiğini ve kendisini hançerlediğini hiç görmedin mi?

İnsan, aşılması gereken bir şeydir. Onun için erdemlerini sevmelisin. Çünkü onlar yüzünden yok olacaksın.

Zerdüşt böyle dedi.

Solgun Suçlu Üstüne

Ey yargıçlar ve kurban edenler! Hayvanı, başını eğmeksizin öldürmek istemiyorsunuz. Bakın solgun suçlu başını eğdi. Gözlerinde büyük küçümseme beliriyor.

“Benim ‘ben’im, aşılması gereken bir şeydir. Benim ‘ben’im bence insanın büyük aşağılamasıdır.”
Bu gözler böyle konuşuyor.

Kendi hükmünü kendi verdiği an, onun en yüksek anıydı. Bu yücelik anının bayağılığa dönmesine izin vermeyin.

Kendi kendinin acısını çekene artık başka kurtuluş yoktur. Meğerki tez bir ölüm gele.

Ey yargıçlar sizin öldürüşünüz bir acıma olmalı. Bir oç alma olmamalı. Dikkat edin ki öldürürken siz kendiniz yaşamaya hak kazanasınız.

Öldürdüğünüzle barışmanız yetmez. Kederiniz, ‘İnsanüstü’ne olan sevginiz olmalı. Hayatta kalmaya böyle hak kazanırsınız.

Düşman deyin, kötü demeyin. Hasta deyin, rezil demeyin. Deli deyin, fakat cani demeyin.

Ve sen ey kızıl yargıç, kafanın içinden geçenleri açığa vurman gerekirse herkes şöyle haykırır; "Defol ey haşere, zehirli solucan!"

Fakat fikir başka, eylem başka, eylemin biçimi başka! Bunlar arasında bağlantı yoktur.

Bu solgun adamı solduran, bir hayaldi. Suçu işlediği zaman onun ustasıydı. Fakat işledikten sonra onun görünümüne dayanamadı.

Ve artık her zaman kendisini bir eylemin faili olarak görüyordu. Ben buna delilik derim; istisna onun varlığına bürünmüştü.

Bir el sürme tavuğu hipnotize eder; onun işlediği fiil, zavallı kavrayışını bağladı. Hipnotize etti. Ben buna fiilden sonra gelmiş bir delilik derim.

Dinleyin yargıçlar, bir başka delilik daha var; bu, fiilden önceki deliliktir. Ah sizler, bu ruhun derinliklerine bence yeter derecede dalamıyorsunuz.

Kızıl yargıç şöyle der: "Bu suçlu neden öldürdü? Bir şey çalmak istiyordu da ondan." Fakat ben size diyorum: "Onun ruhu kan istiyordu, çalmak değil, o bıçaktaki mutluluğa susamıştı."

Onun zavallı aklı bu deliliği kavrayamadı. "Kanda ne var?" dedi. Hiç olmazsa öldürdüğünden bir şey çalmak, bir öç almak istemez misin?

Ve o, zavallı aklına uydu. Çünkü aklının hükmü onun üstüne kurşun gibi yüklendi. Ve böylece öldürürken çaldı da. O deliliğinden utanmak istemiyordu.

Ve şimdi suçunun kurşun yükü, yine onu eziyor. Ve zavallı aklı yine öyle durgun, inmeli ve ağır. Kafasını sallayabilse yükü üstünden yuvarlanacak. Fakat bu kafayı kim sallayabilir?

Bu insan nedir? Ruhun içinden dünyaya yayılmak isteyen bir hastalıklar yığını! Bunlar avlanmak ister.

Bu insan nedir? Birbiri yanında ender olarak sakin durabilen vahşi yılanlardan bir yumak! Bunların her biri dışarı çıkar ve dünyada av arar.

Bu zavallı vücuda bakın, onun acılarını ve arzularını bu zavallı ruh, kendisine göre açıkladı. Bıçaktaki mutluluğa duyulan katilce zevk ve tutku diye açıkladı.

Şimdi hasta olanı kötülük bastırır. O, kendine acı veren şeyle acı vermek ister. Fakat başka zamanlar da vardı. Başka bir kötülük ve iyilik de vardı.

Bir zamanlar şüphe kötüydü. Ve irade bizzat kendisiydi. O zaman hasta, büyücü ve cin olmuştu. Ve cin olarak acı çekerdi. Ve acı vermek isterdi.

Fakat bu sizin kulağınıza girmiyor. Bana diyorsunuz ki; bu sizin iyiliğinize zarar verir. Fakat sizin iyiliğinizden bana ne?

Kötülükleriniz değil birçok iyilikleriniz bana bulantı veriyor. Ah sizin de bu solgun suçlu gibi bir

deliliğiniz olsa da o yüzden boş yere harcanasınız! İsterdim ki cinnetiniz gerçek bağlılık veya adalet olsun. Hâlbuki sizin erdeminiz, yalnız uzun yaşamak ve acınacak bir rahata kavuşmak içindir.

Ben, nehir kıyısında bir parmaklığım. Tutunabilen bana tutusun. Ama ben sizin total değneğiniz değilim.

Zerdüşt böyle dedi.

Okuma ve Yazma Üstüne

Bütün yazılmış şeyler içinde, yalnız kanla yazılmış olanı severim. Kanla yaz! Fark edeceksin ki kan, ruhtur.

Yabancı kanı anlamak kolay değildir. Avare okuyuculardan nefret ederim. Okuyucuyu tanıyan, artık onun için bir şey yazmaz. Daha yüzyıl okunsun, bizzat ruh da kokuşacak.

Herkesin okuma öğrenebilmesi, zamanla yalnız yazmayı değil, düşünmeyi de bozuyor.

Bir zamanlar ruh tanrıydı. Sonra insanlaştı. Şimdi hatta halklaşıyor.

Kanla ve özdeyişlerle yazan, okunmak değil ezberlenmek ister.

Dağda en kısa yol tepeden tepeyedir. Fakat bunun için uzun bacakların olmalı. Özdeyişler tepeler olmalı ve muhataplar iri yarı olmalı.

Hava temiz ve hafif, tehlike yakın ve ruh, çocuksu bir neşeyle dolu... Bunlar birbirine iyi yaraşır.

Ben etrafımda cinler isterim. Çünkü cesurum. Hayaletleri dağıtan cesaret, kendisine caniler yaratır. Cesaret gülmek ister.

Artık sizinle aynı şeyleri duymuyorum. Altımda gördüğüm bu bulut, beni güldüren bu siyah ve ağır bulut. İşte bu, sizin fırtına bulutunuzdur.

Yükseliş istediğiniz zaman siz yukarı bakarsınız, ben aşağı bakarım. Çünkü ben yükselmişim. Sizden kim, aynı zamanda güler ve yükselmiş olabilir?

En yüksek dağlara tırmanan, bütün bu dramalara ve dram ciddiyetine güler.

Cesur, kaygısız, dalga geçen ve zorlu... "Hikmet" bizim böyle olmamızı ister. Hikmet bir dişidir ve sürekli zafer kazanamı sever.

Bana diyorsunuz ki: "Hayatı sürüklemek güçtür!" Fakat tan ağarırken gelen gururunuz ve akşamki teslimiyetiniz neye yarar?

Hayatı sürüklemek güçtür. Öyleyse pek nazlanmayın. Biz hepimiz dayanıklı erkek ve dişi eşekleriz.

Vücudunun üzerinde bir damla çiğ var diye titreyen bir gül goncasıyla ortaklaşa neyimiz var?

Gerçekten, hayatı severiz. Fakat yaşamaya değil sevmeye alıştığımız için.

Aşkta daima biraz cinnet vardır. Fakat cinnette de her zaman biraz akıl vardır.

Hayatı seven bana da; insanlar arasında kelebek ve sabun köpüğü ve bu çeşitten olanlar, mutluluğu en iyi anlamış görünüyorlar.

Bu yufka, çılgın, narin, hareketli ruhucukları titrer görmek! Bu, Zerdüşt'ü gözyaşlarına ve şarkılara boğar.

Ben yalnız dans etmesini bilen bir tanrıya inanabilirdim. Ve şeytanımı görünce onu ağır, derin ve ciddi buldum. Bu, ağırlığın ruhu idi. Onun yüzünden her şey düşer.

Öfke ile değil gülümsemeye öldürülür. Haydi, ağırlığın ruhunu öldürelim!

Ben yürümeyi öğrendim. O zamandan beri kendimi koşturuyorum. Ben uçmayı öğrendim, o zamandan beri kımıldamak için itilmeye ihtiyacım kalmadı.

Şimdi hafifim, şimdi uçuyorum, şimdi kendimi altımda görüyorum, şimdi içimde bir tanrı dans ediyor.

Zerdüşt böyle dedi.

Dağdaki Ağaç Üstüne

Zerdüşt, bir delikanlının kendisinden çekindiğini görmüştü. Bir akşam "Alaca İnek" denen şehrin etrafını saran dağlarda yalnız yürürken, bu delikanlıya rast geldi. Genç; bir ağaca yaslanmış yorgun bir bakışla vadiyi seyrediyordu. Zerdüşt, delikanlının yanındaki ağacı tuttu ve şöyle konuştu:

"Bu ağacı ellerimle sallamak istesem bunu yapamam. Fakat bizim görmediğimiz rüzgâr, onu üzer ve istediği tarafa eğer. Biz en çok, görünmeyen eller tarafından eğilir ve yönlüyoruz."

Delikanlı şaşkınlıkla ayağa kalktı ve "Zerdüşt'ün sesini işitiyorum, ben de onu düşünüyordum," dedi. Zerdüşt şu cevabı verdi:

"Öyleyse ne korkuyorsun? İnsanın hali de bu ağaç gibidir. Yükseklerle ve aydınlıklara çıkmak istediği oranda kökleri toprağa; aşağıya, karanlığa, derine ve kötülüğe dalar!

"Evet kötülüğe!" dedi delikanlı. "Benim ruhumu nasıl oluyor da keşfediyorsun?" Zerdüşt gülümsedi ve "Bazı ruhlar hiç keşfedilemez. Meğerki onları ilk bulan biz olalım." dedi.

Delikanlı bir kez daha "Evet kötülüğe!" diye bağırdı.

"Zerdüşt, sen doğru söylüyorsun. Yükseklerle çıkmak istediğim zamandan beri artık kendime güvenemiyorum. Artık kimse bana güvenmiyor. Bu nasıl oluyor?"

Ben hızla değişiyorum. Bugünüm dünümle zıt düşüyor. Merdivenleri tırmanırken çok defa bir iki basamak birden atlıyorum. Bunu hiçbir basamak bağışlamıyor.

Yukarı çıkınca kendimi sürekli yalnız buluyorum. Kimse benimle konuşmuyor. Yalnızlığın buzu beni titretiyor; yükseklerde ne istiyorum?

Benim küçümsemem ve özlemim beraber büyüyorlar. Yükseklere çıktığım oranda, yükselenleri küçümsüyorum. Yükseklerde onların işi ne?

Yükselmemden ve sendelememden ne kadar utanıyorum! Solumamla ne kadar alay ediyorum! Uçanlardan ne kadar nefret ediyorum! Yükseklerde ne kadar yorgunum.”

Delikanlı burada sustu. Zerdüşt yanlarındaki ağaca baktı ve şöyle dedi:

"Ağaç bu yüksek dağda yalnız duruyor. Boyu insan ve hayvanı aşmıştır. Eğer konuşmak isteseydi onu anlayacak kimse bulunmazdı. O, o kadar boylanmıştır.

- Şimdi bekliyor ve bekliyor- Neyi bekliyor? O, bulutlara yakın bulunuyor; herhalde ilk yıldırımını bekliyor.”

Zerdüşt bunu söyleyince delikanlı heyecanlı bir ifade ile bağırdı; "Evet Zerdüşt, sen gerçeği söylüyorsun. Ben yüksekleri dileyince batmamı istemiş oldum. Ve benim beklediğim yıldırım sensin. Bak, sen görüneli beri ben neyim artık? Beni harap eden, sana karşı duyduğum kıskançlıktır.” Delikanlı böyle konuştu ve acı acı ağladı.

Fakat Zerdüşt kollarını delikanlıya doladı, birlikte yürümeye başladılar.

Bir süre beraber yürüdükten sonra Zerdüşt söze şöyle başladı:

"Bu, benim kalbimi parçalıyor. Karşı karşıya kaldığın tehlikeleri gözlerin, sözlerinden daha iyi anlatıyor.

Sen henüz, özgür değilsin. Sen henüz özgürlüğü arıyorsun. Bu arayış sana uykusuz geceler geçirtmiş.

Özgür yüksekleri istiyorsun. Ruhun, yıldızların özlemini çekiyor. Fakat senin kötü hisselerin de özgürlüğe susamışlar.

Vahşi köpeklerin serbest olmak istiyorlar. Ruhun bütün zindanları açmaya uğraşırken, onlar keyiflerinden mahzenlerinde havlıyorlar.

Sen benim gözümde henüz özgürlüğü düşünen bir tutsaksın. Ah, böyle tutsakların ruhları uyanık, fakat hilekâr ve kötü olur.

Ruhu özgürlüğe kavuşan da temizlenmeye mecburdur. Onda henüz çok hapis ve bataklık vardır. Onun gözleri de temizlenmelidir.

Evet karşı karşıya kaldığın tehlikeyi biliyorum. Fakat sana sevgim ve ümidimle yemin veririm; "Sevgi ve ümidini terk etme.”

Henüz kendini soylu hissediyorsun. Senin usandığın ve sana kötü gözle bakanlar da henüz seni soylu

buluyorlar. Şunu bil ki herkesin yolunu bir ‘soylu’ kesmektedir.

İyilerin yolunu da bir ‘soylu’ kesmektedir. Hatta ona iyi dedikleri zaman bile onu yok etmek isterler. Soylu olan, yeni bir şey ister ve yeni bir erdem yaratmak ister. İyiler ise eskiyi isterler ve eskinin devam etmesini isterler.

Fakat soylunun karşı karşıya kaldığı tehlike, onun bir ‘iyi’ olması değildir. Bir küstah, alaycı ve yıkıcı olmasıdır.

Ah, ben en yüksek ümitlerini kaybeden soylular tanırdım. Şimdi onlar bütün yüksek ümitlerini inkâr ediyorlar.

Şimdi kısa zevkleri içinde çılgınca yaşıyorlar. Günlük hedeflerden başka emel bilmiyorlar.

“Ruh biraz da şehvettir,” diyorlar. Böylece ruhlarının kanatları kırılıyor; bu ruh şimdi yerde sürünüyor ve kemirerek kirleniyor.

Bir zamanlar kahraman olmayı düşünüyorlardı. Şimdiyse keyif düşkünleridirler. Kahraman, onlara göre korkunç ve hazin bir şeydir.

Fakat sevgim ve ümidimle sana yemin veririm; ruhundaki kahramanı terk etme. En yüksek ümidini kutsal tut.

Zerdüşt böyle dedi.

Ölüm Öğütleyenler Üstüne

Ölüm öğütleyenler vardır. Dünya, hayattan çekilmelerini önerdiğimiz böyleleriyle doludur.

İşte böyle gereksiz insanlarla doludur dünya. Bu fazlalar yüzünden hayat bozulmuştur. Bunları “sonsuz hayat” sözleriyle kandırıp bu dünyadan ayırmak gerek.

Ölüm öğütleyenlere sarı veya kara diyorlar. Fakat ben onları size başka renklerde de göstermek istiyorum.

İşte içlerinde vahşi hayvan taşıyan, keyfetmek ve kendini yemekten başka bir şey yapamayan korkunçlar! Onların keyifleri de bir kendini yemedir.

Bu korkunçlar, daha insan bile olamamışlardır. Varsın ölüm vaaz etsinler ve kendileri de göçsünler.

İşte ruhu veremliler; daha doğmadan, ölmeye başlarlar ve yorgunluktan bir tarafa çekilip, kendi kendine özlem çekerler. Onlar ölmeyi istiyorlar. Bizim de onların bu arzusunu onaylamamız gerekir. Bu ölüleri diriltmekten ve bu canlı tabutları zedelemekten sakınlım.

Karşılarına bir hasta, bir ihtiyar, bir cenaze çıksa hemen “hayat boştur” derler. Fakat kendileri ve varlığın yalnız bir yüzünü gören gözleri boştur.

Yoğun bir kedere bürünmüş ve ölüm getirecek küçük rastlantılara inanıp, böyle beklerler ve dişlerini gıcırdatırlar.

Veyahut şekerlemelerine uzanırlar ve çocuklarıyla alay ederler: Bir saman çöpü gibi olan hayatlarına asılırlar. Ve bir saman çöpüne asılı durmakla alay ederler. Onların ‘hikmet’i şudur; “Yaşamak isteyen delidir. İşte biz bu kadar deliyiz ve hayatta en büyük delilik budur.”

“Hayat yalnız acıdır”. Bazıları böyle derler ve bu yalan değildir. Öyleyse yalnız acı olan bu hayatın bitmesine çalışın!

Erdemleri onlara şu öğüdü vermelidir: “Sen kendini öldürmelisin. Sen kendini bu hayattan çekmelisin.”

Ölüm öğütleyenlerden bazıları, “Şehvet günahtır!” derler. “Bırakın, kenara çekilelim ve çocuk yapmayalım.”

Bazıları da: “Doğurmak güçtür” derler. Ve niye doğurmalı? “Bütün doğanlar mutsuz oluyorlar!” Bunlar da ölüm öğütçüleridir.

Yine bir kısmı; “Acımak gerek. Neyim varsa alın. Ben ne isem alın ki hayata daha az bağlanayım.” der.

Fakat tam merhametli olsalardı en yakınlarını hayattan bıktırırlardı. Kötü olmak, onların gerçek iyilikleri olurdu.

Fakat bunlar hayattan çekilmek isterler. Başkalarını zincirleri ve armağanlarıyla hayata daha sıkı bağlanmaktan ne bekliyorlar?

Hayatları vahşi bir çalışma ve huzursuzluktan ibaret olanlar, sizler, hayattan pek yorgun değil misiniz? Ölüm öğütçüleri için pek olgun değil misiniz?

Vahşi çalışmayı, aceleyi, yeniyi, yabancıyı seven sizler, kendinizden memnun değilsiniz. Çalışmanız, kendinizi unutmak için arzu ve bir kaçmadır.

Hayata daha fazla inansaydınız, kendinizi ‘an’a bu kadar kaptırmazdınız. Fakat beklemek için, hatta tembellik etmek için bile yeteri kadar isteğiniz yok.

Her yerde ölüm öğütleyenlerin sesi çınlıyor ve dünya, kendilerine ölüm öğütlenmesi gereken böyle insanlarla doludur.

Ya sonsuz hayat? Bence onlar için uygun, yeter ki tez göçsünler.

Zerdüşt böyle dedi.

Savaş ve Savaşçılar Üstüne

En iyi düşmanlarımız tarafından esirgenmek istemeyiz. Keza gönülden sevdiğimizizin de bizi esirgemesini istemeyiz. Böylece bırakın size gerçeği söyleyeyim:

Savaşta ki kardeşlerim; sizi gönülden severim. Ben sizdenim ve sizin en iyi düşmanınızım. Bırakın size gerçeği söyleyeyim:

Kalbinizdeki kini ve kıskançlığı bilirim. Kini ve kıskançlığı tanımayacak kadar büyük değilsiniz. Bari bunlardan utanmayacak kadar büyük olun.

Gerçeğe ulaşmanın azizleri olmazsanız bile hiç olmazsa onunla savaşan olun. Bunlar o kutsiyetin yoldaşları ve öncüleridir.

Çok asker görüyorum. Çok düşman görmek isterdim! Giydikleri şeye üniforma diyorlar. Fakat üniformanın içindekiler 'tek tip' olmasa!

Gözleri daima bir düşmanı, kendi düşmanını arayanlar olun. İçinizde bazılarıңызda ilk bakışta bir kin vardır.

Düşmanınızı aramalısınız. Kendi fikirleriniz için kendi özgürlüğünüzü aramalısınız. Fikriniz yenilse bile içtenliğiniz zafer kazanmalıdır.

Barışı yeni savaşların aracı olarak sevmelisiniz. Ve kısa barışı uzun barıştan fazla sevmelisiniz. Size iş değil savaş öneririm. Barış değil zafer öneririm. İşiniz savaş, barışınız zafer olsun!

Ancak okla yay elde bulunduğu zaman, susulup sakin oturulabilir. Yoksa gevezelik edilir ve çekişilir. Barışınız zafer olsun.

Diyorsunuz ki savaşı kutsal kılan şey iyi bir davadır. Ben size derim ki her davayı kutsal yapan şey iyi bir savaştır.

Savaş ve cesaret, yakın sevgisinden büyük eserler yaratmıştır. Şimdiye kadar kazazedeleri, acımanız değil cesaretiniz kurtardı.

İyi nedir? diye soruyorsunuz. Cesur olmak iyidir. Şu sözü küçük kızlara bırakın. "İyi şey hem güzel hem sevimli olandır."

Size kalpsiz diyorlar. Fakat yüreğiniz saftır. Ve ben içten utancınızı severim. Siz 'med'dinizden utanıyorsunuz, başkaları 'cezirlerinden.

Siz çirkin misiniz? Pekâlâ kardeşlerim, öyleyse çirkinin mantosu olan 'yüce'yi giyiniz.

Ruhunuz büyüdüğü zaman coşkun olur. Sizin yüceliğinizde kötülük vardır. Sizi tanırım.

Kötülük de taşkınla ender karşılaşır. Fakat bunlar birbirlerini anlamazlar. Ben sizi tanırım.

Sizin, kin besleyecek düşmanlarınız olmalı. Fakat hor görülecek düşmanlarınız olmamalı. Düşmanınızla gurur duymalısınız. O zaman düşmanınızın başarısı da sizin başarınız olur. Yaslanmak.

Bu kölelerin kibarlığıdır. Sizin kibarlığınız söz dinleme olmalı. Emirleriniz bile itaat olmalı.

İyi bir düşmanın kulağına “sen yapmalısın”, “ben isterim”den daha hoş gelir. Ve sevdiğiniz her şeyi kendinize kumanda ettirmelisiniz.

Hayata olan sevginiz en yüksek ümidinize olan sevginiz olsun. Ve en yüksek ümidiniz, en yüksek hayat düşünceniz olsun.

Fakat en yüksek düşüncenize, bırakın ben kumanda edeyim. Bu kumanda şudur; “İnsan yenilmesi gereken bir şeydir.”

Böylece boyun eğme ve savaş içerisinde ömrünüzü sürün.

Uzun yaşamada ne var. Hangi düşman esirgenmek ister?

Ben sizi esirgemem. Ben sizi gönülden severim, savaştaki kardeşlerim.

Zerdüşt böyle dedi.

Yeni Putlar Üstüne

Başka bir yerde henüz uluslar ve sürüler vardır. Fakat bizde yoktur kardeşim. Bizde devletler vardır.

Devlet nedir? Pekâlâ; şimdi kulak verin. Çünkü size ulusların ölümünden bahsedeceğim.

Bütün soğuk maddelerin en soğğunun adı devlettir. Onun yalanı da soğuktur. Ve ağzından şu yalan sızar: “Ben devlet, ben halkım.”

Bu, yalandır. Ulusları meydana getiren yaratıcılardır. Onlar bu ulusların üstüne bir iman ve bir aşk gerdiler. Böylece hayata hizmet ettiler.

Birçokları için tuzak kurup buna devlet diyen bozgunculardır. Onlar kitlelerin üstüne bir kılıç ve yüz tutku astılar.

Henüz halk var olan yerde devlet anlaşılmaz bir şeydir. Örf ve hukuka karşı kötü bir kasıt ve bir günah sayılarak ondan nefret edilir.

Size şu işareti veririm; “Her ulus kendi ‘iyi’ ve ‘kötü’sünden bahseder, bunu komşu anlamaz. O, dilini örf ve hukukunda yaratmıştır.

Fakat devlet, bütün iyi ve kötü dillerle yalan söyler. Ne söylese yalandır ve sahip olduğu her şey çalmadır.

Onda her şey sahtedir; bu ısırğan çalınmış dişleriyle ısırır. Bağırsakları bile sahtedir.

İyi ve kötude dil karmakarışık! Size devleti böyle tarif ederim. Bu işaret ölüm iradesine işaret eder. Gerçekten, ölüm öğütleyenlerini çağırır.

Gereğinden pek fazla adam doğuyor. Bu gereksizler için, devlet yaratılmıştır.

Bakın devlet bu gereksizleri nasıl ayırıyor ve nasıl geniş getiriyor:

“Dünyada benden büyük bir şey yoktur. Ben, tanrının düzen veren parmağıyım.” O vahşi hayvan böyle homurdar. Ve diz çökenler, yalnız uzun kulaklı ve kısa görüşlüler değildir.

Ah ey büyük ruhlar; o, yalanlarını sizin içinize de sindirir. Ah, kendilerini harcamasını seven cömert gönülleri avlar.

Ey eski tanrıyı yenenler, o sizi de bulur. Siz savaşta yorulmuşunuz. Şimdi yorgunluğunuz yeni puta yarıyor.

Yeni put, etrafına kahramanlar ve namuslular dizmek ister. Bu soğuk hayvan, iyi vicdanların ışığında güneşlenmeyi sever.

Bu yeni put, kendisine yalvarırsanız size her şeyi vermek ister. Böylece erdemlerinizin parıltısını ve gururlu gözlerinizin bakışını satın alır.

Ey gereksizler, o sizi yemlemek ister. Evet bunun için cehennemi bir sanat bulmuştur; “İlahi şereflerin süsü içinde parlayan bir ölüm anı.”

Evet, birçokları için bir ölüm bulunmuştur ki kendisini hayat gibi över. Gerçekten, bütün ölüm öğütleyenlerine esaslı bir yardım.

İyi ve kötü bütün zehir içenlerin bulunduğu yere, devlet derim. İyi ve kötü herkesin kendisini kaybettiği yere devlet derim. Herkesin yavaş yavaş ölümüne, hayat denildiği yere devlet derim.

Şu gereksizlere bakın; kâşiflerin eserlerini ve egemenlerin hazinelerini çalarlar ve bu hırsızlığa eğitim derler. Ve bunların hepsi onlara dert getirir.

Şu gereksizlere de bakın! Daima hastadırlar ve safralarını kusarlar ve buna gazete derler. Birbirlerini yutarlar. Fakat hazmedemezler.

Şu gereksizlere bakın; servetler kazanırlar ve bununla yoksullaşırlar. İktidar isterler ve önce iktidarın kerpeteni olarak çok para isterler. Bu acizler!

Şu çevik maymunların tırmanışına bakın! Birbirlerinin üstünden aşip tırmanmak isterler ve böylece batağa ve çukura yuvarlanırlar.

Hepsi ‘taht’a ulaşmak isterler. Mutluluğun yalnız taht üzerinde bulunduğunu sanırlar! Çok defa tahtın üzerinde bataklık vardır ve çok defa taht, bataklığın üstünde durur.

Bunların hepsi, bu tırmanan maymunlar ve bu azgınların hepsi bence delidir. Putlar pek fena kokar. Bunların hepsi, bu puta tapanlar, bana fena kokar.

Kardeşlerim, çenelerinizin ve tutkularınızın dumanında mı boğulmak istersiniz? Daha iyi, pencereleri

kırın ve dışarı fırlayın!

Fena kokunun yolundan kaçın. Bu insan kurbanlarının dumanından kaçın.

Büyük ruhlar için dünya şimdi de açıktır. Henüz etrafında sakın denizlerin kokusu esen birçok yerler, yalnızlığa çekilenler için boş duruyor.

Henüz büyük ruhlar için özgür bir hayat vardır. Gerçekten, az şeye sahip olana az hükmedilir. Yaşasın bu küçük fakirlik!

Ancak devletin bittiği yerde, gereksiz olmayan insan başlar. Gerekli adamın türküsü ve eşsiz, biricik şarkısı burada başlar.

Evet kardeşlerim, onun bittiği yerde 'İnsanüstü'nün gökkuşağı köprüsü başlar.

Zerdüşt böyle dedi.

Panayırın Sinekleri Üstüne

Dostum yalnızlığına kaç! Seni büyük adamların gürültüsünden sersemlemiş ve küçüklerin iğnesiyle didiklenmiş görüyorum.

Orman ve kaya seninle vakur, susmayı bilirler.

Sevdiğin geniş dallı ağaca benze yine! O, denizin kenarında susan ve dinleyen bir tavırla durmaktadır.

Yalnızlığın bittiği yerde panayır başlar ve panayırın başladığı yerde büyük artistlerin gürültüsü ve zehirli sineklerin vızıltısı başlar.

Dünyada en iyi şeyler bile, gösterecek kimse bulunmazsa, bir şeye yaramaz. Halk bu göstericilere büyük adam der.

Halk, büyükten pek anlamaz. Büyük, yaratıcıdır. Oysaki halk yalnız büyük davaların göstericilerini ve artistlerini tanır.

Dünya, yeni değerler yaratanların etrafında döner. Görünmeden döner. Oysaki halk ve şöhret artistlerin etrafında döner. Dünyanın gidişi böyledir.

Artistin zekâsı vardır. Fakat zekânın vicdanı zayıftır. O daima en çok inandırabileceği şeye inanır. Yarın başka, öbür gün başka bir şeye inanır. Onun duyguları halk gibi ve hava gibi sık değişir. Devirmek! Bu ona göre kanıttır. Çıldırtmak! Bu ona göre iknadır ve kan ona delillerin en sağlamı görünür.

Yalnız duyarlı kulaklara sızan bir gerçeğe, yalan ve hiç der. Gerçekten, o ancak dünyada büyük gürültü yapan tanrılara inanır.

Panayır şatafatlı şaklabanlarla doludur ve halk bu büyük adamlarla övünür. Onca zamanın egemenleri bunlardır.

Fakat zaman onları baskı altına alır, böylece seni baskı altına alırlar ve senden de bir evet ve hayır isterler. Yazık, bu 'leh' ve 'aleyh' arasında mı yer almak istiyorsun?

Ey gerçek aşığı, bu sokulganları ve dönekelele kiskanma, gerçek hiçbir zaman bir döneğin koluna asılmamıştır!

Bu bıktıran, usandıranlardan kendini koru. İnsanı ancak panayırdaki 'evet' veya 'hayır'la bastırırlar. Bütün derin kaynakların duyuşu yavaştır. Derinliklerine düşen bir şeyin ne olduğunu anlamak için uzun zaman beklemeleri gerekir.

Gerçek büyüklükler panayırın ve şöhretin ötesindedirler. Yeni değerlerin yaratıcıları daima panayırın ve şöhretin üstünde bulunurlar.

Dostum, yalnızlığına kaç. Seni zehirli sineklerle didiklenmiş buluyorum. Sert ve sağlam bir havanın estiği yerlere kaç!

Yalnızlığına kaç. Sen küçüklere ve acınacak adamlara çok yakın yaşadın. Onların görünmez öçlerinden kaç. Bunlar senin için öçten başka bir şey değildirler.

Onlara artık el kaldırma! Onlar sayısızdır. Ve sinek avcılığı sana düşmez.

Bu küçükler ve acınacak yaratıklar sayısızdır. Ve nice görkemli yapıları, yağmur damlaları ve vahşi otlar harap etmiştir.

Sen bir kaya değilsin, fakat damlaların çokluğu seni oymuş bile! Damlaların çokluğundan çatlayacaksın.

Zehirli sineklerden seni yorulmuş görüyorum. Yüz yerinde kanayan yaralar açılmış görüyorum. Ve gururun öfkelenmek bile istemiyor.

Onlar senden masumiyetle kan isterler. Kansız ruhları kana hasrettir. Onun için bütün masumiyetleriyle sokarlar.

Fakat ey derin adam, sen küçük yaraların da acısını pek derinden duyuyorsun ve daha şifa bulmadan aynı zehirli sülük vücuduna tekrar sokulur.

Bu pisboğazları öldüremeyecek kadar gururlusun. Fakat sakın ki, onların bütün bu zehirli haksızlıklarına dayanmak sana bela getirmesin!

Onlar seni överek de etrafında vızıldarlar. Yılışıklık onların övüşüdür. Onlar senin derine ve kanına yakın olmak isterler.

Sana bir tanrı veya şeytana yaptıkları gibi yılışırlar. Bir tanrı veya şeytan karşısında olduğu gibi acınırlar. Fakat neye yarar? Onlar dalkavuk ve mızızlardır. Başka bir şey değillerdir.

Çok defa kendilerini sana hoş gösterirler. Fakat korkakların kurnazlığı her zaman bu olmuştur. Evet korkaklar, kurnazdır.

Dar ruhlarıyla seni çok düşünürler. Sen onlarca her zaman düşündürücü bir şeysin. Çok düşünülen her şey, düşündürücü olur.

Bu erdemlerin için seni cezalandırırlar. Aslında yalnız hatalarını bağışlarlar.

Sen sakın ve dürüst olduğun için dersin ki; “Bu küçük varlıklar suçsuzdur.” Fakat onların dar ruhları şöyle düşünür: “Bütün büyük varlıklar suçludur.”

Sen onlara şefkatli olsan bile kendilerine hakaret ettiğini zannederler ve senin iyiliğine gizli acılarla karşılık verirler.

Senin sessiz gururun onların zevkini bozar. Bir defa da gururlu olacak kadar alçakgönüllü olursan seni ayartırlar.

Biz bir adamda bulduğumuzu alevlendiririz de! Onun için küçüklerden sakın!

Senin karşında kendilerini küçük görürler ve alçaklıkları sana karşı görünmez bir kin halinde yanar, tutuşur.

Kendilerine yaklaştığın zaman nasıl sustuklarını ve kuvvetlerinin, sönmüş bir ateşin dumanı gibi kaybolduğunu hissetmedin mi?

Evet dostum, sen en yakınların için bir vicdan azabısın; çünkü onlar sana layık değillerdir. Böylece senden nefret ederler. Ve kanını emmek isterler.

Yakınların daima zehirli sinek olacaklardır. Sende büyük olan şey, onları daima daha zehirli ve daha fazla sinek yapacaktır.

Dostum yalnızlığına, sert ve kuvvetli bir havanın estiği yere çekil. Senin kısmetin, sinek kovalayıcılığı değildir.

Zerdüşt böyle dedi.

Namssluluk Üstüne

Ormanı severim, şehirlerde yaşama kötüdür. Orada çok azgınlar var!

Azgın bir dişinin rüyasına girmektense bir katilin eline düşmek daha iyi değil mi?

Ve şu erkeklere de bakın; gözlerinden, dünyada bir kadınla yatmaktan daha iyi bir şey olmadığı okunuyor.

Ruhlarının dibi bataklık! Bataklıklarının bir de zekâsı varsa, ne yazık!

Bari hayvan olarak mükemmel olsaydınız. Fakat hayvan olmak için masum olmak gerekir. Duygularınızı öldürmenizi mi önereyim? Duygularınızda namus öneriyorum.

Size namusu mu önereyim? Namus bazılarınca bir erdemdir. Fakat birçokları için hemen hemen bir günahdır.

Şunlar kendilerini tutarlar, fakat şehvet denen dişi köpek, yaptıkları her şeyde kıskançlıkla sırıtır. Erdemlerinin zirvesine ve soğuk zekâlarına kadar onları bu hayvan ve onun huzursuzlukları izler. Ve şehvet köpeği, kendisinden biraz et esirgendiği zaman, bir parça akıl için dilenmesini nasıl biliyor!

Siz dramları ve kalp burkan şeyleri seversiniz. Fakat ben sizdeki dişi köpeğe karşı güvensizim. Gözleriniz bana pek zalim gelir ve sıkıntı içinde olanlara şehvetle bakarsınız. Şehvetiniz kıyafet değiştirerek acıma ismini almadı mı?

Size şu sembolü de veririm: Şeytanlarını kovmak isterken bizzat bataklığa gömülenler az değildir. Namus kime güç gelirse vazgeçmeli. Ta ki bir cehennem yolu olmasın. Bu, ruhun bataklığı ve azgınlığıdır.

Kirli şeylerden mi söz ediyorum? Bence işin en kötüsü bu değildir.

Olgun olan, gerçeğin suyuna kirli olduğu zaman değil, sığ olduğu zaman girmeyi sevmez. Gerçekten, tam anlamıyla namuslu olanlar vardır. Bunlar temiz kalplidirler. Sizden daha çok ve daha sevimli gülerler.

Onlar namusa da gülerler ve “namus nedir?” derler.

Namus delilik değil midir? Fakat bu delilik bize geldi. Biz ona gitmedik.

Biz bu konuğa barınak ve gönül verdik. Şimdi bizde oturuyor, istediği kadar kalsın.

Zerdüşt böyle dedi.

Dost Üstüne

“Etrafımda daima biri fazla!” Yalnızlığa çekilen kişi böyle düşünür. “Bir kere bir; bu, zamanla iki olur.”

‘Ben’ ve ‘beni’ sık sık şunu görüşürler; “Bir dost olmasaydı nasıl dayanırdık?”

Yalnız için dost, daima üçüncüdür. Üçüncü, bir mantardır ki iki kişi arasındaki konuşmanın derinlere dalmasını önler.

Ah bütün yalnızlar için çok fazla derinlikler vardır. Onun için bir dosta ve onun yüksekliklerine özlem çekerler.

Başkalarına olan imanımız, kendimizde neye inanmak istediğimizi açığa çıkarır. Bir dosta olan özlemimiz, bizi ele verir.

Çok defa sevgi ile yalnız, kıskançlığı atlamak isterler.

Çok defa tecavüz ederler ve bunu gizlemek için bir düşman ortaya çıkarırlar.

“Hiç olmazsa benim düşmanım ol.” Dostluk dilemeye cesaret edemeyen gerçek saygı, böyle der. Bir dosta sahip olmayı isteyen, onun uğrunda savaşı göze almalı ve savaş yapabilmek için düşman olabilmeli.

Dostundaki düşmana da saygı göstermeli.

Dostuna, kendisine ulaşmadan yanaşabilir misin?

İnsan dostunda en iyi düşmanını bulmalı. Ona karşı koyduğun zaman kalbinle ona en yakın olmalısın.

Dostunun karşısında çıplak olmak mı istersin?

Olduğun gibi görünmen; dostuna şeref vermeli. Fakat o seni bunun için şeytana havale etmek ister.

Olduğu gibi görünebilen, çıldırtır. Çıplaklıktan ürkmeye bu derece mecbursunuz. Evet, eğer tanrı olsaydınız elbiselerinizden utanmaya mecbur olurdunuz.

Dostun için ne kadar süslensen azdır. Çünkü sen onca ‘İnsanüstü’ne ok ve özlem ifade etmelisin. Dostunun çehresini görmek için ona uyurken baktın mı?

Dostunun çehresini başka nasıl görürsün. O pürüzlü ve mükemmel olmayan bir aynada kendi şeklinin görünüşüdür.

Dostunu uyurken gördün mü? Dostunun görünümünü sana dehşet vermedi mi? Ah dostum, insan aşılması gereken bir şeydir.

Sezmek ve susmakta dost usta olmalı. Her şeyi görmek istememelisin. Dostunun uyanırken ne yaptığını rüyan meydana çıkarmalı.

Senin sezişin, dert ortaklığın olmalı. Ta ki dostunun dert ortaklığı edip etmeyeceğini bilesin. O, sende belki keskin gözü ve sonsuz bakışını seviyor.

Dostuna olan dert ortaklığın, sert bir kabuk altında saklanmalı. Ve bir dişin bu kabuğu ısırırken kırılmalı. O böyle tatlanır ve nefisleşir.

Dostun için temiz hava, yalnızlık, ekmek ve ilaç mısın? Bazıları kendi zincirlerini çözemezler. Fakat dostlarının kurtarıcılarıdır.

Köle misin? Dost olamazsın.

Uzak mısın? Dost olamazsın.

Kadın da pek uzun zaman köle olarak saklandı. Onun için kadın dostluğu bilmez.

O, yalnız aşkı tanır.

Kadının aşkında sevmediği her şeye karşı haksızlık ve körlük vardır. Kadının bilinçli aşkında bile ışık yanında karanlık, yıldırım ve baskın vardır.

Kadın henüz dostluğa elverişli değildir. Kadınlar, henüz kedi veya kuşlardır. Olsa olsa inektirler. Kadın henüz dostluğa elverişli değildir. Fakat erkekler, söyleyin içinizde kim dostluğa yeteneklidir? Ah, ey erkekler, sizin ruh cimriliğiniz ve yoksunluğunuz. Dostunuza verebildiğiniz kadarını ben düşmanıma verebilirim. Ve bununla yoksullaşmam.

Arkadaşlık var, dostluk da olmalı.

Zerdüşt böyle dedi.

Bin ve Bir Hedef Üstüne

Zerdüşt çok ülkeler, çok uluslar gördü. Birçok ulusun iyi ve kötü saydıkları şeyleri öğrendi. Zerdüşt dünya üzerinde iyi ve kötüden daha büyük kuvvet bulamadı.

Değer yargısı olmayan hiçbir ulus yaşayamaz. Fakat yaşamak isterse komşusunun yargılarından ayrı yargılara sahip olmalıdır.

Bir ulusun iyi dediğine başka bir ulus rezalet der. Ben böyle gördüm. Şurada kötü denilen şey, orada erguvan bir şerefle süslü!

Komşu komşuyu hiçbir zaman anlamadı, ruhu hep komşusunun çılgınlığına ve kötülüğüne hayret etti.

Her ulusun üstünde bir değerler levhası asılıdır. Bak bu, o ulusun zaferinin levhasıdır. Bu, o ulusun kudret iradesinin sesidir.

O ulusça, güç olan şey geçerlidir; elzem ve güç olan şeyse iyidir. En kesin ihtiyaçtan kurtaran nadir ve en güç şey, kutsaldır.

Hükmederek, komşusunu kiskandıracak şekilde zafer kazanmış olarak ve parlayarak yaptığı şey; bu, o ulusça yüce, en önemli ve her şeyin anlamı ve amacı olan şeydir.

Evet kardeşlerim, bir ulusun ihtiyacını, toprağını, göğünü ve komşusunu tanıdınız mı böylece zaferlerinin yasası ve bu merdiven üstünde ümitlerine tırmanışının nedenlerini sezmiş olursunuz. “Daima birinci olmalısın ve başkalarını geçmelisin, kiskanç ruhun kimseyi sevmemeli, meğerki dostun ola” bu söz bir Yunanlının ruhunu titretti, böylece büyüklüğün yolunu tuttu.

“Doğru söylemek, ok ve yayda usta olmak” benim ismimin geldiği ulus için bu yöntem sevimli ve güçlü. O isim ki bana hem sevimli hem ağır gelir.

“Ana babayı saymak ve ruhun derinliklerine kadar onlara boyun eğmek”; başka bir ulus bu zafer levhasını üzerine astı ve bununla kuvvetli ve sonsuz oldu.

“Bağlılık göstermek ve bağlılık yüzünden kötü ve bozuk şeyler için bile şeref ve kan feda etmek.” Başka bir ulus bunu söyleyerek zafere ulaştı ve kendini böyle zorlarken büyük ümitlere gebe kaldı. Gerçekten, insanlar her türlü iyilik ve kötülüklerini göstermişlerdir. Gerçekten, bunu bir yerden almadılar ve bir yerde bulmadılar. Bu, onlara gökten bir ses gibi inmedi.

İnsan kendini korumak için ilk defa eşyaya değer biçti.

Eşyanın anlamını, insani anlamını o yarattı. Onun için kendine insanım diyor. Bu, değer biçen demektir.

Ancak takdir sayesinde değer meydana gelir. Ve takdirsiz varlığın anlamı kalmazdı. Yaratıcılar bunu işitin.

Değerlerde değişme! Bu, yaratıcılarda değişmedir. Yaratıcı olmaya mecbur olan, daima yıkıcı olur. Başlangıçta uluslar yaratıcıydılar. Sonra yaratıcı insanlara az rastlanır oldu. Gerçekten kişi en geç bir yaratıktır.

Uluslar, üstlerine bir iyilikler levhası astılar. Hükmetmek isteyen sevgi ile boyun eğmek isteyen sevgi birleşerek böyle levhalar yarattılar.

Sürüdeki keyif ‘ben’deki keyiften daha eskidir ve iyi vicdan sürü ismini aldığı sürece, ancak kötü vicdan ‘ben’ der.

Gerçekten, kurnaz ve çıkarını çoklarının çıkarında arayan “ben”; bu, sürünün kökü değil, bitişidir. Sevenler ve yaratanlardı ki; iyi ve kötüyü yaratmışlardı. Sevginin ve kinin ateşi bütün erdemlerde belirir.

Zerdüşt birçok ülkeler ve uluslar gördü. Zerdüşt dünya üzerinde sevenlerin eserinden büyük bir kudret bulamadı. Bu eserlerin adı; ‘iyi’ ve ‘kötü’ydü.

Gerçekten bu övme ve yermenin kudreti korkunç bir şeydir. Söyleyin kardeşlerim, onu kim zorlayabilir. Söyleyin bu hayvanın bin katlı ensesine kim kement atabilir?

Şimdiye kadar bin hedef vardı. Çünkü bin ulus vardı. Eksik olan şey bin katlı ensenin kemendidir. Bir tek hedef eksiktir: Henüz insanlığın hedefi yoktur.

Fakat kardeşlerim söyleyin; insanlığın hedefi olmayınca bizzat kendisi de yok değil midir?

Zerdüşt böyle dedi.

Yakın Sevgisi Üstüne

Yakınlarınız için ısrar ediyorsunuz. Ve güzel sözler buluyorsunuz. Fakat ben size derim ki yakınlarınıza olan sevginiz, bizzat kendinize olan kötü sevginizdir.

Bizzat kendinizden kaçarak yakınınıza sığınyorsunuz. Ve bundan bir erdem yaratmak istiyorsunuz.

Fakat ben bu özverinizin iç yüzünü bilirim.

‘Sen’, ‘ben’den daha eskidir. ‘Sen’ kutsal sayılmıştır. Fakat ‘ben’ henüz değil! Onun için insan yakınına sokulur.

Size yakın sevgisini mi öneriyim? Yakınlardan kaçmayı ve en uzaktakini sevmeyi öneririm.

En uzağa ve geleceğe olan sevgi, yakın sevgisinden daha yüksektir. Eşyaya ve hayaletlere sevgi; insana olan sevgiden daha yüksektir.

Kardeşim, önüne koşan bu hayalet senden güzeldir. Ona neden etini, kemiğini vermiyorsun? Fakat korkuyorsun ve yakınlarına koşuyorsun.

Siz kendinize dayanamıyorsunuz ve kendinizi yeteri kadar sevmiyorsunuz. Şimdi yakınınızı sevgiyle aldatmak ve onun hatasıyla yaldızlanmak istiyorsunuz.

İsterdim ki bu çeşit yakınlarınıza ve onun komşularına katlanmayasınız ve böylece dostunuzu ve onun taşkın ruhunu bizzat kendinizden yaratasınız.

Kendi lehinizde konuşmak istediğiniz zaman bir tanık çağırıyorsunuz. Onu, hakkınızda ‘iyidir’ demeye kandırınca, kendinizin iyi olduğuna inanıyorsunuz.

Yalancı, yalnız bilgisi karşılığında konuşan değildir. Özellikle bilgisizliği karşısında konuşandır. İlişkilerinde kendinizden böyle söz ediyorsunuz. Ve kendiniz hakkında, komşunuzu aldatıyorsunuz. Deli şöyle der; “İnsanlarla ilişki, karakteri bozar. Özellikle karakter bulunmazsa!”

Birisi yakınına, kendisini aradığı için gider. Diğeri kendini kaybetmek istediği için gider. Kendinize olan diğer gamlılığınız, yalnızlığınızı bir hapse çevirir.

Yakınınıza olan sevginizi ödeyen daha uzaktakilerdir. Ve beşiniz birleşince bir altıncının ölmesi gerekir.

Sizin bayramlarınızı da sevmem. Orada pek fazla artist gördüm. Seyirciler bile artist pozu alıyorlar. Size, yakın sevgisini önermem, dostu öneririm. Dost sizin için evrenin bayramı ve ‘İnsanüstü’nü seziş olmalı.

Size dostu ve onun taşkın gönlünü öğretiyorum. Fakat taşkın gönüller tarafından sevilme isteyen, bir sünger olmalı.

Size içinde hazır bir dünyası olan ve iyiliklerin kabuğu olan dostu, daima armağan etmeye hazır bir âlemi olan yaratıcı dostu öğretiyorum.

Onun çözülen dünyası; kötüden iyinin, rastlantıdan amacın oluşu uğrundaki savaş sırasında yine birleşir.

Bu gününün nedeni, gelecek ve en uzaktaki hedef olmalı. Dostunda ‘İnsanüstü’nü kendi nedenin olarak sevmelisin.

Kardeşlerim, size yakın sevgisini önermem. Size en uzağı sevmeyi öneririm.

Zerdüşt böyle dedi.

Yaratıcının Yolu Üstüne

Kardeşim yalnızlığa çekilmek mi istersin? Kendine olan yolu aramak mı istersin, biraz durakla ve dinle:

“Arayan, kendisini kolaylıkla kaybeder; her yalnızlık suçtur.” Sürü böyle der. Ve sen çok uzun zaman sürü içinde kaldın.

Sürünün sesi sende de çınlamaya devam edecek. Ve “Vicdanım artık seninle ortak değildir” diyecek olsan, bu bir yakınma ve acı olacak.

Bak, bizzat bu acıyı bir vicdan doğurmuştur. Ve bu vicdanın son kıvılcımı, senin gamında parıldamaktadır.

Fakat kederinin yolunu, yani bizzat kendine olan yolu yürümek mi istersin? Bana bunu hak ettiğini ve kuvvetini göster.

Yeni bir kudret ve yeni bir hak mısın? Bir ilk hareket misin? Kendinden yuvarlanan bir tekerlek misin? Yıldızları kendi etrafında dönmeye zorlayabilir misin?

Ah, yükseklikler isteyen o kadar tutku var ki! Kibirinin o kadar istekleri var ki, bana bu şehvet düşkününü ve kibirlilerden olmadığını göster.

Ah, çok büyük fikirler vardır ki, bir körükten başka bir şey değildirler. Körüklerler ve daha fazla boşaltırlar.

Kendine özgür mü diyorsun? Bir boyunduruktan kurtulduğunu değil, egemen düşüncelerini işitmek isterim.

Boyunduruktan kurtulmaya layık bir adam mısın? Uşaklıktan çıktığı zaman, son değerini de kaybedenler vardır.

Nelerden kurtuldun? Bu bana vız gelir. Fakat gözün bana şunu apaçık bir şekilde söylemeli; “Özgür, ama ne amaçla?”

Kendi iyilik ve kötülüğünü kendin yaratabilir misin? Ve iradeni bir yasa gibi kendine egemen kılabilir misin? Kendi kendinin yargıcı ve kendi yasanın intikamcısı olabilir misin?

Kendi yasasının yargıcı ve intikamcısı ile yalnız kalmak korkunçtur. Bir yıldız, uzayın boşluğuna ve yalnızlığının buzlu soluğuna böyle atılır.

Ey yalnız adam, bugün henüz kalabalığın acısını çekiyorsun. Bugün henüz bütün cesaretine ve

ümitlerine sahipsin.

Fakat bir zaman gelecek, yalnızlık seni yoracak. Bir zaman gelecek gururun eğilecek. Ve cesaretin kırılacak. Bir zaman gelecek, “Ben yalnızım!” diye haykıracaksın.

Bir zaman gelecek, yüksekliğini görmeyecek ve alçaklığı pek yakın duyacaksın. Kendi yüceliğin bir hayalet gibi seni korkutacak. Bir zaman gelecek, “Her şey yanlış!” diye bağıracaksın.

Yalnızı öldürmek isteyen hisler vardır. Öldürmezlerse kendilerinin ölmesi gerekir. Fakat katil olmayı başarabilir misin?

Kardeşim, aşağılamak kelimesini ve seni aşağı görenlere karşı adil olmanın acısını tanır mısın? Senin hakkındaki düşüncelerini değiştirmeye çoklarını zorladın. Bunun intikamını alacaklar. Onlara yaklaştın; fakat yine de önlerinden geçip, gittin.

Bunu sana hiçbir zaman bağışlamayacaklar. Sen onları geçtin. Fakat sen yükseldikçe kıskançlığın gözü seni o oranda küçük görür. En çok, uçandan nefret edilir.

Demelisin ki; “Bana karşı nasıl adil olabilirsiniz? Ben kendime sizin haksızlığınızı yakıştırıyorum.” Onlar yalnızca haksızlık eder ve çamur atarlar. Fakat kardeşim eğer bir yıldız olmak istersen böyle yaptılar diye onları daha az aydınlatmamalısın.

Ve iyiler ve adillerden sakının! Onlar kendi erdemlerini yaratanı çarmıha germeyi severler. Onlar yalnızdan nefret ederler.

Kutsal basitlikten de sakının! Basit olmayan her şey onlarca kutsal olmayandır.

Bu odun yığını, ateşle oynamasını da sever.

Kendi sevginin baskınlarından da sakın. Yalnız, rast geldiğine pek çabuk elini uzatır.

Bazı adamlara, elini değil, yalnız pençeni uzatmalısın. Ve isterim ki pençenin tırnakları da olsun. Fakat; rast gelebileceğin en kötü düşman, bizzat kendin olacaksın. Bizzat sen, mağaralarda ve ormanlarda kendini izlersin.

Yalnızsan, kendine giden yolu yürüyorsun. Fakat bu yol, kendine ve yedi şeytanına uğrar.

Sen, kendinin inkârı, cini, cinneti, falcısı, delisi, şüphecisi, uğursuzu ve kötülüğü olacaksın.

Kendi alevinde, kendini yakmak istemelisin. Kül olmadan nasıl yenileneceksin?

Yalnız, sen yaratıcının yolundan yürüyorsun. Yedi şeytanından kendine bir tanrı yaratacaksın. Yalnız, sen, sevenlerin yolundan yürüyorsun. Sen bizzat kendini seviyorsun. Ve yalnız sevenlerin yaptığı gibi kendini küçümsüyorsun.

Seven, yaratmak ister, çünkü küçümser. Sevdiğini küçümsemeyen, aşktan ne anlar?

Sevgin ve yaratıcılığınla yalnızlığına git kardeşim. Çok sonra hakkaniyet, topallayarak seni izleyecektir.

Gözyaşlarımla yalnızlığına git kardeşim. Ben kendinden üstün bir şey yaratmak isteyen ve bu yüzden harcananı severim.

Zerdüşt böyle dedi.

Genç ve Yaşlı Dişicikler Üstüne

"Zerdüşt, alaca karanlıkta ürkek ürkek öyle nereye gidiyorsun? Mantonun altında öyle özenle sakladığın şey nedir?"

Sana armağan edilmiş bir hazine mi? Yeni doğmuş bir çocuğun mu? Ey kötüler dostu, sende mi hırsızların yolunu tuttun?"

"Gerçekten kardeşim," dedi Zerdüşt "o bana armağan edilmiş bir hazinedir. Taşdığım şey, bir küçük gerçektir.

Fakat bu gerçek, afacan küçük bir çocuk gibidir. Ve eğer ağzını tutmasam bağırarak.

Bugün, gün batarken yolda gidiyordum, bir ihtiyar kadına rastladım. Bana şöyle dedi:

"Zerdüşt, biz kadınlara çok şey söyledi. Fakat kadın hakkında hiçbir şey söylemedi."

"Kadınlar hakkında ancak erkeklerle konuşulur." dedim.

"Bana da kadından söz et." dedi. "Ben onu derhal unutacak kadar ihtiyarım."

İhtiyar kadının dediğini kabul ettim. Ve ona şöyle dedim:

"Kadında her şey bir bilmecedir. Ve kadında her şeyin bir tek hal noktası vardır. Bu, gebeliktir. Erkek, kadın için bir araçtır. Amaç daima çocuktur. Fakat kadın, erkek için nedir?"

Gerçek erkek iki şey ister: 'Tehlike ve oyun!' Onun için kadını, en tehlikeli bir oyuncak olduğu için ister.

Erkeği savaşa karşı eğitmeli. Ve kadını, savaşı dinlendirmeye. Başka türlü deliliktir.

Savaşan, pek tatlı meyveleri sevmez. Onun için kadını sever. En tatlı kadın bile acıdır.

Kadın, çocuğu erkekten daha iyi anlar. Fakat erkek, kadından daha çocuktur.

Gerçek erkekte bir çocuk gizlidir. Bu, oynamak ister. Haydi bakalım kadınlar, erkekteki bu çocuğu keşfedin.

Kadın; saf, ince ve henüz var olamayan bir dünyanın erdemleriyle parlayan mücevher gibi bir

oyuncak olmalı.

Aşkınızda bu yıldızın ışığı parlamalı. Ümidiniz 'İnsanüstü' nü doğurmak olmalı.

Aşkınızda cesaret olmalı ve aşkınızla, sizi korkutanın üstüne yürümelisiniz.

Şerefimiz aşkınızda olmalı. Yoksa kadın şereften pek anlamaz. Şerefimiz, sevildiğinizden daha fazla sevmek ve hiç bir zaman ikinci olmamaktır.

Erkek, seven kadından korkmalı. Kadın o zaman her şeyi feda eder ve başka her şey onca değersiz olur.

Erkek, kin besleyen kadından korkmalı! Erkek, ruhunun derinliğinde kötüdür sadece, oysa ki kadın berbattır.

"En çok kimden nefret edersin," demir, mıkna'tısa böyle sormuş. "En çok senden nefret ederim, çünkü çekersin, fakat kendinde tutacak kadar kuvvetli değilsin."

Erkeğin mutluluğu, "Ben isterim" der. Kadının mutluluğu, "O istiyor," der.

"Bak, şimdi dünya ne eşsiz." Bütün sevgisiyle boyun eğen kadın böyle düşünür.

Kadın boyun eğmeli. Ve sığınağına bir derinlik aramalı. Kadının ruhu sığındır. Sığ bir su üstünde, hareketli, çılgın bir zardır.

Erkeğin ruhu ise derindir. Onun nehri, yeraltı mağaralarında çağlar. Kadın onun kuvvetini sever, fakat anlayamaz."

İhtiyar kadın bana şu cevabı verdi; "Zerdüşt pek güzel şeyler söyledi. Hele genç olanlar için.

Ne tuhaf! Zerdüşt kadınları az tanır. Fakat onlar hakkında söylediği sözler çok doğru. Bunun nedeni kadında hiçbir şeyin olanaksız olmayışıdır.

Şimdi benim şu küçük armağanımı teşekkür yerine kabul et. Ben bunu verecek kadar ihtiyarım. Onu iyi sar ve ağzını kapa. Yoksa bu küçük gerçek pek şiddetli haykırır. "

"Kadın armağanını ver." dedim.

İhtiyar kadın şöyle dedi:

"Kadınlara mı gidiyorsun? Kırbacı unutma."

Zerdüşt böyle dedi.

Zehirli Yılan Sokması Üstüne

Zerdüşt, sıcak bir gün bir incir ağacının altında, kolları yüzünde uykuya dalmıştı. Bu sırada zehirli bir

yılan geldi ve boynundan öyle soktu ki Zerdüşt ağrıdan bağırdı. Elini yüzünden çekince zehirli yılanı gördü. Yılan Zerdüşt'ün gözlerini tanıdı. Ve acemice kıvrılarak kaçmak istedi. Zerdüşt "Olmaz!" dedi. "Henüz benim teşekkürümü almadın. Beni zamanında uyandırmış oldun. Daha uzun yolum var."

"Yolun artık kısadır." dedi yılan, kederli. "Zehrim öldürücüdür." Zerdüşt gülümsedi. "Bir yılanın zehri ile bir devin öldüğü görülmüş mü?" dedi. "Fakat zehrini geri al, onu bana armağan edecek kadar zengin değilsin." O zaman yılan tekrar Zerdüşt'ün boynuna sarıldı ve yarasını yaladı.

Zerdüşt bir zaman sonra bunu havarilerine anlatınca: "Bu kıssadan çıkaracağımız hisse nedir?" dediler. Zerdüşt şu cevabı verdi:

"İyiler ve adiller bana ahlak yıkıcısı diyorlar. Benim öyküm ahlak dışıdır.

Fakat siz, bir düşmanınız olduğunda onun kötülüklerine iyilikle karşılık vermeyin. Çünkü bu, utandırır. Tersine size iyilik yaptığını ona kanıtlayın. Utandırmaktansa, öfkelenmek iyidir.

Ve size sövenlere iyilik yapmanız, hoşuma gitmez. Siz de biraz sövün daha iyi.

Ve size büyük bir haksızlık yapıldığında hemen buna beş küçük haksızlık ekleyin. Yalnız, haksızlıklarla ezilen adamı seyretmek kötüdür.

Bunu zaten biliyor muydunuz? Ortaklaşa yapılmış bir haksızlık, bir yarım haktır. Ve haksızlığı, ancak taşıyabilecek adam yüklenmeli.

Bir küçük intikam, hiç intikam almamaktan daha insanidir. Ve eğer ceza saldırgan için bir hak ve şeref değilse, sizin cezalarınızı da istemem.

Kendisini haksız çıkarmak, hak iddia etmekten daha kibardır. Hele, insan haklı olursa! Yalnız, bunun için yeteri kadar zengin olmalı.

Sizin soğuk adaletinizi sevmem. Yargıçlarınızın gözünde bana daima cellat ve onun soğuk demiri görünür.

Gören gözle, sevgi anlatan adalet nerde? Söyleyin!

Öyleyse yalnız bütün cezaları değil, bütün suçları da taşıyacak bir sevgi icat edin.

Öyleyse yargıçlardan başka herkesi beraat ettiren bir adalet bulun.

Şunu da işitmek ister misiniz? Tam adil olmak isteyenler için yalan da bir insan severlik olur.

Nasıl tam adil olayım? Herkese kendi payını nasıl vereyim? Ama herkese kendi payımı veririm, bu yeter.

Sonunda kardeşlerim, yalnızlara haksızlık yapmaktan çekinin. Bir yalnız bunu nasıl unutabilir ve nasıl karşılık verebilir?

Yalnız adam, bir derin göl gibidir. İçine bir taş atmak kolaydır. Fakat taş dibine kadar çökerse, söyleyin, kim onu çıkarabilir?

Yalnız hakaret etmekten çekinin. Fakat bunu yaparsanız artık onu öldürün.”

Zerdüşt böyle dedi.

Çocuk ve Evlilik Üstüne

Kardeşim, yalnız senin için bir sorgum var. Bunu bir sonda gibi ruhunun dibine atıyorum. Derinliğini anlamak için.

Sen gençsin, evlilik ve çocuk arzu ediyorsun. Fakat sana sorarım; çocuk istemeye ehil bir adam mısın?

Sorarım; zafere erişmiş misin? Kendi kendini zorlayan mısın? Duygularının hâkimi misin? Erdemlerinin efendisi misin? Sorarım!

Yoksa arzun, hayvanlıktan ve zina ihtiyacından mı? Yalnız kalmaktan mı, kendinle geçinememekten mi geliyor?

İsterim ki, zaferin ve özgürlüğün çocuğu özlesin. Zaferine ve kurtuluşuna canlı anıtlar dikesin. Kendinden ötesi için inşa etmelisin. Fakat bunun için önce kendin, beden ve ruhça tam yapılı olmalısın.

İşin yalnız üremekten ibaret olmamalı. Kendinden üstün varlık yaratmalısın. Bu iş için evlilik bahçesi sana yardım etmeli.

Daha yüksek bir varlık, bir ilk hareket, kendiliğinden dönen bir tekerlek, bir yaratıcı yaratmalısın. Evlenme, iki kişinin bütün yarattıklarından daha üstün bir varlık getirme iradelerine derim. Böyle bir iradenin sahibi oldukları için iki kişinin birbirini saymasına derim.

Senin evliliğinin anlamı ve gerçeği bu olmalı. Fakat şu gereksizlerin evlilik dediği şey; buna ne ad vereyim?

Ah bu iki kişinin karşılıklı ruh yoksunluğu! Ah, bu iki kişinin karşılıklı ruh kirliliği! Ah, bu iki kişinin acınacak rahat düşkünlüğü!

Bunların hepsine evlilik diyorlar. Ve nikâhlarının gökte kıyıldığını söylüyorlar.

Bu gereksizlerin göğünü istemem. Bu ilahi ağda kucaklaşan hayvanları istemem.

Birbiri için yaratmadığı bu iki insanın nikâhını onaylamak için topallayarak gelen tanrı da bana uzak olsun.

Böyle evliliklere gülmeyin! Hangi çocuk ana-babasının haline ağlamak için nedene sahip değildir? Şu

adam, bana olgun ve dünyanın anlamını kavramaya yetkin göründü. Fakat karısını görünce dünyayı bir tımarhane sandım.

Evet ben isterdim ki bir azizle bir kaz çiftleştikleri zaman dünya sarsıntıyla çırpınsın.

Şu adam, bir kahraman gibi gerçekleri aradı. Ve sonunda küçük ve süslü bir yalan yakaladı. Buna "evliliğim" diyor.

Şu adam, ilişkilerinde pek çekingen ve çok güç beğenirdi. Fakat birdenbire sonsuz olarak derneğini bozdu. Buna "evliliğim" diyor.

Şu adam, melek erdemlerine sahip bir hizmetçi arıyordu. Fakat birdenbire bir kadının hizmetçisi oluverdi. Şimdi yalnız bir melek olması kaldı!

Bütün alıcıları dikkatli görüyorum. Hepsinin hilekâr gözleri var. Fakat en hilekâr adam bile karısını torbada alıyor.

Çok kısa delilikler -siz buna aşk diyorsunuz. Ve evliliğiniz, uzun bir budalalık halinde bu kısa deliliklerinize bir son veriyor.

Kadına olan sevginiz ve kadının erkeğe karşı olan sevgisi... Bu, acı çeken ve gizlenen tanrılara bir acıma olsaydı. Fakat çok defa iki hayvan birbirini buluyor.

Sizin en iyi aşkınız bile şaşkın bir sembol ve acıklı bir alevden ibarettir. O ise daha yüksek yolları aydınlatacak bir fenerdir.

Biraz da kendinizden ötesi için sevin. Böyle sevmeyi öğrenin. Bunun için aşkınızın acı kadehini içmelisiniz.

En iyi aşkın kadehinde bile acılık vardır. Böylece 'İnsanüstü'ne sıcaklık getirir. Böylece yaratıcı, sana susuzluk verir.

Yaratıcıya susuzluk, 'İnsanüstü'ne özlem ve ok! Kardeşim söyle, evlilik iraden bu mu? Bu iradeyi ve bu evliliği kutsarım.

Zerdüşt böyle dedi.

Serbest Ölüm Üstüne

Çokları çok geç ve bazıları da pek erken ölürlür. "Zamanında öl." vecizesi henüz yabancı geliyor. "Zamanında öl." Zerdüşt bunu önerir.

Fakat hiçbir zaman, zamanında yaşayamayan, zamanında nasıl ölsün? Keşke hiç doğmasaydı. Gereksiz kişilere bunu öneririm.

Fakat gereksizler de henüz ölümlerini önemsiyorlar ve en boş ceviz bile kırılmak istiyor.

Herkes ölümü önemsiyor. Ölüm henüz bayram değil! İnsanlar henüz en iyi bayramlarını nasıl kutlayacaklarını öğrenmediler.

Ben size yaratıcının yaşayanlara bir diken ve bir adak olan ölümünü göstereceğim.

Yaratıcı, zafer kazanmış bir halde, umanlar ve övenlerle çevrili olarak kendi ölümü ile ölür.

Böyle ölmeyi öğrenmeli.

Böyle bir ölmenin, canlılara yeminler sunmadığı hiçbir bayram kutlanmamalı.

Böyle ölme en iyisidir. Fakat ikincisi, mücadelede ölmek ve bir büyük ruhu harcamaktır.

Fakat sizin sinerek sokulan ve bir efendi gibi gelen yaşlı ölümünüz, savaşanın ve zafer kazananın yabancısıdır.

Size kendi ölümümü ve istediğim için bana gelen serbest ölümü överim.

Bunu ne zaman isteyeceğim? Bir hedef ve bir varise sahip olan, bu hedef ve varis için tam zamanında ölmek ister.

Ve hedef ve varise saygı için, hayat mabedine kuru çelenkler asmaz.

Gerçekten, ben tel çevirenlere benzemek istemem. Bunlar tellerini uzatırken kendileri geri giderler. Bazıları gerçeklerin ve zaferlerinin değerinden çok fazla yaşlanırlar. Dişsiz bir ağızın artık her gerçeği söylemeye hakkı yoktur.

Şöhret sahibi olmak isteyenler tam zamanında şereften ayrılmalı. Ve "Zamanında gitmek!" güç hünerini göstermeli.

En fazla tat verdiğimiz zaman, kendimizi yedirmeyi durdurmalıyız. Uzun zaman sevilmek isteyenler bunu bilirler.

Ekşi elmalar vardır ki, yazgıları güzün son gününe kadar beklemektir. Bunlar olgunlaşır, sararır, buruşurlar.

Bazılarının kalbi, bazılarının ruhu daha önce ihtiyarlar. Bazıları da gençliklerinde düşün ihtiyardırlar. Geç gençleşen, uzun zaman genç kalır.

Bazılarına yaşam aksilik eder ve yüreklerini bir zehirli sülük aşındırır. Bunlar ölümü kendilerine yakıştırma çaresine baksınlar.

Bazısı hiç tatlılaşmaz, daha yazın çürür. Onu dalda tutan şey, korkaklıktır.

Pek çokları pek uzun zaman dalda asılı kaldılar. Bir fırtına gelse de bütün bu çürük ve kurt yeniklerini ağaçtan silkse.

Tez ölüm öğütleyenleri gelse! Bunlar bence hayat ağaçları için en iyi fırtınalar ve sallayıcılarıdır. Fakat yalnız, yavaş yavaş ölümü ve bütün evrene ait olan felakete dayanmayı önerdiklerini duyuyorum. Ah, "Evrene ait olan"a dayanmayı öneriyorsunuz. Ey şom ağızlılar işte bu evrene ait olan, size fazla dayanıyor.

Gerçekten, yavaş yavaş gelen ölüm öğütleyenlerinin saygı gösterdikleri o Yahudi, pek erken öldü ve onun erken ölmesi, o zamandan beri çoklarının başına ansızın gelen bela oldu.

Yahudi İsa, yalnız Yahudiliğin gözyaşlarını ve kederini; iyilerin ve adillerin kinini tanıyordu. Böylece ölüm özlemine tutulmuştu.

Çölde iyilerden ve adillerden uzak kalabilseydi belki yaşamayı, evreni sevmeyi ve gülmeyi öğrenirdi.

Kardeşlerim, bana inanın. O pek erken öldü. Eğer benim yaşıma kadar yaşasaydı, tebliğlerini geri alırdı. Geri alacak kadar asıldı.

Fakat henüz olgunlaşmamıştı. Delikanlı ham sever. Ve hamlıkla insandan ve evrenden nefret eder. Onun gönlü ve ruhunun kanatları henüz ağırdır ve serbest değildir.

Olgun erkekte delikanlıdan fazla çocukluk ve daha az gam vardır; ölüm ve dirimi daha iyi anlar. Ölmek için özgür ve ölümden özgür olabilen ve evet demeye zaman kaldığında hayır diyebilen. Böylesi, ölmeyi ve yaşamayı anlar.

Dostlarım, ölümünüz insan ve toprağa karşı bir günahkârlık olmamalı. Bunu ruhunuzun tatlılığından dilerim.

Ölümünüzde, ruhunuz ve erdeminiz evrenin etrafındaki akşam kıızıllığı gibi parıldamalı. Yoksa ölümünüz kötü bir ölümdür.

Siz, dostlarım, hatırım için evreni daha fazla seviniz diye, ben böyle ölmek isterim ve beni doğuran toprağa karışmak isterim.

Gerçekten, Zerdüşt'ün bir hedefi vardı. Zarını attı. Şimdi siz, dostlarım, hedefimin varisi oldunuz. Altıntopu size atıyorum.

Dostlarım, altıntopu attığınızı görmeyi her şeyden fazla severim. Bunun için bir süre daha dünyada dolaşıyorum. Beni bağışlayın.

Zerdüşt böyle dedi.

Armağan Veren Erdem Üstüne

Zerdüşt çok sevdiği "Alaca İnek" adlı şehre veda edince, kendilerini onun havarisi ilan edenler, onu

izlediler, uğurladılar. Böylece bir yol çaprazına vardılar. Burada Zerdüşt kendilerine, yalnız yürümek istediğini ve artık yalnız yürüyeceğini söyledi. Havariler ona bir hatıra olarak altın kabzasında, güneş etrafında bir yılan sarılmış olan bir asa armağan ettiler. Zerdüşt asaya memnun oldu. Ona dayandı ve havarilerine şöyle dedi:

"Söyleyin, nasıl oldu da altın en yüksek değere ulaştı? Nadir, faydasız olduğu ve tatlı bir parlaklığa sahip olduğu için! O daima armağan edilir.

Altın en yüksek erdemın sembolü olarak en yüksek değere erdi. Armağan edenin gözü, altın gibi parlar. Altın parıltısı, ayla güneş arasında barış yaratır.

En yüksek erdem; nadir, faydasız ve tatlı parıltılıdır. En yüksek erdem armağan eden erdemdir. Gerçekten, havarilerim, sizi anlıyorum. Siz armağan erdemini benim gibi yorumluyorsunuz. Kediler ve kurtlarla ortaklaşa neyiniz var?

Kurban vermeye ve armağan etmeye susadınız. Onun için dünyanın bütün servetlerini ruhunuzda toplamaya susamışsınız.

Ruhunuz hazineler ve tılsımlar aramaya doymuyor. Çünkü armağan etmeye doymayan bir erdeminiz var.

Her şeyi kendinize toplamak istiyorsunuz ki sevginizin armağanı olarak sizden fişkırsınlar. Gerçekten, böyle armağan edici bir sevgi bütün değerlerin gaasıdır. Fakat ben bu bencilliği kutsarım.

Bir de başka bencillik vardır; züğürt, aç, daima çalmak isteyen hastaların bencilliği, hasta bencillik! O her parlayan şeye bir hırsız gözü ile bakar. Ve doycak kadar yiyeceği olana açın iştahıyla bakar. Ve daima armağan edenlerin masasına sokulur.

Bu tutku, bir hastalık ve görünmez bir soysuzlaşmadır.

Bu bencillik hırsız tutkusudur ve veremli bir bedenden gelir.

Söyleyin kardeşlerim, bizce kötü ve en kötü şey nedir? Soysuzlaşma değil midir? Ve armağan edici ruhun bulunmadığı yerde soysuzlaşma olur.

Bizim yolumuz yükselen bir yoldur. Bir çeşit üstün bir türe doğru. Fakat "her şey benim için" diyen soysuz duygu, bizim için korkunçtur.

Duygularımız yükselere uçar. Böylece vücudumuzun sembolü, yükselişin sembolüdür. Böyle yükseliş sembolleri, erdemlerdir.

Vücut işte böyle, bir oluşun ve savaşılan halinde tarihten geçer. Ya ruh bu bedenın nesidir? Bedenin mücadele ve zaferlerinin yoldaşı ve yankısı!

Bütün iyilik ve kötülük isimleri birer semboldür. Onlar konuşmazlar, yalnız işaret ederler. Onları bilmek isteyen, delidir.

Kardeşlerim, ruhunuzun sembollerle konuştuğu saatlere dikkat edin. Bu saat erdemlerinizin kaynağıdır.

O zaman bedeniniz yükselir, yeniden dirilir ve mutluluğuyla mest eder ve onu; yaratıcı, takdir eden, seven ve her şeyin iyisi yapar.

Yüreğiniz bir nehir gibi geniş ve dolu akıp, etrafındakiler için bir bereket ve bir tehlike olduğu an; erdemlerinizin kaynağıdır.

Övme ve yermenin üstüne çıkabildiğiniz ve iradeniz bir sevenin iradesi olarak her şeye hükmetmek istediği an, erdemlerinizin kaynağıdır.

Hoş olan şeyi küçük gördüğünüz ve yumuşak şeylerden en çok uzaklaştığınız an, erdeminizin kaynağıdır.

Bir iradenin sahibi olarak ve bütün ihtiyaçlardan dönüşü sizin için zorunlu gördüğü an, erdemlerinizin kaynağıdır.

Gerçekten, bu erdem yeni bir iyi ve kötüdür. Gerçekten yeni, derin bir çağlayışın ve yeni bir kaynağın sesidir.

Bu yeni erdem kudrettir. Bir güçlü fikirdir ve onun etrafında uyanık bir ruhtur. Bir altın güneş ve etrafında bir anlama yılanıdır!

2

Zerdüşt burada biraz durdu ve havarilerine sevgi ile baktı. Sonra konuşmaya devam etti. Sesi değişmişti:

“Kardeşlerim erdeminizin kudretiyle evrene sadık kalınız. Armağan sevginiz ve iradeniz, evrenin amacına hizmet etsin. Sizden bunu dilerim, sizden bu yemini isterim.

‘Evrene ait olan’ dan onları kaçırmayın ve kanatlarla ‘sonsuz duvarlara’ çarptırmayın. Ah, her zaman o kadar çok yolunu şaşırmış erdem vardı ki!

Yolunu şaşıran erdemi tıpkı benim gibi, evrene çeviriniz. Onu bedene ve hayata iade ediniz ki evrende bir amaç, bir insani amaç versin.

Ruh ve erdem şimdiye kadar yüzlerce çeşit yanlış yollara saptılar. Ve yanlış hareketler yaptılar. Ah vücudumuzda hâlâ bütün bu deliliklerin ve hataların izleri vardır. Bunlar beden ve irade haline gelmişlerdir.

Şimdiye kadar ruh ve erdem yüzlerce tecrübeye girişmiş, yüzlerce defa yolunu şaşırmıştır. İnsan bir tecrübeydi. Ah birçok hata bizde vücutlaşmıştır.

Bin yılların yalnız bilinci değil, deliliği de bizim başımızdadır. Varis olmak tehlikeli şeydir.

Henüz adım adım rastlantı devri ile çarpışıyoruz. Ve şimdiye kadar bütün insanlıkta bir amaçtan yoksunluk anlamsızlığı hüküm sürmüştür.

Ruhunuz ve erdeminiz evrenin amacına hizmet etmeli kardeşlerim. Ve her şeye yeniden sizin tarafınızdan değer biçilmeli. Bunun için savaşan olmalısınız. Bunun için yaratıcı olmalısınız.

Vücut, bilerek temizlenir. Bilgi ve deneyim ile yükselir. İdrak edenin bütün içgüdüleri kutsallaşır. Ve yükselenin ruhu şen olur.

Doktor, kendine yardım et. Böylece hastalarına da yardım etmiş olursun. Onun en iyi yardımı, kendi kendini şifalandırabileni iyi görebilmesidir. Henüz yürünmemiş binlerce yol, hayatın binlerce gizli adları ve sağlıkları vardır. Halen insan ve insanın dünyası tükenmemiş ve keşfedilmemiştir.

Ey yalnızlar, uyanık durun ve dinleyin! Gelecekte gizli kanat darbeleriyle rüzgârlar esiyor. Ve hassas kulaklara iyi haberler geliyor.

Bugünün yalnızları ve ayrılanları, bir zamanlar siz bir ulus olmalısınız. Bizzat kendini seçmiş olan sizlerden seçme bir ulus yetişmelidir ve bu ulus içinden de ‘İnsanüstü’ doğmalıdır.

Gerçekten, dünya, artık bir dinlenme yeri olmalıdır. Ve şimdiden, evrenin etrafında şifa getiren, yeni bir koku ve yeni bir ümit var.”

3

Zerdüş bunları söyledikten sonra, son sözünü söylememiş birisi gibi sustu. Asayı şüphe içinde uzun zaman elinde salladı. Sonunda konuşmaya başladı. Sesi değişmişti.

“Havarilerim, artık yalnız gidiyorum. Siz de çekilin ve yalnız gidin. Ben öyle istiyorum. Gerçekten, size öneririm, benden ayrılın ve Zerdüş’e direnin. Hatta daha iyisi, ondan utanç duyun! O belki sizi aldatmıştır.

İdrak adamı, yalnız düşmanlarını sevmekle kalmamalı, dostlarından da nefret edebilmeli.

Daima öğrenci kalmak bir hocaya iyi bir ödül değildir. Ve siz neden benim çelengimi didiklemek istemiyorsunuz?

Bana saygı gösteriyorsunuz; ya bir gün saygınız kaybolursa, ne olacak? Sakının ki bir resim sütunu sizi öldürmesin!

Zerdüş’e inandığınızı söylüyorsunuz. Fakat Zerdüş’te ne var? Benim müminlerimsiniz. Fakat bütün müminlerde ne var?

Henüz kendinizi aramadığınız bir zamanda beni buldunuz. Bütün müminler böyle yapar. Onun için bütün imanların aslı yoktur.

Şimdi size beni kaybetmenizi ve kendinizi bulmanızı öneriyorum. Ve ancak hepiniz, beni, inkâr ettikten sonra size dönmek istiyorum.

Gerçekten, kardeşlerim o zaman kaybettiklerimi başka bir gözle arayacağım. Sizi başka bir sevgi ile seveceğim.

Bir zaman sonra benim dostlarım ve aynı ümidin çocukları olacaksınız. O zaman büyük öğleyi sizinle beraber kutlamak için üçüncü defa aranızda bulunacağım.

Bu büyük öğle, insanın hayvanla 'İnsanüstü' arasındaki yolunun ortasında bulunduğu ve akşam yolunu en büyük ümidi olarak kutladığı zamandır. Çünkü bu yol, yeni bir sabahın yoludur.

O zaman batan, bir atlayan olarak, bizzat kendisini kutsayacak ve kavrayışının güneşi tepesinin üstünde bulunacaktır.

Bütün tanrılar ölmüştür. Şimdi istiyoruz ki 'İnsanüstü' yaşasın.

Gelecekte, büyük öğlede, son arzumuz bu olmalı.

II. BÖLÜM

***

... Ve ancak hepimiz beni inkâr ettiğiniz zaman size dönmek isterim. Gerçekten, kardeşlerim, o zaman kaybettiklerimi başka gözlerle arayacağım. O zaman sizleri başka bir sevgi ile seveceğim...

Zerdüşt

Ayna Tutan Çocuk

Zerdüşt bundan sonra insanlardan ayrılarak dağa ve mağarasının yalnızlığına döndü. Tohumunu saçmış bir çiftçi gibi beklemek için.

Fakat ruhu sevdiklerine karşı sabırsızlık ve özlemle doldu. Çünkü onlara verecek daha çok şeyleri vardı. Zaten en zor şey, sevgi dağıtmaktan vazgeçmek ve armağan etmekten utanmaktır.

Yalnızın ayları ve yılları böyle geçti. Fakat 'hikmeti' arttı ve dolgunluğuyla ona acı verir oldu. Sonunda bir sabah, tan kızılığında önce kalktı. Yatağının üzerinde uzun uzun düşündü ve kendi kendine şöyle mırıldandı:

"Rüyamda beni uyandıracak kadar ürküten şey neydi? Elinde ayna olan bir çocuk yanıma gelmedi mi?"

'Zerdüşt!' diyordu çocuk, 'Aynada kendini gör!'

Fakat aynaya bakınca bir çılgılık kopardım, yüreğim parçalandı. Çünkü aynada kendimi değil, bir şeytan suratını ve alaycı gülüşünü gördüm.

Gerçekten rüyanın işaretini ve uyarısını çok iyi anlıyorum. Mezhebim tehlikeye düşmüş, yabancı otlar, buğday yerine geçmek istiyor.

Düşmanlarım etkili olmuş, mezhebimin çehresini bozmuşlar, öyle ki sevdiklerim kendilerine verdiğim armağanlardan utanır olmuşlar.

Dostlarımı kaybetmişim. Kayıplarımı arayacağım saat gelmiş."

Zerdüşt bu sözlerle yerinden fırladı. Fakat hava almaya uğraşan ürkmüş biri gibi değil, esin gelmiş bir muganni ve bir veli gibi.

Kartal ve yılanı ona hayretle bakıyorlardı. Çünkü çehresinde, tan kızılığı gibi, gelmekte olan bir mutluluğun ifadesi belirmişti.

"Hayvanlarım, bana ne oldu?" dedi Zerdüşt, "Ben değişmedim mi? Bana mutluluk bir kasırga gibi gelmedi mi?"

Benim mutluluğum çılgındır ve delice konuşacaktır. O henüz pek gençtir; ona karşı sabırlı olun. Mutluluğumdan yaralandım. Bütün dert çekenler doktorum olsunlar.

Tekrar dostlarıma ve düşmanlarıma inebileceğim. Zerdüşt yine konuşacak, armağan edebilecek ve sevdiklerine en hoş şeyleri yapabilecek.

Benim sabırsız sevgim seller gibi aşağıya, doğuşa ve inişe taşıyor. Ruhum susan dağlardan ve ıstırap fırtınalarından vadilere doğru çağlıyor.

Pek uzun zaman özlem çektim ve uzaklara baktım; yalnızlıkta pek fazla kaldım, bu yüzden susmayı unuttum.

Ben artık tamamen ağız kesildim. Yüksek kayalardan akan ırmağın çağıltısı oldum, sözlerimi vadilere doğru salmak istiyorum.

Sevgi ırmağım varsın sapa yollarda yuvarlansın. Bir nehir, sonunda denize yol bulamaz olur mu? Evet, içimde yalnız, kendine yeten bir göl var. Fakat benim sevgi ırmağım onu da birlikte sürüklüyor denize doğru!

Yeni yollardan gidiyorum. İçime yeni şeyler doğuyor. Bütün yaratıcılar gibi eski dillerden bıktım. Ruhum artık aşınmış tabanlar üstünde dolaşmak istemiyor.

Her konuşma, bana çok yavaş geliyor. Fırtına, senin arabana atlıyorum. Ve muzipliğimle seni de kırbaçlamak istiyorum.

Bir bağırma ve bir coşma halinde uzak denizler aşmak istiyorum. Dostlarımin oturduğu mutluluk adalarını buluncaya kadar!

Dostlarımin arasındaki düşmanlarımin! Hitap edebileceğim herkesi ne kadar çok seviyorum! Düşmanlarımin da beni mutlu ediyor.

En vahşi atıma atlamak istediğim zaman, en çok işime yarayan mızrağımdır. O, ayaklarımin her zaman hazır hizmetçisidir.

Düşmanlarıma fırlattığım mızrak. Düşmanlarıma ne kadar müteşekkirim ki sonunda mızrağıma atabiliyorum.

Bulutumdaki gerginlik pek fazla idi. Yıldırımların kahkahaları arasında derinlere sağanaklar yağdırmak istiyorum.

O zaman göğsüm şiddetle kabaracak ve kasırgasını dağların üstünden kuvvetle üförecektir. Benim göğsüm böyle rahatlayacak.

Gerçekten mutluluğum ve özgürlüğüm bir fırtına gibi geliyor! Ama düşmanlarımin, kafalarımin üstünde bir şeytanın çılgınlık ettiğini sansınlar.

Dostlarımin sizler de benim bu vahşi 'hikmet' imden dehşet duyacaksınız ve belki de düşmanlarıminla birlikte kaçacaksınız.

Ah, sizleri çoban kavallarıyla geriye ayartabilsem! Ah, benim 'hikmet' aslanım hafif kükremeyi

öğrense. Biz zaten beraber çok şey öğrendik.

Benim vahşi “hikmet”im ıssız dağlarda gebe kaldı. Yalçın kayalar üzerinde yavruladı. En küçük yavrusunu doğurdu.

Şimdi sert çölde deli gibi dolaşüyor ve yeşil çimenler arayıp duruyor. Benim eski vahşi hikmetim! Dostlarım, o, en çok sevdiğini; kalplerinizin yumuşak çimenleri üstüne, sevginizin üstüne yatırmak istiyor.

Zerdüşt böyle dedi.

Mutluluk Adalarında

Olgun ve tatlı incirler ağaçlardan dökülüyor. Onlar iyi ve tatlıdır ve dökülürken kırmızı kabukları yırtılıyor. Ben olgun incirler için bir kuzey rüzgârıyım.

Dostlarım, bu inançlarım incirler gibi sizlere dökülüyor. Onların öz suyunu için ve lezzetli etini yiyin. Ortalık güzür, gök temiz ve zaman ikindedir.

Bakın etrafımızda ne dolgunluk var. Ve bu kalabalıktan sıyrılarak uzak denizlere bakmak güzeldir. Bir zamanlar uzak denizlere bakarken ‘tanrı’ denirdi. Fakat şimdi size ‘İnsanüstü’ demeyi öğretiyorum.

Tanrı bir düşür. Fakat isterim ki düşününüz yaratıcı iradenizi geçmesin.

Bir tanrı yaratabilir misiniz? Öyle ise bana tanrı lafı etmeyin. Ama pekâlâ ‘İnsanüstü’ yaratabilirdiniz!

Belki bizzat siz olamazsınız, kardeşlerim, fakat kendinizi ‘İnsanüstü’nün babaları ve dedeleri haline getirebilirsiniz. Sizin en iyi yaratmanız bu olmalı.

Tanrı bir düşür. Fakat isterim ki düşününüz düşünme yeteneğinizle sınırlı olsun.

Bir tanrı düşünebilir misiniz? Fakat gerçek iradeniz, her şeyi insan için düşünülmesi, örülmesi, duyulması mümkün bir şekilde getirmeye çalışmalı. Kendi duygularınızı sonuna kadar düşünmelisiniz.

Dünya dediğiniz şeyi, siz yaratmalısınız. O; bizzat sizin aklınız, hayaliniz, iradeniz, sevginiz olmalı. Gerçekten ey anlayanlar, bu size mutluluk vermeli.

Ey anlayanlar, bu ümitten yoksun olarak hayata nasıl dayanabileceksiniz? Siz, ne kavranması olanaksız ne de akla sığmayan şeyler için doğmuş olabilirsiniz!

Fakat dostlarım size yüreğimi tam açayım; eğer tanrılar var olsaydı ben tanrı olmamaya nasıl dayanabilirdim. O halde tanrı yoktur.

Bu sonuca isabetle vardım. Şimdi o beni çekiyor.

Tanrı bir düşür. Fakat bu düşün acılarına kim ölmeden dayanabilir. Yaratıcının imanı elinden

alınmalı mı? Ve kartalın kartal mesafelerine süzülmesi yasak edilmeli mi?

Tanrı bir düşüncedir ki her doğruyu eğri ve her duran şeyi döner yapar. Zaman geçse ve her ölümlünün yalan olduğu meydana çıksa nasıl olurdu?

Bu düş, insana baş dönmesi verir ve midesini bulandırır. Gerçekten ben böyle bir düşe, baş dönme hastalığı derim.

Böyle tek, tam, hareketsiz, tok ve sonsuz hakkındaki bütün düşüncelere kötü ve insan düşmanlığı derim.

"Her sonsuz şey!" Bu bir sembolden ibarettir! Ve şairler pek fazla yalan söylerler!

Fakat en iyi semboller, zamandan ve oluştan söz etmeli; bunlar her ölümlünün övücü ve savunması olmalı.

Yaratma! Acılardan ve yaşamın hafife alınmasından büyük kurtuluş budur. Fakat yaratıcı olmak için çok acı çekmek, çok değişmek gerekir.

Siz yaratıcılar, yaşamınızda birçok acı ölmeler olmalı. Onun için her ölümlünün savunamı olmalısınız.

Bizzat yaratıcı, yeni doğan bir çocuk olmak için, bir doğuran olmalı ve doğum sancısı çekmelidir. Gerçekten, yolum ruhun içinden, yüz beşikten ve yüz doğum sancısından geçti. Çok ayrılıklar geçirdim. Ben kalp burkan son saatleri tanırım.

Fakat benim yaratıcı iradem ve yazgım böyle istiyor. Size daha içtenlikle söyleyeyim; "Benim irademın asıl istediği şey, böyle bir yazgıdır."

Hisseden her şey, bendeki acıyı çeker ve tutsaklık içindedir. Fakat iradem bana hep kurtarıcı ve sevinç getirici olarak gelir.

İrade kurtarır! İrade ve özgürlük hakkında en doğru inanç budur. Zerdüşt size böyle öğretiyor.

Artık istememek, artık değer biçmemek, artık yaratmamak: Ah, bu büyük yorgunluk bana daima uzak kalsın!

Kavramada dahi yalnız irademın tanıklığını ve oluş hazzını duyarım. Ve eğer kavrayışta masumluk varsa, bunun nedeni onda yaratma iradesi bulunmasıdır.

Bu irade, beni tanrıdan ve tanrılardan uzaklaşmaya ayartmıştı. Eğer tanrılar var olsaydı yaratacak ne kalırdı?

Fakat en içten yaratma iradem, beni her zaman yeniden insanlara yöneltir. Böylece çekici, taşta yöneltir.

Ah, ey insanlar, taş da bir resim, benim resimlerimin resmi uyuyor. Ah, o resim en sert, en çirkin taşta uyumaya zorunludur.

Şimdi çekicim, onu tutsak edene karşı çilginca saldırıyor. Taş, tuz buz oluyor. Ben ne yapayım!

Ben onu tamamlamak isterim; çünkü bana bir gölge göründü. Bana bir zamanlar, her şeyden daha hafif ve daha sakin bir şey geldi.

Bana gölge gibi gelen, 'İnsanüstü'nün güzelliği'di. Ah kardeşlerim, tanrılardan artık bana ne!

Zerdüşt böyle dedi.

Acıyanlar Üstüne

Dostlarım, dostunuzla şöyle alay ediyorlar: "Zerdüşt'e bakın, bizim içimizde, hayvanlar arasındaymış gibi dolaşıyor mu?"

Fakat şöyle dense daha iyi olurdu: "Düşünen, insanlar arasında, hayvanlar içindeymiş gibi hareket eder."

Düşünen için bizzat insan kırmızı yanaklı bir hayvandır.

Bu nasıl oldu? Çok sık utanmaya zorunlu olduğu için değil mi?

Ah dostlarım, düşünen şöyle der; Utanç, utanç, utanç! İnsanın tarihi bundan ibarettir.

Onun için soylu olan, utandırmaktan vazgeçer. Bütün dertlilerin utancını çeker.

Gerçekten, acımalarla mutlu olan yumuşak kalplileri sevmem. Bunların utanç tarafları pek eksiktir. Acımaya zorunluysam acıyan adını almak istemem. Acıyan isem uzaktan uzağa acıyan olmayı seçerim.

Daha tanımadan, başımı örter ve kaçarım. Dostlarım sizin de böyle yapmanızı isterim.

Şansım, yoluma sizler gibi dertsizleri; ümitte, yemekte, balda benimle beraber olabilecekleri çıkarsın.

Gerçekten, ben kederlilere şunu veya bunu yaptım. Fakat daha iyi sevinmeyi öğrensem daha güzel bir iş yapmış olurum.

İnsanlık doğalı insan çok az sevinmiştir. Atalardan kalma tek günahımız budur!

Eğer daha fazla sevinmeyi öğrensek başkalarına acı vermeyi ve acı düşünmeyi daha kolay unuturuz.

Onun için dertlilere yardım etmiş olan elimi yıkıyorum, onun için ruhumu da temizliyorum.

Çünkü dertliyi dert çekerken görmekten ve onun utancı uğruna utandım ve ona yardım ederken gururuna sert bir saldırı yapmış oldum.

Büyük güzelliklere, hoşluklara, teşekkür edilmez. Tersine kin beslenir ve eğer küçük iyilik unutulmazsa, ondan kemirici bir kurt meydana gelir.

“Kabul etmede nazlı olun. Böylece kabul edişinizi bir büyüklük yapın!” armağan edecek bir şeyi olmayanlara bu öğüdü veririm.

Fakat ben bir armağan edenim. Bir dost olarak dostlara armağan vermeyi severim. Fakat yabancılar ve fakirler benim ağacımdan meyveyi kendileri koparsınlar. Bu daha az utandırır.

Fakat dilencileri tamamen ortadan kaldırmalı. Gerçekten, onlara bir şey vermek de, vermemek de insanı üzer.

Günahkârlar ve vicdan azabı çekenler de böyle. Bana inanın dostlarım, vicdan azapları insana ısırmayı öğretir.

Fakat en kötüsü küçük düşüncelerdir. Gerçekten, kötülük yapmak, küçük düşünmekten daha hayırlıdır.

Ama siz, “Küçük kötülüklerin verdiği zevk bizi nice büyük kötülüklerden alıkoyuyor.” dersiniz, fakat bu işte tasarruf etmek istememeli.

Kötü eylem bir çıban gibidir. Kaşınır ve patlar. O içten konuşur.

“Bak ben hastalığın kendisiyim.” kötü eylem böyle der. Bu onun namuskârlığıdır.

Fakat küçük düşünce mantara benzer! Sokulur, bükülür ve hiçbir yerde olmak istemez. Küçük mantarlar yüzünden bütün vücut, sararıp soluncaya kadar!

Fakat şeytanın baskısı altına girenin kulağına şunu derim; “Şeytanını büyütsen daha iyi edersin. Henüz senin için de bir büyüklük yolu vardır!”

Ah kardeşlerim, her adamın bir tarafı çok fazla bilinir. Bazıları bize şeffaf görünür, fakat böyle olduğu halde yine içlerini bilemeyiz.

İnsanlarla yaşamak güçtür, çünkü susmak zordur. Ve biz tersimize gidene karşı değil, bizi hiç ilgilendirmeyene karşı en çok hiddet gösteririz.

Fakat dertli bir dostun varsa onun dertlerine bir dinlenme yatağı ol. Ama sert bir asker yatağı! Onun en çok böyle işine yararsın.

Ve bir dost sana kötülük yaparsa ona şöyle de; “Bana yaptığını sana bağışlıyorum. Fakat kendine yaptığını ben nasıl bağışlayayım?”

Her büyük sevgi böyle konuşur. O affi da, acımayı da yener.

İnsan, kalbini sıkı tutmalı. Çünkü o, elden kaçırılırsa kafa da çabuk kaybedilir.

Ah, dünyada acıyanların deliliklerinden daha büyükleri nerde görülür ve dünyada acıyanların deliliklerinden daha büyük acılar doğurmuş ne vardır?

Yazık bütün o sevenlere ki, acımdan daha yüksek bir şeye sahip değillerdir.

Bir zamanlar şeytan bana şunu dedi; “Tanrının da bir cehennemi vardır, onun insanlara olan sevgisi budur.”

Bu yakınlarda ondan şu sözü duydum; "Tanrı öldü. Tanrı insanlara olan acıması yüzünden öldü." Böylece, merhametten sakının. İnsanın üstüne kara bulut oradan gelir. Gerçekten, ben havanın işaretlerini iyi anlarım.

Şu söze de dikkat edin! "Her büyük sevgi, bütün acılarımızdan üstündür. Çünkü sevgi, sevgiliyi yaratmak da ister. Ben kendimi ve kendim gibi en yakınımı sevgime veriyorum."

Bu bütün yaratıcılara sesleniştir.

Fakat bütün yaratıcılar serttir.

Zerdüşt böyle dedi.

Rahipler Üstüne

Zerdüşt, bir zamanlar havarilerine bir işaret vermiş ve şöyle seslenmişti:

"Şunlar rahiptirler! Benim düşmanlarım olsalar da yanlarından sakince ve kılıç çekmeden geçin. Onlar arasında da kahramanlar vardır. Çoğu fazla acı çekmiştir. Bunun için başkalarına da acı vermek isterler.

Onlar kötü düşmanlardır. Alçakgönüllülüklerinden daha kindar bir şey yoktur. Ve onlara saldıran, çabuk lekelenir.

Fakat benim kanım onların kanıyla akrabadır. Ve kanımı onların kanında da kutsanmış görmek isterim."

Rahipler geçince Zerdüşt'e bir acı çöktü. Bu acısıyla kısa bir zaman boğuşuktan sonra söze başladı:

"Bu rahiplere acırım. Bunlar benim zevkimi bozarlar. Fakat insanlar arasında bulunalı beri bence en önemsiz şey budur.

Yine de ben onlarla acıda ortağım ve ortakım. Bence onlar esirler ve damgalıdır. Kurtarıcı dedikleri, onları zincire vurmuştur.

Sahte değerlerin ve boş sözlerin zincirine! Ah, birisi onları kurtarıcılarından kurtarsa!

Bir zamanlar, deniz onları çalkarken, bir adaya çıkacaklarını sanıyorlardı. Fakat bakın ki, o, uyuyan bir gerçektir.

Sahte değerler ve boş sözler. Bunlar ölümlüler için en kötü gerçeklerdir. Kötülük onların içinde uzun zaman uyur ve bekler.

Fakat sonunda uyanır ve üstüne yerleşmiş olanları yer ve yutar.

Şu rahiplerin yaptıkları kulübelere bakın. Tatlı kokulu mağaralarına kilise diyorlar.

Ah, bu sahte ışık! Bu bozuk hava! Ruhun yüksekliklerine uçamadığı bu yer!

Onların inançları şunu emreder; "Ey günahkârlar, merdivenleri diz üstünde tırmanın."

Gerçekten, bunların utanç duygularının ve ibadetlerinin oynak gözlerini görmektense utanmazları görmeyi tercih ederim.

Bu mağaraları ve tövbe merdivenlerini kim yarattı?

Ne zaman temiz gök yine kırık tavanlardan bakar ve yıkık duvarlardaki otlara ve kırmızı gelinciğe yönelirse, kalbimi o zaman bu tanrı evlerine yöneltirim.

Onlar kendilerine karşı koyana ve acı verene tanrı dediler. Ve gerçekten, onların ibadetlerinde kahramanlık türünden çok şeyler vardır.

Ve ilahlarına, insanı çarmıha germekten başka türlü sevgi göstermesini bilmiyorlardı.

Cenazeler halinde yaşamak istiyorlardı. Ve cenazelerini siyahla örtüyorlardı. Ve hâlâ sözlerinden ölü odalarının kötü kokusunu duyarım.

Onlara yakın yaşayan, içinde kurbağanın tatlı bir melankoliyle şarkı söylediği siyah havuza yakın yaşar.

Kurtarıcılarında inanabilmem için, daha güzel şarkılar söylemelidirler. Havariler bana daha özgür görünmelidir!

Onları çıplak görmek isterim. Çünkü yalnız, güzellik tövbe demelidir. Hâlbuki şu mumyalaşmış gam kimi ikna eder?

Gerçekten, onların kurtarıcıları bile özgürlükten ve özgürlüğün yedi gününden gelmiyorlardı. Gerçekten, bizzat onlar aklın halısı üstünde dolaşmamışlardı!

Bu kurtarıcıların ruhu, deliklerden oluşuyordu. Fakat her deliğe kendi boş inançlarını, tanrı dedikleri delik tıkayıcılarını yerleştiriyorlardı.

Ruhları acımalarında boğulmuştu ve acımadan kabardıkça yüzeye bir büyük delilik çıkıyordu. Sürülerini gayretle ve haykırıyla köprülerin üstünden sürüyorlardı. Sanki geleceğe yalnız bir tek köprü varmış gibi. Gerçekten, bu çobanlar da sürüye dâhildiler. Bu çobanların küçük ruhları ve genişçe akılları vardı; fakat kardeşlerim, en geniş ruhlar bile ne küçük şeylerdi!

Yürüdükleri yola kan işaretleri yazıyorlardı ve delilikleri onlara gerçeğin kanla kanıtlanabileceğini söylüyordu. Oysaki kan, gerçeğin tanıklarının en kötüsüdür. Kan, en temiz bilgiyi zehirler ve kalplerin kini ve inancı haline getirir.

Hatta birisi, kendi bilgisi için ateşe atılsa bile neyi kanıtlar? Kendi yangınından kendi dersini çıkarmak, daha ağır bir şeydir. Gamlı gönül ve sıkıntılı kafa; bunların birleşmesinden ‘kurtarıcı’ denen köpürüş meydana gelir.

Halkın ‘kurtarıcı’ dediği bu köpüklerden daha büyükleri ve daha güçlülere vardı!

Kardeşlerim, özgürlük yolunu bulmak için bütün kurtarıcıların daha büyüğünden kurtulmanız gerekir.

Henüz ‘İnsanüstü’ var olmamıştır. Ben her ikisini, en büyük ve en küçük insanı çıplak gördüm.

Bunlar birbirlerine pek fazla benziyorlar. En büyüğünü bile pek fazla insan buldum.

Erdemliler Üstüne

Durgun ve dalgın ruhlara gök gürültüsü ve havai fişeklerle seslenmek gerekir.

Hâlbuki güzelliğin sesi yavaş konuşur; o ses, ancak en uyanık ruhlara sokulur.

Benim kalkanım bugün yavaşça titredi ve güldü. Bu, güzelliğin kutsal gülüşü ve titreyiştir. Erdemliler, benim güzelliğim, bugün sizin halinize güldü ve şöyle seslendi; “Onlar ödül de isterler.” Ey erdemliler, siz ödül de mi istersiniz? Erdem için ödül, dünya için cennet ve bugününüz için sonsuzluk mu istersiniz?

Şimdi ne ücret ne veznedar var, dersem bana kızarmısınız? Hatta ben erdem ödülüdür bile demem.

Ah, benim kederim şudur; her şeyin içine yalandan bir ödül ve karşılık uydurmuşlar. Ey erdemliler sizin ruhunuzun derinliğine de!

Fakat benim sözüm, ruhlarınızın dibini bir domuz burnu gibi deşmeli. Sapan sürüleri demek istiyorum size.

İçinizdeki bütün gizlilikler dışarıya çıkmalı. Ve tartaklanmış bir halde meydana çıktığınız zaman yalanınız da ortaya çıkacak.

Çünkü sizce gerçek şu; kin, ceza, ödül, karşılık gibi kirli sözleri kabul edemeyecek kadar temizsiniz.

Erdemlerinizi, bir ananın çocuğunu sevdiği gibi sevdiğinizi söylersiniz, fakat bir ananın sevgisine karşılık ödül beklediği nerde işitilmiştir?

Erdemiz, en çok sevdiğinizdir. Sizde halkanın susuzluğu var! Her halka kendine ulaşmak için çabalar ve bükülür.

Erdeminizin her eseri, sönen bir güneş gibidir. Onun ışığı daima yoldadır. Fakat bu yolunu ne zaman bitirecek!

Böylece erdeminizin ışığı, iş bittikten sonra bile yoldadır. O unutsa ve ölse bile ışık huzmesi yaşar ve hareket eder.

Erdemliler ruhunuzun derinliğindeki gerçek şudur: "Erdeminiz sizindir. Ve yabancı değildir. Bir zar ve bir örtü değildir."

Fakat öyleleri de vardır ki, onlarca erdem bir kırbaç altında kıvrılmaktır. Ve siz onun çığlığını çok dinlediniz.

Bazıları günahlarının çürümesine erdem derler. Ve bir gün kinleri ve kıskançlıkları susunca adillikleri uyanır. Ve onlar mahmur gözlerini ovar.

Yine bazıları vardır ki, aşağıya doğru çekilirler. Ve şeytanlarını da çekerler. Fakat battıkları oranda gözleri, tutkuların tanrılarına doğru özlemle bakar.

Siz erdemliler, kulağınıza şu çığlıklar da gelmiştir: "Ben ne değilsem tanrım ve erdemim odur."

Yine bazıları vardır ki taşlar üstünde gıcırdayan arabalar gibi yavaş ve hırıltılı yürürler. Yetkinlik ve erdemden çok dem vururlar. Bunlar ayaklarının zincirine erdem derler.

Yine bazıları vardır ki, kurulmuş günlük saatler gibidirler. Tiktaklarını yaparlar ve bu tiktağa erdem denmesini isterler.

Gerçekten, bunlar hoşuma gider. Böyle saatleri nerede bulursam alay ederek kuracağım. Varsın bu sırada mırıldansınlar da.

Bazıları da bir tutam adaletleriyle gururludurlar. Ve bu yüzden her şeye karşı asidirler.

Sanki dünya adaletsizliklerinde boğulacakmış gibi.

Ah 'erdem' kelimesi ağızlarından ne kötü çıkıyor. Ve 'ben adilim' dedikleri zaman, bu daima; "İntikamım alındı!" anlamına geliyor.

Erdemleriyle düşmanlarının gözlerini oymak isterler ve ancak başkalarını alçaltmak için yükselirler. Yine öyleleri vardır ki, bataklıklarında otururlar ve kamışlar içinden şöyle konuşurlar: "Erdem, bataklıkta sakın oturmak demektir.

Biz kimseyi ısırmayız ve ısırarak isteyenin yolundan çekiliriz. Ve her şeyde görüşümüz bize aşılana dönüşür."

Bazıları da jesti severler. Ve erdem bir çeşit jesttir diye düşünürler.

Dizleri ibadette ve elleri erdem duasındadır. Fakat kalpleri bunun farkında değildir.

Yine bazıları var ki, "erdem gereklidir" demeye erdem derler. Fakat gerçekte polise gerek olduğuna inanırlar.

Ve insandaki yükseklikleri göremeyen bazıları onun alçaklıklarına pek yakın olmaya erdem diyorlar. Kötü bakışlarına böylece erdem diyorlar.

Bazıları yükelebilmek ve kalkınmak isterler, buna erdem derler. Bazıları devrilmek isterler, onlar da buna erdem der.

Böylece herkes erdemli olduğuna inanır. Hiç olmazsa herkes iyi ve kötüyü tanıdığını iddia eder. Fakat Zerdüş, bütün bu yalancılara ve delilere; "Erdemden ne haberiniz var? Erdemden ne haberiniz olabilir?" demek için gelmemiştir.

Tersine dostlarım, delilerden ve yalancılardan öğrendiğiniz şu eskimiş sözlerden bıkmınızı söylemeye geldi.

Ödül, karşılık, adalet, intikam sözlerinden bıkmalısınız.

"Bencil olmayan bir hareket iyidir." sözünden bıkmalısınız.

Ah, dostlarım, ananın çocuğunda olduğu gibi, kendi varlığınız yapacağınız işlerde olmalı. Sizin erdemiz bu olmalı.

Gerçekten, yüz sözünüzü ve erdeminizi, en sevgili oyuncaklarınızı elinizden aldım. Şimdi bana çocuklar gibi kıızıyorsunuz.

Siz denizde oynuyordunuz, dalga geldi oyuncaklarınızı batırdı. Şimdi ağlıyorsunuz.

Fakat bu dalga size yeni oyuncaklar getirecek ve önünüze yeni renkli kabuklar dökcek.

Bununla teselli bulacaklar. Onlar gibi, siz de dostlarım, tesellinizi ve renkli kabuklarınızı bulacaksınız.

Zerdüş böyle dedi.

Ayaktakımı Üstüne

Hayat bir haz kaynağıdır. Fakat ayaktakımının içtiği pınarlar zehirlenir.

Ben bütün temizlere vefalıyım. Fakat sırtan ağızları ve pislerin kokusunu sevmem. Onlar gözlerini pınara dikerler ve iğrenç gülüşleri pınardan yansır.

Uçarılıklarıyla kutsal suyu zehirlediler ve kirli rüyalarını neşe diye yorumlarken, kelimeleri de zehirlediler.

Yaş kalplerini, ateşe yaklaştırırlarsa alev sönükleşir. Ayaktakımının ateşe girdiği yerde bizzat ruh yanar kavrulur.

Onların elinde meyve buruşur ve çürür. Onların bakışları meyve ağacını dal gibi kurutur ve çürütür. Hayattan elini çeken bazısı, yalnız ayaktakımından ayrılmış oldu. Çünkü o pınarda, alevde ve meyvede ayaktakımıyla ortak olmak istemedi.

Ve bazıları kirli devecilerle birlikte sarnıcın etrafında oturmamak için çöle gittiler ve yırtıcı

hayvanlarla birlikte susuzluk çektiler.

Birer yıkıcı olan ve meyve ağaçlarına dolu gibi gelen bazıları, yalnız ayaklarını, ayaktakımının boğazına tıkamak ve seslerini kesmek istediler.

Bana en çok bulantı veren lokma, hayat için düşmanlığın, ölümün ve azap çarmıhlarının gerekli olduğunu bilmek değildir.

Tersine bir zamanlar hayatta ayaktakımına da ihtiyaç var mı diye sordum ve az kalsın bu soru yüzünden boğuluyordum.

Zehirlenmiş pınarlar, pis kokan ateş, kirlenmiş rüyalar ve ekmek içinde kurt gerekli midir?

Kinim değil, tiksintim hayatımı kemiriyor.

Ah, ayaktakımını da zeki bulduğum zaman zekâdan da öğrendim.

Hükümdarların hükmetmekten ne kastettiklerini öğrendikten sonra onlardan da yüz çevirdim. Onlar ayaktakımıyla ortak olarak iktidar için sahtekârlık etmeye, hükmetmek diyorlar.

Yabancı dil konuşan uluslar arasında kapalı kulaklarla oturdum, ta ki sahtekârlık laflarını ve iktidar pazarlıklarını duymayayım.

Bütün dünler ve bugünler içinde, burnumu tıkayarak ve isteksiz geçtim. Gerçekten, bütün dünler ve bugünler kötü kokuyor. Gerçekten, bütün dünler ve bugünler ayaktakımının kötü kokusunu yayıyor.

İktidar, yazı ve haz ayaktakımına uzak kalmak için uzun zaman dilsiz, sağır ve kötürüm gibi yaşadım.

Ruhum, zorlukla ve dikkatle merdivenleri çıktı. Bunlar ferahlatan haz sadakalarıydı. Körün hayatı asa ile sürünerek geçti.

Bana ne oldu böyle? Tiksintiden kendimi nasıl kurtardım? Gözümü kim gençleştirdi. Ve ayaktakımının bulunmadığı pınarların yüksekliğine nasıl ulaştım?

Tersine, tiksintim mi bana kanat ve pınarı sezen kuvveti yarattı?

Gerçekten, haz pınarını tekrar bulmak için en yükseklere çıkmam gerekti.

Onu buldum kardeşlerim. Burada, en yüksek yerde haz pınarım fişkiriyor. Burada hiçbir ayaktakımının katılmadığı bir hayat vardır.

Zevk pınarı, akışın bana pek hızlı geliyor! Ve çok defa kadehi doldurmak isterken boşaltıyorsun. Sana daha alçakgönüllü yaklaşmayı öğrenmeliyim. Kalbim sana doğru çok hızlı akıyor.

İçinde kısa, sıcak, ağır, mutlu yazımın yandığı kalbim. Benim yaz kalbim. Senin serinliğine, nasıl özlemdir!

Baharımın durgun gamı geçti. Haziranda görülen kar yumaklarımın hırçınlığı geçti. Tamamen yaz ve yaz öğlesi kesildim.

En yükseklerde soğuk pınarlar ve mutlu bir sakinlik içinde bir yaz. Dostlarım geliniz ki, sakinlik daha tatlılaşsın.

Çünkü burası bizim yüksekliğimiz ve bizim yurdumuzdur. Burada bütün kirlilerden ve kötü kokulardan çok uzaklarda ve sarp bir yerdeyiz.

Dostlar, temiz gözlerinizi zevkimin pınarına dikiş. O, bundan bulanmaz. Pınar, temizliğiyle sizin gülmenize karşılık verir.

Yuvamızı gelecek ağacının üstüne kuruyoruz. Biz yalnızlığa çekilenlere, kartallar gagalarında yemek getirmeli.

Gerçekten, kirlilerin yiyemeyecekleri bir yemek! Onlar ateşi yiyebileceklerini sanırlar ve ağızlarını yakarlar.

Gerçekten, biz burada pisler için bir yurt hazırlamıyoruz. Onların vücutlarına ve ruhlarına bizim mutluluğumuz bir buz mağarası gibi gelir.

Kuvvetli rüzgârlar gibi, onların üstünde yaşayalım. Kartallara, kara, güneşe komşu. Sert rüzgârlar böyle yaşar.

Ve bir zaman gelecek, bir rüzgâr gibi, aralarında eseceğim ve ruhumla ruhlarını susturacağım. Benim geleceğim bunu emreder.

Gerçekten, Zerdüşt bütün düzlüklerin sert rüzgârıdır. O bütün düşmanlarına ve bütün tükürenlere şu öğüdü verir; "Rüzgâra karşı tükürmekten çekinin."

Zerdüşt böyle dedi.

Zehirli Örümcek Üstüne

Bak, bu zehirli örümcek mağarasıdır. Onu kendin görmek ister misin? Ağı şurada asılıdır. Dokun da titresin.

Nah işte kendiliğinden geliyor. Hoş geldin örümcek! Sırtında bir işaret, bir kara üçgen var. Ben, ruhunda ne olduğunu da bilirim.

Senin ruhunda oç vardır. Isırdığın yerde siyah kabuk biter. Senin zehrin, kiniyle ruha baş dönmesi verir.

Ey eşitlik öğütleyenler, ruhu titreten sizler için bu sembolü kullanıyorum. Siz bence zehirli örümceklersiniz ve kendini saklayan kincilersiniz.

Fakat ben sizin saklandığınız şeyleri açığa vuracağım. Onun için yüzünüze karşı yüksekliklerin

kahkahasıyla gülüyorum.

Onun için ağınızı koparıyorum ki öfkeniz sizi yalancılık mağaranızdan çıkarsın. Ve hakkaniyet sözünüzün arkasındaki kininiz ortaya çıksın.

Çünkü insanın kinden kurtarılması, en yüksek umuda götüren köprü ve uzun süren kötü havalardan sonra görülen gökkuşağıdır bence.

Fakat zehirli örümcekler bunu istemezler. "Dünyanın kinimizin fırtınalarıyla dolması bizce hakkaniyettir," birbirleriyle böyle konuşurlar.

Onların örümcek kalpleri; "Bize eşit olmayan her şeyden intikam almak ve her şeye küfretmek isteriz." diye sözleşir.

"Ve eşitlik iradesi!" Bundan sonra erdemın ismi bu olmalı ve kudreti olan her şeye karşı haykırmalıyız.

Ey eşitlik öğütleyenler, kudretsizliğin zalim çılgınlığı sizde eşitlik diye haykırıyor. En gizli, zalim şehvetleriniz erdem kelimelerine bürünüyor.

Zedelenmiş kibir, saklanmış kıskançlık, belki babalarınızın kibri ve kıskançlığı. Bunlar sizden ateş ve kin halinde çıkıyor.

Babanın gizlediği şey, oğlunda açığa çıkar. Çok defa oğul, babanın açığa çıkmış sırrıdır.

Onlar heyecanlı gibidirler, fakat onları heyecana getiren kalp değil, kindir. İnce ve soğuk göründükleri zaman onları böyle yapan kıskançlıktır.

Kıskançlıkları onları dalgın dalgın düşünenlerin yoluna da yöneltir. Kıskançlıklarının işareti şudur; daima aşırı giderler. Öyle ki; yorgunlukları sonunda, kar üzerinde uyumaya mecbur olurlar.

Her şikâyetlerinden kin sesi duyulur. Her övgülerinde bir ceza vardır ve yargıç olmak onlara mutluluk gibi gelir.

Fakat dostlarım, size şu öğüdü veririm. İçlerinde ceza verme eğilimi kuvvetli olanlara güvenmeyin. Bunlar özü ve kaynağı bozuk halktır. Suratlarından cellat ve polis köpeği bakar.

Adaletten, haktan çok bahsedenlere güvenmeyin. Gerçekten, ruhlarının eksikliği yalnız bal değildir. Kendilerine iyiler ve adiller, diyorlarsa da unutmayınız ki, 'ikiyüzlü' olmaları için iktidardan başka bir eksikleri yoktur.

Dostlarım, başkaları ile karıştırılmak, başkalarına benzetilmek istemem.

Öyleleri vardır ki, benim hayat ilkemi telkin ederler ve aynı zamanda eşitlik öğütleyen ve zehirli örümceklerdir.

Bu zehirli örümcekler mağaralarında oturup hayata sırtlarını çevirdikleri halde hayatı överler.

Bundan amaçları acı vermektir.

Şimdi iktidarda olanlara acı vermek isterler. Çünkü bunlarda ölüm öğüdü geçerlidir.

Böyle olmasaydı örümcekler başka türlü öğütleyeceklerdi. Bizzat onlar daha önce dünyayı en fazla inkâr eden ve tanrıya ortak koşanlara ceza verenlerdi.

Bu eşitlik öğütleyenleriyle karıştırılmak istemem. Çünkü bence hakkaniyetli hüküm şudur; “ İnsanlar eşit değildir.”

Ve eşit olmamalıdır da. Eğer böyle demeseydim ‘İnsanüstü’ne olan sevgim ne olurdu?

İnsanlar, bin türlü köprü ve patika üstünden geleceğe koşuşmalıdır. Ve aralarında daha fazla savaş ve eşitsizlik olmalıdır. Büyük sevgim bana bunu söyler!

Düşmanlarında sahneler ve hayaletler yaratmalıdırlar. Ve bu hayaletlerle birbirlerine karşı en çetin bir savaşa girişmelidirler.

İyi ve kötü, zengin ve fakir, büyük ve küçük ve bütün diğer değer yargıları, bunlar bizzat hayatın kendisini yenmesi için silah ve akıl olmalıdır.

Bizzat hayat, okları ve merdivenleriyle yükselmeye çıkmak ister. Uzak mesafelere bakmak ve tatlı güzelliklere yönelmek ister. Onun için yüksekliklere muhtaçtır.

Yüksekliklere muhtaç olduğu için merdivenlere; merdivenler ve çıkıcılar arasında zıtlıklara ihtiyacı vardır. Hayat, yükselmek ve yükselerek kendini yenmek ister.

Dostlarım, bana bakın, bu örümcekler mağarasının bulunduğu yerde eski bir tapınağın yıkıntıları yükseliyor. Ona dikkatli bakın!

Gerçekten, bir zamanlar burada fikirlerini taş halinde yükselten; en akıllı bir insan gibi, hayatın bütün sırlarını biliyordu.

Güzellikte de savaş ve eşitsizlik olmasını ve iktidar ve üstün iktidar için harp yapılması zarureti burada bize en açık işaretlerle gösteriyor.

Burada kubbe ve kavis bir güreş yapar gibi, nasıl ilahi bir şekilde bağdaşiyor. Bu ilahi sütunlar ışık ve gölge aracılığı ile nasıl birbirlerini aşıyorlar!

Dostlarım, biz de böyle güzel ve emin bir düşmanlık yapalım, birbirimize karşı, ilahi bir şekilde yükselim.

Vay, eski düşmanım, örümcek, beni ısırды. Parmaklarımı ilahi bir güven ve güzellikle ısırды.

“Bu bir ceza ve adalet olmalı” o, böyle düşünür. O burada düşmanlık şerefine şarkılarını boşuna söylemiş olmamalı.”

Evet o öcünü aldı. Ve eyvah, şimdi intikam ile başımı da döndürmek istiyor.

Fakat dostlarım, başımın dönmemesi için şu sütuna beni sıkıca bağlayın. Kindarlık kasırgası olacağıma, sütunlara bağlı azizlerden olurum daha iyi!

Gerçekten, Zerdüşt, dönen bir kasırga değildir. O, bir dans edense de bir örümcek dansör asla değildir.

Zerdüşt böyle dedi.

Ünlü Bilginler Üstüne

Ey ünlü bilginler, siz hepiniz halka ve onun boş inanışlarına hizmet ettiniz. Gerçeğe değil. İşte onun için size ikram gösterdiler.

Ve onun için sizin imansızlığınıza dayandılar. Çünkü imansızlığınız halka doğru bir dolambaçlı yol ve bir nükteydi. Efendiler bunu kölelerine bağışlar. Ve onların çılgınlıklarıyla keyiflenir.

Fakat köpeklerin canavardan nefret ettiği gibi, halk kimden tiksindir? Serbest ruhtan, zincir düşmanından, tapmayan adamdan, ormanda yaşayanandan!

Onu köşesinden kovmak! Halkın hak fikri budur. Ve bela en keskin dişli köpeğini böylesine karşı kışkırtır.

Eskiden beri şu ses yükselir; "Gerçek burada, halk da burada! Yazık, yazık arayanlara!"

Ulusunuza, saygıda hak yaratmak istiyordunuz, ey ünlü bilginler siz buna gerçek iradesi dediniz. İçinizden daima şunu söylüyordunuz; "Halkın içinden geliyorum, tanrının sesi de bana oradan geliyor."

Halkın sözcüsü olarak eşek gibi inatçı ve tilki gibi kurnazdınız.

Halkla iyi geçinmek isteyen bazı kudretliler, atlarının önüne bir de eşek, ünlü bir bilgin koştular.

Ünlü bilginler; isterim ki, aslan postunu artık sırtınızdan atasınız. Yırtıcı hayvanın benekli postunu; araştıran, fethedenin yelesini üstünüzden çıkarın.

Sizin hakseverliğinize inanmam için ibadet iradenizi kırmalısınız.

Bence doğru adam, tanrısız çöllere giden ve herkese sunduğu kalbini parçalayandır.

O; sarı kum içinde, güneşten yanmış olduğu halde, karanlık ağaçlar altında canlıların dinlendiği bol kaynaklı adalara özlemle gözünü kaydırır.

Fakat susuzluğu, onu bu rahat düşkünlerine benzemeye kandıramaz. Ve nerede bir vaha varsa orada put vardır.

Açlık çekerek, zorlu, yalnız ve tanrısız; aslan iradesi kendini böyle bulmak ister.

Uşak mutluluğundan uzak, tanrılardan ve ibadetten kurtulmuş, korkusuz ve korkunç, büyük ve yalnız! Gerçek adamının iradesi böyle olmayı diler.

Öteden beri çölde; gerçek sevenler, serbest ruhlar çöl bilgini olarak otururlar. Oysaki şehirlerde iyi yemlenmiş ünlü bilginler, su hayvanları oturur. Yani onlar her zaman eşek gibi, halkın arabasını çekerler.

Ben onlara bundan ötürü öfkelenmem. Altından süslerle parlasalar da bence daima çıplak ve uşak kalırlar.

Çok defa iyi ve ucuz uşaktırlar. Çünkü uşak olmaya mecbursan hizmetinden en çok faydalanacak olanı aramalısın. Kurnazlık bunu gerektirir.

“Senin efendine hizmet edişin, onun ruhunu ve erdemini yükseltmeli. Sen de onun ruhu ve erdemiyle birlikte büyüsün.”

Gerçekten, siz ünlü bilginler ve halk hizmetkârları, siz halkın ruhu ve erdemiyle birlikte büyüdünüz ve halk da sizinle birlikte yükseldi. Bunu sizin lehinize söylüyorum.

Fakat erdemlerinizde de bence halk olarak kalıyorsunuz. Budala bakışlı halk, zekânın ne olduğunu bilmeyen halk!

Zekâ, bizzat hayatı kesen hayattır. O, kendi acısında kendi bilgisini arttırır. Bunu biliyor muydunuz?

Zekânın mutluluğu, kurban hayvanı olmak için gözyaşıyla kutsanmaktır. Bunu biliyor muydunuz? Körün körlüğü ve onun araması ve yoklaması, baktığı güneşin kudretini kanıtlamalı. Bunu biliyor muydunuz?

Kavrayan, dağları inşa etmeyi de öğrenmeli. Zekânın dağları devirmesi pek büyük bir şey değil. Bunu biliyor muydunuz?

Siz yalnız zekânın kıvılcımını tanırıyorsunuz. Fakat siz örsü ve çekicinin gaddarlığını bilmezsiniz. Gerçekten, zekânın gururunu tanımazsınız. Eğer zekânın alçakgönüllülüğü bir defa konuşsaydı ona hiç tahammül edemezsiniz.

Henüz hiçbir zaman zekânınızı bir kar çukuruna atamadınız. Buna yetecek sıcaklığınız yok. Onun için soğğun verdiği hazzı tanımazsınız.

Fakat zekâyâ ait şeyleri pek gizli tutuyorsunuz ve hikmetinizden çok defa kötü şairler için bir hastane ve düşkünlerevi yaratıyorsunuz.

Siz kartal değilsiniz, onun için zekânın irkilmelerindeki mutluluğu tatmadınız. Kuş olmayan, uçurumlar üstünde yerleşmemeli.

Siz bana ılık geliyorsunuz, hâlbuki her derin ırmak soğuk akar. Zekânın en iç pınarları, buz gibi

soğuktur. Sıcak elleri ve çalışan insanları serinletir.

Ünlü bilginler, karşımda çirkin ve kaskatı duruyorsunuz; sizi kuvvetli bir rüzgâr ve irade sürüklemiyor.

Hırçın rüzgârlarla titreyen şişkin bir yelkenin, denizde kaydığını görmediniz mi?

Hikmetim işte o yelken gibi, zekâm kasırgasından titreyerek denizin üstünde gidiyor; benim coşkun hikmetim.

Fakat siz halk hizmetkârları ve ünlü bilginler, benimle beraber nasıl yürüebilirsiniz?

Zerdüşt böyle dedi.

Gece Türküsü

Gecedir! Şimdi bütün fiskiyeler daha gür sesle konuşurlar. Benim ruhum da bir fiskiyedir.

Gecedir! Ancak şimdi sevenlerin bütün türküleri coşar. Benim ruhum da bir sevenin türküsüdür. İçimde dindirilmemiş, dindirilemez bir şey var. Bu, sesini yükseltmek istiyor.

İçimde bir sevme isteği var ki aşkın dilini konuşuyor.

Ben ışığım, keşke gece olsaydım! Ama ışıkla çevrili olmak benim yalnızlığımdır.

Ah, gece ve karanlık olsam! Işığın memelerinden nasıl emmek isterdim!

Küçük, parlak yıldızlar ve üstümüzdeki ateş böcekleri sizi de kutsamak ve ışık armağanınızdan dolayı mutlu olmak isterdim.

Fakat ben kendi ışığımın içinde yaşarım ve kendimden çıkan alevleri kendim içerim.

Ben almaktaki mutluluğu bilmem ve çok defa çalmanın almaktan daha hayırlı olduğunu düşünürüm.

Benim fakirliğim odur ki, elim armağan vermekten dinlenmez. Bekleyen gözler ve özlemin aydınlık gecelerini görmek benim kıskançlığımdır.

Ah, bütün armağan verenlerin şanssızlığı! Ah, güneşimin kararması! Ah, istemek tutkusu! Ah, tokluk içinde açlık!

Bunlar benden alırlar; ama ruhlarına da dokunuyor muyum? Vermekle almak arasında bir uçurum vardır ve en küçük çukur bile en sonra köprülenir.

Güzelliğimden bir açlık doğuyor; aydınlattıklarına acı vermek istiyorum, armağan ettiklerimden çalmak istiyorum; kötülük yapmaya bu kadar susamaktayım.

Elime doğru bir el uzandığı zaman geri çekmek, düşerken yavaşlayan bir şelale gibi gecikmek!

Kötülük yapmaya böyle susuyorum.

Benim zenginliğim böyle bir intikam düşünüyor. Benim yalnızlığımdan böyle bir hile kaynıyor. Armağan vermekten duyduğum mutluluk, armağan verirken öldü, erdemim kendi cömertliğinden bezdi.

Boyuna armağan veren, utancı kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıyadır. Boyuna dağıtanın eli ve kalbi, dağıtma yüzünden nasırlaşır.

Gözüm artık dilencilerin utancı karşısında yerinden fırlamıyor.

Elim, artık dolu ellerin titremesine kayıtsız.

Gözüme yaş ve kalbime keder nereden geldi? Ah bütün armağan verenlerin yalnızlığı! Ah, bütün parlayanların suskunluğu!

Boş uzayda birçok güneş dönüyor. Onlar bütün karanlıklara ışıkla seslenirler, ama bana karşı susarlar.

Ah! Işığın parlayan şeylere karşı düşmanlığı şudur ki yoluna insafsızca devam eder.

Parlayan şeylere gönülden bezgin, güneşlere karşı soğuk, her güneş böyle döner.

Güneşler yörüngelerinde bir fırtına gibi uçarlar, onların devirleri böyledir. Sarsılmaz iradelerin peşinde giderler, onların soğukluğu budur.

Ah karanlıklar, geceler! O parlayan şeylerden sıcaklık yapan sizsiniz! Işığın memelerinden sütü ve serinletici iksiri emen sizsiniz.

Ah, etrafım buz gibi, elim buz içinde yanıyor. Ah içimde sizin susuzluğunuza bir susuzluk var. Gecedir! Ne yazık ki ben ışık olmaya, gecelerin susuzluğunu çekmeye ve yalnız olmaya mecburum.

Gecedir! Arzum bir pınar gibi içimde kaynıyor, konuşmak istiyorum.

Gecedir! Şimdi bütün fiskiyeler daha gür konuşurlar. Benim ruhum da bir fiskiyedir.

Gecedir! Ancak şimdi bütün sevenlerin şarkıları uyanır. Benim ruhum da bir sevenin şarkısıdır. Zerdüşt böyle dedi.

Dans Türküsü

Zerdüşt, bir akşam, havarileriyle bir ormandan geçiyordu. Bir pınar ararken, ağaçlar ve çitlerle çevrilmiş, sakin, yeşil bir çimene vardılar. Burada kızlar birbirleriyle dans ediyorlardı. Zerdüşt'ü görünce dansı bıraktılar. Fakat Zerdüşt dostça bir jestle onlara yaklaştı ve şöyle dedi:

"Dansı bırakmayın sevimli kızlar. Yanınıza gelen, kem gözlü bir oyunbozan ve bir kız düşmanı değildir.

Ben şeytana karşı tanrının sözcüsüyüm. Şeytan ağırlığın ruhudur; ama ben sizin hafif, ilahi danslarınıza ve güzel bilekli ayaklarınıza nasıl düşman olabilirim?

Gerçi, ben bir ormanım ve koyu ağaçlardan bir geceyim, ama servilerimin altında, karanlığımdan ürkemeyen gülfidanları da vardır.

Ve kızların en çok hoşuna giden küçük tanrıyı da bulur. O, pınarın yanında gözü kapalı yatmaktadır.

Evet, bu gündüz hırsız güpegündüz uykuya dalmış! Acaba çok mu kelebek kovalamıştı.

Güzel dansözler, eğer küçük tanrıyı biraz zorlarsam bana kızmayın; o, bağırarak ve ağlayacaktır. Gülebilmek için henüz ağlamaktadır.

Yaşlı gözlerle sizden bir dans rica edecektir. Ve bizzat ben, onun dansına bir türkü söyleyeceğim.

O ağırlığın ruhuna, bir dans ve alay türküsü söyleyeceğim. Siz ona dünyanın hâkimi dersiniz, en güçlü ve görkemli şeytan odur.”

Kupido ve kızlar birbirleriyle dans ederlerken Zerdüş'tün söylediği türkü şudur:

“Ey hayat, geçen gün, gözlerinin içine baktım. Kavranmaz bir âleme daldığımı duydum.

Fakat sen beni oradan altın bir olta ile çektin ve seni kavranmaz diye nitelediğim zaman alaylı güldüm.

“Bütün balıkların sözü bu, ” diyordun; “kendilerinin kavrayamadığı şeye kavranmaz derler.

Fakat ben sadece dönek, vahşi ve her şeyimle bir dişiyim ve erdemli olmayan bir dişi.

Siz erkekler bize sadık, sonsuz, esrarlı deseniz de kendi erdemlerinizi bize yakıştırırsınız, ey erdemliler. ”

O inanılmaz şey, böyle gülüyordu. Fazla kendisini yediği zaman gülümsemesine hiç inanmam. Vahşi “hikmetimle baş başa konuşurken öfke ile bana şunu dedi; “Sen istiyorsun, arzu duyuyorsun ve seviyorsun, bunun için hayatı övüyorsun.”

Az kalsın, kötü bir cevap verecek ve öfkeliye gerçeği söyleyecektim. En kötü cevap “hikmetine gerçeği söylemektir.

Üçümüz arasında durum böyledir. Aslında yalnız hayatı seviyorum. Onu, en çok nefret ettiğim zaman seviyorum.

Fakat “hikmetime karşı pek yumuşağım. Bunun nedeni, bana hayatı sık sık hatırlatmasıdır.

Onun gözü, gülüşü ve altın oltası vardır. Bu ikisi birbirine o kadar benziyorsa ben ne yapayım!

Bir gün bana hayat “Bu hikmet de kim?” diye sorunca, “Evet hikmet!” dedim; “Ona, susuzluk

duyulur ve doyulmaz. Ona perdelerden bakılır. O, ağlar içinden tutulur.

O, güzel mi? Ne bileyim. Fakat en yaşlı sazanlar bile onunla yemleniyor. O, kaprisli ve inatçıdır. Çok defa dudaklarını ısırıldığını, tarağıyla saçını ters taradığını gördüm.

Belki de kötü ve sahtedir ve her şeyiyle bir dişidir. Fakat kendisini yerdiği zamandır ki en fazla işgal eder

Bunları hayata söyleyince alaylı güldü ve gözünü kapadı. “Kimden bahsediyorsun? Benden mi? Haklı bile olsan bu, yüzüme karşı söylenir mi? Fakat şimdi biraz da ‘hikmetinden bahset.’”

Ah sevgili hayat, gözlerini yine açtın ve kendimi yine kavranmaz bir âleme dalmış buldum.”

Zerdüşt bu türküyü söyledi. Fakat dans bitip kızlar gidince içlendi.

“Güneş çoktan battı.” dedi. Çayırılık nemli, ormandan serinlik geliyor. Etrafımda bilinmez bir şey var ki düşünceli bakıyor. Ne o Zerdüşt, sen yaşıyor musun?

Niçin, niye, ne sayede, nereye, nerde, nasıl?

Hâlâ yaşamak, delilik değil mi?

Ah dostlarım, içimde böyle konuşan, akşamdır. Kederimi bağışlayın.

Akşam oldu. Akşam oluşunu bana bağışlayın.

Zerdüşt böyle dedi.

Mezar Şarkısı

Orası mezarlar adasıdır. Susan ada. Gençliğimin mezarları da ordadır. Oraya hayatın sonsuz yeşil çelengini götürmek istiyorum.

Gönlümde bunu kararlaştırarak denizi aştım.

Ey gençliğin hayalleri, ey aşkın bakışları, ilahi anlar, sizi ne tez kaybettim! Sizi bugün ölümlerim gibi anıyorum.

Ey aziz ölümlerim, sizden bana tatlı bir koku geliyor. Kalbi ve gözyaşlarını coşturan tatlı bir koku! Gerçekten, bu koku yalnız yolcunun kalbini coşturuyor.

İnsanların en yalnızı ben, onların hâlâ en zengini ve en çok kıskanılanıyım. Çünkü size sahiptim ve siz hâlâ bana sahipsiniz. Söyleyin, ağacın bu kadar tatlı elmaları benden başka kime düşmüştü? Ben hâlâ sevginizin varisi ve dünyasıyım. Ey en çok sevdiğim, renk renk ve yolunu kaybetmiş erdemlerinizin anlarıyla çiçekleniyorum.

Ey sevimli, garip güzellikler; birbirimize yakın olmak için yaratılmıştık. Bana ve isteklerime ürkek

kuşlar gibi değil, güvenene güvenerek geliyordunuz.

Evet, benim gibi, sadık ve yumuşak bir sonsuzluk için yaratılmıştınız. Ey ilahi anlar ve bakışlar, size bunu şimdi bir sadakatsizlik olarak mı sayayım? Sizden sonra hâlâ hiçbir isim öğrenmedim. Gerçekten ey kaçaklar, pek erken öldünüz. Ama ne siz benden kaçtınız, ne ben sizden. Birbirimize sadakatsizlikte masumuz.

Ey ümitlerimin kuşları, beni öldürmek için sizi boğdular ve ey sevgililer; şer, kalbime isabet ettirmek için size ok attı.

Ve ok isabet etti. Benim en çok sevdiğim, varım yoğum sizdiniz. Onun için genç ve pek erken ölmeye mecburdunuz.

Oku, sahip olduğum şeyler arasında en kolay yaralanabilene attılar. Bu sizdiniz. Sizin teniniz bir tüy, daha doğrusu bir bakışta sönen bir gülümsemeydi.

Fakat düşmanlarıma şunu demek isterim; "Sizin bana yaptıklarınız karşısında adam öldürme hiç kalır.

Bana bütün ölümlerin en kötüsünü reva gördünüz. Bir daha yerine konmaz şeylerimi aldınız. Düşmanlarım, size böyle diyorum!

Gençliğimin hayallerini ve sevimli büyülerini öldürdünüz. Oyun arkadaşlarımı, o aziz ruhları aldınız. Onların anısına bu çelengi ve bu laneti koyuyorum.

Soğuk gecede bir sesin kayboluşu gibi sonsuz olan şeyimi, ömrümü azalttınız. Onlar şimdi bana ilahi gözlerin bakışı kadar bile sürmeyen bir an gibi kısa geliyor."

Zamanında benim namusum iyi bir saatinde şöyle demişti; "Her varlık bence ilahi olmalı."

O zaman kirlili hayaletlerle beni bastırdınız. Ah, o güzel saat nereye uçtu?

"Bana her gün, kutsal olmalı." Gençliğimin hikmeti bir zamanlar böyle derdi. Gerçekten şen bir hikmetin sözü!

Fakat düşmanlarım, siz, benim gecelerimi çaldınız ve onun yerine uyku kaçırın acı koydunuz. Ah, bu şen hikmet nereye uçtu?

Bir zamanlar mutlu kuş işaretlerini arzularım. Fakat siz benim yoluma ucube bir baykuş çıkardınız. Ah, o yumuşak arzum nereye uçtu?

Bir zamanlar bütün tiksintilerden kurtulmayı düşünürdüm, fakat siz benim yakınlarımı ve en yakınlarımı bir çıban haline getirdiniz. Ah, benim en soylu adağım nereye uçtu?

Bir zamanlar kör olarak mutlu yollardan yürüyordum. Siz körün yoluna süprüntü attınız. Şimdi o kör kaldırımlarda yürümekten tiksiniyor.

En güç şeyi yaparken ve kendimi yenmenin zaferini kutlarken beni en çok sevenleri, sanki kendilerine

acı veriyormuşum gibi haykırttınız.

Gerçekten, siz her zaman aynı şeyi yaptınız. Benim en tatlı balımı ve en iyi arılarımın emeğini zehir ettiniz.

Hayırseverliğime her zaman en sırnaşık dilencileri yolladınız. Acıma duygumun karşısına ıslah edilmez arsızları dizdiniz.

Böylece erdemlerimin imanını yaraladınız.

En kutsal şeyimi de kurban ettiğim zaman sofuluğunuz, semiz armağanlarını buna ekledi. Böylece, sizin yağınızın dumanında en kutsal şeyim boğuldu.

Bir zamanlar, hiç yapmadığım şekilde, dans etmek istiyordum. Dans ederek göklere sıçramak istiyordum. O zaman en sevimli şarkıcılarımı kandırdınız. O, bu suretle berbat, ağır bir havaya başladı. Dertli bir kaval gibi kulağıma üflemeye başladı.

Ey katil şarkıcı, kötülük aleti, en günahkâr adam! En güzel dansıma hazırlanmıştım. Sesinle heyecanımı öldürdün.

En güzel şeylerin sembolünü yalnız dansla söyleyebilirim. Oysaki şimdi en yüksek sembolüm söylenmeden içimde kaldı.

En yüksek ümidim söylenmeden ve kurtarılmadan kaldı. Gençliğimin bütün hayalleri ve tesellileri soldular.

Buna nasıl dayandım? Bu yaraların acısına nasıl katlandım? Ruhum bu mezarlardan tekrar nasıl dirildi?

Evet, içimde yaralanması, gömülmesi imkânsız ve kayaları parçalayan bir şey var; bu benim irademdir. O, yılları susarak ve değişmeyerek izler.

O benim ayaklarımın üstünde kendi yolunu yürümek ister, benim aziz iradem. O, yaralanmaz ve sert bir kuvvettir.

Yaralanamayacak tek yerim topuklarımdır. Sen en sabırlı şey, sen hâlâ yaşıyorsun ve olduğun gibisin. Ve hâlâ bütün mezarlardan kalkıyorsun.

Gençliğimin henüz kurtarılmamış sırrı da sende yaşıyor. Ve burada gençlik ve hayat halinde ümitle dolu, bu sarı mezar yıkıntılarının üstünde oturuyorsun.

Evet ey iradem, henüz benim için, bütün mezarların yıkıcısıydın. Yaşa! Mezarların bulunduğu yerde dirilmeler de vardır.

Zerdüşt böyle dedi.

Kendini Yenmek Üstüne

"Gerçek iradesi" ey en akıllılar! Sizi yönelten ve ayartan şey bu, öyle mi?

Oluş halindeki her şeyi düşünebilmek iradesi; sizin iradenize bu adı veriyorum.

Oluş halindeki her şeyi anlaşılır yapmak istiyorsunuz. Çünkü onun düşünülmesi mümkün olduğundan, haklı bir güvensizlikle şüpheleniyorsunuz.

Fakat o size itaat etmeli ve eğilmelidir. İradeniz bunu ister.

Ruhunuzun bir aynası ve yansıması gibi düz ve zekâyâ kul olmalı.

Ey, en güçlüler, sizin kudret iradeniz olarak bütün iradeniz bu. İyiden, kötüden ve değer biçmekten bahsettiğiniz zaman da bu.

Önünde diz çökebileceğiniz bir dünya yaratmak istiyorsunuz. Sizin son umudunuz ve coşkunluğunuz bu.

Yiyici olmayanlar, yani halk; üstünde bir sandalın yüzmeye devam ettiği ırmak gibidir. Ve bu sandalda susan ve debdebeli değer ölçüleri bulunur.

Siz iradenizi ve değerlerinizi, oluşan ırmağın üstüne koydunuz. Halkın iyi ve kötü diye iman ettiği şeyler bana eski bir kudret iradesini açıklar.

Ey en güçlüler böyle konukları bu sandallara yerleştiren ve onlara süslü ve gururlu isimler veren sizdiniz ve sizin egemen iradenizdi.

İrmak, sandalımızı daha ileri taşıyor. Ve onu taşımaya mecburdur. Kırılmış dalganın köpürüp öfkeyle tekneye kafa tutmasından ne çıkar!

Ey en güçlüler karşı karşıya olduğunuz tehlike, iyilik ve kötülüklerinizin sonu; bu ırmak değildir. Tersine bizzat o, kudret iradesidir. Tükenmeyen, yaratan hayat iradesidir.

Fakat benim iyilik ve kötülük hakkındaki sözlerimi anlamanız için size hayat ve bütün canlılar hakkındaki fikrimi söyleyeyim.

Ben canlıyı izledim. Canlının özelliklerini bulmak için en büyük ve en küçük yollardan geçtim!

Ağzını kapadığı zaman, yüz katlı ayna ile bakışını yakaladım. Ve o göz benimle konuştu.

Fakat canlı bulduğum her yerde buyruğa uyma buldum. Her yaşayan bir buyruğa uyandır.

İkinci nokta şudur; kendi buyruğuna uymayan, emir altına girer. Hayatın gidişi böyledir.

İşittiğim şeylerin üçüncüsü de şudur; emretmek buyruğa uymaktan güçtür. Bunun nedeni, yalnız emredenin bütün buyruğa eğenlerin yükünü taşıyışından ve bu yükün onu kolayca ezmesinden değildir.

Her emir verme bence bir deneyim ve bir cesarettir. Canlı, emir verdiği zaman daima kendini zorlar.

Evet, o kendine emir verdiği zaman emrin cezasını çekmeye mecburdur. O, kendi yasasının hâkimi, intikam alanı ve kurbanı olmaya mecburdur.

"Bu neden böyle oldu?" diye kendime sordum. Canlıyı boyun eğmeye, emretmeye ve emrederken buyruğa uymaya kandıran şey nedir?

Sözümü dinleyin yiyiciler, acaba hayatın sırlarını çözüp köklerine ulaşabiliyor muyuz?

Canlının bulunduğu her yerde kudret iradesi buldum. Ve hizmetçinin iradesinde de efendi olmak arzusunu buldum.

Daha zayıfın, daha güçlüye hizmet etmesi için, zayıfın iradesi kendinden daha zayıfa hâkim olmaya ikna eder. Fakat o bu isteğe sahip çıkmaz.

Küçük, büyüğün buyruğuna uyarken daha küçüğüne hâkim olmanın keyfini taşır. En büyük de kudret iradesi uğruna canına kıyar.

En büyüğün vazgeçmesi, cüreti, ölümle ve ölüm tehlikesiyle oynamaktır.

Özveri, hizmet ve sevgi bulunan yerde egemen olmak iradesi vardır. Zayıf olan, dolambaçlı yollardan kuvvetlinin kalbine ve kalesine sokulur ve kudret çalar.

Yaşam bana şu sırrını verdi; "Bak, ben kendini daima yenmeye mecbur olanım."

Siz ona üreme iradesi, hedefli bir içgüdü, daha yükseğe, daha uzağa ve daha yukarıya yönelen bir içgüdü dersiniz. Fakat bunların hepsi birdir ve bir sırdır.

Şu noktayı reddedeceğime, ölmeyi tercih ederim! Nerede aşağılama ve yaprak dökümü varsa orada hayat kendini kudret uğruna feda eder.

Ben bir savaş, bir oluş, bir hedef ve çelişkiler hedefi olmaya mecburum. Benim irademi keşfeden, onun hangi eğri yollardan gitmeye mecbur olduğunu da bulur.

Ne yaratsam ve ne kadar sevsem az. Sonunda ona ve sevgime düşman olmaya mecburum, iradem böyle ister!

Ve sen ey anlayan, irademin bir patikası ve bir ayak izisin. Gerçekten, benim kudret iradem senin iradenin ayakları üstünde de gerçeğe doğru yol alır.

Var olmak iradesini ortaya atan, gerçeği söyleyememiştir. Böyle bir irade yoktur.

Çünkü var olmayan bir şey, isteyemez. Ve varlığı olan bir şey daha ne varlığı isteyebilir?

Nerde yaşam varsa orada irade vardır, fakat yaşama iradesi değil, kudret iradesi. Ben bunu öğretiyorum!

Yaşayan için birçok şey hayattan daha değerlidir. Ve değer biçen gibi konuşan, kudret iradesidir. Bir zamanlar yaşam bana bunu öğretti. Siz en egemenler, kalbinizdeki bilmeceyi bununla çözüyorsunuz.

Evet size söylüyorum; sonu olmayan bir iyilik ve kötülük yoktur. O daima kendini yenmeye mecburdur.

Siz değer biçenler, iyi ve kötü hakkındaki sözleriniz ve değerlerinizle yanlışlık yapıyorsunuz. Bu gizli sevginizle ruhunuzun parlamışı, titreyişi ve coşuşu bundandır.

Fakat değerlerinizden daha güçlü bir kuvvet ve daha büyük bir zafer doğar. Yumurta ve kabuğu buna çarpılarak kırılır.

İyilik ve kötülükte bir yaratıcı olmak isteyen, önce bir yıkıcı olmaya ve değerleri yıkmaya mecburdur.

En büyük kötülük, en yüksek iyilik için gereklidir. Bu iyilik ise yaratıcılıktır.

Acaba bu çok kötü bir şey midir? Bunu konuşalım ey güçlüler, susmak daha kötüdür. Gizlenen bütün gerçekler zehirli olurlar. Bizim gerçeklerimizden parçalanacak her şey, varsın parçalansın, daha kurulacak nice yapılar var.

Yüce İnsanlar Üstüne

Denizimin dibi sakindir. Onun şakadan maddeler sakladığını kim fark edebilir?

Benim derinliğim sarsılmaz. Fakat yüzen bilmece ve kahkahalarla parıldar.

Bugün yüce bir adam gördüm. Şatafatlı ve ruhun tövbecisi bir yüce! Ah, ruhum onun çirkinliğine nasıl güldü?

Kabarık bir göğüsle nefes alır gibi duruyordu; bu yüce ve düşmüş adam.

Avlayabildiği çirkin gerçeklerle ve yırtık elbiselerle dolu, üstünde birçok da diken asılıydı. Fakat hiçbir gül yoktu.

O henüz gülmeyi ve güzelliği öğrenmemişti. Bu avcı, anlama ormanından asık suratla dönüyordu. Vahşi hayvanlarla yaptığı savaştan dönüyordu. Fakat onun asık suratından da vahşi bir hayvan bakıyordu. Yenilmemiş bir hayvan.

Hâlâ sıçramak isteyen bir kaplan gibi duruyor. Fakat ben bu gerilmiş ruhları sevmem. Bu geri çekilmişlere ben, iyilik isteyen biri değilim.

Dostlarım, zevk ve tatmak üzerinde tartışılmaz diyorsunuz. Fakat bütün hayat zevk ve tatma uğruna bir savaştır.

Zevk hem ağırlık, hem kefe, hem tartandır. Yazık o canlılara ki kavgasız, ağırlıksız, kefesiz ve tartısız yaşamak isterler!

Bu yüce adam yüceliğinden bir bıksa, işte o zaman güzelliği belirir. İşte o zaman, onun tadına bakmak ve onu lezzetli bulmak isterim.

O, ancak kendinden döndüğü zaman gölgesini atlayabilecek ve kendi güneşi içine girebilecek.

O, gölgede çok oturmuştu. Ruhunun çilesini çeken yanakları solmuştu. Ve az kalsın beklerken açlığından ölecekti.

Henüz gözünde aşağılama vardır ve ağzında nefret gizlidir. Olay şimdilik beklemede fakat sessizliği henüz güneşte yatmıyor.

O, boğa gibi yapmalıydı. Ve mutluluğu, toprağı koklamalıydı. Toprağı aşağı görmemeliydi. Ben onu, böğürerek ve somurtarak saban demirinin önünde giden beyaz bir boğa gibi görmek isterim.

O, kendi kahramanının hatırı için bildiğini unutmalıdır. Yalnız yüksek değil, yücelmiş bir adam olmalıdır. Bu iradesiz adamı bizzat tutsakları yükseltmelidir. O vahşi hayvanları zorladı. Bilmeceleri çözdü, fakat kendi vahşi hayvan ve bilmecelerini de kurtarmalı ve onları ilahi çocuklar haline getirmeli.

Onun kavrayışı henüz gülmeyi ve kıskanmamayı öğrenmedi. Onun köpüren tutkusu henüz güzellikte sakinliğini bulmadı.

Gerçekten onun dileği toklukta değil, güzellikte susmalı ve batmalı. Çekicilik büyük ruhların gururundadır.

Kahraman, kollarını başının üzerine koyarak dinlenmeli ve dinlenmeyi yenmeli.

Fakat kahramanın gözünde en güç şey, güzel olandır. Bütün sert iradeliler için en güç ulaşılır şey güzeldir.

Biraz daha çok, biraz daha az! İşte burada o fazla, en fazla...

Ey yüceler; gevşek adaleler ve aşınmış bir irade ile durmak sizce en güç şeydir.

İktidarın lütfedip, görülecek kadar yakın yere inişine güzellik derim.

Ey kudretli, ey güzellik; yalnız şunu senden isterim; senin iyiliğin, kendini son defa yenmen olmalı. Senden her kötülüğü bekleyebilirim, onun için senden iyilik isterim.

Gerçekten ben, pençelerine inme indiği için kendilerini "iyi" zanneden zayıflara gülerim.

Erdem sütununa benzemelisin. O gittikçe güzelleşir ve incelir ve yükseldikçe içi sertleşir ve direnci artar.

Sen yüce adam, bir gün sen de güzel olmalısın ve kendi güzelliğine ayna tutmalısın.

O zaman ruhun, ilahi tutkularından titreyecek ve senin kibrin de bir ibadet olacak!

Ruhun sırrı şudur; kendisini kahraman terk ettiği zamandır ki rüyasında ona kahramanüstü yaklaşır.

Zerdüşt böyle dedi.

Kültür Ülkesi Üstüne

Geleceğe doğru çok fazla uçtum; beni bir dehşet aldı.

Etrafıma bakınca, zamanın tek yoldaşım olduğunu gördüm.

O zaman geriye, yurda doğru artan bir süratle uçtum; böylece aranızda, kültür ülkesine geldim.

Ey hazır olanlar! Sizin için ilk defa olarak bir güler yüz ve iyi arzular getirdim. Gerçekten, yüreğimde özlemle geldim.

Fakat bana ne oldu? Her ne kadar korktuysam da gülmeye mecbur oldum. Hayatımda bu kadar alaca bulaca bir şey görmemiştim.

Ayağım ve kalbim titrerken gülüyordum, gülüyordum ve bütün boya çanaklarının ülkesi burası diyordum.

En hazır olanları, yüzünüzü ve organlarınızı elli boya lekesiyle boyanmış gördüm de şaşım. Etrafında elli tane de ayna vardı ve renk oyununuza dalkavukluk ediyorlardı.

Gerçekten, ey zaman insanları, kendi suratınızdan daha uygun bir maske taşıyamazdınız, sizi bu halinizle kim tanıyabilirdi.

Geçmişin işaretleriyle dopdolu ve bu işaretler üzerine yeni işaretler boyanmış haldesiniz. Böylece kendinizi bütün yorumculardan güzel gizlemiştir!

Hatta insan ciğere kadar nüfuz edebilecek bir göze sahip olsa bile sizin ciğeriniz olacağına kim inanır? Siz boyalardan ve yapıştırılmış yaftalardan mürekkep olsanız gerek!

Peçelerinizden bütün zamanlar ve uluslar renk renk bakıyorlar. Ve jestlerinizden renk renk bütün adetler ve inançlar konuşuyor.

Sizden peçenizi, örtünüzü, boyanızı, jestlerinizi alsalar da yine kuşları ürkütecek kadar bir şeyiniz kalır.

Gerçekten, bizzat ben sizi bir zamanlar çıplak ve boyasız görerek ürkmüş bir kuşum. Ve o iskelet, bana bir de aşk işareti yapınca kaçtım.

Toprak altında ırgat ve geçmişin gölgesinde olmayı tercih ederim. Çünkü toprak altındakiler sizden daha olgun ve dolgundurlar.

Ey zaman adamları, beni üzen şu ki sizin ne çıplak, ne giyinmiş halinize dayanabilirim.

Gerçeğin bütün korkunçlukları ve yollarını şaşırmiş kuşlara ürperti veren her şey, sizin gerçek dediğiniz şeylerden daha içten ve daha yumuşaktır.

Çünkü siz; "Biz, iman ve boş inanışı olmayan, tamamen gerçek insanlarız" diyorsunuz.

Göğsünüzü böyle kabartıyorsunuz, hatta göğsünüz olmasa bile.

Evet ey alaca bulacalar, siz nasıl inanabilirdiniz? Siz ki bütün inanılmış şeylerden meydana gelmiş bir tablosunuz...

Siz, bizzat imanın değişen inkârısınız. Ve her fikrin kolunu bacağını kırarsınız. Ey gerçek insanlar, ben size 'inanılmazlar' diyorum.

Sizin ruhlarınızda bütün zamanlar birbirlerini çekiştiriyorlar. Ve bütün zamanların rüyaları ve dedikoduları sizin uyanıklığınızdan daha gerçektirler.

Siz kısırırsınız. Onun için imanınız yok. Fakat yaratmaya mecbur olan, hep gerçek rüyalarına ve yıldız işaretlerine sahiptir ve her zaman imana inanır.

Siz önünde mezarcılar bekleyen yarı açılmış kapırsınız. Sizce gerçek şu; "Her şey harcanmaya layıktır."

Ey kısırlar, karşımda ne cılız duruyorsunuz! Ve içinizde niceleri bunun farkındadır!

Ve şöyle derler: "Ben uyurken bir tanrı gizlice benden bir şey çaldı. Bir kadın yapmaya yetecek kadar bir şey. Benim cılızlığım ne tuhaftır." Nice zaman adamları böyle konuşur.

Ey zaman adamları, siz gülünç şeylersiniz. Hele kendinize şaştığınız zaman çok garip oluyorsunuz.

Sizin şaşkınlığınıza gülemeseydim ve çanağınızdaki iğrenç şeyleri yutmaya mecbur olsaydım halim yaman olurdu!

Fakat ben ağır bir yük taşımaya mecbur olduğum için sizi hafife alacağım. Benim demetimde böcekler ve kanat kurtları bulunuyorsa ne çıkar!

Gerçekten bundan ötürü yüküm ağırlaşmaz. Ve ey zaman adamları, büyük yorgunluk bana sizden gelmemeli.

Ah, özlemimle daha nereye çıkayım? Bütün dağlardan baba ve ana yurtlarına bakıyorum.

Fakat hiçbir yerde yurt bulamadım. Ben bütün şehirlerde yabancıyım. Bütün kapılardan kaçanım. Son zamanlarda kalbim beni aralarına yolladığı zaman, adamlar bana yabancı ve alaycı gibi geliyorlar. Ve ben bütün ana ve baba yurtlarından kovulanım.

Onun için artık çocuklarımdan en uzak denizlerden henüz keşfedilmemiş ülkesini seviyorum. Yelkenimi bu ülkeye yöneltiyorum.

Babalarımın çocuğu oluşumu, çocuklarımda gidermek isterim. Ve bugünkü durumu gelecekte ödemeyi dilerim.

Zerdüşt böyle dedi.

Lekesiz Kavrama Üstüne

Dün, ay doğarken onun bir güneş doğurmak istediğini sandım. Ufukta o kadar geniş ve dolgundu. Fakat onun gebeliği yalancı bir gebelikti. Ayın kadın olduğuna inanmaktansa erkek olduğuna inanmayı tercih ederim.

Bu çekingen gece, hayalperest zayıf bir erkektir. Gerçekten o, damlar üstünde vicdan azabıyla dolaşır.

Aydaki bu papaz, tutkulu ve kıskançtır. Dünyaya ve sevenlerin bütün sevinçlerine şehvet duyar. Hayır, bu damlar üzerinde dolaşan kediye sevmem ben. Yarı kapalı pencerelerden sokulan her şeyden nefret ederim.

O, yıldızdan bir halı üstünde dindar ve sakince dolaşır. Fakat ben ayaklarının ucuna basarak yürüyen ve mahmuzu şıkırdamayan bacakları sevmem.

Her içten adım ses verir. Oysaki kedi, toprak üstünden tüyer. Bak ay, kedi gibi ve içtenliksiz geliyor.

Siz hassas ikiyüzlü ve saf anlayışı onlara şu sembolü veririm; size ‘şehvi’ derim.

Siz de toprağı ve topraktan olanı seversiniz, bunun farkındayım. Fakat sevginizde utanma ve vicdansızlık vardır. Aya benzersiniz.

Sizin ruhunuzu, dünyevi olanı aşağı görmeye kandırmışlar, ama bedeninizi değil. Hâlbuki sizde en kuvvetli şey odur. Ve şimdi ruhunuz bedeninizin buyruğuna uyduğu için utanıyor. Ve kendi utancından sinsi ve yalancı yollara sapıyor.

Sizin yalancı ruhunuz kendi kendine şöyle der; “Bence en yüce şey hayata tutkusuz olarak bakabilmektir. Köpek gibi dilini çıkararak bakmak değil! Ölmüş bir irade ile bencilliğin tutkusundan ve müdahalesinden uzak, soğuk ve uçuk bir suratla, fakat sarhoş ay gözleriyle bakmalı!” Kandırılmış olan, kendini şöyle kandırır; “Bence en sevimli şey toprağı, ayın sevdiği gibi sevmek ve onun güzelliğine ancak gözle dokunmak.

Bence en lekесiz anlayış, yaşayanın karşısında yüz tane gözü olan bir ayna gibi bulunabilmek ve başka bir şey istememektir.”

Ah, kurnaz, ikiyüzlü ve azgınlar, tutkunuzda masumluk yoktur. Onun için tutkuya iftira ediyorsunuz. Gerçekten siz toprağı; bir yaratan, yetiştiren, oluştan zevk duyan insan gibi sevmiyorsunuz. Masumluk nerededir? Yaratma iradesinin bulunduğu yerde. Kendinden daha üstün bir varlık yaratmak isteyen, bence en temiz iradeye sahip olandır.

Güzellik nerede? Bütün irademi kullanmaya mecbur olduğum yerde. Bir resmin yalnız bir resim olarak kalmaması için sevmeyi ve ölmeyi istediğim yerdedir.

Sevmek ve ölmek! Sonsuz varoluştan beri bu ikisi birbirine uyar. Sevmeyi istemek, ölümü de istemektir. Siz korkaklara böyle derim.

Fakat sizin kısır şaşılığınız, bakıp görmek istiyor. Ve korkak gözlerle temas edebilen şey, güzel olmak iddiasında! Ah soylu kavramları kirleten sizler!

Siz lekesizler ve saf anlayışlılar, o kadar geniş ve dolgun bir şekilde ufukta bulunsanız bile bir şey doğuramayacaksınız, bu sizin lanetiniz olsun.

Gerçekten, aya bir sürü soylu adlar takıyorsunuz. Ve ey sahtekârlar, kalbinizin taşıdığına inanmamızı istiyorsunuz. Fakat benim sözlerim alçakgönüllü, eğri sözlerdir. Yemekte masa altına düşürdüğünüz şeyleri seve seve kaldırırım. Ve siz ikiyüzlülere her zaman gerçeği söyleyebilirim. Benim kılçıklarım, kabuklarım, dikenlerim siz ikiyüzlülerin burnuna batar.

Sizin ve sofranızın etrafında her zaman kötü hava vardır. Çünkü şehvi düşünceleriniz, yalanlarınız ve gizlilikleriniz her zaman bu havanın içindedir.

Kendinize ve bedeninize inanmaya cüret edin. Kendine inanmayan, daima yalan söyler.

Siz temizler, boynunuza bir ilahi muska takmışsınız! İğrenç sülüğünüz ilahi bir maske altına sokulmuş!

Gerçekten, ey objektifler, siz aldatıyorsunuz. Zerdüşt de bir zamanlar sizin ilahi derilerinize vurgundu. Bu derinin içinde tıklmış olan yılan iskeletinin farkında değildi.

Siz saf anlayışlılar, bir zamanlar oyunlarınızda ilahi bir oyun arardım. Sizin sanatlarınızdan üstün bir sanat yok sanırdım.

Yılan leşi ve kötü koku bana, uzağı kapıyordu. Ve bir sincap hilesi ortalıkta dolaşıyordu.

Fakat ben size yaklaştım. O zaman bana gündüz oldu. Şimdi gündüz, size geliyor. Ayın âşıktaşlığı sona erdi.

Bakın tan kızılığının karşısında tutulmuş ve soluk bir halde duruyor.

Çünkü o (güneş) geliyor, yanan geliyor. Onun dünyaya olan sevgisi geliyor. Bütün güneşlerin sevgisi isteme ve yaratma tutkusudur.

Bakın, denizlerin üzerinden nasıl sabırsızlıkla geliyor. Sevgisinin susuzluğunu ve sıcak nefesini duymuyor musunuz?

O, denizi emmek ve derinliğini kendi seviyesine yükseltmek istiyor. Şimdi denizin tutkusu bin göğüsle kabarıyor; deniz güneşin susuzluğu tarafından öpülmek ve emilmek istiyor. O, hava olmak, ışığın yüksekliklerine ulaşmak ve bizzat ışık olmak istiyor. Gerçekten, ben de güneş gibi hayatı ve bütün derin denizleri severim.

Ve bence anlayış; "Bütün derinlikler benim seviyeme yükselmeli!" demektir.

Zerdüşt böyle dedi.

Bilginler Üstüne

Ben uykudayken bir koyun, başımdaki çelengi kemirmiş ve şöyle demiş; "Zerdüşt, artık bir bilgin değildir."

Bunu demiş ve başı dik uzaklaşmış. Bunu bana bir çocuk anlattı. Yıkılmış duvarların dibinde kırmızı gelincikler ve deve dikenleri arasında, çocukların oynadığı yerde yatmasını severim.

Ben hâlâ çocuklar, deve dikenleri ve gelincikler gözünde bir bilginim, onlar kötülüklerinde bile masumdurlar.

Fakat koyunların gözünde artık bilgin değilim. Yazgım böyle. Aziz olsun o kadar.

Çünkü gerçek şudur; ben artık bilginlerin evinden kaçtım ve arkamdan kapıyı kapadım.

Ruhum onların masasında uzun zaman aç kaldı. Ben onlar gibi anlayışı, ceviz kırmak anlamına almıyorum.

Ben özgürlüğü ve taze toprak üstündeki havayı severim. Onların saygı ve itibarına değer vermektense öküz derisi üzerinde uyumayı tercih ederim.

Ben kendi fikirlerimden yanmışım. Çok defa nefesim tıkanıyor. O zaman bütün tozlu odalardan kaçıp açık havaya çıkmak istiyorum.

Fakat onlar gölgede, serin otururlar. Ve her şeye seyirci kalmak isterler. Güneşin basamakları yaktığı yerde oturmaktan çekinirler.

Sokakta oturup, gelip geçene laf atanlar gibi bekler ve başkalarının bulduğu fikirleri yakalamaya bakarlar.

Elle tutmak istediğimiz zaman, un çuvalı gibi tozarlar.

Fakat kim farkına varır ki onların tozları, taneden ve yaz tarlalarının bereketinden gelir!

Bilginlik tasladıkları zaman küçük deyişleri ve gerçekleri beni iğrendirir. Hikmetlerinde bir koku var ki bataklıktan gelir gibi. Gerçekten ben o bataklıktan kurbağa viyaklaması duyarım.

Beceriklidirler. Usta parmakları vardır. Benim sadeliğimin onların mürekkeplikleri yanında ne işi var? Onların parmakları ilikleme, örmeyi ve dokumayı iyi becerir. Ruha böyle çorap örürler.

İyi birer zembektedirler. Yalnız, doğru kurmaya bakmalı. O zaman saati hatasız gösterirler ve bu sırada küçük bir ses çıkarırlar.

Değirmen gibi dönerler. Ve öğütürler. Onlara yalnız ince taneler atmalı. O zaman taneyi öğütmesini ve beyaz bir un yapmasını bilirler.

Birbirlerini kontrol ederler ve hiç güvenleri yoktur, küçük kurnazlıklarda kâşiftirler. Bilgileriyle felçli bacaklar üzerinde yürüyenleri beklerler. Örümcekler gibi beklerler.

Onları daima özenle zehir hazırlarken gördüm. Bu işi yaparken parmaklarına cam eldiven takarlar. Sahte zarlarla da oynamasını bilirler. Bazen oyunda terleyecek kadar kızışırlar.

Biz birbirimize yabancıyız. Onların erdemleri sahteliklerinden ve sahte zarlarından daha çok sinirime dokunur.

Ben onların arasında bulunurken üstlerinde bulunuyordum. Bunun için bana kızdılar.

Birinin, başları üstünde dolaştığına inanmak istemezler. Onun için benimle başlarının arasına tahta, toprak ve moloz doldurdular. Böylece adımlarımın sesini hafiflettiler. Şimdiye kadar beni en az dinleyen en bilginleriydi.

Benimle aralarına, bütün insan hatalarını ve zayıflıklarını koydular. Buna evlerinde ‘sahte zemin’ adını veriyorlar.

Buna rağmen fikirlerimle başkaları üstünde dolaşıyorum. Hatta kendi hatalarımla dolaşmak istesem bile, yine onların ve kafalarının üstünde bulunuyorum.

Çünkü insanlar eşit değildir. Gerçek budur. Ve benim istediğim şeyi onlar istemezler.

Zerdüşt böyle dedi.

Şairler Üstüne

Zerdüşt, havarilerinden birine şöyle diyordu:

"Bedeni daha iyi tanıyalı beri, ruhun bence önemi kalmadı. Ve sonsuz denen her şey bir sembolden ibaret."

Havari cevap verdi; "Daha önce de böyle bir şey söylemiştin. Fakat şairler çok yalan söyler diye eklemiştin. Bunu neden demiştin?"

Zerdüşt, "Neden diye soruyorsun." dedi, "Ben o adamlardanım ki onlara neden, diye soru sorulamaz. Ben bunları henüz dün mü yaşadım? Fikirlerimin nedenini yaşayalı beri hayli zaman geçti. Eğer nedenlerimi de yanımda taşımak gerekseydi benim bir hafıza ambarı olmam gerekmez miydi? Fikirlerimi kendim için saklamam bile bana fazla geliyor. Ve nice kuşlar uçup gidiyorlar. Bazen güvercinliğime yabancı ve elimle dokunduğum zaman titreyen bir kuşun sığındığını görürüm.

Fakat Zerdüşt, sana bir zaman ne diyordu? Şairlerin çok yalan söylediğini mi? Fakat Zerdüşt de bir şairdir. Onun bu iş de gerçeği söylediğine inanıyor musun? Neden inanıyorsun?"

Havari cevap verdi; “Ben Zerdüşt’e inanırım.” Fakat Zerdüşt başını salladı ve gülümsedi.

"İnanman, hele bana inanman beni mutlu etmez.

Fakat birisi ciddiyetle, şairler çok yalan söyler, diyorsa haklıdır. Biz çok yalan söyleriz.

Biz pek az şey biliriz. Ve güç öğreniriz. Onun için yalan söylemeye mecburuz.

Biz şairlerden, şarabının saflığını gidermeyen kim var?

Kilerimizde nice zehirli karışımlar yaptık. Tarif edilmez nice işler yaptık.

Çok az şey bildiğimiz için, ruhça züğürt olanlar hoşumuza gider.

Hele kadınlar!

Hatta ihtiyar kadınların akşamları anlattıkları masallara bile özlem duyarız. Ve kendimizce buna ‘sonsuz kadınlık’ deriz.

Sanki özel ve gizli bir kapı varmış da, öğrenmek isteyenlere oradan bilgi dağıtılıyormuş gibi, halka ve onun özdeyişlerine inanırız.

Çayırdaki veya ıssız tepelerde yatıp kulaklarını diken herkesin, gökle yer arasındaki şeylerin bazılarının bilgilerine sahip olabileceğine bütün şairler inanır.

Ve şairler kendilerine yumuşak heyecanlar gelince bizzat doğanın kendilerine âşık olduğunu, doğanın kulaklarına gizlice okşayıcı sözler fısıldadığını duyarlar ve ölümlüler önünde bununla göğüs kabartırlar.

Ah yerle gök arasında o kadar çok şey var ki bunları ancak şairler hayal edebilirler. Hele tanrı hakkında! Çünkü bütün ilahlar şair sembolleri ve şair uydurmalarıdır.

Gerçekten, daima göklere, yani bulutların âlemine yükseliriz, bu bulutlar üstüne alaca körüklerimizi kurarız. Ve sonra onlara tanrılar ve üst insanlar deriz.

Onlar, ancak bu iskemlelere oturabilecek kadar hafiftirler. Bütün o şairler ve üst insanlar!

Ah, olağanüstü bir şeymiş gibi görünmek isteyen bütün bu acizlerden ne bıkkınım! Ah bütün şairlerden ne bezginim.”

Zerdüşt böyle deyince çömezi ona kızdı. Fakat sustu. Zerdüşt de sustu. Ve gözleri sanki çok uzaklara bakıyormuş gibi içine yöneldi. Sonunda içini çekti ve nefes aldı. Ve şöyle dedi; “Ben bugünün ve dünün eseriyim. Fakat içimde bir şey var ki; yarının, yarından sonranın ve daha uzak bir geleceğindir. Ben eski ve yeni şairlerden bezginim. Bence hepsi dış görünüşle ilgilidir. Ve sıg sulardır. Derinlere dalamamışlardır. Onun için, duyguları dibe ulaşamamıştır.

Biraz şehvet, biraz can sıkıntısı! Onların en çok düşündüğü buydu.

Onların saz tıngırtıları bir hayaletin hışıltıdır. Seslerin içliliğinden ne anlıyorlardı!

Onlar temiz de değillerdi. Derin görünsün diye, bütün sularını bulandırmışlardır. Ve böylelikle barıştırıcı görünmek istediler. Fakat bence aracı ve karıştırıcıdır. Yarım ve pistirler.

Ah, ben ağımı onların denizlerine daldırdım ve balık avlamak istedim. Fakat daima eski bir tanrının başını çektim.

Böylece deniz, açta bir taş vermiş oldu. Bizzat onlar da denizden gelmiş olabilirler.

Tabii, içlerinde inci vardır. Fakat kabuklu hayvanlara, o oranda benzerler. Ve kendilerinde ruh yerine genellikle tuzlu bir sümük buldum.

Onlar denizden gurur da öğrenmişlerdir. Deniz, tavus kuşlarının en güzeli değil mi? Tavus, en çirkin bir manda karşısında bile kuyruğunu açar, gümüşten ve ipekten kanatlarından hiç bıkkınlık göstermez.

Manda, hayretle bunu seyreder. Ruhunda kuma yakın, sazlıklara daha yakın, batağa en yakın olarak.

Mandaya güzellikten, denizden ve tavus süsünden ne? Şairlere, bu sembolü söylerim.

Gerçekten, onların ruhları tavusların tavusudur ve bir kibir denizidir.

Şairin ruhu seyirci ister. İsterse seyirci manda olsun.

Fakat ben bu ruhtan bezdim. Ve görüyorum ki o da kendinden bezecek.

Ben şairleri değişmiş ve bakışları kendilerine yönelmiş görüyorum.

Ruh tövbekârlarının geldiğini görüyorum. Bunlar onlardan meydana gelmiştir.

Zerdüş böyle dedi.

Büyük Olaylar Üstüne

Zerdüş'ün mutluluk adalarına yakın bir ada var ki, üstünde her zaman bir yanardağ tüterdi. Bu dağ için halk, özellikle yaşlı kadıncıklar, ötedünyanın kapısı önünde bir kaya kütleleri derler ve bu yanardağ içinden geçen dar bir yolun ötedünyanın kapısına indiğini söylerler.

Zerdüş, mutluluk adalarında iken, bir gemi bu yanardağın bulunduğu adaya demir atmıştı. Tayfaları tavşan vurmak için karaya çıktılar. Fakat tayfa ve kaptanın buluştukları öğle zamanı birdenbire bir adamın uçarak kendilerine doğru geldiğini gördüler ve şöyle bir ses duydular; "Zamanıdır, tam zamanıdır!" Fakat bu hayalet kendilerine daha yaklaşıncaya hayretle gördüler ki o, Zerdüş'tür. Hayalet bir gölge gibi yanardağa doğru süratle uçuyordu. Çünkü kaptan hariç, tayfalar Zerdüş'ü tanıyordu. Ve onu halkın sevdiği gibi seviyorlardı.

Dümenci yarı çekinmeyle karışık bir sevgiyle; "Bakın!" dedi, "Zerdüş cehenneme gidiyor!"

Bu gemiciler yanardağ adasına çıktıkları zaman, Zerdüşt'ün ortadan kaybolduğu söyleniyordu. Dostları onun, geceleyin bir gemiye bindiğini ve nereye gideceğini söylemediğini anlattılar.

Ortalıkta bir telaş vardı. Fakat üç gün sonra bu telaşa tayfaların anlattığı hikâyeye de katıldı ve artık herkes, şeytanın Zerdüşt'ü kaçırdığını söylüyordu. Ancak havarileri bu dedikoduya gülüyorlar ve hatta içlerinden birisi; "Zerdüşt'ün şeytani kaçırdığına daha fazla inanırım." diyordu. Ama ruhlarının derinliğinde çok telaş ve özlem duyuyorlardı. Onun için Zerdüşt, beşinci gün ortada görününce sevinçleri büyük oldu.

Zerdüşt'ün ateş köpeği ile konuştuklarının hikâyesi şudur:

Arzın bir kabuğu vardı ve bu kabuğun da hastalıkları vardır. Örneğin bu hastalıklardan birinin adı insandır.

Hastalıklardan diğer birinin adı ateşköpeğidir. Bu ateşköpeği hakkında insanlar arasında çok yalan haberler dolaşmıştır. Bu sırrı çözmek için denize açıldım ve gerçeği çırılçıplak gördüm.

Ateşköpeği masalının aslını biliyorum artık. Yalnız kocakarıların değil, başkalarının da korktukları, altüst edici şeytanların öyküsünü biliyorum.

"Ateşköpeği! ininden çık!" diye bağırdım ve "Derinliğin ne kadar derin, yukarı doğru fişkırttığın şeyi nereden alıyorsun söyle!"

Denizden bol bol içiyorsun. Senin tuzlu gevezeliğin bunu belli ediyor. Gerçekten derinlerde yaşayan bir köpek olarak gıdanı çok yüzeyden alıyorsun.

Seni, olsa olsa arzın karnının sözcüsü sayarım. Ve ne zaman altüst edici şeytanların öyküsünü dinlediysen hep sana benzettim. Tuzlu yalancı!

Siz, böğürmeyi ve külle örtülmeyi biliyorsunuz. Siz, ağzı kalabalıkların en büyüğünüz ve yosun kaynatma sanatını iyi öğrenmişsiniz.

Sizin bulunduğunuz yerin yakınında daima yosun, sünger ve mağaradan bir şey bulunur. Bu meydana çıkmak ister.

Siz özgürlük diye böğürmesini seversiniz. Fakat ben etrafında çok böğürme ve duman bulunan büyük olaylara inanmayı unuttum.

Dostum, cehennem gürültüsü bana inan en büyük olaylar, en şamatalı zamanlarımızda değil, en sakin zamanlarımızda olur.

Dünya, yeni şamatalar kâşifinin değil, yeni değerler bulanın etrafında döner, sessiz döner.

Ve itiraf edin, senin gürültün ve dumanın çekildiği zaman çok bir şey olmuyor, ne çıkar, bir şehir mumyalaşır ve bir heykel bataklığa düşerse?

Ve heykel devirenlere şu lafi da söylemek isterim; denize tuz dökmek ve bataklığa heykel devirmek

en büyük deliliktir.

Heykel, tiksintinizin bataklığında yatıyordu. Fakat tiksintiden tekrar hayat ve güzellik oluşması, onun kanunudur.

O şimdi ilahi hatlarla ayağa kalkıyor, sıkıntılı ve aldatıcı bir pozla. Ve gerçekten, deviriciler, onu devirdiğiniz için; o, size teşekkür edecektir.

Krallara, kiliselere ve bütün ihtiyarlık ve erdem hayranlarına şu öğüdü veririm; kendinizi devirtiniz. Ta ki tekrar hayata kavuşasınız. Ve erdem size yaklaşsın.”

Ateş köpeğine böyle söyledim. Fakat burada sözümü kesti ve sordu. "Kilise mi? Bu da ne?"

"Kilise," dedim; "bir çeşit devlettir. Ve devletlerin en sahtesidir. Fakat ikiyüzlü köpek sus. Sen kendi türünü pek iyi bilirsin.

Devlet de senin gibi bir ikiyüzlü köpektir. O da senin gibi iman uyandırmak için dumanla ve şamata ile konuşur ve gerçeğin varlığından söz ettiğini söyler.

Çünkü devlet yeryüzünün en önemli varlığı olmak ister ve ona inanılır da.”

Ben bunu söyleyince ateşköpeği hırsından çılgına döndü. "Nasıl!" dedi, "Arz üzerinde en önemli hayvanım diyor ve ona inanıyorlar?" Boğazından o kadar korkunç sesler ve dumanlar çıkıyordu ki, kederinden ve hırsından boğulacak sandım. Fakat sonunda sakinleşti. Solukları hafifledi. O sakinleşince gülererek şöyle dedim:

“Sen üzülüyorsun ateşköpeği. O halde senin için söylediklerim haklı. Ve haklı olduğumu göstermek için başka bir ateşköpeğinden söz edeceğim. O, gerçekten arzın kalbinden konuşur. Onun nefesinden altın ve altın yağmuru sızar, onun kalbi böyle ister. Onca; kül, duman ve kaynar yosun anlamsızdır. Alaca bir bulut gibi gülümseme saçar. O, senin hırlamana, tükürmene ve kederlenmene yabancısıdır. Fakat altını ve gülmeyi arzın kalbinden alır. Çünkü şunu bilesin ki arzın kalbi altındandır.”

Ateşköpeği bunu duyunca beni daha fazla dinlemeye dayanamadı. Utanarak kuyruğunu topladı. Ve mırıldanarak ‘hav, hav’ dedi ve mağarasına indi.

Zerdüşt bunu anlattı. Fakat havarileri dinlemediler bile. Çünkü ona tayfalardan, tavşandan ve uçan adamdan söz etmek için büyük bir arzu duyuyorlardı.

“Bundan bana ne?” dedi Zerdüşt. “Ben hayalet miyim? O benim gölgem olsa gerek. Siz herhalde gezgin ve gölgesi hakkında bazı şeyler işitmişsiniz. Fakat şurası kesindir ki; ben gölğemi daha kısa tutmalıyım, yoksa ünümü bozacak.

Zerdüşt, kafasını bir defa daha salladı ve hayret etti. Bir kere daha; “Bundan bana ne?” dedi. “Hayalet niçin -Zamanı, tam zamanı!- diye bağırdı. Neyin ‘tam zamanı?’ ”

Zerdüşt böyle dedi.

Falcı

İnsanların büyük bir kedere düştüklerini gördüm. En iyileri bile işlerinden bezmişlerdi.

Bir mezhep ortaya çıkmıştı ki sloganı şu idi; “Her şey boştur, hepsi birdir, her şey geçmiştir.”

Ve bütün tepelerden yankı geliyordu; “Her şey boştur, hepsi birdir, her şey geçmiştir.”

“Oldukça iyi bir hasat yaptık. Fakat neden bütün meyvelerimiz çürüdü ve esmerleşti? Son gece muzip aydan ne düştü de böyle oldu? Bütün emekler boşa çıktı. Şarabımız zehir oldu. Tarlalarımıza ve kalplerimize nazar değdi. Hepimiz kuruduk. Üstümüze ateş düşse kül gibi tozacağız. Hatta biz ateşi bile söndürebiliriz.

Bütün pınarlarımız kurudu. Deniz bile çekildi. Bütün temeller yıkılacak. Fakat derinlik yutmak istemiyor.

İçinde boğulabileceğimiz deniz nerede? Böyle dert yanıyoruz. Sığ bataklıklar üstünde böyle dert yanıyoruz.

Gerçekten, biz artık ölemeyecek kadar yorgunuz. Şimdi artık uyanık duruyor ve mezar boşluklarında yaşamaya devam ediyoruz.”

Zerdüşt bir falcının böyle söylediğini duydu. Ve onun falı yüreğine dokundu. O, değişmişti. Kederli ve yorgun dolaştı durdu. Ve falcının anlattığı adamlara benzedi.

Zerdüşt havarilerine az sonra “Bu alaca karanlık gelecek.” dedi. “Ben ışığımı bundan nasıl kurtarayım ki, bu gamın içinde sönmesin? Çünkü o ışık uzak dünyaları ve en uzak geceleri aydınlatacak.”

Zerdüşt yüreğinde bu kederle dolaşıyordu. Üç gün ne yedi ne içti. Huzurunu kaybetmişti ve konuşamıyordu. Sonunda derin bir uykuya daldı. Fakat havarileri ne zaman uyanacak ve konuşacak ve ne zaman kederlerinden kurtulacak diye uzun geceler başında nöbet beklediler. Zerdüşt uyandığında sesi havarilerine pek uzaklardan geliyor gibiydi:

"Dostlarım benim rüyamı dinleyin ve onu yorumlamaya yardım edin. Bu rüya bana bir bilmece gibi geliyor. Onun işareti içinde saklıdır ve tutsaktır ve serbest kanatlarla uçamaz.

Rüyamda hayattan ayrılmıştım. Ölümün o ıssız dağ kulesinde gece ve mezar bekçisi olmuşum. Yukarıda ölümün tabutlarını bekliyordum. Basık tavanlar, bu zafer işaretleriyle doluydu. Cam tabutların içinden, yenilmiş hayat bana bakıyordu.

Toz haline gelmiş sonsuzluğun kokusunu duyuyordum. Ruhum tasalı ve tozluysa. Zaten orada, kimin ruhu ferahlayabilir ki?

Etrafımda gece yarısı aydınlığı vardı. Yanımda yalnızlık çömelmişti ve hırlayan ölüm sessizliği, dostlarımın en kötüsü ile üçleşmiştik.

En paslı anahtarları taşıyordum ve onunla bütün kapıların en gıcırtilısını açabiliyordum. Kapının kanatları kımıldayınca bütün koridorlara acı bir gıcırta yayılıyordu. Bu kuş sevimsiz ötüyordu ve uyandırılmak istemiyordu. Fakat o susup da etrafta sessizlik başlayınca bu korkunç sessizlik içinde yalnız kalmak daha korkunçtu ve kalbi burkuyordu.

Zaman, öyle bir şey varsa, böyle geçiyordu. Ben ne bileyim! Fakat sonunda beni uyandıran olay meydana geldi.

Kapı gök gürleri gibi üç defa vuruldu, kubbeler yankıyla üç defa inledi. O zaman kapıya gittim.

‘Alpa!’ diye bağırdım, ‘Külünü dağa taşıyan kim? Alpa, Alpa külünü dağa taşıyan kim?’ Anahtarı soktum, kapıyı kaldırmaya uğraştım, fakat daha bir parmak aralık olmadan uluyan bir rüzgâr kapının kanatlarını açtı. Islık çalarak, gürleyerek, önüme siyah bir tabut attı. Tabut uluyarak, öterek çatladı ve içinden bin bir kahkaha fırladı. Bin çocuk, melek, baykuş, deli ve çocuk kadar iri kelebek suratlarından bana karşı kahkaha fırlıyordu. Korku ile irkildim, yere düştüm ve dehşetten ömrümde bilmediğim şekilde bağırdım, kendi feryadım beni uyandırdı ve kendime geldim.”

Zerdüşt rüyasını böyle anlattı ve sonra sustu. Çünkü rüyasını yorumlayamıyordu. Fakat en çok sevdiği çömezi hızla ayağa kalktı. Zerdüşt’ün elini tuttu ve şöyle dedi:

"Ah, Zerdüşt, bizzat senin hayatın bu rüyayı yorumlar. Ölüm kulelerinin kapısını parçalayan tiz sesli rüzgâr sen değil misin?

Hayatın rengârenk maskeleri ve kötülükleriyle dolu tabut bizzat sen değil misin?

Gerçekten, Zerdüşt, ölü odalarına bin katlı çocuk kahkahası gibi girer ve bütün gece mezar bekçilerine ve karanlık anahtarlarla dolaşan baskılarına güler.

"Sen kahkahanla onları ürkütecek ve devireceksin.

Kudretsizlik ve uyanma, senin onlar üzerindeki iktidarını kanıtlayacak, hatta uzun gece ve ölüm yorgunluğu geldiğinde sen yine gökyüzümüzde batmayacaksın, ey hayatın müjdecisi!

Sen bize yeni yıldızlar ve yeni gece güzellikleri gösterdin. Gerçekten, gülmeyi renkli bir örtü gibi üstümüze serdin. Şimdi daima tabutlardan çocuk gülümsemesi kaynayacak ve bütün ölüm yorgunluklarına sert bir rüzgâr esecek. Bunun güvencesi ve falcısı bizzat sensin.

Gerçekten, sen bizzat onları, düşmanlarını rüyada gördün. Bu senin en kötü rüyandı. Fakat nasıl ki sen o rüyandan uyanıp kendine geldiysen, onlar da uyanacaklar ve sana geleceklerdir.”

Çömez böyle dedi. Bütün ötekiler, Zerdüşt’ün etrafına toplandılar ve elini tuttular. Ve rüyasını ve kederini unutarak kendilerine dönmesini rica ettiler. Fakat Zerdüşt yatağında doğrulmuş ve yabancı bir bakışla oturuyordu. Uzun bir yolculuktan dönmüş gibi, havarilerine baktı ve yüzlerini yokladı. Henüz onları tanıyamamıştı, fakat havarileri kendisini ayağa kaldırınca birdenbire bakışı değişti, olan biteni kavradı. Sakalını sıvazlayarak gür sesle şöyle dedi:

“Pekâlâ, bunun zamanı var çömezlerim, çabuk iyi bir yemek hazırlayın, kötü rüyaları böyle ödemek

isterim. Fakat falcı yanımda yesin ve içsin. Ona bir de içinde batabileceği bir deniz göstereyim.” Zerdüş böyle dedi. Ve rüyasını yorumlayan insanın yüzüne uzun uzun baktı ve başını salladı.

Kurtuluş Üstüne

Zerdüş bir gün büyük köprüünün üstünden geçerken, etrafını sakatlar ve dilenciler aldı. Bir kambur ona şöyle dedi:

“Bak Zerdüş, halk da senden bir şeyler öğreniyor ve senin mezhebine inanıyor. Ama halkın sana tamamen inanması için bir şey daha gerekir; biz sakatları da ikna etmelisin. Bak içimizde her çeşidi var. Körleri gördürebilirsin, kötürümleri yürütebilirsin, kamburları biraz düzeltebilirsin. Zannedirim ki sakatların Zerdüş’e inanması için en iyi çare budur.”

Zerdüş konuşana şu cevabı verdi:

“Kamburun kamburluğunu alsak canı da alınmış olur. Halk buna inanır. Ve eğer körün gözünü geri versek, dünyada kötü şeyleri çok görür ve bu yüzden kendisine şifa verene lanet eder. Kötürümü yürüten, ona en büyük zararı verir, çünkü yürümeye başlayınca günahlar da onunla beraber harekete geçer. Halk kötürümler için böyle der. Ve eğer halk, Zerdüş’ten bir şey öğreniyorsa Zerdüş halktan niye bir şey öğrenmesin? Fakat ben, insanlar arasında bulunalı beri görüyorum ki, birinin tek gözlü, öbürünün sağır, bir üçüncüsünün total oluşu ve başka birinin dilini, burnunu veya kafasını kaybetmiş olması önemsiz şeydir.

Ben daha kötü şeyler gördüm ve görüyorum. Öyle ki, hepsini anlatamam. Bazıları hakkında da susmam. İnsanlar vardır ki, her şeyleri eksiktir, fakat yine de bir şeyleri fazladır. İnsanlar vardır ki; büyük bir gözden, büyük bir ağızdan, büyük bir karından veya herhangi büyük bir organdan başka bir şey değildirler. Bunlara ters kötürümler derim.

Yalnızlığımdan dönüp de ilk defa bu köprü üzerinden geçerken, gözüme inanamadım. Bir baktım, bir daha baktım. Sonunda şöyle dedim; “Bu bir kulaktır, bir insan kadar büyük bir kulak.” Daha dikkatli baktım; kulağın altında bir şey kımlıydı ki, acınacak kadar küçük ve çelimsizdi. Gerçekten o muazzam kulak küçük ince bir sapın üstünde oturuyordu. Sap bir insandı. Gözünün önüne bir mercek koyan; onda küçük, kıskanç bir surat ve bulanık bir ruhuk da görebilirdi. Fakat halk bu büyük kulağın yalnız bir insan değil, büyük bir insan, bir dahi olduğunu söylüyordu. Fakat ben halka, büyük insandan söz ettiği zaman hiçbir şekilde inanmadım. Ve büyük insan dedikleri şeyin sakat bir kötürüm olduğuna ve birçok şeyinin eksik, yalnız bir şeyinin fazla olduğuna hükmettim.”

Zerdüş, kambura ve onun temsil ettiklerine bu sözleri söyledikten sonra derin bir kederle çömezlerine döndü ve şöyle dedi:

"Gerçekten dostlarım, ben insanlar arasında, insan kırıntıları ve oranları arasındaymışım gibi dolaşıyorum.

Gözüm için en korkunç şey, insanı paramparça olmuş; bir savaş sahasında veya kasap dükkânındaymış gibi görmektir.

Gözüm bugünden geçmişe kaydığında da aynı şeyi görür. Parçalar, organlar ve korkunç rastlantılar. Fakat hiçbir insan göremiyor.

Dünyanın şimdiki ve geçmişteki hali; ah dostlarım, benim en tahammül edemediğim şey budur. Eğer ben gelecek şeyleri de gören bir veli olmasaydım nasıl yaşardım?

Bir görücü, bir isteyici, bir yaratıcı, bizzat bir gelecek ve geleceğe bir köprü... Ve üzgünüm bu köprünün üstünde bir kötürüm. Zerdüşt işte budur.

Siz de çok defa soruyorsunuz. Zerdüşt kim? Bu bizim neyiz? Bana olduğu gibi, kendinize de soruyorsunuz.

O, bir adayıcı mıdır, bir gerçekleştirici midir, bir fatih midir, yoksa bir varis midir, bir güz, müdür, yoksa bir sapan demiri midir, bir hekim midir yoksa bir şifa bulan mıdır?

Bir şair midir yoksa bir gerçek midir? Bir kurtarıcı mıdır, yoksa bir bağlayıcı mıdır? Bir hayır mıdır, yoksa bir şer midir?

Ben insanlar arasında geleceğin parçaları arasındaymışım gibi dolaşıyorum, gördüğüm geleceğin.

Benim bütün şiirim ve düşüncem, parçaları bilmeceleri ve korkunç rastlantıları tek parça haline getirmektir.

Ve eğer insan; şair, bilmece çözen ve rastlantıdan kurtaran olmasaydı, insan olmaya nasıl dayanabilirdim?

Geçmişleri kurtarmak ve bütün 'böyleydi'leri 'böyle istiyordum' haline getirmek! Bence kurtuluş budur.

İrade-kurtarıcı ve sevinç getiricinin adı budur. Dostlarım size bunu öğrettim. Fakat şunu da öğrenin; bizzat irade henüz hapistir.

İrade kurtarır. Fakat kurtarıcıyı da zincire vuran şeyin adı nedir? 'Böyleydi'; iradenin dış gıcirtısı ve en çileli derdi budur. Olmuş şeylere karşı iktidarsız olan için, bütün geçmişlere karşı kötü bir seyircidir.

İrade geriye gitmesini istemez. Zamanı ve zamanın tutkularını kıramaması, iradenin en çekilmez derdi budur.

İrade kurtarır. Kederinden kurtulmak ve zindanının alayından kurtulmak için irade ne bulur?

Ah, her tutsak bir çılgın olur ve tutsak irade de kendisini çılgınca kurtarır.

Zamanın geri gitmemesine kızar. Geçmiş, onun yuvarlayamadığı taştır. O böylece gam ve hiddet taşları yuvarlar ve kendisi gibi gam ve öfke duymayandan intikamını alır.

İrade, böylece bir kurtarıcı ve bir acı verici oldu. Ve acı çekebilen her şeyden de geriye gidemediği

için, intikam alıyordu.

İntikam, iradenin zamana ve geçmişe karşı tiksintisinden ibarettir.

Gerçekten, irademizde büyük bir delilik var. Ve bu deliliğin espri öğrenmesi, her insani şeye bir lanet oldu.

Kin ruhu! Dostlarım, insanları şimdiye kadar en çok düşündüren buydu. Ve acı olan her yerde ceza bulunmalıydı.

Bu ceza, intikamın kendi kendisine verdiği addır. O, bu yalan söze sığınarak iyi vicdanlı görünmek ister.

İrade, geçmişini kapsamadığı için ıstıraplıdır. Onun için bizzat irade ve hayat birer ceza olmalıdır. Sonunda ruhun üzerine bulutlar yığılır ve şu çılgınlık hükmü meydana gelir; 'Her şey sona eriyor, onun için her şey bitmeye layıktır. Zamanın çocuklarını yemesi yarası bizzat adalettir.' Delilik bunu telkin eder.

'Her şey hukuk ve cezaya göre ve ahlaki bir sıraya uydurulmuştur. Öyleyse olayların akışından ve varlık cezasından kurtuluş nerede?' delilik bunu söyler.

'Sonsuz bir hukuk varsa kurtuluş olabilir mi? Ah, -böyleydi- taşı kımlıdatılamaz. (Yani geçmişe etki edilemez) O halde, bütün cezalar sonsuz olmalı.' delilik bunu söyler.

Hiç bir eylem yok edilemez; ceza ile nasıl olmamış hale gelir. Varlık denen ceza şundan dolayı sonsuz; o daima eylem ve suç olmayan mecburdur. Meğerki irade kendini kurtarsın ve istemek, istememek haline gelsin. Fakat kardeşlerim, bu bir çılgınlık masalıdır.

Ben, irade yaratıcıdır, dediğim zaman sizi bütün bu masallardan uzaklaştırmış oldum.

Yaratıcı irade 'böyle istiyordum, böyle isteyeceğim' deyinceye kadar 'böyleydi' hükümleri bir kırıntı, bir bilmece ve bir korkunç rastlantıdan ibarettir.

Fakat böyle konuşuyor muydu, bu ne zaman olacak? İrade kendi deliliğinden korunabilir mi?

İrade bizzat kendisinin kurtarıcısı ve sevinç getiricisi oldu mu? Kini ve dış bilemeyi unuttu mu? Ona zamanla barışmayı ve bütün barışmaların daha üstünde olan şeyi kim öğretti?

Kudret isteyen irade, barışmaktan daha üstün bir şey istemelidir. Bu nasıl oluyor? Geçmişini istemeyi ona kim öğretti?"

Zerdüş sözünün burasında birdenbire durdu. Pek fazla korkmuş gibi bir hal aldı. Korkmuş gözlerle şükredenlere baktı. Bakışı, onların fikirlerini ve içlerinde saklananı bir ok gibi deldi, fakat az sonra yine gülümsedi ve tatlılıkla şöyle dedi:

"İnsanlarla beraber yaşamak güç; çünkü susmak güç, hele bir geveze için."

Zerdüşt böyle dedi. Fakat kambur, konuşmayı dinlemiş ve bu sırada yüzünü örtmüştü. Fakat Zerdüşt'ün güldüğünü duyunca soran bakışlarla gözünü açtı ve yavaşça şöyle dedi:

"Fakat Zerdüşt şükredenlerine neden bizimle konuştuğu gibi konuşmuyor?"

Zerdüşt cevap verdi: "Bunda şaşacak ne var? Kamburlarla kamburca konuşulabilir."

"Pekâlâ," dedi kambur, "öğrencilerle de okul dedikodusu yapılır. Fakat Zerdüşt neden öğrencileriyle kendisiyle konuştuğu gibi konuşmuyor?"

İnsan Kurnazlığı Üstüne

Yüksekler değil, yamaç korkunçtur.

Gözün aşağıya dikildiği ve elin yukarıya asıldığı yer.

Bu çifte irade baş döndürür. Ah dostlarım, benim kalbimin çifte iradesini de keşfettiniz mi?

Benim yamacım ve tehlikem odur ki bakışım yüksekere dikilir ve elim aşağılara tutunmak ister. İradem insanlara tutunur, kendimi zincirlerle insanlara bağlarım; o beni, yukarıya, 'İnsanüstü'ne çıkarır; çünkü, diğer iradem orayı ister. Bunun için insanlar arasında kör gibi yaşarım, onları tanımıyormuş gibi; ta ki elim sağlam bir yer olan inancını kaybetmesin!

Siz insanları tanımam; etrafımda bu karanlık ve bu avuntu yayılmıştır.

Şehir kapısı yolunda her afacanı bekler ve sorarım; beni kim aldatmak ister?

Benim birinci kurnazlığım odur ki yalancılara karşı ihtiyatlı olmamak için kendimi aldatmalarına izin veririm. İnsanlara karşı dikkatli olsam bile; insan benim balonuma nasıl bağlama yeri olabilirdi? Oradan çok kolay kopar ve havalanırdım.

Bu alınyazısı benim talihim üstünde iken, ben dikkatsiz olmaya mecburum.

İnsanlar arasında kim rezil olmak istemezse bütün bardaklardan içmeyi öğrenmelidir. Ve insanlar arasında kim temiz kalmak isterse kirli su ile de yıkanmayı bilmelidir.

Kendimi teselli için çok defa şöyle derim; pekâlâ, pekâlâ, ihtiyar gönül! Başına bir şanssızlık geldi, bunu sanki bir mutlulukmuş gibi al ve tadını çıkar.

Şu da benim öteki insan kurnazlığımdır; kibirlileri gururlulardan fazla korurum.

Yaralanmış kibir, bütün dramların anası değil mi? Ama gurur zedelendiği zaman, gururdan daha iyi bir şey doğar.

Hayatı iyi izleyebilmek için, hayat oyunu iyi oynanmalı, fakat bunun için iyi artistler gerekir.

Bütün kibirlileri iyi artistler olarak gördüm. Onlar oynarlar ve isterler ki iyi seyredilsinler. Bütün

zekâları bu arzularıdır. Onlar sahneye çıkarlar, kendilerini keşfederler. Yakınlarında hayatı izlemeyi severim. Bu, insanı gamdan kurtarır.

Kendini beğenmişleri korurum. Çünkü onlar beni gamdan kurtarırlar. Ve bir oyuna bağlar gibi insana bağlarlar.

Ve sonra, kendini beğenmişteki basitliğin derecesini kim ölçebilir. Ben onların basitliğine acırım ve onlara karşı lütufkârım.

Kendini beğenmiş, kendi imanını sizden öğrenmek ister. Sizin bakışlarınızla beslenir. Ellerinizden alkış kemirir.

Kendisi hakkında ustaca yalan söylerseniz yalanınıza inanır. Çünkü ben neymişim diye içini çeker. Ve kendini iyi bilmemek tam bir erdemse, kendini beğenmiş de basitliğinin farkında değildir.

Benim üçüncü insan kurnazlığım odur ki, bir kötünün bakışlarını sizin korkaklığınız yüzünden kötülemem.

Sıcak güneşin, güneş altında kuluçkalanan acayip şeylere; kaplanlar, hurmalar, yılanlara bakmasına bayılırım.

İnsanlar arasında da sıcak güneşin kuluçkalattığı şeyler ve kötülerde de birçok acayiplikler vardır. En bilginleriniz bana o kadar akıllı görünmezlerse de; kötülerini de pek ünleri kadar kötü bulmadım. Çok defa başımı sallayarak sordum; çingiraklı yılanlar daha ne çingirdiyorsunuz?

Gerçekten, kötü için de bir gelecek vardır. Ve henüz insanlar en sıcak güneşi bulamamışlardır. Yalnız on iki ayak genişlikte ve üç ayak uzunlukta olan nice şeyler pek kötü görünüyor. Fakat bir zamanlar daha büyük devler dünyaya gelecek.

‘İnsanüstü’nün yanında ona layık olan devüstü bulunması için daha çok sıcak güneşin ıslak, bakir ormanlarda yanması gerekir.

Sizin yaban kedilerinizden kaplanlar ve zehirli yengeçlerinizden timsah meydana gelmeli. Çünkü iyi avcı, iyi bir av ister.

Gerçekten, siz iyiler ve adiller, sizde gülünecek çok şey var. Hele şimdiye kadar şeytan dediğiniz şeyden olan korkunuz!

Ruhunuzda büyüklüğe karşı o kadar yabancısınız ki ‘İnsanüstü’ bile iyiliğiyle size korkunç gelecektir.

Siz güçlüler ve bilginler, içinde ‘İnsanüstü’nün çıplaklığıyla görüldüğü, hikmet güneşinden kaçırdınız!

Görebildiğim en yüksek insanlar, size karşı olan şüphem ve gizli eğlencem budur! İddia ederim ki benim ‘İnsanüstü’ dediğime siz şeytan diyeceksiniz.

Ah, ben bu en yüksek ve en iyilerden bezginim. Onların yüksekliklerinden yukarılara, dışarılara

'İnsanüstü'ne ulaşmak isterim.

Bu en iyi insanları çıplak gördüğümde beni bir tiksinti aldı. Uzak geleceklere uçmak için kanatlanasım geldi.

Uzak geleceklere! En uzak güneye, tanrıların giyinmekten utandıkları yere.

Fakat siz yakınlarım ve çağdaşlarım; sizi süslü, değişik kıyafetli iyiler ve adiller olmaya layık görmek isterim.

Sizin aranızda ben de değişik kıyafetli bulunmak isterim. Ta ki kendimi ve sizi tanımayayım. Benim son insan kurnazlığım bu!

Zerdüşt böyle dedi.

En Sakin Saat

Dostlarım bana ne oldu? Beni perişan, isteksiz, gitmeye hazır; ah sizlerden ayrılmaya hazır görüyorsunuz.

Evet Zerdüşt bir defa daha yalnızlığına çekilmeli. Fakat bu defa ayı inine isteksiz gidiyor.

Bana ne oldu? Buna kim neden oldu? Ah benim öfkeli hanımım böyle istedi. Onun adını size hiç söylemiş miydim?

Benim korkunç hanımımın adı; en sakin saattir. O dün akşam benimle konuştu. Size her şeyi söylemeliyim ki birdenbire sizden ayrılışımdan dolayı bana kırılmayasınız.

Uykuya dalarımın dehşetini tanır mısınız? Ayağımın altından zemin kaçıp rüya başlayınca, insan iliklerine kadar titrer.

Bunu size örnek olarak söylüyorum; dün en uygun saatte zemin altımdan kaydı ve rüya başladı. Yelkovan kımıldadı. Hayatımın saati nefes aldı. Etrafımda o kadar görülmemiş bir sessizlik vardı ki kalbim titredi.

En sakin saat, o zaman bana sessiz şöyle dedi; "Zerdüşt biliyorsun."

Bu fısıldayışın dehşetiyle bağırdım. Benzim soldu. Fakat konuşmadım.

O zaman yine, sessiz, şöyle dedi; "Sen bilirsin Zerdüşt, fakat söylemezsin."

Sonunda bir inatçı gibi cevap verdim; "Evet bilirim, ama söylemek istemem."

O zaman yine, sessiz söyledi; "İstemiyor musun Zerdüşt? Doğru mu? İnadında ısrar etme."

Bir çocuk gibi ağlıyor ve titreyerek diyordum ki; "İsterdim, ama nasıl yapayım? Bunu bana bağışla. Buna benim gücüm yetmez."

Yine sessiz konuştu; "Sana ne oluyor Zerdüşt? Sözü nü söyle ve patla."

Cevap verdim; "Ah, o benim sözüm mü? Ben kimim? Ben daha güvenlisini beklerdim. Ben böyle bir söz yüzünden patlamaya bile layık değilim."

Yine sessiz konuştu; "Sana ne oluyor? Henüz alçakgönüllülüğün yeterli değil! Alçakgönüllülüğün yüzü çok serttir."

Cevap verdim; "Alçakgönüllülüğümün derisi nelere dayanmadı? Yüksekliğimin eteğinde oturuyorum. Benim tepelerimin ne kadar yüksek olduğunu bana kimse söylemedi, fakat vadilerimi iyi tanırım."

Yine sessiz konuştu; "Ey Zerdüşt, dağları kımıldatmak isteyen, vadileri ve ovaları da yerinden oynatır."

Cevap verdim; "Benim sözüm henüz dağları kımıldatmadı ve söylediğim şeyler insanlara ulaşmadı, insanlara doğru gittim, fakat henüz onlara ulaşmadım."

Yine sessiz konuştu; "Ne haberin var ki, çimen üstüne çiy, gecenin en sakin saatinde düşer!"

Cevap verdim; "Kendi yolumu bulup yürüdüğüm zaman benimle alay ettiler. Ve gerçekten o zaman ayaklarım titriyordu. O zaman bana şöyle dediler; 'Sen yolunu unuttun. Artık yürümeyi de unutursun.'"

Yine sessiz konuştu; "Onların alayından ne çıkar? Sen boyun eğmeyi unutmuş bir adamsın. Şimdi emredeceksin.

Herkesin en çok muhtaç olduğu kim bilmiyor musun? Büyük emirler verebilen.

Büyük işler başarmak güçtür. Fakat büyük emirler vermek daha güçtür.

Sende af edilemeyecek şey şu; iktidarın var, fakat hükmetmek istemiyorsun."

Cevap verdim; "Emredebilmek için aslan sesine ihtiyacım var."

Yine fısıldar gibi söylendi; "Fırtınayı getiren, en yavaş sözlerdir. Güvercin ayakları üstünde gelen fikirlerdir ki dünyayı idare ederler. Zerdüşt, sen gelecek bir şeyin gölgesi gibi gitmelisin, böylece emredecek ve emrederek önde yürüyeceksin."

Cevap verdim; "Utanırım."

Yine sessiz söyledi; "Sen daha çocuk olmalısın ve utançtan kurtulmalısın. Sende henüz gençliğin gururu var. Geç gençleştin. Fakat çocuk olmak isteyen, gençliğini de yenmelidir."

Uzun zaman düşündüm ve titredim, fakat sonunda başta söylediğim sözü söyledim; "Ben istemiyorum."

O zaman etrafımda bir gülüşme oldu. Ah, bu gülüşme nasıl içimi parçaladı ve kalbimi deşti!

Bana son defa olarak şöyle dedi; "Zerdüşt, senin meyvelerin olgun, fakat sen meyvelerine layık bir olgunlukta değilsin, onun için yine yalnızlığa çekilmelisin. Çünkü daha olgunlaşman gerekir."

Tekrar güldü ve kaçtı. Sonra etrafımda yine sessizlik başladı. Ben yerde yatıyordum ve her tarafımdan ter boşanıyordu.

Dostlarım, şimdi her şeyi işittiniz. Ve yalnızlığa gidişimin nedenini öğrendiniz. Sizden bir şey saklamadım. Benden insanların en ağzı sıkısının kim olduğunu da duydunuz. Ah dostlarım, size söyleyecek daha sözüm ve verecek şeyim var. Niçin vermiyorum? Cimri miyim?

Zerdüşt bu sözleri söyleyince dostlarından ayrılmanın verdiği acı ile ve hıçkırarak ağladı ve onu kimse teselli edemedi. Fakat o geceleyin yalnız olarak gitti ve dostlarını bıraktı.

III. BÖLÜM

***

Siz yükseliş istediğiniz zaman yukarıya bakarsınız. Bense aşağıya bakarım. Çünkü ben yükselmişim. Sizden kim aynı zamanda gülebilir ve yükselmiş olabilir? En yüksek dağa çıkan, bütün dramalara ve abus kederlere güler... Zerdüşt

Gezgin

Gece yarısıydı. Zerdüşt adanın öbür kıyısına varmak için bir sırt üstünden yola çıkmıştı. Vapura binmek istiyordu. O kıyıda yabancı gemilerin de uğradıkları iyi bir liman vardı. Mutluluk adalarından denize açılmak isteyenler bu gemilere binerlerdi. Zerdüşt, dağa tırmanırken çocukluğundan beri yalnız başına yaptığı gezileri, tırmandığı dağ ve tepeleri düşünüyordu.

“Ben bir gezginim ve bir dağa tırmanıcıyım!” diyordu kendi kendine. “Ovaları sevmem ve öyle görünüyor ki bir yerde uzun zaman sakin oturamam.

Başıma yazgı ve yaşayış olarak ne gelirse gelsin, onda daima bir dönüp dolaşma ve bir tırmanış vardır. Çünkü sonunda insan ancak kendi hayatını ve kendi içini yaşar.

Karşıma rastlantıların çıkabileceği zaman, geçti artık! Bana benim olmayan ne düşebilir? Benim olan bana döner, sonunda bana döner.

Benim kendi varım; çoktandır uzaklarda olan ve bir takım rastlantılar, olaylar arasında dağılmış olan şeylerim bana döner.

Bir şey daha biliyorum! Şimdi son zirvemim ve çoktandır beni bekleyen şeyin önünde bulunuyorum. Ah, şimdi en sarp yoluma tırmanacağım, en yalnız dolaşmama başladım.

Ama benim karakterimde olanlar böyle bir andan kaçmazlar. Bu an der ki; ‘İşte şimdi büyüklük yolunu yürüyorsun.’ Zirve ve uçurum! Bu ikisi şimdi birleşmiştir.

Büyüklük yolunu yürüyorsun! Şimdiye kadar senin için en büyük tehlike olan şey, şimdi sana son sığınak oluyor.

Büyüklük yolunu yürüyorsun! Artık arkada hiçbir yol görmemek, senin en büyük yürekliliğin olacak. Büyüklük yolunu yürüyorsun! Bu yolda kimse seni sürünerek izlemeyecek. Ayağın arkada kalan yolları sildi, yolun üstünde ‘imkânsızlık’ yazılı.

Hiçbir merdivenin olmasa bile kendi başının üstüne çıkmayı başarmalısın, yoksa yukarıya nasıl çıkacaksın?

Kendi kafanın üzerinden ve kendi kalbini atlayarak! Şimdi en yumuşak tarafın, en sert cephen olmalı.

Kendini çok korumuş olan, bu aşırı özen yüzünden hastalanır. İnsanı sertleştiren şeyi övelim! Yağ ve

bal akan ülkeyi sevmem.

Çok şey görmek için dikkatini kendinden uzaklaştırmak şarttır. Bu sertlik her tırmanıcıya gereklidir. Fakat anlayan olarak görebilen, eşyanın en öndeki temellerinden gayri neyi görsün?

Ama Zerdüş, sen her şeyin dibini ve arkasını görmek istersin. Onun için kendi üstüne yükselmelisin, o kadar yükselmelisin ki yıldızların bile aşağıda kalsın.

Evet, kendimi ve yıldızlarımı kendimden aşağıda görmeliyim. işte benim için zirve budur. Bana son zirve olarak bu kaldı.”

Zerdüş dağa tırmanırken kalbini bu sert özdeyişlerle teselli ediyordu. Çünkü kalbi şimdiye kadar bilmediği şekilde yaralıydı. Dağ sırtının zirvesine varınca deniz, gözünün önüne açıldı. Orada durdu, uzun zaman sustu. Bu yükseklerde gece soğuk, berrak ve yıldız gibi aydınlıktı.

"Sonunda kederli yazgımı anlıyorum. Pekâlâ, hazırım, şimdi son yalnızlığım başladı," dedi.

"Ah, bu altımdaki siyah kederli deniz, ah, bu gebe gece bezginliği, ah, yazgı ve deniz, sizlere inmeliyim.

En yüksek dağımın ve en uzun gezimin önünde bulunuyorum. Onun için şimdiye kadar çıktıklarımın çok fazla, derinlere inmeliyim, şimdiye kadar tattığım kederlerin en koyusuna ve en karanlık fırtınalarına inmeliyim, yazgım böyle, pekâlâ, hazırım.

En yüksek dağlar nereden çıkıyor? Bir zamanlar bunu sorardım. Öğrendim ki en yüksek dağlar denizden çıkıyorlar. Bunun belgesi, onun kayalarında ve zirvelerinde yazılıdır. En yüksek şey, en derin şeyden çıkmalıdır.”

Zerdüş, dağın soğuk zirvesine vardığı zaman böyle diyordu. Fakat denizin yakınına gelip kayalar arasında yalnız kaldığında yorulduğunu hissetti. Özlemi de artmıştı.

"Henüz her şey uykuda!" dedi, "Deniz de uyuyor, bana uyku mahmuru ve yabancı gözlerle bakıyor. Ama sıcak bir nefesi var. Bunu duyuyorum ve rüya gördüğünü hissediyorum. Sert yastıklar üstünde rüya görerek kıvranıyor.

Dinle! Dinle! Kötü anılarla nasıl inliyor! Kötü şeyler beklediğinden mi? Ah ey karanlık dev, senin için üzgünüm, seninle birlikte kederliyim ve sana acıyorum.

Ah ne kadar isterdim ki elimin kuvveti yetse de seni bu kötü rüyalardan kurtarsam.”

Zerdüş böyle söylerken kasvetle kendi haline güldü; "Zerdüş," dedi, "denizi de avutmak istiyorsun ha!

Ah, sevimli çılgın Zerdüş! Ah güveni ve mutluluğuyla taşkın Zerdüş! Ama sen her zaman böyleydin, her korkunç şeye kutsal bir gizlilikle yaklaşırdın. Her korkunç şeyi okşamak isterdin. Bir sıcak nefes ve pençenin üstünde yumuşak bir örtü! Her şeyi böyle sevmeye ve avutmaya hazırdın. Sevgi çok yalnız olanlara tehlikedir. Her şeye sadece canlı olduğu için sevgi. Gerçekten, benim sevgideki

deliliğim ve yok olmam gülünecek şey.”

Zerdüşt böyle dedi ve yine güldü. Fakat o anda terk ettiği dostlarını hatırladı. Sanki onlara karşı bir suç işlemiş gibi kendi fikirlerine öfkeleni ve gülerken bu yüzden ağlamaya başladı.

Zerdüşt öfke ve özlemle acı acı ağlıyordu.

Çehre ve Bilmece Üstüne

I

Geminin yolcuları arasında Zerdüşt'ün bulunduğu duyulunca herkeste büyük bir araştırma ve bekleyiş uyandı. (Çünkü bahtiyarlık adalarında başka bir yolcu daha vardı). Fakat Zerdüşt iki gün sustu. Kederden o kadar sağır ve soğuktu ki ne bakışlara ne sözlere cevap veriyordu. Fakat ikinci gün akşamı kulaklarını iyice açtı. Ama hâlâ susuyordu. Bu gemide dinlenmesi gereken çok acayip ve tehlikeli şeyler vardı ki uzaktan geliyordu ve uzağa gidiyordu. Zerdüşt bunun gibi uzak yolculuklara çıkanları ve tehlikesiz yaşamayanları severdi. Sonunda dinleye dinleye dili çözüldü ve kalbindeki soğukluk dağıldı. Ve şöyle konuşmaya başladı;

"Cesur arayıcılar, deneyiciler ve usta yelkenlerle korkunç denizlere açılan sizler:

Bilmece sarhoşları, alaca karanlıktan memnun ve ruhları bir flüt sesiyle her zaman bir girdaba ayartılabilenler, sizler çünkü siz korkak bir elle bir ipliği yoklamak istemediniz ve keşfettiğiniz şeyleri fethetmekten nefret edersiniz. Size gördüğüm bu bilmeceyi anlatacağım. En yalnız adamın çehresini!

Geçenlerde ölü renkli gün doğumlarında dudaklarımı birbirine basarak sert ve tasalı yürüyordum. Çok kere güneşlerin battığını gördüm.

Kötü, bozuk, inatçı ve üzerinde hiçbir ot ve fidan bitmeyen bir patikadan yürüyordum! Bir dağ patikası, ayaklarımın inadı altında hışırdıyordu.

Çakılların alaycı çatırtıları üstünden ve taşları çiğneyerek sessizce yürüyordum. Bacaklarım yukarı doğru yol almıştı.

Yukarı doğru! Bacaklarımı aşağı doğru çeken ağırlığa, benim en kötü düşmanım ve şeytanıma rağmen yukarı doğru.

Yukarı doğru! Bu ağırlığın ruhu yarı cüce, yarı köstebek, inmeli ve felç ederek kulağıma, beynime kurşun ağırlığında damlalar akıtarak üstüme yüklenirken alaycı bir mırıltı ile heceleyerek:

‘Ey Zerdüşt,’ dedi, ‘ey bilgin! Kendini pek yukarlara atmışsın. Fakat her fırlatılan taş, düşmeye mahkûmdur!

Ey Zerdüşt, bilgin adam, fırlatılmış taş, yıldızların parçalayıcısı, bizzat kendini bu kadar yükseklerle attın. Fakat her fırlatılan taş düşecektir.

Kendi kendinin mahkûmu ve bizzat taşlanmaya hükümlü. Zerdüş taşını çok uzağa fırlattın. Fakat o senin tepene düşecek.’

Cüce, bundan sonra sustu ve susması uzun sürdü. Fakat susuşu bana ağır geldi. Çünkü bu durumda iki kişi tek kişiden daha yalnızdır.

Yükseldim, yükseldim, hayal kurdum ve düşündüm. Fakat hepsi beni sıkıştırdı. En acı işkencelerle yorulmuş fakat daha kötü bir rüya ile uyandırılmış bir hastaya benzedim.

Fakat bende bir şey var ki adına cesaret diyorum. Bu şimdiye kadar bende her neşesizliği öldürmüştür. İşte bu cesaret, bana sessizlikle şunu söyletti: ‘Cüce, ya sen, ya ben!’

Cesaret en iyi öldürücüdür. Saldıran cesaret. Çünkü her saldırıda bir cümbüş vardır.

İnsan en cesur hayvandır. Bütün hayvanları bununla yenmiştir. İnsan bu cümbüşle her acıyı yenmiştir. İnsan acısı en derin acıdır.

Cesaret, uçurumlardaki baş dönmesini de yener. İnsan nerede uçurumda değil ki? Görmek bile uçurumları görmek değil midir?

Cesaret en iyi öldürücüdür. Cesaret acıyı da öldürür ve acıya, en derin uçurumdur. İnsan hayatı ne derinlikte görürse, acıya da aynı derinlikte bakar.

Cesaret ve saldıran cesaret en iyi öldürücüdür. O ölümü de öldürür. Çünkü o der ki: “Hayat bu muydu? Pekiyi öyleyse bir daha!”

Bu özdeyişte çok güzel bir cümbüş vardır, kulağı olan işitir.”

II

“ ‘Dur, cüce!’ dedim, Ya sen ya ben! Fakat ben senden kuvvetliyim. Sen bendeki uçurumlu fikirleri bilmezsin, bu fikirleri taşımaya dayanamazsın.’

Burada beni ferahlatan bir şey oldu. Gizli şeyleri öğrenmeye meraklı cüce, omuzumdan atladı ve karşımdaki bir taşa oturdu. Durduğumuz yerde bir geçit vardı.

‘Şu geçide bak cüce!’ dedim. ‘Bunun iki yolu var. Burada iki yol birleşiyor, bu yolun sonuna kadar henüz kimse varmadı.

Şu geriye giden uzun yol, sonsuza dek sürer. Ve şu öteki yol, bu da başka bir sonsuzluğa gider.

Bu yollar birbirleriyle çelişirler ve kafalarıyla birbirlerini iterler. İşte bu geçitte birleşmişlerdir. Geçidin yukarısında adı yazılıdır; “An”.

Fakat bunlardan biri izlense ve daima daha fazla ve daha derin izlense, zanneder misiniz ki bu yollar sonsuz olarak çelişsinler?”

Cüce, ‘Her düz şey yalan söyler.’ diye hakaretle mırıldandı. ‘Her gerçek eğridir, bizzat zaman bile bir dairedir.’

‘Ey ağırlığın ruhu!’ diye öfke ile söylendim. ‘Bu işi o kadar kolayla alma. Yoksa seni oturduğun yerde bırakırım topal; seni yukarlara ben taşıdım!’

“Şu ana bak” dedim. Bu “an” geçidinden geriye doğru uzun bir yol gidiyor. Arkamızda bir sonsuzluk var.

Yürüeyebilen herkes, bu yolu yürümüş olmalı, değil mi? Meydana gelebilecek her şey, bir defa olmalı, yapılmalı ve geçilmeli, değil mi?

Eğer her şey önceden bir defa daha gelmişse bu ana, ne dersin cüce? Bu an da daha önceden bir defa gelmiş, değil midir?

Her şey birbirine o kadar bağlanmış değil midir ve bu “an” bütün gelecek şeyleri hatta kendisini de kendine çekecek, değil midir?

Öyleyse yürüeyebilen her şey, bu uzun yoldan da yürüyüp geçmelidir.

Ay ışığında sürünen bu örümcek ve bizzat ayışığı, ben ve şu kapının önündeki sen. Hep beraber sonsuz şeylerdik. Fısıldaşarak hepimiz eskiden de bir defa böyle buluşmuş olsak gerek, değil mi? Tekrar dünyaya gelmek ve şu öteki yola, bu uzun korkunç yola gitmek zorunda değil miyiz? Daima yeniden dünyaya gelmek zorunda değil miyiz?”

Böyle konuşuyordum. Gittikçe yavaşlayarak konuşuyordum. Çünkü kendi fikirlerimden ve özellikle gizli fikirlerimden korkuyordum. Burada birdenbire yakınlardan bir köpek havlaması duydum.

Daha önce de böyle bir köpeğin böyle havladığını duymuştum. Geçmişini hatırladım. Evet en uzak çocukluk yaşında duymuştum.

Bir köpeğin böyle havladığını duymuştum. Bir köpeğin kafasını yukarıya kaldırarak tüyleri diken diken titreyerek, köpeklerin bile hayaletlere inandıkları sakın gece yarısında, böyle bir köpeğin havladığını duymuştum. Daha şimdi dolunay, ölü sessizliği içinde evin ardına geçti. Yuvarlak bir alev gibi sakindi. Basık damın üstünde bir yabancı mülk üstünde durur gibiydi!

O zamanlar köpek şaşırmişti. Çünkü köpekler hırsıza ve hayalete inanırlar. İşte köpeğin sesini bir defa daha duyunca yine acıdım.

Cüce, geçit, örümcek ve bütün fısıldaşmalar nereye kayboldular? Rüya mı görüyordum, uyanık mıydım? Kendimi birdenbire vahşi kayalar arasında en durgun ay ışığının altında yalnız kalmış buldum.

Fakat şurada bir insan yatıyor, şurada bir köpek sığıyor, inliyor, tüylerini kabartıyor. Şimdi benim geldiğimi gördü, tekrar ulumaya başladı. Sızlanıyordu. Bir köpeğin böyle yakardığını hiç duymuş muydum?

Ve gerçekten, gördüğüm şeyi daha önce görmemiştim. Ağzından siyah ağır bir yılan sarkan bir genç çobanı kıvranırken, titrerken, bozulurken bozulmuş çehresiyle gördüm.

Bir çehrede bu kadar tiksinti ve bu kadar dehşetli bir korku gördüğüm olmuş muydu?

Herhalde çoban uykudayken, yılan, boğazına girmiş ve orasını sokmuştu.

Elimle yılanı çektim. Fakat boşuna. Onu boğazdan ayıramadım. 'Isır, ısır. Başını ısırarak kopar'. İçimden dehşet, nefret, kin, acıma bütün iyi ve kötü taraflarım hep birlikte, böyle bağıyordu.

Ey etrafımdaki cesurlar, arayıcılar, usta yelkenlerle bilinmemiş denizlere açılanlar, çözümsüzlüğü sevenler!

Zamanında gördüğüm bilmeceyi bana çözün. En yalnız adamın çehresini anlatın.

Çünkü o bir çehre ve bir önceden görmeydi. Zamanında işaret olarak gördüğüm neydi ve bir zaman sonra gelecek olan kimdir?

Boğazını yılan sokan çoban kimdir?

Boğazının içine en ağır, en karanlık şeyler sokulacak olan adam kimdir?

Çoban sesimi anladı, kuvvetlice ısırıldı. Ve yılanın kopmuş başını tükürerek ağzından fırlattı. Ve ayağa kalktı.

Artık o, bir çoban ve bir insan değildi. Gülen, değişmiş, kutsiyete ermiş birisi idi. Dünyada henüz hiç kimse onun güldüğü gibi gülmemişti.

Ah kardeşlerim, öyle bir gülüş duydum ki bir insan gülmesi değildi. Şimdi beni bir susuzluk ve yatıştırılmayan bir özlem kemiriyor.

Bu gülüşe karşı özlem beni kemiriyor. Of, yaşamaya hâlâ nasıl dayanıyorum ve şimdi ölmeye nasıl dayanırdım!

Zerdüşt böyle dedi.

İstenmeden Gelen Mutluluk

Zerdüşt, kalbinde böyle çözümsüzlük ve acılıklarla denizi geçiyordu. Fakat mutluluk adalarından ve dostlarından dört günlük bir ara ile ayrılınca, bütün acılarını yenmişti. Yine zafer kazanmış ve sağlam bir durumda yazgının üstündeydi. O zaman neşeli, vicdanına şöyle seslendi: "Gene yalnızım ve yalnız olmak istiyorum; temiz gök ve açık denizle yalnız. Etrafımda yine ikindi oluyor.

Dostlarımı, zamanında bir ikindi vakti bulmuştum. Son buluşmamız da yine bir ikindi vaktiydi. Bütün ışıkların hafiflediği saat.

Yerle gök arasında, bir şans eseri olarak yolculukta bulunan her şey, kendisine bir barınak olsun diye

aydın bir gönül arar. Şimdi bütün ışıklar mutluluktan hafiflemiştir.

Ey hayatımın ikindisi, bir zamanlar benim bahtım da bir barınak olmak için vadiye inmişti. Bu konuksever ruhları orada bulmuştum.

Ey ömrümün ikindisi, fikirlerimin bu canlı bitkisi ve en yüksek ümidimin sabah ışığı birleşebilselerdi neler feda etmezdim!

Yaratıcı, zamanında yoldaşlar ve kendi ümidine çocuklar arıyordu. Bunları bulamayacağını ve ancak kendisinin yaratması gerektiğini anladı.

Böylece şimdi işime koyuldum. Çocuklarıma gidiyorum ve onlardan geliyorum. Zerdüşt, çocuklarının hatırı için kendisini geliştirmelidir.

Çünkü insan en çok kendi çocuğunu ve kendi eserini sever. İnsanın kendisine büyük sevgi duyması gebeliğe işarettir. Ben öyle düşünürüm.

Çocuklarım henüz baharlarında yeşeriyorlar. Birbirlerine yakın, bahçemin ve dünyanın en güzel ağaçları hep birlikte rüzgârdan sallanarak.

Gerçekten, bunları bir defa da yalnız bırakmak istiyorum ki yalnızlığı, inadı ve geleceği düşünmeyi öğrensinsinler.

Bu ağaç elastiki bir katılık, budaklı ve denize eğilmiş halde durmalıdır. Yenilmez bir hayatın canlı bir deniz feneri gibi.

Onlardan her biri, dağ hortumunun su içtiği ve fırtınaların denizi çalkadığı yerde, tek başlarına bir gün ve bir gece nöbet tutmalıdır ki kendini denesin ve ne olduğu bilinsin.

Acaba benim cinsimden ve benim soyumdan mıdır? Kuvvetli bir iradeye sahip midir? Konuşurken de susabilir mi, verirken alacak kadar hoşgörülü mü? Bir gün gelip Zerdüşt'ün yaratma ortağı, bayram ortağı, yoldaşı olabilir mi? Benim irademi ve her şeyin olgunlaşması gerektiğini değer levhalarının üstüne, yazabilir mi? İşte bunlar denesin ve böylece o tanınsın!

İşte onun ve o gibilerin hatırı için ben kendimi olgunlaştırmalıyım. Böylece mutluluğumdan uzaklaşıyor, kendimi belalara sunuyorum. Kendimi son bir sınava ve tanıya bırakıyorum.

Evet ayrılmak zamanı geldi. Gezginin gölgesi, en uzun bir dinlenme ve en sakin saat; bunların hepsi bana 'tam zamanı' diyorlar.

Rüzgâr anahtar deliğinden içeriye üflüyor ve 'gel' diyor. Kapı yavaşça açılıyor ve 'git' diyor.

Fakat, ben çocuklarıma olan sevgimle dağlanmış yatıyorum. İstek, bana bu halkayı bağlamıştı. Çocuklarımanın avı ve kendimi onlarda kaybetmenin sevgisi!

İstek benim için kendimi kaybetmektir. Çocuklarım, sizler benimsiniz. Bu sahiplenmede yalnız güven bulunmalı ve istekten eser bulunmamalı.

Fakat sevgimin güneşi, kaynatacak kadar sıcaktı. Zerdüşt kendi özünde kaynıyor. Böylece gölgeler ve şüpheler üstümden uçup gittiler.

Buza ve kışa özlem duyuyorum. Ah kış ve buz, beni yine inletseler ve titretseler diye sızlanıyordum, o zaman içimden buzlu bir sis yükseldi.

Geçmişim mezarlarımdan çıktı. Nice canlı gömülmüş acılar uyandıran bu ezici sızılar, uykularını almışlardı ve ölü örtüleri içinde saklı duruyorlardı.

Her şey bana işaretle şunu haykırıyordu; ‘Zamanı geldi.’ Ama ben duymuyordum. Sonunda uçurum kımıldadı ve fikrim beni ısırıldı.

Ah bir uçurum gibi fikir, benim fikrim; ne zaman titremeden senin kazdığını duymaya dayanacak kadar kuvvetli olacağım?

Senin kazdığını duyarken yüreğim ağzıma geliyor. Ey uçurum susuzluğu, senin susman beni boğacak!

Seni yukarıya çağırmaya hiçbir zaman cesaret edemedim. Seni beraberimde taşıdığım bana yetiyor. Son aslan cesareti ve kudreti gösterecek kuvvette değilim henüz.

Senin ağırlığın beni korkutmaya yetiyor.

Fakat bir gün seni yukarıya çıkaracak aslan sesine ve kudretine sahip olmalıyım.

Şimdilik kendimi yenmiş bulunuyorsam daha büyük şeyleri de yenmek isterim. Bir zafer, mükemmelleştiğimin mührü olmalıdır.

Şimdilik daha, belirsiz denizlerde dolaşıyorum. Basit dilli rastlantı beni okşuyor, öne ve arkaya bakıyorum. Henüz bir son göremiyorum.

Son mücadelemın saati henüz çalmadı. Yoksa şimdi çalıyor mu? Gerçekten etrafımdaki deniz ve hayat, hilekâr bir güzellikle beni seyrediyor.

Ey ömrümün ikindisi, ey akşamdan önceki mutluluk, ey açık denizin limanı! Ey güvensizlik içindeki sakinlik! Hepinize karşı ne kadar güvensizim!

Gerçekten! Sizin hilekâr güzelliğinize karşı güvensizim. Pek tatlı gülümsemelere karşı güvensiz olan aşığa benziyorum. En çok sevdiğim sertlikle, nazıkçe iten bir kıskanç âşık gibi, bu ihtiyar saati önümden itiyorum.

Ruhani saat, uzaklaş benden. Sen bana isteğimin karşısında mutluluk getirdin. Ben şimdi en derin acıma ulaşmak istiyorum. Senin gelişin zamansız!

Ruhani saat, git buradan! Çocuklarımla yanına sığın. Çabuk, daha akşam olmadan önce benim şansımınla onları kutsa!

İşte akşam yaklaşıyor, güneş batıyor. Hoşça kal şansım.”

Zerdüşt böyle dedi. Ve bütün gece mutsuzluğunu bekledi. Fakat boşuna. Gece, aydınlık ve sakindi. Ve talih ona gittikçe yaklaştı. Fakat sabaha karşı Zerdüşt kendi kendine güldü ve alaylı alaylı şöyle dedi: “Şans beni kovalıyor. Bunun nedeni kadın peşinde koşmayışımdır. Oysaki şans bir dişidir.”

Güneş Doğmadan

Ey üstümdeki temiz, derin gök. Ey ışık uçurumu, sana bakarak ilahi tutkularla ürperiyorum.

Kendimi senin yüksekliğine atmak; benim derinliğim budur.

Senin temizliğinde gizlenmek; benim masumiyetim budur.

Tanrıyı, güzelliğini örtüyor, şen yıldızlarını saklıyorsun, susuyorsun. Hikmetini bana, konuşmadan öğretiyorsun.

Bugün çalkanan denizin üstünde sessiz doğdun. Sendeki sevgi ve ar, fırtınalı ruhuma ferahlık veriyor.

Güzelliğine bürünmüş olarak bana geldin ve hikmetinle seslendin.

Senin ruhundaki utanma duygusunun ve gösterişinin farkına varmaz olur muyum? Bana, insanların, en yalnızına, güneşten önce geldin.

Biz önceden beri dostuz. Kederimiz, sevincimiz ve özümüz ortaktır. Güneşimiz bile ortaktır.

Biz birbirimizle konuşmayız. Çünkü pek fazla şey biliriz. Biz birbirimize susarak hitap ederiz, bilgilerimizi birbirimize gülümseyerek veririz.

Ateşimin ışığı sen değil misin? Anlayışımın ikiz ruhu sende değil mi?

Her şeyi beraber görüp öğrendik. Birbirimize ve birbirimizin üstüne yükselmeyi ve lekesiz gülümsemeyi beraber öğrendik.

Aramıza zorlama, hedef ve suç bir yağmur gibi damladığı zaman parlak gözlerle kilometrelerce uzaktan bulutsuz derinliklere gülümsemeyi beraber öğrendik.

Ve eğer yalnız dolaşsaydım, ruhum geceleyin ve sarp yollardan neyin açıldığını duyardı?

Dağlara çıkmışsam kimi arıyordum, dağlarda senden başka kimi arıyordum?

Bütün gezintilerim ve tırmanışlarım! Bunlar zorunluydu. Çaresiz kalmışın çaresiydi. Bütün iradem yalnız uçmak, sana doğru uçmak ister.

Geçici bulutlar ve seni lekeleyen şeyler kadar nefret ettiğim ne var? Kendi kinimden bile nefret ediyordum. Çünkü seni lekeliyordu.

Geçici bulutlara kızarım. Bu sinsî, hırsız kediler senin ve benim ortak olan bir şeyimizi çalarlar. Muazzam ve sınırsız bir ‘evet’ ve ‘âmin’imizi çalarlar.

Biz geçici bulutlara kızarız. Bu araçılara ve barıştıricılara, kutsanmayı da lanetlenmeyi de öğrenmemiş olan bu yarım yamalaklara kızarız.

Ey aydınlık gök, seni geçici bulutlarla örtülmüş görmektense bir uçurumda göksüz oturmayı ve kapalı gök altında bir fiçı içinde kalmayı tercih ederim.

Çok defa bu geçici bulutları zikzaklı tellerle, şimşekten bir altın teliyle yakalamak isteğini duyarım. Gök gürleri gibi, şişkin karınlarına davulla vurmak isterim. Öfkeli bir davulcu senin 'evet' ve 'âmin'ini çalıyor. Ey üstümdeki temiz aydınlık gök, ey ışık uçurumu, onlar benim 'evet' ve 'âmin'imi senden çalıyorlar.

Çünkü gürültüyü, gök gürlemesini ve sağanakları bu sinsî, şüpheli, kedi sessizliğine tercih ederim. İnsanlar arasında da en çok sinsilerden, yarımardan, kararsız geçici bulut tiplerinden nefret ederim.

Kutsamayı bilmeyen, lanetlemeyi öğrenmeli. Bu içten öğüt bana berrak gökten geldi. Bu yıldız karanlık gecelerde de benim göğümde görünür.

Ey temiz, berrak gök, ey ışık uçurumu. Sen beni kuşattıkça ben bir kutsayıcı ve evet deyiciyim ve bütün uçurumlara kutsayıcı evetimi taşıyorum.

Ben kutsayıcı ve evet deyici oldum. Bu iş için uzun zaman uğraşmaya mecburum. Kutsanacak ellerim boşalsın diye güreşçi olmaya mecbur oldum.

Ama benim kutsamam şudur; her şeyi kendisine layık bir gök olmak. Yuvarlak bir çatı, zümrüt bir çam ve sonsuz bir güven, böyle kutsayan bahtiyardır.

Çünkü her şey sonsuzluk pınarında iyi ve kötünün ötesinde vaftiz edilir.

İyi ve kötü ancak ara gölgeleri, loş hüzneler ve geçici bulutlardır.

Bu sözüm bir kutsamadır, bir günah işleme değildir! Her şeyin üstünde rastlantı, tanrısal iffet, tanrısal yalnızlık ve tanrısal taşkınlık vardır.

Yalnızlık! Bu, dünyanın en eski asaletidir. Bunu herkese verdim, onları bir maksatla kölelikten kurtardım.

Böylece bu özgürlük ve tanrısal neşeyi bir zümrüt çam gibi her şeyin üstüne aşmış oldum. Onların üstünde ve onların aracılığıyla hükmeden bir sonsuz irade yoktur.

Hepsinde bir şey imkânsızdır; 'mantıklı' diye öğrettiğim bu azman taşkınlığı ve bu deliliği o sonsuz iradenin yerine koydum.

Ancak bir parça şuur, yıldızdan yıldıza serpilmiş bir hikmet tohumu, bu ekşi maya her şeye karışmıştır, deliliğin hatırı için her şeye bir hikmet karışmıştır.

Bir parça hikmet mümkündür ama herkeste, rastlantının ayakları üstünde dans etmeyi tercih eden, mutlu bir güven hissi buldum.

Ey üstümdeki temiz, yüksek gök; senin temizliğinin eseri olarak öğrendim ki sonsuz akıl, örümceği ve örümcek ağı yoktur. Sen benim için kutsal rastlantıların dans ettiği zeminsin, ilahi zarlar ve oyuncular için bir tanrı masasıdır.

Kızarıyorsun ha, söylenmeyecek bir şey mi söyledim, seni kutsayayım derken günah mı işlemiş oldum?

Yoksa yüzünü kızartan ikisi arasındaki utanç mı?

Büyük gün geliyor diye susmamı ve gitmemi mi istiyorsun?

Dünya derindir ve gündüz düşünülduğünden daha derindir. Gün doğmadan her şey konuşmaz ama o gün geliyor, haydi ayrılalım.

Ey üstümdeki mahcup, parlak gök! Ey güneş doğmadan önceki bahtiyarlığım, gündüz oluyor. Onun için ayrılalım.

Zerdüşt böyle dedi.

Küçültücü Erdeme Dair

I

Zerdüşt karaya ayak basınca doğru kendi dağına ve mağarasına gitmedi. Birçok yollardan dolaştı. Çeşitli sorular sorarak açıklama aldı. Ve kendisi için müstehziyane şöyle dedi:

"Şu ırmağa bak ki birçok kıvrımlar yaptıktan sonra kendi mansabına dökülüyor."

Öğrenmek istiyordu; bu aralık insanlar nasıl olmuştu? Büyümüşler miydi yoksa küçülmüşler miydi? Birdenbire bir ara yeni evler gördü, şaşarak sordu: "Bu evler ne olacak? Onları hiçbir büyük ruh kendi sembolü olarak kurmamıştı. Onları bir afacan çocuk oyun kutusundan mı çıkardı? Ah bunları başka bir çocuk da yine kutusuna koysa! Hele şu odacıklara bak! Buraya erkekler girip çıkabilir mi? Bu evleri ipekböceği veya kendilerini de yalatacakları pis kedileri için yaptıkları hissini alıyorum.

Zerdüşt durdu ve düşündü sonra kederli şöyle dedi:

"Her şey küçülmüş her yerde basık kapılar görüyorum. Benim gibileri oradan geçebilir ama bükülerek!

Ah küçüklerin karşısında bükülmeye mecbur kalmayacağım ülkeme, ne zaman varacağım?

Zerdüşt içini çekti ve uzaklara daldı. Aynı gün küçültücü erdem hakkındaki söylevini verdi.

II

Şu halkın arasında dolaşıyorum ve onları inceliyorum. Erdemlerini kıskanmadığım için beni affetmiyorlar.

Onlara; "Küçük insanların küçük erdemlere ihtiyacı vardır. Küçük insanların da gerekli oluşu bana acı geliyor!" dediğim için bana dış biliyorlar.

Ben bu yabancı diyarda tavukların bile ısırıkları horoza benziyorum, ama bu yüzden tavuklara dargın değilim.

Bütün küçük üzüntülere olduğu gibi, bunlara karşı da kibarım, çünkü dikenlere aleyhtar olmak, sanırım ki ancak kirpilere yaraşır.

Akşamları ateşin etrafında oturdukları zaman, hep benden söz ederler ama beni düşünmezler. Hakkımdaki şamatalar düşüncelerimin üstüne bir örtü çeker, bu sakinliği öğrendim.

Bu karanlık bulut bizden ne istiyor? Dikkatli olalım da bize bir salgın hastalık getirmesin! Birbirleriyle böyle şamata ederler.

Geçenlerde bir kadın bana gelmek isteyen çocuğunu, "Bu adamın gözleri, çocuk ruhlarını yakar" diyerek benden uzaklaştırıyordu.

Ben konuştuğum zaman öksürüyorlar. Sanıyorlar ki öksürük sert rüzgârlara karşı bir siperdir. Mutluluğumun fırtınasını keşfedemiyorlar.

"Bizim, Zerdüşt için henüz zamanımız yok!" diyorlar. Fakat Zerdüşt için olmayan bir zamandan ne çıkar?

Hele beni övmeleri! Bunların övmeleriyle nasıl avunabilirim? O övüş, benim için bir dikenli kuşaktır belimden çıkarırken de bana batar.

Onlardan şunu da öğrendim; öven, bir şey veriyormuş gibi poz alıyor. Oysaki daha fazla armağan almak istiyor.

Ayaklarıma sorun, acaba onların övüşleri ve avutmaları hoşuna gidiyor mu? Böyle bir tiktakla ayaklarım ne dans edebilir ne de sakin durabilir!

Beni överek küçültücü erdemlere kandırmak istiyorlar, ayaklarımı küçük şansın çaldığını oynamaya alıştırmak istiyorlar!

Şu halkın içinde dolaşıyorum ve onları inceliyorum. Onlar küçülmüşlerdir ve gittikçe küçülecekler. Mutlulukları ve erdemleri budur.

Onlar erdemde de alçak gönüllüdürler. Çünkü rahatlık isterler, rahatlıkla ancak alçak gönüllü erdem uyuşur.

Onlar da gerçi kendilerine göre bir yürüme ve ilerleme öğrenirler, ama ben buna aksama derim. Bu halleriyle acelesi olanlar için birer engelden başka bir şey değillerdir.

Bazıları ileri doğru yürür ve ensesini bükerek geriye bakar. Böylelerini çiğneyip geçesim gelir.

Ayak ve göz, yalan söylememeli ve birbirlerinin yalanını cezalandırmamalı. Ama küçüklerin yalanı çok olur. İçlerinden birkaçı iradeye sahiptir. Fakat çoğu iradeye tutsaktır.

Birkaçı içtendir. Fakat çoğu sahte aktördür.

Aralarında istemedikleri halde ve farkında olmadan artistlik edenler vardır. Saf, temiz olan hep az olur. Hele saf, temiz artistler.

Burada erkek az, onun için kadınlar erkekleşiyor. Çünkü kadında kadınlığı bulmak için, gerçek erkeklik gerekir.

En kötü ikiyüzlülükleri şu; emredenler, emre uyanların erdemlerine ikiyüzlülük ediyor.

"Ben hizmet ediyorum, sen hizmet ediyorsun, biz hizmet ediyoruz." İkiyüzlülükle hükmedene böyle tapınılır. Hele en baştaki de ilk hizmetçi ise yazıklar olsun!

Ah gözüm onların ikiyüzlülüklerine dikildi! Sinek mutluluklarını ve güneşli pencere camlarındaki vızıltılarını keşfettim!

O kadar iyilik, o kadar düşkünlük gördüm; o kadar adalet, o kadar acıma ve o kadar düşkünlük! Birbirlerine karşı iyi, adaletli ve yuvarlaktırlar. Kum tanelerinin birbirlerine karşı iyi adaletli ve yuvarlak oluşları gibi!

Bir küçük mutluluğu alçak gönüllülükle kucaklamayı yazgı sayıyorlar ve bu sırada yeni bir küçük şansa doğru gözlerini şaşılaştırıyorlar.

Onlar esasında köse olmak isterler, hele kimsenin kendilerine acı vermemesine bakarlar. Böylece herkese uyum ve saygı göstermiş oluyorlar.

Adına erdem deseler de bu, bir korkaklıktır.

Bu küçük adamlar bir defa sert konuşacak olsalar, ancak ses kısıklıklarını belli ederler. Her esinti onların sesine kısıklık verir.

Kurnazdırlar! Erdemlerinin kurnaz parmakları vardır. Fakat yumrukları yoktur. Parmakları yumruklaşmayı bilmez.

Alçakgönüllü ve uysal yapan her şey, onlarca erdemdir! Böylece kurdu köpekleştirirler ve insanı da insanın en basit evcil hayvanı haline getirdiler.

Sırıtarak; "Biz her şeyin ortasını ararız. Ölen savaşçılardan da, keyif süren domuzlardan da uzağız." derler.

Fakat bu, eşitlik adında olsa da aslında bir orta halliliktir.

Şu halkın arasında dolaşıyorum ve bazı şeyler söylüyorum. Fakat onlar bunu kavramayı ve saklamayı bilmezler.

Günahlarından dolayı suçlandırmak için gelmediğime şaşıyorlar. Evet gerçekten, ben "yankesicilerden korununuz" demek için gelmedim.

Sanki içlerinde, sesleri ucu sivri bir tebeşir gibi gıcırdayan ukalaların sayısı yetmezmiş gibi, sivri akıllılıklarını daha da sivriltmediğine şaşıyorlar.

"İçinizdeki, ellerini kavuşturup inleyerek ibadet etmek isteyen bütün korkak şeytanları lanetleyiniz." dediğim zaman "Zerdüşt dinsiz!" diye bağıyorlar.

Bunu özellikle yazgıya razı olanlar söylüyorlar. İşte bunların kulağına bağırmayı severim. "Evet ben Zerdüşt, tanrısız Zerdüşt'üm!"

Ah, bu her şeyi tanrıya yükleyen insanlar! Nerede küçüklük, hastalık ve adilik varsa bit gibi oraya sokulurlar. Onların belini bükmekten ancak tiksinti beni alıkoyar.

Ben Zerdüşt, dinsiz Zerdüşt, diyorum ki benden daha tanrısız kim var ki ondan ders almakla sevineyim.

Ben Zerdüşt, tanrısız Zerdüşt, benim gibisini nerden bulayım? Benim eşim, benzerim, kendilerini iradelerine tabi tutanlar ve her türlü yazgıcılıktan uzaklaşanlardır.

Ben Zerdüşt, tanrısız Zerdüşt, her rastlantıyı kendi çanağında kaynatırım ve iyice pişince hoşuma giden yemek olur.

Evet bazı rastlantılar güçlü olarak karşıma çıkmışlardır, fakat iradem daha güçlü çıkmıştır. O zaman rastlantı diz çöküp yalvarmaya başlamıştır, yalvararak ve okşayarak kalbimde bir barınak aramaya uğramıştır. "Bak Zerdüşt" demiştir "dostun dosta gelişi gibi geliyorum."

Bana uygun kulağı olan kimsenin bulunmadığı bu yerde ne söyleyeyim? Bari rüzgârlara haykırayım!

Siz küçükler, gittikçe küçülüyorsunuz. Ey rahat düşkünleri; tuz buz oluyorsunuz, harcanacaksınız! Birçok küçük erdemleriniz, küçük ihmalleriniz ve bir sürü küçük razı oluşlarınız yüzünden harcanıyorsunuz!

Çok fazla esirgenmek çok fazla fedakârlık etmek; sizin dünyanız bu! Ama bir ağacın büyümesi için kayalar etrafında sert kökler atması gerekir.

İhmal ettiğiniz şeyi bütün insan geleceğinin dokusuna örüyorsunuz. Sizin en küçüğünüz bile geleceğin kanından emerek yaşayan bir örümcektir.

Ey küçük erdemliler, sizin bir şeyi alışınız da çalmaya benzer.

Afacanlarınızın bile övünüşü şu; "Ancak gasp yapılmayan yerde çalmalı."

Her şeyi tanrıdan bekleyip, yazgıya razı olmanın bir kuralı da şu; “Her şey ele geçebilir.”

Fakat ey rahat düşkünleri, size derim ki “Her şey alınır ve her şey elinizden alınacak.”

Ah, her türlü yarım iradeyi kendinizden atsanız da tembellikte de etkinlikte de tam kararlı olsanız. Ah, benim şu sözümü anlasanız!

Ne olursa olsun, daima istediğinizi yapınız.

Fakat ilk önce, bir şey isteyebilen insanlar olunuz. Yakınlarınızı kendiniz gibi seviniz, ama önce kendinizi seven insanlar olunuz. Büyük sevgi ile sevmek büyük aşağılama ile sevmek. Zerdüşt, o dinsiz böyle diyor.

Bana uygun kulak kimsede olmadıktan sonra, niye konuşuyorum! Ben buraya zamanından bir saat önce gelmişim.

Bu halkın içinde ben, kendi öncelim, kendimim; bu karanlık sokaklardaki horoz sesi kendimindir. Fakat onların saati geliyor! Benim saatim de geliyor! An be an daha düşünüyorlar, daha fakirleşiyorlar ve daha kısırlaşıyorlar. Zavallı, o zavallı dünya.

Yakında kurumuş ota benzeyecekler. Kendilerinden bıacaklar, sudan fazla ateşin özlemini duyacaklar!

Ah yıldırımın aziz saati! Öğle vaktinin sırrı!

Bu halkı bir zaman gelip hareketli bir ateş haline getirmek ve alevden dillerle konuşurmak isterim. Bir zaman gelip alev dillerle şu haberi versinler; "O geliyor, o büyük öğle yakındır!"

Zerdüşt böyle dedi.

Zeytin Dağı Üstünde

Kış, o zorlu dost, evime geldi. Onun dostça el sıkışından ellerim mosmor.

Bu zorlu dosta saygı duyarım. Fakat onu yalnız bırakmayı severim. Ondan kaçırım. İyi koşulursa ondan uzaklaşılabilir!

Sıcak ayak ve sıcak fikirlerle rüzgârın sakin olduğu yere, zeytin dağının güneş köşesine koşuyorum.

Burada zorlu dostuma gülüyorum. Ve evimdeki sinekleri temizlediği ve bir sürü küçük gürültüleri susturduğu için onunla aram iyi.

O, bir sivrisineğin şarkı söylemesinden, hele ikisinin bir arada söyleyişinden hiç hoşlanmaz. Sokakları öyle tenhalaştırır ki gece ay ışığını korku alır.

Kış, sert bir konuktur. Fakat ona saygı duyarım. Ve cilveli kızlar gibi şişkin göbekli ateş putuna tapmam.

Bir parça dış takırdatmak putlara tapmaktan iyidir! Benim tarzım bu. Dumani üstünde karanlık ateş putlarına pek kızarım.

Eğer seversem, kışın sevmeyi yazın sevmeye tercih ederim. Kış evime geleliden beri düşmanlarımla daha iyi, daha candan alay ediyorum.

Hatta döşeğe sokulsam bile! Benim sokulgan şansım orada da güler. Yalan rüyam bile güler.

Ben bir sokulgan mıyım? Büyüklerin önünde asla sinemedim. Ve yalan söylemişsem sevgi yüzünden söylemişimdir. Onun için kış yatağında da keyifliyim.

Yufka bir yatak, beni kaba yataktan daha fazla ısıtır. Çünkü ben yoksulluğumu da kıskanırım. Yoksulluğum bana en çok kışın aziz gelir.

Her gününe bir şakayla başlarım. Bir soğuk duşla kışı alaya alırım. Benim azılı ev dostum buna pek homurdandır.

Kül rengi bulutlarını çekip göğümü açsın diye, onu bir mum ışığıyla gıdıklamasını severim. Sabahları özellikle şakacıyım. Kovaların çeşmede takırdadığı ve atların sessiz sokaklarda sıcak sıcak kişnediği erken saatlerde; gök açılsın, bir ak başlı, sakallı ihtiyar, kış göğü açılsın diye sabırsızlıkla beklerim.

Kış göğü, susan gök! Çok defa güneşini bile gizleyen gök!

Uzun ve aydınlık susmayı ondan mı öğrendim? Yoksa o mu benden öğrendi? Yoksa her birimiz bunu kendimiz mi bulduk?

Her iyi şeyin bin türlü kaynağı vardır. Bütün iyi ve cesur şeyler, hayata keyifle atılırlar. Bunu tekrarlamamaları mümkün mü?

Asil ve cesurane bir şey de uzun susmak ve kış göğü gibi parlak, yuvarlak gözlerle bakmak ve onun gibi, güneşini ve bükülmez güneş iradesini gizlemektir. Gerçekten, bu sanatı ve kışa yakışan bu cesareti iyi öğrenmişim!

Benim en sevimli muzipliğim ve sanatım odur ki sessizliğin kendisini sessizlikle meydana çıkarmamayı öğrenmiştir.

Sözlerle ve zarlarla oynayarak süslü bekleyicilerimi aldatırım. Bu zorlu dikkatlilerden iradem ve hedefim sıyrılmalıdır.

Derinliğim ve son irademi kimse göremesin diye, uzun ve aydınlık susmayı keşfettim.

Nice akıllılar gördüm, içlerini kimse görmesin diye çehrelerini karartırlar ve sularını bulandırır. Fakat asıl bunlara daha kurnaz güvensizler ve çıkarıcılar sarar ve en gizli sırlarını çalarlar!

Hele aydınlar, uyanıklar, şeffaflar; bence en usta susucu bunlardır. Dipleri o kadar derindir ki en berrak su bile onları meydana çıkaramaz.

Ey kar sakallı suskun kış göğü! Ey üstümdeki yuvarlak gözlü ak baş! Ey ruhumun ve irademın göksel işareti!

Altın yutmuş birisi gibi ruhumu açmasınlar diye gizlenmeye mecbur değil miyim?

Bütün bu çevremdeki kıskançlar ve dertliler uzun bacaklarımı görsünler diye tahta ayaklık taşımamalı mıyım?

Bu duman tüten oda düşkünü tükenmiş ruhlar ve onların kıskançlığı benim mutluluğuma nasıl dayanabilirler?

Böylece onlara tepelerimdeki kışı ve buzu gösteriyorum! Dağımın bütün güneş kemerleri kuşandığını değil!

Onlar benim yalnız kış fırtınalarımın sesini duyarlar. Özlemlı, ağır, sıcak güney rüzgârları gibi sıcak denizlerden geçtiğimi duymazlar.

Başımın geçen kazalara ve rastlantılara acırlar. Fakat ben derim ki; "Bırakın, rastlantı bana gelsin. O bir çocuk gibi masumdur."

Eğer mutluluğumun çevresini kazalar, kış sıkıntıları, buz ayısı kasketi ve buz göğü zarflarıyla sarmasan; mutluluğuma nasıl dayanabilirler!

Bu kıskançların ve dertlilerin merhametine acımasam!

Onların karşısında içimi çekerek, ayazdan dişlerimi tıkırdatarak ve kendimi acımalar içerisine sabırlıca sardırmasam; mutluluğuma nasıl dayanabilirler?

Ruhumun en uygun cesaret ve iyi niyeti odur ki kışımı ve buz fırtınalarını gizlemez; o, soğuk kabarcıklarını da saklamaz.

Birisinin yalnızlığı hastanın kaçmasıdır. Ötekinin yalnızlığı hastadan kaçmadır.

Çevremdeki bütün bu şaşkıncular varsın kış soğuşundan dişlerimin tıkırdadığını ve içimi çektiğimi işitsinler. Bu iç çekmesi ve diş tıkırdatmasıyla onların ısıtılmış odalarından da kaçırım. Ellerimdeki soğuk kabarcıklarımın dolaylı bana acısınlar ve benimle beraber iç çeksinler. "Aklın ışığından dönüyoruz" diye sızlansınlar.

Bu aralık çıplak ayakla zeytin dağının üstünde dolaşp duruyorum. Zeytin dağının güneşli köşesinde şarkı söylüyor ve bütün acımalarla alay ediyorum.

Zerdüşt böyle dedi.

Geçip Gitme Üstüne

Zerdüşt böylece ağır ağır, birçok halk ve şehirler içinden geçerek dolambaçlı yollardan dağın ve mağarasına gitti. Bu yolculukta farkında olmadan büyük şehrin kapısına da uğramıştı. Burada ağzı

köpüklü bir deli, elini açarak ona doğru geldi ve yolunu kesti. Bu, halkın “Zerdüşt’ün maymunu” dedikleri deliydi. Çünkü Zerdüşt onun sözlerinden bir şeyler öğrenmişti ve onun hikmet hazinesinden bazı şeyler edinmişti. Deli, Zerdüşt’e şöyle dedi:

“Zerdüşt, burası büyükşehir; burada arayacak bir şeyin yok, burada her şeyi kaybedebilirsin.

Bu bataklığa niçin dalmak istiyorsun? Şehir kapısına tükürüp geri dönsen daha iyi!

Burası yalnız düşüncelerinin cehennemidir. Burada büyük fikirler canlı canlı kızartılır ve parçalanarak pişirilir.

Burada bütün büyük duygular çürür. Burada yalnız kuru duygucuklar takırdar. Ruhunun mezbahaları ile fırınlarının kokusunu almıyor musun?

Öldürülmüş ruhların kokuları yayılmıyor mu?

Ruhların kirli paçavralar gibi asıldıklarını görmüyor musun?

Onlar bu paçavralardan gazete yaparlar.

Ruhun burada söz haline geldiğini duymuyor musun? İğrenç söz bulaşıkları! Onlar bu söz bulaşıklarından gazete de yaparlar.

Birbirlerini koştururlar ve nereye gideceklerini bilmezler. Birbirlerini kızdırırlar, altınlarını şakırdatırlar.

Soğukturlar, ısınmak için kaynamış su ararlar. Isındıkları zaman donmuş ruhlarla serinlemek isterler. Kamuoyu yüzünden hepsi acılı ve saralıdır.

Burada her türlü kötülük ve günah var, fakat erdemliler de var; yapmacık erdem!

Tembelce yazıp çizen ellerinin, oturmaya ve beklemeye yarayan kaba etlerinin, uydurma bebeklerle kutsandığı yapmacık erdem!

Burada sürülen tanrısı için birçok dindarlık, kandırmaca, avutmaca, dindarane tükürük yalama ve ikiyüzlülük var.

Yıldız ve tanrının bağışlama tükürüğü, yukardan aşağıya damlar. Yıldızdan yoksun her göğüs yukarılara böyle özlem çeker.

Ayın halesi vardır ve halenin gölgesi vardır. Dilenci sürüsü ve yapmacık erdem, saraydan gelen her şeye tapar.

‘Ben hizmetçiyim, sen hizmetçisin, biz hizmetçiyiz.’ Yapmacık erdem, hükümdarına böyle tapar. Ufak göğsüne bir nişan kazanmak için, hak ettiği nişan göğsüne takılsın diye.

Fakat ay en büyük olan şeyin etrafında döner. Hükümdar da en geçici şeylerin etrafında döner. Bu ise

bezirgânın altınıdır.

Sürülerin tanrısı, altın kasasının bekçisi değildir. Hükümdar düşünür, ama bezirgân yönetir.

Zerdüşt, sende kuvvetli, aydın ve iyi olan ne varsa onların hatırı için bu bezirgânlar şehrine tükür ve geri dön.

Burada kan, damarlarda kirli ve pis akar. Bir kargaşalık içindeki bütün süslü ve sahte insanların toplandığı bu büyük şehre tükür!

Ezilmiş ruhlu, dar göğüslü, kurnaz bakışlı, pis parmaklı halkın şehrine tükür!

Utanmazların, yapışkanların, yazı dalaverecilerinin, azgın isteklilerin şehrine tükür!

Cılız, şehvetli, çürük, yaralı ve karıştırıcıların toplandığı şehre tükür!

- Büyükşehre tükür ve geri dön!"

Zerdüşt burada ağzı köpüklü delinin sözünü kesti ve ağzını kapadı.

"Artık yeter!" dedi. "Sözlerinden ve tarzından çoktandır tiksiniyorum!

Bizzat kurbağa ve yengeç olacak kadar uzun zaman bu bataklıkta niçin oturdun?

Senin kendi damarlarında pis ve iğrenç bir bataklık kanı akıyor mu? Vakvaklamayı ve günah işlemeyi öğrenmedin mi?

Niçin ormana gitmedin? Niçin toprağı sürmedin? Deniz yeşil adalarla dolu değil mi?

Senin aşağılamalarını küçümserim. Beni uyaracağına niçin kendini uyarmadın? Benim aşağılamalarım ve benim uyarıcı kuşum yalnız sevgiden uçmalı, fakat bataklıktan değil!

Ağzı köpüklü deli! Sana benim maymunum diyorlar. Fakat ben sana, homurdanan domuzum derim. Homurdanmanla, benim deliliği övüşümü de bozuyorsun.

Sana ilk homurtuyu veren neydi? Kimsenin seni fazla sevmemesi mi? İşte bu yüzden bu pisliğe girdin ki homurdanmaya neden bulasın.

Birçok kinler için neden bulasın! Senin bütün köpürmen kinden ibarettir. Kendini beğenmiş deli, seni anlıyorum!

Haklı olduğun yerde bile senin deli sözlerin bana zarar verir. Zerdüşt'ün sözü yüz defa da haklı olsa sen sözünde daima haksızlık yaparsın."

Zerdüşt böyle dedi. Büyük şehre baktı, içini çekerek uzun zaman sustu. Sonunda şöyle dedi: "Yalnız bu deliden değil, bu büyük şehirden de tiksiniyorum. Her ikisinde de ne düzeltilecek, ne bozulacak bir şey var.

Yazık şu büyük şehre! Ah, onun sütun sütun alevlerle yandığını görsem!

Böyle yangın sütunları büyük öğleye rastlamalı. Ama bunun daha zamanı var. Ve kendine özgü bir yazgısı var!

Ey deli, veda için sana şu öğüdü veririm; ‘Bir yer ki artık orada sevemiyoruz, oradan geçip gitmeli!’

Zerdüşt böyle dedi, delinin ve şehrin önünden geçti, gitti.

Dönmeler Üstüne

I

Ah bu çimende daha geçen gün yeşil ve canlı olan şeyler, şimdi sararıp solmuş! Buradan ne kadar çok ümit balını kendi kovanlarıma taşımıştım.

Bütün bu genç kalpler ihtiyarladılar ha, ihtiyar bile değil yorgun, adi ve rahat düşkünü oldular; "Biz yine dindar olduk." diyorlar.

Daha geçen gün onların, erkenden cesur adımlarla yürüdüklerini görüyordum. Fakat onların anlayışı arayan bacakları yorulmuş, şimdi artık sabah cesurluklarını bile inkâr ediyorlar!

Evet içlerinden bazıları bir zamanlar bir dansör gibi yürürdü. Onlara hikmetimin gülümseyişini işaret verirdi. Şimdi onu iki büklüm puta doğru sürünürken görüyorum.

Bir zamanlar sinekler ve genç şairler gibi ışık ve özgürlük etrafında çırpınırlardı. Bir parça yaşlandılar ve bir parça soğudular, şimdi daha kötümser ve bir külkedisi halindeler.

Yalnızlığın beni bir balina gibi yutmasından mı kalpleri irkildi? Kulakları benim davul ve tellal sesimi uzun zaman özlemle bekleyip duymadıkları için mi böyle oldu?

Ah, kalplerinde dayanıklılık ve aşırı cesaret bulunanlar daima azdır. Böylelerinin ruhu sabırlı olur, ötekilerse korkaktır.

Ötekiler... Çocukluk onlardadır. Bu kişiler, bu gereksizler, bunların hepsi korkaktır.

Onların başına, benim cinsimden işler gelir. Yani ilk yoldaşları ölümler ve çığırtkanlar olur.

İkinci yoldaşları ise onun inananları olacaklardır. Canlı bir sürü, çok sevgi, çok delilik ve zamansız saygı.

İnsanlar arasında benim cinsimden olan, böyle inananlara gönül bağlamamalı. İnsanların bu kaçamaklı ve korkak huylarını bilenler, bu baharlara ve renkli çimenlere inanmamalı.

Başka türlü olabilselerdi, başka türlü isteyeceklerdi. Yarım yamalıklar, her bütünü bozarlar, yapraklar sararıyorsa bunda şikâyet edecek ne var? Bırak gitsinler ve düşünler. Zerdüşt; şikâyet etme, hatta onların altına sert bir rüzgâr üfle. Yaprakları üfle Zerdüşt üfle de bütün sararmış ve

solmuşlar senden daha çabuk uzaklaşsınlar.

II

"Biz yine dindar olduk". Bu dönmeler bunu itiraf ederler. Bazıları da itiraf edemeyecek kadar korkaktırlar.

Böylelerini gözlerinden tanırım ve yüzlerine; kızaran yüzlerine karşı söylerim bunu; "Siz yine tapanlar oldunuz.

Ama tapmak bir rezilliktir.

İyi bilirsin, içindeki korkak şeytan; elini kavuşturmak ve göğsüne koyarak rahatlamak ister. Bu korkak şeytan sana; 'bir tanrı vardır.' der.

Böylece ışıktan korkanlar arasına girmiş olursun. Işık bunların rahatını kaçıtır. Artık kafanı gittikçe daha derin geceye, karanlıklara gömmeye mecbursun.

Evet, sen saati iyi seçtin, gece kuşları şimdi yuvalarında uyuyorlar. Işıktan korkanlar için akşam saati ve bayram saati geldi.

Fakat bu bayram kutlanmaz!

Sesini duyuyorum ve kokusunu alıyorum! Sizin av ve taşınma zamanınız geldi. Olay bir yaban avı değil; fakat usta, yumuşak, sinsî ve sessiz tapanlar avı.

Ruhani sallapatiler avı! Bütün kalpler için fare kapanları yine hazır ve nerede bir perde açsam orada bir yarasa kaçıyor.

Yanında başka bir pervane de var mıydı? Çünkü her yerden küçük gizli toplulukların kokusunu alıyorum; çünkü nerede bir odacık varsa orada sofular ve bu sofuların havası var.

Bunlar uzun geceler yan yana otururlar ve konuşurlar; 'Bırakın yine çocuklar gibi olalım ve sevgili tanrı, diyelim.' Bunların ağızları ve mideleri dindarane şekerlemelerle bozulmuştur.

Veya örümceklere akıl öğreten ve 'putun altında ağ örmek iyidir' diyen hilekâr, sırları öğrenmeye meraklı bir örümceğe uzun geceler bakarlar.

Veya gündüzün bir oltayla bataklığın kenarında otururlar ve derinlere daldıklarını zannederler. Fakat balık bulunmayan yerde balık avlamaya kalkana sığ bile demem.

Yahut eski karısından ve onun övgülerinden bıkip, çalgısıyla daha taze bir kadın avlamaya çalışan bir çalgıcıdan, neşeli harp çalmayı öğrenirler.

Veya karanlık odalarda ruhun görünmesini bekleyen bir yarı mecnundan ürpermeyi öğrenirler. Oysaki ruh, böyle yerden kaçır!

Yahut gamlı rüzgârlardan, gamlı sesler öğrenmiş bir ihtiyarın ıslık çalmasını dinlerler.

O rüzgârlara ıslık çalar ve kederli seslerle gamlı öğütler verirler.

Bunlardan bazıları gece bekçisi bile olmuşlardır. Şimdi kaval çalmayı, geceleyin dolaşmayı ve çoktandır uykuya dalmış ihtiyarları uyandırmayı bilirler.

Dün gece bahçe duvarında bu ihtiyarlardan beş söz dinledim. Bunları ihtiyar, kederli, kuru gece bekçileri söylüyorlardı.

‘Bir baba olarak evlatlarına iyi bakmıyor! İnsan babaları bunu daha iyi yaparlar.

‘O pek ihtiyar! Çocuklarına artık hiç bakmıyor.’ Öteki gece bekçisi böyle cevap verdi.

‘Çocukları var mı? Bunu kendisi ispat etmezse kimse ispat edemez! Çok isterim ki o bunu esaslı surette ispat etsin.’

‘İspat mı? Sanki herhangi bir şeyi ispat etmiş gibi! İspat ona zor gelir, kendisine inanılmasına çok değer verir.’

‘Evet! Evet! Kendisine inanılması onu mutlu eder. İhtiyarların huyu bu! Bizim de halimiz bu!’

Işıktan ürken iki ihtiyar gece bekçisi birbirleriyle böyle konuşuyorlar ve arkasından dokunaklı kavallarını üflüyorlardı. Dün gece bahçe duvarında bunlar oldu. Bense gülmekten katıldım, kusacaktım, fakat bilmiyordum nereye? Ve içime çöktüm.

Evet, eşekleri sarhoş görmek ve gece bekçilerinin tanrıdan şüphelendiklerini duymak beni katılasıya güldürür.

Bütün bu şüphelerin zamanı artık çoktan geçmedi mi? Böyle eski, uyuşuk, ışıktan ürken şeyleri kim uyandırabilir!

Eski ilahların çoktan sonu geldi ve gerçekten, iyi, şen, ilahi bir sonları oldu!

Ölümün zamanına ulaşmadılar. Bu yalandır. Doğrusu odur ki onlar bir defasında da kendi kendilerine gülmekten öldüler! Bu bir tanrının en dinsizce sözü söylediği zaman oldu. O söz şudur; ‘Bir tek tanrı vardır. Benden başka tanrın olmamalı!’

Kabasakal, kıskanç bir tanrı! O kendini unutmuştu. O zaman bütün ilahlar güldüler ve tahtlarının üstünde sallanarak şöyle bağırdılar; ‘Tanrılık bu değil midir ki ilahlar vardır, fakat ilah yoktur.’

Kulağı olan işitsin”

Zerdüşt sevdiği ‘Alaca İnek’ adlı şehirde böyle dedi. Buradan kendi mağarasına ve hayvanlarına ulaşmak için iki günlük yolu vardı. Ruhu ise yuvaya dönüşün sevinci içindeydi.

Yurda Dönüş

Ey yalnızlık! Yurdum, yuvam yalnızlık! Vahşi gurbette o kadar uzun ve vahşi yaşadım ki sana gözyaşlarımla dönmek mümkün değil!

Şimdi beni bir ana gibi parmaklarıyla korkut, bir ana gibi bana gülümse ve de ki; "Bir zamanlar bir kasırga gibi benden uzaklaşan kimdi?"

Ayrılan şöyle dedi; "Yalnızlıkta çok fazla kaldım. Ve susmayı unuttum. Bunu şimdi öğrendin mi?" "Ey Zerdüşt, her şeyi biliyorum. Sen kalabalığın içinde benim yanımda olduğundan daha fazla yalnızsın.

Terkedilmek ve yalnız olmak başka şeyler. Şimdi bunu öğrendin. İnsanlar arasında daima vahşi ve yabancı kalacaksın.

Hatta onlar seni sevdikleri zaman dahi kendilerine vahşi ve yabancı kalacaksın. Çünkü onlar her şeyden önce korunmak isterler.

Oysaki şimdi burada, yurdundasın. Burada her şeyi söyleyebilirsin. Ve bütün temelleri sarsabilirsin, burada kendinden utanacak gizli saklı duygular yoktur.

Burada her şey seni tatlılıkla dinler ve sana yakınlık gösterir. Çünkü onlar bu sırtın üstüne oturmak isterler. Burada her sembolle her gerçeğe ulaşabilirsin.

Burada her şeye dürüst ve içtenlikle seslenebilirsin.

Burada her şeyin doğrusunu söyleyen adamın sözleri, kulaklara övgü gibi gelir!

Fakat terkedilmiş olmak başka şey. Hatırlar mısın Zerdüşt, sen ormanda kararsız bir halde ve bir ölü gibi nereye gideceğini bilmediğin bir sırada kuşun, senin üstünde nasıl çığlık atıyordu?

İnsanlar arasında olmayı, hayvanlar arasında olmaktan daha tehlikeli bulduğun zamanı hatırlıyor musun? İşte bu, terkedilmektir!

Ve Zerdüşt, boş kovalar arasında bir şarap pınarından, susuzlara şarap dağıttığını biliyor musun? Sarhoşlar arasında susuz ve yalnız oturduğun ve geceleri şikâyet ettiğini, "Almak vermekten daha tatlı ve daha mutlu, hatta çalmak almaktan daha hayırlı değil mi?" dediğini hatırlıyor musun? İşte terkedilmek buydu.

Ve en sakın saatin çaldığını ve bu saatin seni kendinden uzaklaştırdığını ve sana gizli bir fısıltı ile "konuş ve parçala" dediğini.

Ve senin bütün bekleme ve susmanı sana dert yaptığını ve alçakgönüllü cesaretini korkaklığa çevirdiğini hatırlıyor musun? İşte bu, terkedilmektir.

Ey yalnızlık! Yurdum yalnızlık! Sesin bana ne mutlu ve ne içten sesleniyor!

Biz, birbirimize bir şey sormayız. Birbirimizden şikâyetimiz yok. Her işimiz açık.

Çünkü sende her şey açık ve berrak! Burada saatler bile daha çabuk geçiyor. Çünkü karanlıkta zaman,

aydınlıkta olduğundan daha sıkıntılı geçer.

Bütün varlıklar hakkında her fikir bana burada gelir. Burada her varlık dile gelmek ister ve her oluş benden konuşmayı öğrenmek ister.

Fakat ya aşağıda! Orada her konuşma anlamsız! Orada unutmak ve geçip gitmek en iyi akıl. İşte bunu öğrendim!

İnsanda her şeyi kavramak isteyen, her şeye saldırmalı. Fakat benim ellerim bunu yapamayacak kadar temiz.

Ben onların havasından bile solumak istemem. Ne yazık ki onların gürültüleri ve ağız kokuları içinde çok uzun zaman kaldım.

Ey etrafımdaki mutlu sessizlik! Ey temiz kokular! Sessizliğin ve sakinliğin ne temiz nefes alışı var? Bu mutlu sessizlik nasıl dinliyor?

Ya aşağıda? Orada her şey konuşur, fakat hiçbir şey dinlemez. Hatta özdeyişler çanlarla çalınsa bile, panayırın bezirgânları o sesi para şakırtısıyla boğarlar.

Orada herkes konuşuyor. Kimse anlamak bilmiyor. Her şey suya düşüyor, fakat derin pınarlara dalan yok.

Orada her şey konuşuyor ve konuşmanın sonu gelmiyor.

Her şey gıdaklıyor, fakat yuvada sakin oturup civciv çıkartmak isteyen yok.

Daha dün; zaman için ve dişleri için sert gelen şeyler, gagalanmış bir halde bugünkülerin çenelerinden sarkıyor.

Orada her şey konuşuyor ve her sır ortaya çıkıyor. Bir zamanlar sır diye tutulan ve derin ruhların gizemi sayılan şeyler, şimdi herkesin ağzında!

Ey insan varlığı, ey garip yaratık, karanlık sokakların gürültüsü artık arkamda kaldı. Beni korkutan en büyük tehlike arkamda kaldı.

Beni korkutan en büyük tehlike; esirgemek ve acıydı ve her insan korunmak ve dertlerini paylaşmak ister.

Gerçekleri gizleyerek, çılgın bir el ve taşkın bir kalple ve acımanın küçük yalanlarıyla hazırlanmış! İşte insanlar arasında böyle yaşıyordum.

Onlar arasında değişik kıyafette ve dayanabilmek için kendimi inkâra hazır bir halde yaşıyor ve şöyle diyordum; "Ey çılgın sen insanları tanıyorsun."

İnsanlar arasında yaşanırsa insan unutulur. İnsan kalın bir bilinmeyen ile çevrilmiş. Uzağı gören gözler buna ne yapsın?

Beni tanımasalardı, o zaman ben çılgın, onları kendimden fazla esirgerdim. Ben kendime karşı sert davranmaya alıştım. Ve bu korunma içinde kendimden öç alırım.

İnsanlar arasında uğursuz damlaların oydukları taş gibi zehirli sineklerden delik deşik edilmiş bir halde yaşıyordum. Ve kendi kendime şöyle diyordum: "Her adi şey kendi adiliğimden dolayı masumdur."

Her işlerinde iyi denenleri, en zehirli sinekler olarak buldum. Onlar masumiyetle sokarlar ve bütün masumiyetleriyle yalan söylerler. Bana karşı nasıl adil olabilirlerdi!

İyiler arasında yaşayanları, acıma yalana alıştıırır. Acıma duygusu bütün özgür gönülleri zehirler. Çünkü iyilerin budalalığı sonsuzdur.

Orada, aşağıda kendimi ve zenginliğimi gizlemeyi öğrendim. Çünkü herkesin kalbini züğürt buldum. Benim acıma duygumun herkeste görebildiği yalanı buydu. Kimde zekâ var ve kimde fazlası var; görür ve kokusunu alırdım!

Onların hoş olmayan hikmetleri, ben onlara hikmet dedim, hoş olmayan demem. Böylece kelimeleri yutmayı öğrendim. Onların mezarcılarına araştırmacılar ve deneyiciler derim. Böylece kelimelerin anlamını değiştirmeyi öğrendim. Mezar kazıcıları kendi hastalıklarını kazıyorlar. Bütün molozların altında fena kokular saklıdır. Molozlara dokunmamalı, dağlarda yaşamalıdır.

Mutlu bir burunla yine dağ özgürlüğü soluyorum! Sonunda burnum insana ait bütün kötü kokulardan kurtuldu!

Sert havalar, köpürmüş şaraplar gibi, ruhumu canlandırıyor ve beni aksırtıyor. Afiyet olsun.

Zerdüşt böyle dedi.

Üç Kötülük Üstüne

Rüyamda, son sabah gördüğüm rüyamda, dünyanın öbür ucunda bir tepe üzerinde bulunuyordum. Elimde bir terazi vardı ve dünyayı tartıyordum.

Yazık ki sabah kızılılığı pek erken geldi. Ve kıskanç gün doğumu beni yakarak uyandırdı.

Gün doğumu daima benim sabah rüyalarımın alevlerini kıskanır.

Rüyada dünyayı, zamanı olan için ölçülmesi mümkün, tartmasını bilen için tartılması mümkün, kuvvetli bir uçucu için üstünden uçulması mümkün, ilahi zorluklara alışık olanlar için sezilmesi mümkün gördüm.

Benim rüyam cesur bir yelkenci, yarı gemi yarı yelkenli. Kelebekler gibi sessiz, atmacalar gibi sabırsız. Nasıl oldu da bugün dünyayı tartmak için sabır ve dayanıklılık gösterebildi?

Acaba benim gülümseyen, uyanık gündüz hikmetim bütün sonsuz dünya görüşleriyle alay eden hikmetim mi onunla gizlice konuştu?

Çünkü benim hikmetim şöyle der; "Kuvvet bulunan yerde, sayı egemendir. Sayının daha fazla kuvveti vardır.

Rüyam bu sınırlı dünyaya nasıl güvenle bakıyordu! Araştırmadan, korkusuz ve yalvarmadan!

Dünya sanki serin, yumuşak, ipek derili, olgun bir altın elma gibi avucumun içine girdi. Dünya kendini bana böyle teslim etti.

O tepenin üzerinde dünya bana, geniş iradeli ve yol yorgunlarına bir tahta basamak gibi eğilmiş bir ağaç şeklinde göründü.

Sanki nazik eller bana bir sandık uzattılar. Utanmayı ve saygıyı bilen gözler için okşayıcı bir sandık. Bana dünya böyle göründü.

İnsan sevgisini uzaklaştıracak kadar anlaşılmaz değil, insan aklını uyuşturacak kadar açık değil. Dünya, bana bu gün arkasından kötü şeyler söylenen, oysa insanca, iyi olan bir şey gibi göründü! Sabah rüyama ne kadar teşekkür etsem azdır ki; bugün erken zamanda dünyayı tattım!

Rüyam bana bugün insanca, iyi bir şey olarak göründü. Bu hülya ve bu gönüller avutucusu!

Ben de gündüz ona aynı şekilde karşılık vermeliyim ve onun en iyi tarafını öğrenmeliyim!

Şimdi ben de, en kötü üç şeyi teraziye vurayım ve insanca iyi tartayım.

Kutsamasını öğreten lanetlemesini de öğretmiştir. Şimdi dünyada en çok lanetlenen üç şey nedir? Bunu teraziye vurmak isterim!

"Şehvet", "hükmetme tutkusu", "bencillik". Şimdiye kadar en çok lanet edilen ve en çok iftiraya uğrayan üç şey bunlardır. Şimdi bu üç şeyi insanca, iyi tartayım.

Pekâlâ! İşte benim dağım, karşıda deniz! Deniz, o eski, yüz başlı, önemli, sevdiğim deniz. Yumak yumak, sadık ve vahşi deniz!

Pekâlâ! Yuvarlanıp gelen denizi teraziye vurayım. Bir de tanık seçeyim ki baksın.

En yalnız, keskin kokulu, geniş kubbeli ağaç, sevdiğim ağaç seni tanık tutuyorum!

Şimdi bu, hangi köprü üstünde oluyor? Nasıl bir kuvvet, yükseklikleri aşağıya doğru zorluyor ve en yüksek şey nedir? Yukarı doğru çıkmak!

Şimdi terazi hazır ve sakin duruyor. Bir kefesine üç ağır soruyu atıyorum. Öteki kefe üç ağır cevabı taşıyacak.

Şehvet! Vücudu hor gören yobazların gözüne diken ve bütün öte dünyalıların lanetledikleri şey. Çünkü şehvet, bütün bu çılgın öğreticileri çileden çıkarır.

Şehvet! Ayak takımı için, üstünde kızarılan hafif ateş, kurt yeniği odunlar, leş kokan paçavralar için

azgınlık sobası.

Şehvet! Serbest ruhlar için masum ve özgür toprağın mutluluğu. Şimdiki zamanı geleceğe bağlayan köprü!

Şehvet! Yalnız solmuş olanlar için tadılmış bir zehir. Fakat aslan iradeliler için büyük kalp ilacı. Şaraplar içinde en büyük saygıyla saklanan şarap.

Şehvet! Daha yüksek bir mutluluk ve yüce ümitlerimiz için büyük şans sembolü. Çoklarına evlilik adanmıştır, hatta evlilikten fazla bir şey.

Erkek ve kadından daha yabancı olan birçoklarına ve erkekle kadının birbirine ne kadar yabancı olduklarını kim gerçekten anlamıştır?

Şehvet! Ama ben fikirlerim etrafında setler isterim, sözlerim etrafında da öyle, ta ki bahçeme domuzlar ve hayalperestler girmesin.

Hükmetme tutkusu! En katı yüreklilerin elindeki alevden kırbaç! En amansız hakkında kullanılmak için saklanmış, amansız işkence. Canlı ateşlerin karanlık alevi!

Hükmetme tutkusu! En kendini beğenmiş ulusların karşısına çıkan çılgın fren. Belirsiz erdemlerle alay eden her kırsığa ve her gurura binen kuvvet!

Hükmetme tutkusu! Bütün çürümüş ve oyulmuş şeyler için deprem. Köhne mezarların üstünden yuvarlanan cezalandırıcı, kırıcı kuvvet, zamansız cevapların yanındaki yıldırımdan soru işareti! Hükmetme tutkusu! Bakışından insan kovuklara kaçır, iki büklüm olur ve feryat eder, yılandan ve domuzdan daha alçaklaşır ve sonunda büyük aşağılamayı haykırır.

Hükmetme tutkusu! Büyük küçümsemenin korkunç öğreticisi ki şehirlere ve devletlere "Çekil yerinden!" diye önerir ve sonunda onların kendilerine "Ben buradan çekilmeliyim." dedirtir. Hükmetme tutkusu! Erguvan mutlulukları, çekici bir şekilde göklere resmeden bir aşk gibi, temizleri ve yalnızları kendi kendilerine yetecekleri bir yüksekliğe tırmanmaya kandırır.

Hükmetme tutkusu! Yüksek olan şey aşağıya inip iktidarı almak isterse buna tutku denir mi? Gerçekten bu düşkünlükte, bu inişte büyük bir taraf yoktur.

Yalnız yükseklik, sonsuz olarak yalnızlıkta kalmasın ve kendisiyle yetinmesin diye, dağın vadiye inmesi ve dağ rüzgârlarının ovalara esmesi için ah böyle bir özlemin kutsama ve erdem adını kim bulacak? Adı bulunamayan bu şeye Zerdüş bir zamanlar "armağan eden erdem" demişti.

İşte o zaman ki gerçekten ilk defa, Zerdüş bencilliği kutsamıştı. Kudretli bir ruhtan kaynaklı sağlam ve kutsal bencillik! O kudretli ruhtan ki yüksek, güzel ve zafer kazanan beden onundur. Ve etrafında her şey bir aynadır.

Kuvvetli ve inandırıcı beden! Bir dansör ki sembolü ve özeti kendi kendisiyle keyiflenen ruhtur. İşte böyle, beden ve ruhların kendi kendilerine keyiflenmelerine, erdem denir.

Onların iyi ve kötü deyişleriyle bu keyifleniş, kutsal koruluklarla örtülü! Kendi mutluluğuyla bütün basit şeyleri uzaklaştırır. Bütün korkulu şeyleri kendinden uzaklaştırır. "O kötü!" der ve korkağı amaçlar! Daima sızlanan, inleyen, telaşlanan ve küçük çıkarları derlemekle meşgul olan her şey ona basit görünür.

O her acılı hikmeti de basit görür. Gerçekten, hikmetler var ki karanlıkta çiçek açar. Gece gölgesi hikmeti ki "her şey kibirli" diye daima içini çeker.

Korkak güvensizlik, bakış ve el sıkış yerine yemin isteyen ve şüpheci hikmet onca değersizdir. Çünkü bu, korkak ruhların işidir.

Çabuk beğenilen, köpekçe sırt üstü yatan, alçakgönüllü olan her şey, ona daha değersiz görünür. Ve çabuk beğenilen, alçakgönüllü, köpekçe ve gerici hikmetler vardır.

Kendini hiçbir zaman savunmak istemeyen bir tiksinti, zehirli salyayı ve kötü bir bakışı yutabilen bir zorunluluk, pek fazla yetinen ve pek fazla sabırlı olanlardan da iğrenir. Çünkü bu, köle tarzıdır.

Bu aziz kibirlilik tanrıya karşı olsun, insana karşı olsun veya ahmak insan görüşlerine karşı olsun, bütün bu köleliklerin yüzüne tükürür.

Kötü! Süklüm püklüm, kölevari, kölece göz kırpan, burkuk kalple ve korkak budalalıklarla, open sahte fedakârlık kötüdür.

Sahte hikmet... Bütün kölelikler yorgun ve bitkin espriler, hele şaşkın, karanlık, acayip papaz delilikleri.

Bütün papazlar, dünyadan bezginler, bütün bu dişi ve uşak ruhlular, ah bütün bunların oyunları, bencilliğin hesabına yazılmıştır. Oysaki bencilliğe konu olan şeylere erdem denmeliydi.

Bu, dünyadan bezgin korkaklar, put örümcekleri kendilerini vazgeçmiş göstermek istiyorlar.

Ama bütün bunlar için bir gün, bir değişme, bir adalet kılıcı ve büyük bir öğle geliyor. O zaman her şey meydana çıkacak ve benliği kutsal ve saygın sayanlar ve bencilliği kutsayanlar bildiklerini söyleyecekler ve falcının dediğini diyecekler; "Bak o büyük öğle yakındır, geliyor."

Zerdüşt böyle dedi.

Ağırlığın Ruhu Üstüne

I

Benim ağzım halkın ağzıdır. Benim konuşmam kibar züppelere kaba gelir. Sözlerim mürekkep hokkalarına ve kalem tilkilerine yabancı gelir.

Benim elim bir delinin elidir. Bütün masalara, duvarlara ve bunun gibi mecnunane ziynetlere ve karalamak için yeri olan her şeye yazıklar olsun, her şeye lanet!

Benim ayağım bir at ayağıdır. Onunla taş, toprak, tarla tapan her şeyi teperim ve bütün koşularda şeytanın ncsym.

Benim midem bir kartal kursağıdır. Çünkü en çok kuzu etini seviyor; herhalde bir kuş kursağıdır. Masum şeylerle beslenir, azla yetinir; uçmaya, uzaklaşmaya hazır ve sabırsız! Benim tarzım bu! Bunda bir kuş tarzı bulunmaz olur mu? Ben, hele ağırlığın ruhuna da düşmanım. Bu da kuş tarzıdır. Gerçekten, ben ağırlığın ruhuna ezelden düşmanım.

Dşmanlığım nerelere uçup kaçmadı ki? Bu konuda çok şey söyleyebilirim ve söylemek isterim, ama boş bir evde yalnız olmalıyım ve kendi kulaklarıma söylemeliyim.

Tabii, başka şarkıcılar da vardı ki gırtlakları ancak ve ancak ev dolduğu zaman açılır. Elleri o zaman konuşur, gözleri o zaman anlam kazanır, kalpleri o zaman uyanır! Ben bunlara benzemem.

II

İnsanlara günün birinde uçmayı öğretecek olan adam, bütün sınır taşlarını devirecektir. Bütün sınır taşları yok olacaktır ve o dünyayı yeniden ve hafif bir dünya olarak kutsamış olacaktır.

Kuş en seri attan daha hızlı uçar. Fakat onun da kafası, henüz uçmayı bilmeyen insan gibi yine ağır toprağa gömülüdür.

Ağırlığın ruhu ister ki hayat ve toprak ağır olsun! Fakat hafif olmak ve bir kuş olmak isteyen, kendini sevmelidir. Ben bunu öğretiyorum. Tabii sararıp solmuşların ve hastalıklıların sevgisiyle değil! Çünkü bu gibilerin bencillikleri de çürüyüp yok olur.

İnsan kendisini kutsal ve sağlam bir sevgiyle sevmeyi öğrenmeli. İnsan kendisine tahammül etmeyi öğrenmeli ve sağa sola dalmamalı. Ben bunu öğretiyorum.

Böyle sağa sola bakmaya, başkalarını düşünmek diyorlar. Bundan büyük yalan ve ikiyüzlülük olamaz. Hele bu sözü bütün dünyaya ağır gelenler söylerse!

Gerçekten, kendi kendini sevmeyi öğrenmek, bugünden yarına oluverecek bir iş değildir. Aksine bütün sanatların en zoru, en incesi ve en çok sabır isteyenidir.

İnsanın kendine ait olan her şey kendinden iyice saklanmıştır. Ve bütün gmler içinde en güç çıkarılan, insanın kendi gmsdr. Ağırlığın ruhu böyle yapar.

Daha beşikteyken bize iyilik ve kötülük diye ağır sözler ve ağır değerler öğretirler. Bize verdikleri eyizin adı budur. Ve bize, bu eyizin hatırı için yaşadığımızı söylerler.

ocuğu, kendi kendini sevmemeyi öğreterek kendimize bağlıyoruz. Ağırlığın ruhu böyle yapar.

Ve bize verilen bu çeyizi kuvvetli omuzlarımızla yalçın dağların üzerine taşırız. Terlediğimiz zaman bize derler ki; "Evet hayata katlanmak zordur."

Evet, insanın kendisini taşması güçtür! Bunun nedeni kendi omuzlarında birçok yabancı şey

taşımasıdır. O, bir deve gibi çöker ve sırtına bolca yük yüklenir. Hele güçlü, dayanıklı ve saygılı olursa! O zaman pek çok yabancı sözler ve yabancı değerler yüklenir ve hayatı bir çöl olarak düşünür!

Ve gerçekten insanın kendisine ait bazı şeyleri taşıması da güçtür! İnsanın içinde birçok şey salyangoza benzer. İğrenç, kaygan ve yakalanması güç!

Öyle ki, üstüne altın nakışlı bir asil kabuk ister. Fakat kabuğa ve güzel bir manzaraya ve kurnaz bir körlüğe sahip olmak sanatını da öğrenirdi.

İnsanda birçok şey aldatıcıdır. Nice kabuklar pek ince, pek hazin ve pek fazla kabuktur. Birçok gizli iyilikler ve kuvvetler çok defa açığa çıkmaz. En nefis çerezler bazen ağzının tadını bilen yiyici bulamaz!

Bunu kadınlar, o en seçkin çerezler bunu iyi bilirler. Biraz şişman veya biraz zayıf; bu kadarcık fark şansa ne kadar etki eder!

İnsanın keşfedilmesi zordur. Hele insanın kendi kendisini keşfetmesi daha zordur. Çok defa zekâ, ruh hakkında yalan söyler. Ağırılığın ruhu bunu yapar. Fakat şöyle diyen kendisini iyi keşfetmiştir; "Benim iyiliğim ve kötülüğüm budur." "Herkeseye iyi, herkeseye kötü diyen cüceyi ve köstebeği susturmuş olur."

Gerçekten, her şeyi iyi bulan ve hele dünyayı en iyi şey diye düşünenleri de sevmem. Bunları pek fazla yetinmeci bulurum.

Her şeyden tat almak isteyen yetinmecilik! En yüksek zevk bu değildir. Ben evet ve hayır demesini bilen ve ağzının tadını bilen damakları ve mideleri severim.

Fakat eline geçeni çiğneyip yutmak; bu, domuz tarzıdır! Daima İ-A demek; bunu yalnız eşekler ve ona benzeyenler öğrenirler.

Benim zevkim koyu sarı ve sıcak kırmızıdır. Benim zevkim her renge kan katar. Fakat evini beyaza boyatan, bana beyaz boyalı bir ruh gösterir.

Kimi mumyalara kimi de hayaletlere âşık olur. Bunların ikisi de ete ve kana düşmandır. Ah bunlar sinirime dokunur! Çünkü ben kanı severim.

Herkesin tükürük attığı yerde oturup kalmayı istemem. Benim zevkim bu. Hırsızlar ve yalancılar arasında oturmayı tercih ederim. Kimsenin ağzında altın yoktur. Fakat tükürük yalayanlar daha fazla sinirime dokunur. İnsanlar arasında bulduğum en iğrenç tip, sevmek istemediği halde yine sevgiden geçinmek isteyen parazitlerdir.

Ya kötü hayvanlardan olmak veya hayvan eğiticisi olmaktan başka yapacak şey bilmeyenleri de mutsuz bulurum. Bunların yanında yerleşemem. Bunun gibi daima beklemeye mecbur olanlar da şanssızdır. Bunlar da sinirime dokunur. Bütün gümrükçüler, çerçiler, krallar ve bütün başka yurt ve dükkân bekçileri!

Gerçekten, ben de beklemeyi öğrendim. Ve esaslı öğrendim. Ama kendimi beklemeyi ve her şeyden

önce durmayı, gitmeyi, koşmayı, sıçramayı, tırmanmayı ve dans etmeyi öğrendim.

Ama benim önerim şudur; bir süre sonra yeri gelip de uçmayı öğrenmek isteyen, önce ayakta durmayı, yürümeyi, koşmayı, tırmanmayı ve dans etmeyi öğrenmelidir. Bunlar olmadan uçulmaz!

İp merdivenlerle nice pencerelere tırmanmayı öğrendim. Kemikli bacaklarımla yüksek sırıklara tırmandım. Aklın yüksek sırıkları üzerine oturmanın bana verdiği mutluluk az değildi.

Büyük sütunlar üstünde küçük alevler gibi parıldamak. Bu bir düş, çünkü ışık küçüktür. Fakat yolunu kaybetmiş gemiler ve kazazedeler için büyük avuntudur!

Birçok dolambaçlı yollarda dolaşarak kendi hikmetime ulaştım. Gözümün kendi uzaklıklarına daldığı yerlerde bir merdiven üstünde yükseklerle tırmanmadım. Ben yol sormayı sevmem. Bütün bunlar sinirime dokunur. Yolu, yollara sordum ve onları böyle denedim.

Bütün yürüyüşüm bir deneme ve bir sormaydı. Gerçekten, böyle soruların cevabını vermeyi de öğrenmeli. Bu benim hoşuma gider.

Bu ne iyi, ne kötüdür. Fakat benim zevkimdir. Ne ondan utanırım, ne de onu gizlerim.

İşte benim yolum. Ya sizinki? Bana yol soranlara şu cevabı verdim; "Yol mu? Böyle şey yoktur." Zerdüşt böyle dedi.

Eski ve Yeni Levhalar Üstüne

1

Şurada oturuyorum ve etrafımda eski, kırılmış levhalar ve yeni, yarı yazılmış levhalar bulunduğu halde bekliyorum. Benim saatim ne zaman çalacak? Aşağıya ineceğim saat, grubumun saati. Çünkü bir defa daha insan içine gitmek istiyorum.

İşte bunu bekliyorum. Çünkü önce saatimin çaldığına dair işaretlerin belirmesi gerekir. Yani, gülen aslan ve güvercin sürüsü!

Bu aralık, kendi kendimle konuşuyorum. Kimse bana yeni bir şey anlatmıyor. Bari kendimi kendime anlatabayım.

2

İnsanlar arasına vardığımız zaman eski bir boş inanca sahip olduklarını gördüm. Hepsi insanlar için iyi ve kötü olan şeyleri bildiklerini sanıyorlardı.

Erdemlerden bahsetmek onlara eski ve yorgun bir inanç gibi geliyordu. Ve iyi uyumak isteyen, yatağa yatmadan önce iyiden ve kötüden söz ediyordu.

Ben şöyle diyerek uykularını kaçırdım; "İyi ve kötünün ne olduğunu yaratıcıdan başka henüz kimse bilemez! Yaratıcı ise, insanlara bir hedef yaratan ve toprağa bir anlam ve gelecek verendir. Ancak,

bu yaratıcıdır ki iyiyi ve kötüyü yaratır.”

Onlara eski ders kürsülerini ve bütün eski inançlarını yıktırdım. Erdem üstatlarını, azizlerini, şairlerini ve dünya kurtarıcılarını onlara gülünç gösterdim.

Kötülük dolu egemenleri ve hayat ağacı üstünde pinekleyip, bezginlik saçanları onlara gülünç gösterdim.

Bir leş ve sırtlan gibi, onların büyük mezar caddelerine bizzat oturdum ve onların geçmişlerine ve kof saltanatlarına güldüm.

Gerçekten, öğüt verenler ve deliler gibi onların küçük büyük şeylerine öfke ve kinle haykırdım. En iyi şeylerinin bile küçük olduğunu hatta en kötü şeylerinin bile küçük olduğunu haykırdım! Ve böyle güldüm.

Benim dağda doğmuş egemen özlemim ve vahşi hikmetim içinde haykırdı ve güldü; benim büyük ve kanat çırpın özlemim!

Özlemim çok defa gülerken beni aşağı yukarı fırlattı. Böylece güneşten sarhoş olmuş bir hayret oku halinde korkuyla uçtum.

Uzak geleceğe uçtum. Henüz hiçbir rüyada görülmeven geleceğe, kimsenin hayal etmediği kadar sıcak bir güneye; tanrıların çıplak dans ettikleri yere!

Simgelerle konuşmak ve şairler gibi kekelemek, gerçekten şair olmaya mecbur olduğuma utanıyorum!

O zamanlar bütün oluşları bir ilahi dans ve bir ilahi cüret diye düşünüyor ve dünyayı çılgın ve kendine doğru kaçır buluyordum.

Birçok ilahın sonsuz bir kaçışmaları ve tekrar aramaları ve birçok ilahın birbirlerine zıt konuşmaları, birbirlerine zıt işitmeleri ve birbirlerine zıt olarak olmaları!

Bana zaman, ‘an’lardan ibaret olduğu düşüncesini veriyor; zorunlulukların bizzat özgürlük olduğu ve özgürlüğün dikenleriyle mutluluk içinde oynadığı zamanlar.

Benim de eski şeytanımı ve ezeli düşmanımı, yani ağırlığın ruhu ve onun yarattığı her şeyi tekrar gördüğüm zaman! Cebir, kanun, zaruret, sonuç, amaç, irade ve iyi ve kötü.

Üstünde dans edilecek ve dans edilip geçilecek bir şey bulunmamalı mı? Hafif şeyler için, köstebekler ve ağır cüceler bulunmamalı mı?

Yine orada idi ki; ‘İnsanüstü’ sözünü söyleyen, insanın geçilmesi gereken bir yol olduğunu ve onun bir amaç değil bir köprü olduğunu ve insanın yeni sabah kızılıklarına yol açacak olan öğlenini ve akşamını mutlulukla övmesi gerektiğini söylemişim.

Büyük öğle, erguvandan ikinci ve akşam kıızıllıkları hakkında Zerdüşt'ün sözleri bunlardı. Gerçekten, onlara yeni yıldızlar ve yeni geceler gösterdim ve gülmeyi bir alaca çadır gibi, bulutlar, gece ve gündüz üstüne gerdim.

Bütün şiirlerimi ve düşüncelerimi onlara öğrettim. İnsanda parçalar halinde, bilmece ve garip rastlantılar şeklinde bulunan şeyleri birleştirip tek bir şiir haline getirmeyi öğrettim.

Şair, bilmece çözücüsü ve rastlantının kurtarıcısı olarak, onlara geleceklerini yaratmayı öğrettim. Yaratarak kurtarışı öğrettim.

İradelerine “Ben böyle istedim ve böyle isteyeceğim!” dedirtinceye kadar, insana geçmişinden kurtulmayı öğrettim.

Yalnız bunun kurtuluş olduğunu ve kurtuluşun bundan ibaret olduğunu öğrettim.

Şimdi onların arasına son defa girebilmek için kendi kurtuluşumu bekliyorum.

Çünkü insanlar arasına bir defa daha gitmek istiyorum. Onların arasına inmek istiyorum. Onlara en değerli armağanımı, ölürlen vermek istiyorum!

Bunu en zengin varlık olan güneşten, batışı sırasında öğrendim. Güneş batarken, tükenmez hazinelerinden denize altın saçır. Öyle ki en fakir balıkçı bile, altın küreklerle kürek çeker. İşte bir zamanlar bunu gördüm ve bunu izlerken gözyaşlarıma doyamadım.

Zerdüşt de güneş gibi batmak istiyor. İşte bunun için etrafında eski, kırılmış levhalar ve yeni, yarı yazılmış levhalar bulunduğu halde oturuyor ve bekliyor.

4

Bak, şurada yeni bir levha var. Fakat onu benimle birlikte vadiye ve etten kalplere taşıyacak kardeşlerim nerede?

Büyük sevgim böylece en uzak hedeflere yöneliyor. En yakınların, koruma! İnsan, atlanması gereken bir şeydir.

Atlamanın birçok yolları ve tarzları vardır. Bunun çaresine bak! Yalnız bir şaklabandır ki insanın üstünden sıçranıp geçebileceğini düşünür.

En yakınında kendini yok et ve gasp edebileceğin bir hakkı kendine verdirme!

Yaptığın şeyi, başkası senin adına yapamaz. Senin yaptığın şeye başkası senin adına karşılık veremez.

Kendini yönetemeyen, boyun eğmelidir. Bazıları kendilerini yönetebilirler.

Fakat kendilerine boyun eğbilmeleri için çok eksikleri vardır.

5

Soylu ruhların tarzı budur. Onlar hiçbir şeyi bedavadan istemezler, hele hayatı!

Halk tabakasından olan, amaçsız yaşamak ister. Fakat biz, bize verilmiş olan hayata karşılık ne verebileceğimizi düşünürüz!

Gerçekten şu kibar bir sözdür: “Hayatın bize adadığını, hayattan almalıyız.”

Tat vermeden tat almak istememeli.

Tat ve namus en utangaç şeylerdir. Her ikisi aranmak istemez. Bunlara sahip olmalı, fakat daha iyisi suç ve acı aramalı.

6

Ey kardeşlerim, ilk olan şeyler daima kurban edilir. Biz ilk şeyleriz.

Hepimiz gizli kurban masallarına kanıyoruz. Eski putların hatırı için yanıyoruz ve kızartılıyoruz.

En iyi şeyimiz yenidir. Bu, eski damakları gıdıklıyor; etimiz körpe ve derimiz bir kuzu derisi. Nasıl olur da eski putperestleri tahrik etmeyiz!

En iyi şeyimizi kızartma yapan eski putperest, kendi içimizde oturur. Ah kardeşlerim, nasıl olur da ilk olanlar kurban olmazlar!

Fakat bizim tarzımızın gereği budur. Ve ben, kendilerini korumak istemeyenleri severim. Boş yere harcananları bütün kalbimle severim. Çünkü onlar karşıya geçenlerdir.

7

Gerçekten, doğru olmayı pek azları başarır! Ve bunu başaranlar da bunu istemezler. Hele iyiler, hiç!

Ah bu iyiler, iyi insanlar hiçbir zaman gerçeği söylemezler; ruh için, böyle iyi olmak bir hastalıktır.

Bu iyiler bağışlarlar. Teslim olurlar. Kalpleri yumuşaktır ve uyumludurlar. Fakat boyun eğen kendisini işitmez!

İyiler gözünde kötü denen şeyler bir araya gelmeli ki; bir gerçek doğabilsin! Ah kardeşlerim, böyle bir gerçek yaratmak için yeter derecede kötü müsünüz?

Korkunç araba, uzun güvensizlik, gaddar hayır, bıkkınlık, canlıdan kesme; bütün bunların bir araya gelmesi ne kadar nadirdir! Fakat gerçek, bu tohumlardan meydana gelir!

Şimdiye kadar bütün bilgiler, kötü vicdanların yanında yetişmiştir! Ey gerçeği kavrayanlar, eski levhaları parçalayınız, parçalayınız!

8

Suyun sütunları olsa ve ırmağın üstünde köprü ve parmaklık bulursa, her şeyin akıntıda olduğuna kimse inanmaz.

Budalalar bile buna itiraz ederler. Ve derler ki her şey akıyor mu? İrmağın üstünde sütunlar ve köprüler var ya! Köprü'nün üstünde her şey sabittir. Bütün değerler, köprüler, iyi ve kötü kavramları... Bunların hepsi sabittir. Hele azılı kış, ırmaklar dondurucusu gelince; en şakacılar bile güvensizliği öğrenirler ve o zaman yalnız budalalar değil; herkes, her şey sabit durmalı mı?" der. "Aslında her şey sabittir." Bu kışa yakışır bir derstir. Verimsiz zaman için elverişli bir şeydir. Kış uykusuna dalanlar ve soba başında pinekleyenler için bu iyi bir avuntudur.

"Aslında her şey sakindir." sözüne lodos itiraz eder!

Lodos bir öküz. Ekine yaramayan bir öküz, öfkeli bir öküz, bir yıkıcı ki öfkeli boynuzlarıyla buzu kırar! Ve buz da köprüleri yıkar!

Ah kardeşlerim he şey akıntı halinde değil mi? Bütün köprüler ve parmaklıklar suya düşmedi mi? İyi ve kötüye artık kim tutunacak?

Yazık bize, yaşasın, lodos esiyor! Kardeşlerim bütün sokaklarda bu öğüdü veriniz!

9

Eski bir düşünce vardır ki adı 'iyi' ve 'kötü'dür. Bu inancın tekerleği şimdiye kadar falcılar etrafında dönmüştür.

Bir zamanlar falcılara inanırlardı. Onun için her şeyin yazgı olduğuna ve yazgının gereğinin zorunlu olduğuna inanırlardı.

Sonra da bütün falcılara inanmaz oldular. Ve şuna inanır oldular; "Özgürlük her şeydir. İstediyin her şeyi yapabilirsin."

Kardeşlerim şimdiye kadar yıldızlar ve gelecek hakkında ancak boş inançlar ileri sürülmüştür. Fakat bir şey bilinmemiştir. Onun için şimdiye kadar iyi ve kötü hakkında yalnız boş inançlara düşülmüş fakat bir şey bilinmemiştir.

10

"Çalmamalısın! Öldürmemelisin!" bir zamanlar bu sözler kutsaldı. Bu sözlerin karşısında diz bükülür, kafa eğilir ve pabuç çıkarılırdı.

Fakat size soruyorum, dünyada böyle kutsal sözlerden daha beter hırsızlar ve katiller nerde vardır?

Bizzat hayatın içinde hırsızlık ve öldürme yok mudur? Böyle sözler kutsal sayılınca, bununla bizzat gerçek katledilmiş olmadı mı?

Yoksa hayata zıt ve hayattan ürküten bir ölüm öğüdü müydü bu? Kardeşlerim parçalayınız, eski levhaları parçalayınız!

Geçmiş olan her şeye karşı benim acıma duygum, onların feda edilmiş olmasını görmektir.

Her cinsin acıma duygusuna, ruhuna ve çılgınlığına kurban edilmiş ve her şey onun köprüsü haline gelmiştir.

Büyük bir diktatör ortaya çıkabilir ki, kendi lütfu ve şiddetiyle bütün geçmiş şeyleri bir köprü, bir işaret, bir çığırkan ve bir horoz sesi olmaya zorlayabilir!

Fakat şu da başka bir tehlike ve benim başka acıмамdır; halk tabakasından olanın düşünceleri, dedesine kadar varır ve dedesinde zaman biter.

Böylece bütün geçmiş şeyler feda edilmiştir. Çünkü bir defasında olabilir ki halk tabakası egemen olur ve sığ sularda bütün zamanı boğar.

Onun için kardeşlerim, yeni bir soylular sınıfı gereklidir ki halk tabakasına zıt hareket etsin ve yeni levhalar üstüne yeniden ‘soylu’ kelimesini yazsın.

Soyluluğun var olabilmesi için birçok soyluya ve çeşit çeşit soylulara ihtiyaç vardır. Yoksa zamanında bir simgeyle ifade ettiğim gibi “tanrılık odur ki tanrılar vardır. Fakat tanrı yoktur.”

Ah kardeşlerim size yeni bir soyluluk göstermek ve öğretmek istiyorum. Siz, geleceğin ekincileri, yetiştiricileri ve tanıkları olun.

Evet, para soyluluğu, bezirgan soyluluğu gibi satın alabileceğiniz bir soyluluk değil; çünkü alınabilen şeyler değersizdir!

Şerefiniz, soy sopunuzdan değil, gideceğiniz yoldan gelmeli. Sizi geçmek isteyen iradeniz ve adımlarınız. Yeni şerefiniz bu olmalı!

Gerçekten, bir prenze uşaklık etmiş olmak değil, ne var bu prenslerde? Ve duran bir şey, daha sağlam dursun diye desteklemek değil! Sülaleniz saraylarda görevli diye değil! Ve siz bir flaman gibi sığ havuzlarda uzun zaman oturmaya alıştırdınız diye değil. Çünkü durabilmek görevli takımının bir becerisidir ve görevli takımı ölümden sonra gelecek mutluluğa inanırlar, oturabilmeyi isterler.

Kutsal tanıdığınız bir ruh, atalarınızı sevimli diyarlara götürdü diye değil. Ben bunu övmem. Çünkü ağaçların en kötüsü olan ‘haç’ın yetiştiği ülke övülecek bir yer değildir.

Ve gerçekten, bu ‘kutsal ruh’ ve onun şövalyeleri nereye sefer ettilerse; keçiler, kazlar ve put kafalar önde yürümüştür!

Ah kardeşlerim, soyluluğunuz geriye değil ileriye bakmalı! Bütün ata ve ecdat diyarlarından sürülmelisiniz!

Çocuklarımızın ülkesini sevmelisiniz. Bu sevgi, sizin yeni soyluluğunuz olmalı. En uzak denizlerde, henüz keşfedilmemiş diyarlar! Yelkenleriniz o tarafa açılmalı. Ve onu aramalısınız!

Babalarımızın çocuğu olmak günahını, çocuklarınızda gidermelisiniz.

Bütün geçmişi böyle kurtarın. Size bu yeni değer levhasını gösteriyorum!

13

"Yaşayıp da ne olacak? Yaşama boş şey, yaşama saman dövmek, yaşama yanıp da ısınmamak." Bu eski gevezeliklere hâlâ özdeyiş diyorlar. Fakat bu sözler eski olduğundan, daha fazla değer veriliyor. Bataklık bile soyluluk veriyor.

Çocuklar şöyle diyebilirlerdi; "Ateşten korkuyorlar, çünkü ateş onları yakıyor! Eski masal kitaplarında çocukça çok şey var ve her zaman saman döven, dövmenin nasıl karşısında olsun? Böyle delilerin çenelerini kapamalı!"

Böyleleri masaya otururlar ve bir şey getirmezler, hatta yemek isteğini bile. Böyle olduğu halde "her şey boş!" diye mırıldanırlar.

Ah kardeşlerim, iyi yemek, iyi içmek hiç de kötü bir şey değil! Hiç bir zaman hoşnut olmayanların, değer yargılarını parçalayınız, parçalayınız!

14

"Temize her şey temizdir!" Halk böyle der. Fakat ben de derim ki; "Domuza her şey domuzdur!" Onun için hayalciler ve kalpleri burkulmuş bezginler şöyle söylerler; "Dünya acayip bir pisliktir." Çünkü bunların hepsi temizlenmeyen ruhlardır. Hele öte dünyaya geçmeden, rahata kavuşamayanlar! Ötedünyalılar!

Hoşlarına gitmese de yüzlerine karşı şunu diyeceğim; onların dünyası insan makatına benzer. O kadarı doğru.

Dünyada çok pislik var, bu da doğru! Fakat dünya bu yüzden garip bir pislik değildir.

Dünyada birçok şeylerin kötü koktuğu sözünde bir gerçek var. Fakat bizzat bir şeyi zorla yapma, kanatlar ve pınarlar bulan kudretler yaratır!

En iyide bile iğrenecek bir taraf vardır. En iyi bile yok edilmesi gereken bir şeydir.

Kardeşlerim, dünyada çok pislik bulunduğu sözünde çok gerçek var!

15

Dindar ötedünyalıları, vicdanlarına bağlılıkla ve sanki dünyada bundan daha yanlış ve bozuk bir şey yokmuş gibi şöyle sözler söylediklerini işittim:

“Bırak dünyayı kendi başına! Ona karşı bir parmak bile kaldırma.

Bırak kim isterse boğazlasın, bıçaklasın, söksün ve kazısın. Buna karşı da parmak kaldırma. Bu suretle dünyadan vazgeçmeyi öğrenirler.

Ve kendi akıl ve kavrayışını bizzat kendin boğazlamalısın! Çünkü bu, bu dünyaya ait bir akıldır. Bu şekilde dünyadan sıyrılmayı öğrenirsin!”

Kardeşlerim, softaların bu eski değer yargılarını parçalayınız, parçalayınız. Dünyaya iftira eden bu sözleri parçalayınız!

16

“Çok şey öğrenen, şiddetli tutkularını unutmaz.” Bütün karanlık sokaklarda fısıldanan söz budur. “Hikmet, adamı yorar. Bu dünya buna değmez; sen bir tutku besleme!” Bu yeni levhayı, pazar yerlerinde bile asılı buldum.

Kardeşlerim bu yeni levhayı da parçalayınız! Bu öğüdü verenler, dünya yorgunları, ölüm öğütleyen ve bostancılardır; çünkü bakın bu da bir uşaklık öğüdüdür. Onların güç öğrenmeleri ve en iyi şeyi öğrenmeyişleri ve her şeyi pek çarçabuk yapışları, yemesini bilmeyişleri, midelerinin bozukluğu bundan!

Onların ruhu bir bozuk midedir, ölüme özendirir! Kardeşlerim, gerçek ruh bir midedir. Hayat bir keyif çınarıdır. Fakat bütün bu kederlerin nedeni olan bozuk midenin bütün kaynakları zehirlenmiştir.

Kavramak; bu aslan iradeliye keyif verir! Fakat yorulana, hükmedilir. Ve bütün dalgalar onunla oynar.

Zayıf insanların tarzıdır bu. Yollarını şaşırırlar. Ve sonunda yorgunluk onlara sorar; “Durup dururken neden yola çıktın. Hepsi anlamsız.”

“Her şey anlamsız! Hiçbir şey istememeli!” Bu öğüt onların kulağına hoş gelir. Oysaki bu bir uşaklık öğüdüdür.

Kardeşlerim, Zerdüşt bütün yol yorgunlarına serin ve sert bir rüzgâr gibi geliyor. O birçok burunları aksırtacak.

Benim özgür nefesim duvarlar arasından da geçer. Hapislere ve tutsak ruhlara da girer.

İrade kurtulmalı! Çünkü istemek yaratmaktır. Benim öğüdüm bu. Ve siz sadece yaratmak için öğrenmelisiniz. Ve öğrenmeyi, iyi öğrenmeyi benden öğrenmelisiniz.

Kulağı olan işitsin.

17

İşte deniz karşıda! Yol oradan belki büyük âdeme geçer. Fakat bu belkiyi, kim kabul edecek? Sizden

kimse ölümün genzine atılmak istemez! O halde nasıl dünyadan bezmiş oluyorsunuz! Dünyadan bezgin! Fakat henüz topraktan uzaklaşmış bile değilsiniz! Hala sizi toprağa şehvetli ve kendi toprak yorgunluğunuza âşık buluyorum!

Dudaklarınız boşuna sarkmıyor. Onlarda henüz bir küçük dünya arzusu var ve gözlerde unutulmaz bir dünya keyfinin bulutçuğu yüzmüyor mu?

Evren üzerinde birçok değerli keşif vardır. Kimi faydalı kimi hoş. Bunların hatırı için dünyayı sevmeli.

Ve bazı keşifler de var ki kadın memesine benzer. Hem faydalı, hem hoş!

Fakat siz dünya yorgunları, dünya tembelleri, sizi kırbaçla okşamalı! Kırbaç darbeleriyle sizi tekrar neşelendirmeli.

Çünkü dünyayı kendinden bezdiren, hasta ve yaşama yorgunları değilseniz, kurnaz tembellersiniz veya çanak yalayıcı keyif kedilerisiniz. Tekrar keyiflenmeyecekseniz göçmelisiniz!

Şifası olanaksız olanlara hekimlik etmemeli. Zerdüşt bunu öğretiyor. Böylece ötedünyaya göçmelisiniz. Fakat hayata bir son vermek, bir yeni mısra bulmaktan daha fazla cesaret ister. Bütün doktorlar ve şairler bunu bilirler.

18

Kardeşlerim, yorgunluğun yarattığı levhalar vardır. Tembelliğin yarattığı levhalar vardır. Bunlar aynı şeyi söyleseler de farklı dinlenmek isterler...

Şu alçağa bakın! Hedefine az bir uzaklık kalmıştır, fakat yorgunluktan inatla kuma yatmıştır bu yiğit!

Yorgunluktan yola, evrene, hedefe ve kendine esneyip duruyor. Daha bir adım bile atmamak istemiyor bu cesur!

Şimdi güneş onu kızartıyor ve köpekler terini yalıyor. Fakat o inadından yattığı yerde yatıyor ve rezil olmayı tercih ediyor.

Hedefinden az bir uzaklıkta rezil olmak! Gerçekten, onu saçlarından göğe çekmeye mecbur kalacaksınız bu kahramanı!

Bırakın yattığı yerde yatsın! Ve serinletici ve bayıltıcı yağmurla, uyku; o avutucu, ona gelsin. Kendiliğinden uyanıncaya kadar bırakın onu yatsın. Yorgunluğu ve yorgunluğun bütün izlerini üstünden atıncaya kadar yatsın!

Yalnız kardeşlerim; köpekleri, miskin sokulanları, bütün sürü halinde sokulanları ve her kahramanın terine yapışan ışıklı alayını ondan uzaklaştırın!

19

Etrafıma çemberler ve kutsal sınırlar çiziyorum. Benimle birlikte daha yüksek dağlara çıkanlar azalıyor. Gittikçe kutsallaşan dağlardan bir silsile inşa ediyorum. Kardeşlerim, benimle nereye kadar çıkabilirsiniz çıkın, ama yanınızda bir asalak bulunmasın.

Asalak; sokulgan, yapışkan bir solucandır ki sizin hasta ve yaralı yerlerinizde semirmek ister.

Ve onun becerisi yükselen ruhların yorulduklarını söylemektir. Onların kederlerine ve nazik utançları içine iğrenç yuvasını yapar.

Kuvvetlinin zayıf ve soylunun fazla yumuşak olduğu yere, o, iğrenç yuvasını yapar. Asalak büyüğün, küçük, yaralı köşelerine yerleşir.

Bütün oluş halindeki şeylerin en yüksek ve en alçak tarafı nedir? Asalak, en alçak şeydir. Fakat en yüksek olan, en çok asalak besleyecektir.

Ruh ki en uzun merdivene sahiptir. Ve en derinlere kadar inebilir. Nasıl olur da parazitlerin çoğu onun sırtına binmez?

En geni ş ruh ki kendi içinde en uzaklara gidebilir, aldanabilir ve sapabilir; en gerekli ş ey ki keyfi yüzünden geleceğe göçer. Oluş halindeki ruh ki geleceğe dalar, varlığı ki iradeyi ve tutkuyu ister. En geni ş ruh ki kendi kendinden kaçan en geni ş dairelerde kendine yeti şir ve delilik ona en tatlı şekilde seslenir.

Kendi kendini en çok seven ve içinde her şeyin akıntı ve zıt akıntısı, med ve cezri bulunur. Nasıl olur da en yüksek ruh en kötü parazitleri taşımaz!

20

Kardeşlerim ben zalim miyim? Fakat ben diyorum ki düşeni itmeli de!

Bugün düşen, hayal kırıklığına uğrayan her şey; onları kim tutabilir? Fakat ben onları itmek de isterim!

Kayaları, yalçın derinliklere yuvarlamanın keyfini bilir misiniz? Bugünkü insanlara bakın. Nasıl benim derinliklerime yuvarlanıyorlar?

Kardeşlerim, ben daha iyi oyuncuların bir öncüsüyüm, bir örneğiyim! Benim örneğime uyun. Uçmayı öğretmiyorsanız, daha çabuk düşmeyi öğretin bari!

21

Ben cesurları severim. Fakat kılıç olmak yetmez. Beklemesini de bilmeli!

Çok defa kendisine güvenmek ve sessizce geçip gitmek daha büyük cesarettir. Böylece insan kendisini daha değerli düşmanlar için saklamış olur.

Kin beslenecek düşmanlarınız olmalı. Fakat hakarete değer düşmanlarınız olmamalı. Düşmanlarınızla

gurur duymalısınız. Bir zamanlar bunu öğrettim.

Kardeşlerim, daha değerli düşmanlar için kendinizi saklayın. Onun için çok düşmanların önünden geçip gidin. Hele ulustan, uluslardan söz eden sokak takımını, bir tarafa bırakın.

Onların leh ve aleyhteki fikirlerine aldırmayın. Çok haksızlık vardır. Bunları seyreden, öfkelenir. Onların içine bakmak onlara saldırmakla birdir. Onun için ormanlara kaçın ve bırakın kılıcınız uyusun!

Kendi yollarınızı yürüyün! Bırakın halk ve uluslar kendi yollarından gitsinler. Fakat bu yollar bir tek ümit ışığı bile göstermeyen karanlık yollardır!

Varsın oralarda bezirgânlar hükmetsin. Orada parlayan her şey çerçi altınıdır. Artık krallar devri geçti. Bugün ulus denen şey artık bir krala layık değildir.

Bakın, şu uluslara nasıl çerçiler gibi her süprütülükten en küçük çıkarları derliyorlar!

Gizlice birbirlerini izlerler. Birbirlerinden bir şey aşırıya uğraşır. Bunun adına da iyi komşuluk derler. Nerede o eski aziz zamanlar ki bir ulus "Ben başka uluslara egemen olmak isterim." derdi. Çünkü kardeşlerim, en iyi olan hükmetmelidir. Ve en iyi olan hükmetmek ister. Başka türlü konuşulan yerlerde en iyi insan yok demektir.

22

Eğer ekmek bedava olsaydı bunlar ne diye haykıracaklardı? Onların eğlenceleri geçimleridir. Bırakın geçimlerini güç kazansınlar!

Çalışmalarında da birer yırtıcı hayvandırlar. Kazanmaları da bir gasptan ibarettir. Kandırmacaları da çok! Onun için bırakın işleri güç olsun!

Onlar daha ince, daha kurnaz ve daha insana yakın yırtıcılar olsunlar. Çünkü insan en iyi yırtıcı hayvandır.

İnsan bütün hayvanlardan ustalıklar gasp etmiştir. Onun için insanın işi hepsinden daha güçtür. Yalnız, kuşlar insanların üstündedir. Hele bir kere insan uçmayı da öğrenirse eyvahlar olsun! O zaman gasp arzusu nerelere kadar yükselecek!

23

Erkek savaşa elverişli, kadın doğurgan olmalı. Ve her ikisi kafalarıyla ve bacaklarıyla iyi dans etmeli. Bir defa olsun dans etmeden geçirilen günü kaybolmuş saymalıyız. Bir gerçek ki içinde kahkaha yoktur, bize yalan gelmeli.

24

Sizin evlenmeniz, dikkat edin kötü bir bağlanma olmasın. Pek acele bağlandıysanız! Arkasından zina gelir.

Evlilikte yalan ve evlilikte eğriliğense zina daha iyi! Bana bir kadın diyordu ki, ola ki nikâhı bozdum, fakat nikâh beni daha önce bozdu.

Uygunsuz evlileri en kötü kindarlar olarak buldum.

Onlar artık yalnız olmadıklarının intikamını bütün dünyadan almak isterler.

Onun için içten insanların birbirlerine şöyle demelerini isterim: “Birbirimizi seviyoruz. Bırakın sevgimizi koruyalım. Yoksa bizim anlaşmamış bir aldanıştan ibaret olur.”

“Bize bir süre verin, bir küçük evlilik yapalım. Ve büyük evliliğe elverişli olup olmadığımızı deneyelim! İki kişinin her zaman bir arada bulunması büyük bir şeydir!”

Bütün içten insanlara bunu öneririm. Eğer başka türlü önerseydim ve başka türlü konuşsaydım üst insana olan sevgimin anlamı kalır mıydı?

Yalnız üremeyin, kendinizi de geçin! Kardeşlerim, işte bu iş için evlilik bahçesi size yardım etsin!

25

Her şeyin esası hakkında bilgili olan, sonunda geleceğin kaynağını ve yeni esaslarını arayacaktır. Kardeşlerim, çok geçmez, yeni uluslar meydana çıkacak ve yeni pınarlar, yeni derinliklere doğru çağlayacaktır.

Deprem ki birçok pınarı enkaz altında bırakır. Birçok şeyleri örter, fakat içten gelen kuvvetleri ve birçok gizli şeyleri meydana çıkarır.

Deprem yeni pınarlar meydana çıkarır. Eski ulusların depreminden pınarlar fişkirir.

“Bak, burada birçok susuz pınar, birçok özlemliyeye kalp ve birçok alete bir irade var.” diye bağırmanın etrafında bir ulus toplanır. Bu bir deneyimdir.

Emredebilen ve boyun eğmeye mecbur olan, böyle denenir. Ah, bu deneyim, nasıl uzun bir aramanın, isabetin, isabetsizliğin, öğrenmenin ve yeni deneyimlerin ardından gelir!

İnsan topluluğu bir deneyim ve bir uzun arayıştır. Ben bunu öğretiyorum. Bu topluluk emredecek birini arar.

Kardeşlerim! Bir deneyim, fakat bir anlaşma değil. Zayıf kalplilerin ve yarım yamalakların bu gibi değer yargılarını parçalayınız, parçalayınız!

26

Kardeşlerim! İnsan geleceği bakımından en büyük tehlike kimlerden geliyor? İyilerden ve adillerden değil mi? Bu gibiler şöyle konuşurlar ve kalplerinde şöyle hissederler:

“İyiliğin ve adaletin ne olduğunu biz biliriz. Ve biz onlara sahibiz. Bu konuda hâlâ araştırma

yapanlara yazıklar olsun!”

Kötüler ne kadar zarar verirlerse versinler en büyük zarar iyilerden gelir!

Dünyaya iftira edenler ne kadar zarar verseler de en büyük zarar iyilerden gelir. Kardeşlerim zamanında birisi iyilerin ve adillerin kalplerini okumuş ve bunlar ‘yiyicilerdir demişti. Fakat onu anlayamamışlardı.

Hele iyiler ve adiller onu hiç anlayamazlardı. Çünkü onların ruhu iyi vicdanlarında hapistir. İyilerin budalalığı pek kurnazcadır.

Fakat gerçek şudur; iyiler, yiyiciler olmaya mecburdurlar. Başka türlü olamazlar!

İyiler kendi özel erdemlerini icat edeni çarmıha germeye mecburdurlar! Gerçek budur.

İyilerin ve adillerin yurtlarını ve kalplerini keşfeden ikinci adam "En çok kimden nefret edersiniz?" diye sorandır.

Yaratıcılardan nefret edenler, en çok levhaları ve eski değerleri parçalayana cani derler.

İyiler yaratamazlar. Onlar sonun başlangıcıdır.

Yeni levhalara yeni değerler yazanı çarmıha gererler. Kendileri için geleceği feda ederler. Bütün insan geleceğini çarmıha gererler!

İyiler daima sonun başlangıcıydılar.

27

Kardeşlerim, bir zamanlar "son insan" hakkında söylediğim sözleri anlamış mıydınız?

Bütün insan geleceği bakımından, en büyük tehlike kimlerden geliyor; iyiler ve adillerden, değil mi? İyiler ve adilleri parçalayınız, parçalayınız. Bu sözümü de anladınız mı kardeşlerim?

28

Benden kaçıyor musunuz? Ürkütünüz mü? Bu sözlerimden titriyor musunuz?

Ah kardeşlerim, size iyileri ve iyilerin değer yargılarını parçalayınız dediğim de, insanı kendi açık deniz yolculuğuna çıkarmıştım.

Ve asıl şimdi insana dehşet, etrafına bakınma ihtiyacı, büyük hastalık, büyük tiksinti ve büyük deniz tutması geliyor.

İyiler size yanlış kıyılar ve yanlış güvenler öğretmişlerdi. İyilerin yalanları içinde doğmuş ve büyütülmüştünüz. İyilerin her şeyinde yalan ve sahtekârlık var.

Fakat insan denen dünyayı keşfeden; insan geleceğini ve dünyasını da bulmuştur. Şimdi artık benim cesur, uyanık ve sabırlı denizcilerim olun!

Kardeşlerim, doğru yürüyün, doğru yürümeyi öğrenin.

Deniz köpürüyor. Birçokları size tutunarak doğrulmak istiyor.

Deniz köpürüyor. Her şey denizdedir. Haydi bakalım, eski denizci kalpleri!

Ata diyarı mı? Bizim yönümüz, çocuklarımızın diyarına doğrudur! Büyük özlemimiz o tarafa doğru. Denizden daha çılgın, denizden daha fırtınalı bir şekilde köpürüyor.

29

Bir zamanlar adi kömür, elmasa demiş ki, "Sen niye bu kadar sertsin? Yakın akraba değil miyiz?" Kardeşlerim, ben de size soruyorum: Neden bu kadar yumuşaksınız, benim kardeşlerim değil misiniz?

Neden bu kadar yumuşaksınız, neden bu kadar kaçamaklı ve uysalsınız? Neden kalplerinizde bu kadar inkâr ve yalanlama var. Neden bakışlarınızda bu kadar az yazgı var?

Yazgı ve affetmez yazgı olmak istemez misiniz? Yoksa benimle beraber nasıl zafere ulaşacaksınız?

Sertliğiniz yıldırımları koparmak ve parçalamak istemezse nasıl olup da yaratıcılıkta bana eş olabileceksiniz?

Yaratıcılar sert olur ve eliniz, binlerce yıl bir muma basar gibi bastığı zaman bu size bir mutluluk vermeli!

Binlerce yılın iradesi üstüne, bir madene yazar gibi, madenden daha sert, madenden daha soylu yazmak bir mutluluktur. Ancak en soylu olan, çok serttir. Kardeşlerim bu yeni değer levhasını size veriyorum; "Sert olunuz!"

30

Ey iradem, sen bütün güçlülere yönel. Ey benim zorunluluğum! Beni küçük zaferlerden esirge! Yazgım dediğim ruhumun dileği! Ey içimdeki! Ey üstümdeki beni büyük yazgı için sakla!

Ey iradem, son büyüklüğünü en son büyüklük için sakla. Zaferinde acımasız ol. Ah kim zaferine yenilmedi!

Ah, kimin gözü bu mahmur gün doğumunda kararmadı?

Ah, kimin ayağı zaferde sarsılmadı ve ayakta durmayı unutmadı!

Büyük öğlede hazırlıklı ve olgun bulunmam için, alev halindeki maden yıldırımlarına gebe, bulut ve kabarmış sütlü meme gibi hazır ve olgun olmam için!

Bizzat kendime ve en gizli emelime hazır olmam için, onun okuna bir yay ve onun yıldızına özlemlerim bir ok gibi hazır olmam için!

"Öğle"sinde olgun ve hazır, parlak bir yıldız ve yok edici güneş oklarıyla mutlu, bizzat bir güneş ve acımasız bir güneş iradesi ve zafer için yok etmeye hazır bir güneş olmak için!

Ey iradem, zorluklara yönel, ey benim zorunluluğum! Beni büyük bir zafer için sakla!

Zerdüşt böyle dedi.

İyileşen Hasta

1

Zerdüşt, mağarasına döndükten az sonra bir sabah, bir çılgın gibi yatağından fırladı, korkunç bir sesle haykırdı ve yatakta birisi daha varmış da kalmak istiyormuş gibi bir durum aldı. Zerdüşt'ün sesi duyulunca hayvanları irkilerek ona yaklaştılar ve Zerdüşt'ün mağarasına civar mağaralardaki bütün köşe bucaklardan bütün hayvanlar uçarak, sürünerek, sıçrayarak fırladılar. Fakat Zerdüşt şöyle konuştu: "Uçurumlu düşünce, derinliklerimden yukarı çık! Uykucu solucan, ben senin horozun ve tan zamanınım. Haydi, haydi sesimden uyan!"

Kulaklarının tıkacını aç. Dinle! Çünkü ben seni dinlemek istiyorum! Haydi, haydi! Burada mezarlara dahi dinlemeyi öğretecek kadar gök gürültüsü var.

Gözlerinden uykuyu, körlüğü ve bütün ahmaklıkları sil. Beni gözlerinle de dinle. Benim sesim anadan doğma körler için de bir şifadır.

Ve bir defa uyanınca artık sonsuza kadar uyanık kalmalısın. Koca nineleri, tekrar uyusunlar diye, uykularından uyandırmak bana yakışmaz.

Kımıldıyor, geriniyor, horluyor musun? Haydi haydi horlama konuş! Tanrısız Zerdüşt, o tanrısız seni çağırıyor!

Ben Zerdüşt; hayatın sözcüsü, acının sözcüsü, çevrenin sözcüsü; seni en uçurumlu fikrim seni çağırıyorum!

Yaşasın! Geliyorsun, seni dinliyorum. Uçurumun konuşuyor. En derin yerimi aydınlığa çıkardım. Yaşasın, haydi, ver elini ha! Bırak! Ha ha! Tiksinti, tiksinti, tiksinti. Yazıklar olsun bana!

2

Fakat Zerdüşt bu sözleri söyler söylemez, bir ölü gibi yıkıldı. Ve uzun zaman bir ölü gibi kaldı. Kendine geldiğinde solgundu. Titriyordu ve kalkamıyordu. Ve hayli zaman yemek ve içmek istemedi. Bu hal onda yedi gün sürdü. Fakat hayvanları gece gündüz yanında kaldılar. Yalnız, kartal yiyecek getirmek için yuvadan uçuyordu. Kartal gasp edebildiği şeyleri getiriyor ve Zerdüşt'ün yatağına koyuyordu. Bu suretle Zerdüşt çilekler, böğürtlenler, üzümler, yaban elmaları ve güzel kokulu otlar

ve çam kozalakları ile çevrilmiş bulunuyordu. Ayakucunda kartalın çobandan güçlkle aşırabildiği iki kuzu bulunuyordu.

Sonunda, yedi gün sonra Zerdüş t yatağında doğruldu ve eline bir yaban elması alarak kokladı. Bu koku hoşuna gitti. O zaman hayvanları Zerdüş'tle konuşmanın zamanı geldiğine inandılar.

“O, Zerdüş,” dediler, “yedi gündür gözünü açamadan yatıyorsun. Ayağa kalkmak istemiyor musun?”

Mağarandan dışarı çık! Dünya bir bahçe gibi seni bekliyor. Rüzgâr sana kavuşmak isteyen hoş kokularla oynuyor. Ve bütün ırmaklar senin peşine düşmek istiyor.

Yedi gündür yalnız kaldığın için, her şey senin özlemini çekiyor. Mağarandan dışarı çık! Her şey senin doktorun olmak istiyor!

Yoksa sana yeni ve güç bir bilgi mi geldi? Ekşimiş hamur gibi yatıyordun. Ruhun kabarıyor ve bütün kıyıları aşıyordu.”

“Ah hayvanlarım!” dedi, Zerdüş, “Gevezeliğe devam edin, bırakın ben dinleyeyim! Sizin gevezeliğiniz beni ferahlatıyor. Gevezelik edilen yerde dünya bir bahçeye benzer.

Kelimelerin ve seslerin bulunuşu ne güzel şey! Kelimeler ve sesler, sonsuz ayrılar arasında bir gökkuşağı ve ortada olan köprü değil mi?

Her ruha başka bir âlem gerek; bir ruh başka bir ruh için bir öte dünyadır.

En yakın şeyler arasında coşkun denizler, en güzel bir şekilde yalan söyler. Çünkü en küçük arayı köprülemek en zor iştir.

Benim için nasıl olur da benim dışımda bir şey bulunur! Dış yoktur! Fakat bütün seslerde bunu unutuyoruz. Ne iyi ki unutuyoruz!

Eşyaya isimler ve sesler verilmesi, insanın onlarla keyiflenmesi için değil midir? Konuşma güzel bir garipliktir. İnsan onunla her şeyin üstünden dans eder geçer.

Bütün konuşmalar ve seslerin bütün yalanı ne sevimlidir! Sevgimiz, seslerle rengârenk gökkuşağı üstünde dans eder.”

Bunun üzerine hayvanlar dediler ki; "Bizim gibi düşünenler için her şey dans eder. O gelir elini uzatır, güler, kaçar ve geri gelir.

Her şey gider ve her şeyi geri gelir; varlığın tekerleği daima döner. Her şey ölür ve her şey yeniden çiçek açar. Varlığın yılı sonsuza devreder.

Her şey kırılır, her şey yeniden yapılır. Varlığın evi daima aynı evdir. Her şey ayrılır ve her şey yeniden buluşur. Varlığın halkası daima kendisine sadık kalır.

Varlık her an yeniden başlar ve burada her şeyin etrafında küre döner. Her şey orta, sonsuzluğun yolu

eğri!”

Zerdüşt, "Ey çapkınlar ve laternalar," dedi ve güldü. "yedi günde yerine gelmesi gereken şeyleri ne güzel biliyorsunuz! Ve o korkunç hayvanın boğazıma sokulup beni boğduğunu nasıl biliyorsunuz! Fakat ben onun başını ısırarak kopardım ve tükürüp attım. Sizler ondan bir laterna şarkısı mı meydana getirdiniz? Fakat şimdi yatıyorum. Bu ısırma ve tükürmeden yorgunum. Ve henüz kendi kurtuluşumun hastasıyım.

Ve siz bunların hepsini izlediniz mi? Hayvanlarım, sizde mi zalimsiniz? İnsanların yaptığı gibi benim büyük acıma seyirci mi olmak istediniz? İnsan en gaddar hayvandır.

İnsanın evren üzerinde en hoşuna giden şey dramlar, boğa güreşleri ve çarmıha germelerdir ve insan cehennemi keşfedince, onu evrenin göğü yaptı.

Büyük insan bağırınca küçük insan acele ona koşar. Ve keyfinden dili boğazından sarkar. Fakat bu ona acımam der.

Küçük adam, hele şair, lafla dünyadan ne ustaca şikâyet eder! Onu işitin, fakat bütün şikâyetlerde gizli olan hazzı da işitmemezlik etmeyin!

Böyle hayat şikâyetçilerini hayat, bir göz kırpmasıyla yener. Çapkın der ki, "Beni seviyorsun ha, azıcık bekle. Henüz senin için zamanım yok."

İnsan kendi nefesine karşı en zalim olan hayvandır.

Günahkârlar, günah çıkarıcılar, put taşıyanlar adını alanların şiddetli isteklerinde gizli şehveti duymazlıktan gelmeyin!

Ve bizzat ben insanın şikâyetçisi mi olayım? Ah, hayvanlarım şimdiye kadar yalnız şunu öğrendim ki insana iyilik etmek için kötülük yapmak lazımdır.

Ve en kötü şey onun için en iyi kuvvettir. Ve en sert taş en yüksek yaratıcınıdır. Ve insan daha iyi ve daha kötü olmalıdır.

İnsanın kötü olduğunu bilmekle bu işkence tahtasına bağlanmış olmadım, aksine hiç kimsenin bağırmadığı bir kuvvetle bağırdım!

"İnsanın en kötü tarafı bile küçüktür. Ve insanın en iyi tarafı da pek küçüktür!"

İnsandaki büyük bezginlik; bu beni boğdu. Ve boğazıma sokuldu. Falcının söylediği de beni boğdu? "Hepsi bir, değmez, bilmek insanı boğar."

Önümde uzun bir gündoğümü topallayarak geçiyordu. Ölüm yorgunluğunda ve ölüm sarhoşluğunda bir keder, esneyen bir ağızla konuşuyordu.

Kederim; "İnsan daima yeniden gelir. Küçük insan, sen yorgunsun." diyerek topallıyor ve uykuya dalamıyordu.

İnsanın dünyası, gözümde bir mağaraya dönmüştü. Göğsü içine çökmüştü ve her canlı şey bana bir kemik ve moloz bir geçmiş gibi göründü.

Hüznüm bütün insan mezarlarında oturuyor ve artık ayağa kalkamıyordu; içimi çekmem ve sormam, gece gündüz beni boğuyor, tırmalıyor ve sızlatıyordu!

"Ah, insan daima yeniden gelir! Küçük insan daima yeniden gelir!"

Bir zaman en büyük insanla en küçük insanı çıplak görmüştüm. Birbirlerine çok benziyorlardı ve en büyüğü bile fazla insandı.

En büyüğü de çok küçük! İnsandan bezginliğimin nedeni buydu. En küçük insanın bile daima yeniden gelmesi! Beni bütün varlıktan bezdiren buydu.

Ah, tiksinti, tiksinti, tiksinti!

Zerdüşt böyle dedi, içini çekti ve ürperdi. Çünkü hastalığını hatırlamıştı. Fakat burada hayvanları onun sözünü kestiler. "Ey iyileşme evresinde olan, artık konuşma! Dünyanın seni bir bahçe gibi beklediği dışarlara çık.

Dışarıya; güllerin, arıların ve güvercin sürülerinin yanına çık! Özellikle öten kuşların yanına git ki ötme öğrenesin.

Çünkü ötmek iyileşenler için gereklidir. Sağlıklı olan varsın konuşsun. Sağlam adam da şarkılar istese bile iyileşmektekinin istediğinden başka şarkılardır!"

"Siz çapkınlar ve laternalar susun artık!" dedi Zerdüşt ve hayvanlarına güldü. "Kendime yedi günde bulduğum avuntuyu ne güzel bildiniz!

Tekrar şarkı söylemek gerektiğini ve bu iyileşmeyi, bu avuntuyu kendim için buldum. Bundan da kendinize bir laterna şarkısı mı çıkarmak istiyorsunuz?"

"İyileşme evresindesin, artık konuşma," dediler hayvanlar; "kendine yeni bir laterna insan, daha iyi bir laterna ara. Zerdüşt bak yeni şarkıların için yeni laternalar gerek!

Zerdüşt, şarkı söyle ve coş. Yeni şarkılarla ruhunu şifalandır ki sen, henüz hiçbir insana yazılmamış büyük yazgını taşıyabilesin!

Zerdüşt, senin hayvanların senin kim olduğunu ve ne olman gerektiğini bilirler. Bak sen daima yeniden gelmeyi öğretensin. Senin yazgın bu!

Bunu öğreten ilk insan olursun da bu büyük yazgı senin için en büyük tehlike ve hastalık teşkil etmez olur mu?

Bak, senin öğrettiğin şeyi biz biliyoruz. Her şey ve bizler daima yeniden geleceğiz. Ve bizler birçok defalar yeniden geldik, bizimle beraber her şey de böyle.

Sen öğretiyorsun ki oluşun büyük bir yılı vardır. Korkunç büyüklükte bir yıl! Bu bir kum saati gibi daima yeniden çevrilmelidir ki yeniden dolsun ve boşalsın.

En büyüğü ve en küçüğü, bütün bu yıllar, eşit olsun ve biz kendimiz her büyük yılda daima aynı kalalım. Büyüklüğümüzde ve küçüklüğümüzde!

Ey Zerdüş, sen şimdi ölmek isteseydin kendine ne diyeceğini bilirdik; fakat hayvanların senden henüz ölmemeni rica ediyorlar!

Sen, aksine titremeden mutlulukla geniş bir nefes alarak konuşacaktın. Ve ey en sabırlı insan, ölseydin sırtından ağır bir yük ve baskı kalmış olacaktı!

Diyecektin ki; ‘İşte ölüyorum ve kayboluyorum; bir anda bir hiç olacağım. Ruhlar da bedenler gibi geçicidir.

Fakat nedenlerin düğümü ki ben onun içindeyim, daima geri gelir. O beni yeniden yaratacak. Ben, kendim daima yeniden gelişin nedenlerinden birisiyim!

Ben yeniden doğarım bu güneşle, bu evrenle, bu kartalla ve bu yılanla beraber. Fakat yeni bir hayata veya daha iyi bir hayata veya şimdiki hayatın aynına değil!

Ben daima yeniden gelirim ve şimdiki hayatımın aynına, noktası noktasına aynı. Öyle ki her şeye yeniden gelme dersini veririm. Ve yine büyük evren ve insan öğlesinden söz ederim. Ve insanlara ‘İnsanüstü’nün geleceğini haber veririm.

Sözümü söyledim ve bu sözüm yüzünden harcanacağım: Benim yazgımın gereği bu. Haberci olarak, boş yere harcanacağım!

Batmakta olanın kendisini onurlandıracağı saat geldi. Zerdüş’ün inişi böyle biter.’ ”

Zerdüş’ün hayvanları, bu sözleri söyledikten sonra sustular ve onun konuşmasını beklediler. Fakat Zerdüş onların sustuğunu duymadı. Gözleri kapalı ve uyur gibi bir halde yatıyordu. Belki de uyuyordu. Çünkü şimdi ruhuyla konuşuyordu. Fakat onu bu derece sakin ve düşmüş gören yılan ve kartal bu sakinliğe saygıyla, yavaşça çekildiler.

Büyük Özlem Üstüne

Ey ruhum, sana “zamanında” ve “önceden” der gibi “bu gün” demeyi ve her şey üstünden neşeyle dans edip geçmeyi öğrettim.

Ey ruhum, bütün köşe bucaklardan seni çıkardım ve üstündeki tozu, örümceği ve loşluğu silip süpürdüm.

Ey ruhum, seni küçük utançtan ve kaçamak erdemlerden temizledim ve seni güneşin karşısına çıplak çıkmaya ikna ettim.

Ruh denen fırtına ile kabaran denizinin üstüne üfledim ve bütün bulutları oradan kovdum. Hatta günah

denen boğucuyu boğdum.

Ey ruhum, sana fırtına gibi “hayır” demeyi ve açık gök gibi “evet” demek hakkını verdim.

Işık gibi sakin duruyorsun ve “hayır” diyen fırtınalar arasından geçiyorsun.

Ey ruhum, sana yaratılmış ve yaratılmamış şeyler hakkındaki özgürlüğünü iade ettim! Gelecektekinin keyfini senin kadar kim bilir.

Ey ruhum, sana aşağılamayı öğrettim. Fakat sülük gibi gelen aşağılamayı değil büyük, seven aşağılamayı! En fazla aşağıladığı yerde en çok seven aşağılamayı! Ey ruhum, bizzat nedenlerini kandırasın diye, kendini kandırmayı öğrettim, denizi kendi yüksekliğine çeken güneş gibi.

Ey ruhum, seni boyun eğmekten, diz çökmekten ve efendim demekten vazgeçirdim, bizzat sana "zorunluluklara yönel" ve yazgı isimlerini taktım.

Ey ruhum, sana yeni isimler ve çeşitli oyuncaklar verdim. Ve sana "yazgı" ve "halkaların halkası" ve "zamanın göbeği" ve "zümrüt çan" dedim.

Ey ruhum, senin dünyana içmek üzere bütün hikmetleri, bütün yeni şarapları ve hikmetin eski, görülmemiş derecede sert şaraplarını verdim.

Ey ruhum, üstüne bütün güneşleri, bütün geceleri, bütün susmaları ve bütün özlemleri döktüm. Böylece seni bir asma gibi büyüttüm.

Ey ruhum, şimdi artık sık ve altın üzüm taneleri, kabarık memelerle dolu bir asma gibi zengin ve ağır duruyorsun!

Ey ruhum, senden daha fazla seven daha geniş, daha kuşatma içinde bir ruh hiçbir yerde yoktur. Geçmişle gelecek, sende olduğu kadar, nerede böyle birbirine yakın bulunur?

Ey ruhum, her şeyimi sana verdim ve elim artık boşaldı. Şimdi bana gülümseyerek ve ağır başlı; "Hangimiz teşekkür borçluyuz?" diyorsun.

Alıcı aldığı için, verici teşekkür borçlu değil mi? Armağan etmek bir zorunluluk değil mi? Almak bir acıma değil mi?

Ey ruhum, kederindeki gülümseyişi anlıyorum. Senin aşırı zenginliğin, dileyen eller yaratıyor. Dolgunluğun coşkun denizlere bakıyor, arıyor ve bekliyor.

Gülümseyen gözlerinin göğünden, aşırı dolgunluğun özlemi bakıyor!

Evet, ruhum, gülümsemeni görüp de gözyaşlarından erimemek mümkün mü? Gülümseyişindeki iyiliğe melekler bile gözyaşı döküyorlar.

Senin iyiliğin ve fazla iyiliğindir ki sızlanmak ve ağlamak istemez. Fakat ruhum yine de gülümsemen gözyaşlarına, özlem çeken ve titreyen ağzın hıçkırıklara özlem çekmektedir.

"Her ağlayış bir sızlanma ve her sızlanış bir suçlama değil midir?" Kendi kendine böyle diyorsun. Ve onun için ruhum, dertlerini dökmektense gülümsemeyi tercih ediyorsun. Olgunluğunun bütün acısını ve asmanın hasatçıları beslemesinden doğan özlemini, gözyaşlarıyla döküyorsun.

Fakat ruhum, erguvan gamını ağlayarak gidermek istemezsen şarkı söylemeye mecbur kalacaksın! Bak, sana şunları haber verirken bizzat ben gülüyorum!

Bütün denizler sakinleşip senin özlemini dinleyinceye kadar gürleyen şarkılar söyle!

Sakin, özlemlili denizlerin üstünde sandal yüzünceye kadar, bütün iyi ve kötü garibelerin altını etrafında zıpladıkları esrarlı hazine görülünceye kadar gürle!

İrili ufaklı hayvanlar, hafif ve tuhaf bacağı olan her şey menekşe mavisini yollarda dolaşınca kadar gürle.

Garip hazineye, gönüllü sandala ve onun efendisine doğru gürle. Bu efendi ise elmas hasat bıçağıyla bekleyen, üzüm koparıcıdır.

Ey ruhum, senin büyük kurtarıcın o adsız ki adını gelecekteki şarkılar bulacak.

Daha şimdiden ve gerçekten, daha şimdiden müstakbel şarkıların kokusu geliyor! Yanıyor ve hayal ediyorsun. Daha şimdiden derin avuntu pınarlarından kana kana içiyorsun. Daha şimdiden gamın, gelecekteki şarkıların mutluluğunda dinleniyor.

Ey ruhum, sana artık her şeyimi ve en son şeyimi vermiş bulunuyorum, ellerim tamamen boşalmıştır. Sana şarkı söylemeyi önermek son işimdi.

Şimdi söyle! Sana şarkı söylemeyi önerdiğime göre, kim kime teşekkür borçludur? Ama daha iyisi ey ruhum, bana şarkı söyle, bana şarkı söyle, söyle de sana teşekkür edeyim."

Zerdüşt böyle dedi.

Diğer Dans Şarkısı

1

"Ey hayat, bu yakınlarda gözlerinin içine baktım. Gece gözünde altın pırıltısı gördüm. Bunun verdiği keyiften kalbim duruyordu. Gece sularında altın bir kayığın parıldadığını gördüm. Batmakta olan, içen, tekrar işaret veren altın bir sallantı kayığı!

Dans düşkünü olan ayağıma bir göz attın; gülen, soran, eriten, sallayan bir bakış.

Seni anlamak için, topuklarım gerildi ve ayak parmaklarım dinlendi. Dansörün kulağı ayak parmaklarında olur!

Sana doğru sıçradım. Sen geriye çekildin. Dalgalanan saçların bana doğru uzadı.

Senden ve yılanlarından uzağa sıçradım. O zaman yarı usta ve arzu dolu gözlerle karşımda duruyordun.

Eğri bakışlarla bana eğri yollar gösterdin. Ayağım eğri yollarda sürçmeyi öğrendi!

Yakınlığından korkarım. Seni uzaktan severim. Senin kaçışın beni çeker. Senin araman beni durdurur. Acı çekiyorum. Fakat senin hatırın için ne acılara katlanmam ki!

Onun soğukluğu yakar, kini iğfal eder, kaçıışı bağlar, alçakgönüllü davranışları tahrik eder.

Ey büyük bağlayıcı, sarıcı, aldatıcı, arayıcı, bulucu, senden kim nefret etmez! Ey masum, sabırsız, rüzgâr gibi aceleci, çocuk gözlü suçlu, seni kim sevmez!

Garip sargı, beni şimdi nereye çakıyorsun? Ey tatlı yabani av ve ey nankör, benden yine kaçıyor musun?

Dans ederek seni izlerim. En küçük izlerinde de seni izlerim. Neredesin? Bana elini, hiç olmazsa bir parmağını ver!

Burası mağara ve çit. Yolumuzu şaşıracağız. Dur, sakin dur. Baykuşların ve yarasaların hışıltılarını duymuyor musun?

Ey baykuş, ey yarasa, beni maymunlaştırmak mı istiyorsun? Neredeyiz? Bu ulumayı ve dalamayı köpeklerden öğrendin.

Beyaz dişlerinle beni sevimli ısırıyorsun. Kızgın gözlerin perçemlerinin arasından bana doğru fırlıyor?

Bu; taş, ağaç üstünde bir danstır. Ben bir avcıyım. Benim köpeğim mi yoksa dağ keçim mi olmak istersin?

Şimdi yanıma gel. Ve korkunç sıçrayıcı çabuk gel, atla şuradan! Yazıklar olsun, sıçrarken bizzat ben düştüm!

Ey cüret, yattığımı gör ve acıma dilendiğime bak. Seninle daha iyi yollara gitmek isterdim.

Sakin alaca fundalıklar arasında sevimli bir yol! Veya karşıdaki göl boyunca, orada altın balıklar yüzerler ve dans ederler!

Şimdi yorgunsun ha? Karşıda koyunlar ve akşam kızılıkları. Çoban kaval çalınca uyumak hoş değil mi?

Bu kadar bitkin, yorgunsun ha? Ben seni taşıırım, bırak kolların düşsün! Susuzluk çekersen verecek bir şeyim var. Fakat sen onu içmek istemezsin!

Ah bu melun, kıvrır kıvrır yılan. Nereye kaçtın? Fakat yüzümde pençenin izlerini ve kırmızı lekelerini duyuyorum.

Senin saf çobanın olmaktan bıktım! Ecinni, şimdiye kadar hep ben sana şarkı söyledim. Şimdi de sen bana bağır!

Kırbacımın temposuna göre dans etmeli ve bağırmalısın! Kırbacı unuttum ya? Hayır!”

2

Hayat bana zarif kulaklarımı kapayarak şöyle cevap verdi:

"Ey Zerdüşt, kırbacını o kadar şiddetli şaklatma! Bilirsin ya gürültü fikirleri öldürür. Hâlbuki bana şimdi narin fikirler geliyor.

Biz, ikimiz de iyilik ve kötülük yapmayanlarız. Adamızı ve yeşil çimenimizi, biz ikimiz iyi ve kötünün ötesinde bulduk. Yalnız ikimiz, onun için birbirimize iyi davranmalıyız!

Birbirimizi candan sevmesek bile candan sevişmiyoruz diye kederlenelim mi?

Sana karşı iyi, hatta çok iyi olduğumu bilirsin. Bunun nedeni senin hikmetine kıskançlık duymamdır. Ah bu uşak, hikmet çılgınlığı!

Hikmetin seni koyup bir kaçsa sevgim de kaçıp giderdi!”

Bundan sonra hayat düşünceli düşünceli; arkasına, önüne baktı. Ve yavaşça şöyle dedi: "Ey Zerdüşt, bana yeter derecede sadık değilsin! Beni, söylediğin kadar sevmiyorsun; biliyorum ki yakında beni terk etmeyi düşünüyorsun.

Bir eski, ağır, inilti çanı vardır. O, geceleyin iniltisini senin mağarana kadar duyurur.

Bu çan, gece yarısı saatini çalarken birle on iki arasında bunu hatırlarsın.

Zerdüşt, biliyorum, beni yakında terk etmek istediğini düşünüyorum.”

"Evet,” dedim yavaşça, "fakat bunu sen de biliyorsun” ve darmadağın sarı perçemlerinin arasından, kulağına yavaşça bir şey söyledim.

"Zerdüşt bunu biliyorsun! Bunu kimse bilmez!”

Birbirimize ve üstünden serin akşamın geçmekte olduğu çimene baktık ve ağlaştık. Fakat o zaman bana hayat bütün hikmetlerinden daha sevimli idi.

Zerdüşt böyle dedi.

3

Bir!

Ey insan, dikkat et.

İki! Karanlık gece yarısı ne diyor?

Üç!

Uyuyordum. Uyuyordum.

Dört!

Derin rüyadan uyandım.

Beş!

Dünya derin.

Altı!

Gündüz düşünüldüğünden daha derin.

Yedi!

Acısı derin.

Sekiz!

Haz, kalp acısından daha derin.

Dokuz!

Elem der ki: Zeval bul!

On!

Fakat her haz, sonsuzluk ister.

On Bir!

Derin, derin bir sonsuzluk ister.

On İki!

Yedi mühür “veya evet ve âmin şarkısı”

Ben eğer bir falcıysam ve büyük bir yay üstünde ve iki denizin arasında dolaşan falcı zekâsına sahipsem, yorgun olan ve ne ölmek ne yaşamak isteyen her şeye ve bütün derin vadilere düşmansam, karanlık kucakta yıldırıma ve kurtarıcı ışık huzmesine hazır ve evet diyen, gülen, gelecek keşfeden

yıldırım huzmelerine ve yıldırıma gebeysen!

Böyle bir gebeliğe ne mutlu! Ve gerçekten; geleceğin ışığını ateşlemek isteyen, uzun zaman sıkıntılı bir hava halinde dağlarda asılı durmaya mecburdur.

Ah, nasıl olur da sonsuzluğa ve düğün halkama, yeniden dünyaya gelmenin halkasına tutku duymam?

Henüz çocuk yapmak istediğim kadını bulamadım. Meğer o, sevdiğim kadın ola! Çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk, çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk!

2

Hiddetim mezarları devirdiyse, sınır taşlarını oynattı ve eski değer levhalarını parçalayarak sarp uçurumdan aşağıya yuvarladıysa!

Eğer alay edişlerim çürümüş sözcükleri yok etti ve loş mezarları, örümcekleri bir süpürge gibi, bir rüzgâr gibi silip süpürdüyse!

Eski tanrıların gömüldükleri yerlerde neşe içinde oturduysam ve eski yaşam yadsıyıcılarının heykelleri yanında dünyayı severek, yaşamı kutsayarak yer aldıysam!

Bu kırık damlardan içeri temiz güneş ışığı girerse, mezarları ve kiliseleri bile sevebilirim. Yıkılmış olanı severim!

Ah, nasıl olur da sonsuzluğa ve evlilik nişanına; yeniden dünyaya gelişin nişanına tutku duymam! Henüz çocuk yapmak istediğim kadını bulamadım. Meğer o, sevdiğim kadın ola! Çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk, çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk!

3

Yaratıcının havasından tek bir nefes bile almışsam ve rastlantıları zorlayan o göksel zorunluluktan bir yıldız dansı yapmak istemişsem!

Arkamdan işin gök gürültüsünde, fakat boyun eğerek izleyen yaratıcı yıldırımın gürlmesiyle bir defa gülmüşsem!

Dünyayı depreme vererek ve çatlatarak ve içinden ateş nehirleri fişkırtarak bir defa olsun tanrılarla ilah masasında zar atmışsam!

(Çünkü dünya bir ilahlar masasıdır ve yaratıcı yeni sözler ve ilahi hamlelerle titrer.)

Ah nasıl olur da sonsuzluğa ve düğün halkasına ve yeniden dünyaya gelmenin tutkusuna kapılmayayım.

Henüz çocuk yapmak istediğim kadını bulamadım. Meğer o, sevdiğim kadın ola! Çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk, çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk!

İçinde her şeyin iyice karıştırıldığı şu köpüklü ve baharlı testiden bir defa olsun, dolu bir yudum içtimse!

Elim bir defa olsun en uzağı en yakına, ateşi ruha, keyfi acıya ve en kötü şeyleri en iyi şeylere akıtabildiye!

Her şeyin o potada iyice karışabilmesi için gerekli olan o kurtarıcı tuzun bir taneciği isem, çünkü biri vardır ki iyiyi kötü ile birleştirir ve en kötü şeyi bile baharat olarak köpürtme işine elverişlidir. Nasıl olur da sonsuzluğa, düğün halkasına ve yeniden dünyaya gelmeye istek duymam.

Henüz çocuk yapmak istediğim kadını bulamadım. Meğer o, sevdiğim kadın ola!

Çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk, çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk!

Eğer ben denize ve denize benzeyen şeylere, hele bana öfkeyle karşılık veren şeylere bağlıysam! Bilinmez şeylere doğru yelken açan o arayıcı havası içimde varsa, havamda bir denizci neşesi varsa!

Benim neşem; "Sahil kayboldu ve son zincirim söküldü. Sınırsız deniz etrafında gürlüyor. Zaman ve mekân bütün genişliğiyle önümde parlıyor. İhtiyar kalp, haydi bakalım haydi bakalım" diye haykırırsa!

Ah! Nasıl olur da sonsuzluğa ve düğün halkasına, yeniden dünyaya gelmenin halkasına istek duymam?

Henüz çocuk yapmak istediğim kadını bulamadım. Meğer o, sevdiğim kadın ola! Çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk, çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk!

Benim erdemim bir dansöz erdemi ise ve iki ayağıyla altın zümrüt bir tutkunluğuyla sığıyorsa. Benim kötülüğüm, gül ve leylak fidanlığında yerleşmiş olan ve gülen bir kötülükse.

-Çünkü gülmekte bütün kötülükler yan yanadır, fakat bu kötülükler kutsaldır. Ve kendi mutluluklarıyla özgürlüğe ermişlerdir-

Bütün zorlukların kolay, bütün bedenlerin dansöz, bütün ruhların kuş oluşu benim için A ve D ise, gerçekten bu benim A ve D' mdir.

Ah! Nasıl olur da sonsuzluğa ve düğün halkasına, yeniden dünyaya gelme halkasına tutku duymam?

Henüz çocuk yapmak istediğim kadını bulamadım. Meğer o, sevdiğim kadın ola! Çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk, çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk!

Ben, bir defa olsun, üstüme sakın bir gök gerdim ve kendi kanatlarımla kendi göğüme uçtumsa!

Ve ben, oynayarak derin ve ışıktan uzak köşelere yüzdümse ve özgürlük kuşumun hikmetine erdimse!

Fakat kuş hikmeti şöyle der; "Bak ne alt var, ne üst! Ey hafif, at kendini! Şarkı söyle! Konuşma artık!

Bütün sözler ağırlar için değil midir? Hafifler için bütün kelimeler yalancı değil midir? Şarkı söyle; konuşma artık!

Ah! Nasıl olur da sonsuzluğa ve düğün halkasına, yeniden dünyaya gelme halkasına istek duymam?

Henüz çocuk yapmak istediğim kadını bulamadım. Meğer o, sevdiğim kadın ola! Çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk, çünkü seni seviyorum ey sonsuzluk!

IV. BÖLÜM

***

“Ah, dünyada acıyanların yaptığı çılgınlığı kim yapar. Ve acıyanların deliliklerinin neden olduğu acıya ne neden olabilir? O sevenlere yazık olsun ki acımalarından daha üstün bir yüksekliğe sahip değillerdir. Bana bir gün şeytan şöyle dedi: “Tanrının bile bir cehennemi var. Bu onun insanlara olan sevgisidir. ” Geçenlerde ondan şu sözü dinledim: Tanrı öldü, insanlara olan acıma duygusu yüzünden öldü.” Zerdüşt

Bal Kurbanı

Zerdüşt'ün ruhunun üstünden yine aylar ve yıllar geçti. O, bunun farkında olmadı, fakat saçları ağarmıştı. Bir gün mağarasının önünde bir taşın üstüne oturup sakın sakın uzaklara bakarken -oradan deniz ve zikzaklı uçurumlar görünür-, hayvanları düşünceli düşünceli etrafında dolaştılar ve sonunda karşısına geldiler ve dediler ki:

“Zerdüşt, kendi mutluluğuna mı bakıyorsun?”

“Mutlulukta ne var?” diye cevap verdi Zerdüşt, “Çoktandır mutluluğa baktığım yok. Ben eserime bakıyorum.” Hayvanları:

“Ah Zerdüşt!” dediler, “İyi şeylerden bıkkınlık getirmiş bir adam gibi konuşuyorsun. Mutluluğun gök mavisi gölünde yatmıyor musun?” Zerdüşt, “Çapkın, deliler!” dedi ve güldü, “Simgeyi ne güzel seçtiniz! Fakat bilirsiniz ki benim şansım bir su dalgası gibi değil, bana baskı kurar, benden ayrılmak istemez. Erimiş zift gibidir.”

O zaman hayvanları yine düşünceli düşünceli, etrafında dolaştılar ve tekrar karşısına dizilerek dediler ki:

“Zerdüşt, bu nedenle olacak ki saçın gümüş gibi ağardığı halde yüzün sarardı ve karardı. Bak, ziftinin içinde oturuyorsun.”

“Ne söylüyorsunuz hayvanlarım,” dedi Zerdüşt ve güldü, “gerçekten, ziftten söz etmekle günah işledim. Benim başıma gelen, bütün olgunlaşan meyvelerin başına gelir. Kanımı koyulaştıran ve ruhuma durgunluk veren, damarlarımda toplanan, baldır.”

“Zerdüşt,” dediler hayvanları ve ona yaklaştılar, “öyle olacak, fakat bugün yüksek bir dağa çıkmak istemez misin? Hava çok açık ve bugün dünya her zamankinden daha iyi görülür.” “Evet, hayvanlarım” dedi Zerdüşt, “gerçekten gönlüme uyan iyi bir öneride buldunuz. Bugün yüksek bir dağa çıkacağım. Fakat bana orda bal hazırlayın. Sarı, beyaz, halis, buz gibi serin petek balı. Biliniz ki orda bir bal kurbanı vermek istiyorum.”

Zerdüşt, yükseğe çıkınca kendisine eşlik eden hayvanları geri çevirdi ve kendisini yalnız buldu. O zaman bütün kalbiyle güldü, etrafına bakındı ve şöyle dedi:

"Kurbanlardan ve bal kurbanlarından söz edişim sözümün bir hilesi ve gerçekten faydalı bir deliliktir. Bu dağ tepesinde, yalnız mağarasında ve yalnız hayvanlar arasında olduğumdan daha serbest konuşabilirim.

Neyi kurban etmeli? Bana armağan edilen şeyi israf ediyorum. Bin elle israf ediyorum. Nasıl, buna nasıl kurban vermek denir?

Bal arzuladığım zaman yem ve ayıların ve acayip kuşların da dillerini yalayarak arzuladıkları tatlı bir şurup ve lapa istemişim. -Ve o köpek ki ancak avcı ve balıkçılara gerekli olur!- Eğer dünya karanlık bir hayvanlar ormanı ve vahşi avcılarının eğlence bahçesi ise ben uçurumlu, zengin bir deniz görmeyi tercih ederim. İlahların bile arzu duydukları, balık ve yengeçlerle dolu bir deniz ki ilahlar burada balıkçı ve ağ atıcısı olurlar. Dünya irili ufaklı acayip şeylerle bu kadar doludur.

Hele insan dünyası, insan denizi! İşte ben altın oltamı ona daldırıyorum ve diyorum ki: "İnsan uçurumu açıl!

Açıl ve balıklarını, parlak yengeçlerini bana fırlat! Bugün en iyi yemimle en tuhaf insan balıklarını yemleyeceğim!

Bizzat mutluluğumu bütün uzaklara ve genişliklere atıyorum.

Birçok insan, balıkları ısırma ve çırpınmayı öğrenirler mi diye sabah, öğle ve akşam arasındaki bütün uzaklıklara yayıyorum.

Ta ki gizli, sivri çengellerimi ısırarak benim yüksekliklerime yükselsinler. Deniz dibinin en çeşitli varlıkları, bütün insan balıkçıların en fenasının düzeyine yükselsinler.

Ben oldum olasıya böyleyim. Çeken, yükselten, yukarı çekenim. Bir çekici, üretici ve yetiştiriciyim ki kendi kendime "olduğun gibi ol" demem boşuna değildir.

O halde insanlar, benim yanıma çıkabilirler. Çünkü henüz inmemin işaretlerini bekliyorum. Ve henüz mecbur olduğum halde insanlar arasına inmiyorum.

İşte onun için bu yüksek dağlar üstünde, hilekâr ve alaycı bekliyorum. Ne sabırsızım ne sabırlıyım. Öyle birisiyim ki artık sabretmediği için sabretmeyi unutmuştur.

Yani yazgım bana süre tanıyor. Beni unuttu mu acaba? Yoksa büyük bir taşın arkasında gölgede oturup sinek mi avlıyor?

Ve gerçekten, sonsuz yazgıma minnettarım ki beni zorlamıyor, koşturmuyor ve poz vermek ve kötülük yapmak için bana zaman bırakıyor. Bu sayede, bu yüksek dağda balık tutmamış mıdır?

Bu zirvede yapmak istediğim şey bir delilik olsa bile aşağılarda beklemek yüzünden tören düşkünü, yeşil ve sarı olmaktan daha iyi.

Beklemek yüzünden öfkeyle soluyan, dağların uluyan fırtınası ve sabırsız ki vadilere doğru şöyle bağırır:

"Dinleyin, yoksa sizi tanrının kırbacıyla döveceğim."

Böyle öfkelere üzülmem, bunlar benim için ancak gülünecek şeyler!

Ya bugün konuşacak veya bir daha konuşamayacak olan bu büyük gürültü davulları şimdi sabırsızlansalar gerek!

Fakat ben ve şansım, biz bu güne seslenmiyoruz. Hiç bir zaman da seslenmeyeceğiz. Konuşmak için sabrımız, zamanımız, hatta fazla zamanımız var. Çünkü nasıl olsa o bir defa gelecek, geçip gitmemeli!

Nasıl olsa bir defa gelecek ve geçip gidemeyecek olan ne? Büyük şansımız bizim büyük, uzak insanlık âlemimiz, bin yıllık Zerdüşâ âlemidir.

Bu uzaklık, ne kadar uzak olabilir? Bana ne? Fakat bu yüzden sağlamlığı daha az değil mi? Bu temelin üstünde iki ayağımla ve güvenle duruyorum.

Sonsuz bir zemin üstünde! Sert, eski kayalar üstünde, bu yalçın dağlar üzerinde ve bütün rüzgârların gelip dağıldıkları ve "nerede, nereye, nereden?" diye sordukları yerde.

Ey benim aydınlık, kutsal muzipliğim! Gül, burada gül! Yüksek dağlardan aşağıya parlak bir alay kahkahası bırakıver. Parıltılarında bana en güzel insan balıklarını yemleyiver!

Bütün denizlerde bana ait ve benden olan her şeyi bana yakalayiver ve bana getiriver. Ben bütün balıkçıların en kötüsü olarak bunu bekliyorum.

Çık, çık oltam! Gir içeriye, in aşağı. Şansımın yemi! Kalbimin balı, en tatlı damlanı damlat.

Oltam, bütün kara kederlerin karnına saplan.

Gözüm! Dışarıya, dışarıya! Ah etrafımda ne kadar çok deniz ve şafakları söken insan gelecekleri var. Ve üstümde nasıl gül rengi bir sakinlik, nasıl bulutsuz bir susma var!

Yardım İsteme Çığılığı

Ertesi gün Zerdüşâ, mağarasının önündeki taşının üstünde oturuyor ve hayvanları ise yeni gıda ve yeni bal getirmek için dışarılarda dolaşıp duruyorlardı. Çünkü Zerdüşâ eski balı son damlasına kadar tüketmişti. Fakat Zerdüşâ elinde sopası, vücudunun gölgesi yere vurmuş bir halde düşünceli düşünceli oturup dururken, düşüncesi kendisine ve gölgesine ait değildi, birdenbire irkildi ve dehşete düştü. Çünkü kendi gölgesinin yanında bir gölge daha görmüştü. Telaşla etrafına bakıp ayağa kalkınca yanındakinin o falcı olduğunu gördü. O falcıya bir defasında kendi sofrasında yedirmiş içirmişti. Falcı büyük yorgunluktan bahsedendi ve şöyle demişti; "Hepsi bir, hiçbir şeyin değeri yok, dünya anlamsız! Bilmek, adamı boğar." Fakat falcının çehresi bu aralık değişmişti. Zerdüşâ, gözlerinin içine bakınca o yine irkildi. Çünkü yüzünden o kadar kötü haberler ve kül renkli yıldırımlar geçmişti.

Zerdüşâ'nın ruhunda geçen olayları hisseden falcı, yüzünü silmek ister gibi elini geçirdi. Zerdüşâ de böyle yaptı. İkisi bu şekilde sessizlik ve sakinlik içinde kendilerini toplayıp kuvvetlendikleri zaman

birbirlerini tanımak istediklerinin işareti olarak el siktılar.

"Hoş geldin." dedi Zerdüşt. "Büyük yorgunluğun falcısı! Zamanında benim sofraya dostum ve konuğum oluşun boşa gitmesin. Bu gün de benimle beraber ye, iç ve neşeli bir ihtiyar seninle beraber sofraya oturduğu için mazur gör."

"Neşeli bir ihtiyar mı?" dedi falcı. Başını sallayarak; "Kim olursan ol ve ne olmak istersen ol. Zerdüşt sen bu yukarlarda en uzun kalansın. Artık yakında sandalın kuru kalmayacak."

"Kurulukta mı oturuyorum?" diye sordu Zerdüşt gülerek. Falcı cevap verdi: "Dağının etrafındaki dalgalar, büyük gerekliliğin ve kederin dalgaları yükseliyorlar, yükseliyorlar. Öyle ki yakında senin kayığını kaldıracaklar ve seni sürükleyip götürecekler."

Zerdüşt bunun üzerine sustu ve hayret etti. Falcı, "İşitmiyor musun?" dedi. "Derinliklerden yukarlara doğru gelen kükreyişi ve çalkanışı duymuyor musun?"

Zerdüşt yine sustu ve dinledi. O zaman uçurumların birbirine attığı ve hiç kimsenin tutmak istemediği uzun bir haykırış duydu. Bu haykırış o kadar kötüydü ki!

Sonunda Zerdüşt, "Şer habercisi" dedi. "Bu bir yardım isteme feryadıdır. Ve bir insan çığığıdır. Belki de siyah bir denizden geliyor. Fakat insan acısından bana ne? Esirgenmiş olduğum son günahı biliyor musun?"

Falcı, taşkın bir kalple "Acıma!" dedi ve iki elini birden kaldırdı. "Ah Zerdüşt, seni büyük günahını işlemek için aldatmaya geliyorum."

Bu sözler henüz söylenmişti ki bir çığılık daha duyuldu. Bu defa çığılık daha uzun, daha korkunçtu ve daha yakından geliyordu. "İşitiyor musun? İşitiyor musun Zerdüşt?" diye bağırdı falcı. Bu çığılık sana, seni çağırıyor. Ve diyor ki; "Gel, gel, gel, zamanıdır tam zamanıdır."

Zerdüşt bunun üzerine zihni karışmış ve sarsılmış bir halde sustu. Sonunda tereddütle sordu; "Beni çağırıp duran kim?"

Falcı, sertlikle "Sen onu bilirsin." dedi, "Ne saklanıyorsun? Seni çağırın, yüksek insandır."

Zerdüşt tüyleri ürpererek "Yüksek insan mı?" dedi, "Ne istiyor, ne istiyor yüksek insan?" Ve vücudundan ter boşanıyordu.

Fakat falcı Zerdüşt'ün bu korkusuna cevap vermedi. Aksine derinlikleri dinledi. Ama uzun zaman oradan bir ses alamayınca gözünü çevirdi ve Zerdüşt'ün ayakta durduğunu ve titrediğini gördü. "Zerdüşt!" dedi. Kederli bir sesle; "Mutluluğundan başı dönmüş bir adam gibi durmuyorsun; düşmemek için dans etmelisin!"

Önümde dans etmek ve bütün hünerlerini göstermek istesen de, kimse bana; "Bak burada son neşeli insan dans ediyor" diyememeli.

Burada olanları aramak için bu dağa çıkanlar boşuna gelmiş olurlar. Burada yalnız çoban mağaraları,

kovuklar, saklanacak yerler bulurlar. Fakat mutluluk kuyuları, hazineler ve yeni altın mutluluk damarları bulamazlar.

Mutluluk; böyle gömülmüşlerin ve yalnızların yanında mutluluk nasıl bulunur? Son şansı, mutluluk adalarında ve uzakta unutulmuş denizler arasında aramalıyım.

Fakat hepsi bir, hepsi boş, aramanın faydası yok, artık mutluluk adaları da yok.”

Falcı böylece içini çekti; fakat son içini çekmesinde Zerdüşt’ün yine aklı başına geldi. Ve derin bir uçurumdan aydınlığa çıkan birisi gibi güvenle "Hayır, hayır, üç defa hayır!" diye gür bir sesle bağırdı. Ve sakalını sıvazladı. "Ben bunu daha iyi bilirim. Bahtiyarlık adaları var yine. Sen sus, keder kumkuması!"

"Ey kuşluk vaktinin yağmur bulutu! Şırıltıyı bırak. Senin gamından nem kapmış ve bir köpek gibi ıslanmış değil miyim?"

Yine kurulanmak için silkiniyorum ve senden kaçıyorum. Buna şaşma. Sana kaba mı görünüyorum? Fakat burası benim bahçem.

Senin üstün insanına gelince! Pekâlâ ben onu, hemen o ormanlarda ararım. Sesi oradan geliyordu. Belki kötü bir hayvan onu sıkıştırıyordur.

O benim ülkemde! Burada ona bir zarar gelmemeli. Ve gerçekten, benim yanımda pek çok kötü hayvan var.”

Zerdüşt bu sözleri söyleyince gitmek istedi. Fakat falcı şöyle dedi:

“Zerdüşt sen yaramazın birisin biliyorum. Biliyorum, beni başından atmak istiyorsun. Hatta benimle kalmaktansa hayvanların peşinden ormana gitmeyi tercih edersin. Fakat bunun sana ne faydası var? Akşam beni yine yanında bulacaksın. Senin mağaranda sabırlı ve bir odun gibi katı oturup, seni bekleyeceğim.”

Zerdüşt yürürken, “Öyle olsun” dedi; “Mağaramda nem varsa senindir, konuğumdur.

Fakat orda bal bulacak olursan, yala onu Ayı! Ve ruhunu tatlandır. Çünkü akşamleyin ikimiz de keyifli olmalıyız.

Bugün bittiği için keyifli olmalıyız. Ve sen bile oyun ayısı gibi şarkılarımla dans etmelisin.

İnanmıyor musun? Kafanı mı sallıyorsun? Haydi, haydi, koca ayı! Ben de bir falcıyım.”

Zerdüşt böyle dedi.

Krallarla Konuşma

Zerdüşt, dağlarında ve ormanlarında henüz bir saat yol almıştı ki birdenbire garip bir alaya rastladı. İniş yolu üstünde taşlar ve erguvani kemerlerle bir flaman gibi süslü iki kral geliyordu. Bunlar önlerinde bir eşek sürüyorlardı. Zerdüşt hayretle kendi kendine “Bu krallar benim ülkemde ne arıyorlar?” dedi ve çabucak bir fundalık arkasına saklandı. Fakat kafile kendine yaklaşıncaya hafif bir sesle; “Tuhaf,” dedi, “bunlar birbirine nasıl uyuyor? İki kral görüyorum, fakat yalnız bir eşek!” Burada krallar durdular ve güldüler, sesin geldiği tarafa baktılar. Sonra birbirlerine bakiştılar. Sağ taraftaki kral “Bizim halk da böyle düşünür ama söylemez.” dedi.

Soldaki kral, omuz silkti ve cevap verdi; “Bu bir keçi çobanı veya kayalar ve ağaçlar arasında pek uzun kalmış bir yalnız olacak, çünkü toplumdaki uzak kalmak da ahlakı bozar.”

“Ahlakı mı?” dedi acılıkla öbür kral; “Öyle ise kimden kaçıyoruz. İyi sosyemizin güzel adetlerinden değil mi?”

Gerçekten yalnızlar ve keçi çobanları arasında bulunmak kendisine yüksek sosyete denen sahte, boyalı, makyajlı kalabalık arasında bulunmaktan daha iyi. Bu halk kendisine asi dese de her şeyleri hele kanları eski hastalıklar ve bundan daha kötü şifacılar yüzünden bozulmuştur.

Bunlar arasında yine en iyisi; kaba saba, inatçı, sağlam bir köylüdür. Bu günün en kibarı o. Bu günün en kibarı köylü, köylü tarzı egemen olmalı. Halk tabakasının ülkesi bu! Ben aldanmam. Halk dediğin bir tuhaf alaşımdır.

Halk kalabalığı! Bunda her şey birbirine karışık! Kutsalla melun, kahramanla Yahudi ve Nuh’un gemisinden her türlü hayvan!

İyi adetler mi? Bizde her şey sahte ve bozuk. Kimse hürmet etmeyi bilmiyor. İşte bundan kaçıyoruz. Bunlar ikiyüzlü köpeklerdir ki hurma yapraklarını yaldızlarlar. Bu tiksinti beni boğuyor, biz krallar bile sahte olduk. Atalardan kalma ziynetlerle süslü ve en budala ve en kalın kafalı olanlar için seyredilecek acayip bir garibeyiz. Bu bizimle başlamadı. Fakat şunu söylemeliyiz ki sonunda bu sahtekârlıktan bıktık ve iğrendik.

Bütün bu nara atanlardan, yazı yazan sahtekârlardan bezirgân kokusundan, ağız kokusundan uzaklaştık! Halk tabakası içinde yaşamak ve onların başı olmak! Tiksinti, tiksinti, tiksinti! Biz krallarda ne var artık?”

Soldaki kralda şöyle dedi; "Eski hastalığın nüksetti. Zavallı kardeşim, tiksinti nöbetin tuttu. Fakat biliyorsun ki bizi dinleyen var.”

Bu sözleri can kulağıyla dinleyen Zerdüşt, gizlendiği yerden çıktı, krallara yaklaştı ve şöyle dedi: "Krallar, sizi dinleyen, seve seve dinleyen Zerdüşt'tür.

Ben bir zaman; "Krallarda ne var?" diyen Zerdüşt'üm. "Affedin, siz birbirinize "Biz krallarda ne var?" dediğiniz zaman sevindim.

Fakat burası benim ülkem ve benim egemenliğim altında. Ülkemde ne aramak istiyorsunuz? Belki de aradığım şeyi, yani ‘İnsanüstü’nü yolda bulmuşsunuzdur.”

Krallar bunu işitince göğüslerine vurdular ve ikisi birden "Biz tanındık" dediler. "Bu sözün kılıcıyla kalbimizdeki en koyu karanlığı dağıttın. Bizim ihtiyacımızı keşfettin. Çünkü bak biz 'İnsanüstü'nü bulmak için yola çıktık.

Biz kral olsak da bizden üstün insanı arıyoruz. Bu eşeği ona götürüyoruz. Çünkü en yüksek insan yeryüzünün en yüksek hükümdarı olmalı.

İnsan yazgısı bakımından, dünyaya hükmedenlerin en kuvvetli insanlar olmaması kadar acı bir şey yoktur. Aksi halde her şey sahte, eğri ve uydurma olur. Hele onlar sonuncu insanlar ve insandan fazla sığırsalar! O zaman ayak takımının fiyatı yükselir. Hatta halk tabakası "Erdem yalnız bendedir!" der."

"Neler işitiyorum?" dedi Zerdüşt, "Krallar için ne hikmet, bayıldım! Buna canım bir şiir yapmak istiyor. Fakat öyle bir şiir ki herkesin kulağına göre değil. Ben çoktandır uzun kulaklıları hesaba katmayı unuttum. Haydi bakalım, haydi bakalım."

Fakat burada eşek de lafa karıştı ve kötü bir niyetle anırmaya başladı.

Zamanında - zannederim birinci kutsal yılda

Şarapla sarhoş olan Sibylle dedi ki:

Eyvah, işler ters gidiyor!

Tükendi, bitti, dünya hiçbir zaman bu kadar çökmedi

Roma orospuluğa ve orospu odalığına düştü

Romanın Sezar'ı sığırlaştı, tanrı bile Yahudileşti!

2

Zerdüşt'ün bu mısraları kralların hoşuna gitti. Sağdaki kral dedi ki; "Zerdüşt seni görmeye çıkmakla ne iyi etmişiz! Oysaki senin düşmanların resmini kendi aynalarında, alaylı alaylı gülen bir şeytan suratı gibi gösterdiler. Öyle ki sen kalbimizi açıyordun, sonunda dedik ki "Görünüşünden bize ne?" "Siz barışı yeni savaşların aracı olarak sevmelisiniz. Ve kısa barışı uzun barışa tercih etmelisiniz." diyen adamı görmemiz gerekir.

Kimse şimdiye kadar böyle cengâver sözler söylememişti. "İyi nedir? Cesur olmak iyidir. Her şeyi kutsallaştıran, iyi bir savaştır."

Ah Zerdüşt, böyle sözler işitince damarlarımızdaki atalar kanı kaynıyor. Bu ilkbaharın, eski şarap fiçilerine seslenişi gibi.

Kılıçlar, kırmızı benekli yılanlar gibi birbirine girince, atalarımız hayatı severlerdi. Onlara barış güneşi soluk gelirdi. Hele uzun barış onları utandırırıldı.

Yıldırım gibi parlayan kılıçları duvarlarda işe yaramaz bir şekilde asılmış görünce atalarımız içlerini

çekerlerdi. O kılıçlar gibi savaşa susuzluk çekerlerdi; çünkü bir kılıç, kan içmek ister. Ve tutku içinde kıvılcımlanır.”

Krallar, babalarının mutlulukları üstüne böyle gevezelik ederken Zerdüşt’e onlarla alay etmek hevesi geldi. Çünkü bunların yaşlı ve zarif çehreleriyle pek barışsever krallar oldukları belliydi. Fakat Zerdüşt kendini tuttu; "Haydi” dedi, "Zerdüşt’ün mağarası karşıda, yol oraya götürür. Bu günün uzun bir akşamı olmalı. Fakat şimdilik yardım dileyen bir ses beni sizden ayırıyor.

İçinde krallar oturur ve beklerse mağaram onur duyar. Fakat tabii uzun zaman beklemeye mecbur kalacaksınız.

Ne yapmalı, bugün beklemek, saraylarda olduğundan daha iyi nerede öğrenilir? Bugün artık krallara kalmış olan tek beceri bekleyebilmekten ibaret değil mi?”

Zerdüşt böyle dedi.

Kum Sülüğü

Zerdüşt sık ormanlardan ve yosunlu topraklardan düşünceli düşünceli yürüdü. Fakat güç şeyler üstünde düşünen her insanın başına geldiği gibi, farkında olmaksızın bir insan ayağına basmıştı. Birdenbire bir vay sesi iki lanet ve yirmi küfür suratına çarpıldı. Öyle ki dehşetinden sopasını kaldırdı ve ayağına bastığı adama vurdu. Fakat hemen aklı başına geldi ve yaptığı deliliğe gülmeye başladı.

Zerdüşt, ayağına bastığı adama -ki öfke ile doğrulup oturmuştu- "Affet!” dedi. "Affet ve önce sana bir sembol söyleyeyim;

Uzak şeyler hayal eden bir gezginin تنها bir sokakta güneşte yatmakta olan bir köpeğe farkında olmaksızın çarpması gibi.

Nasıl bu ikisi, ölecekmiş gibi irkilen, kindar düşmanlar gibi birbirlerine saldırırlarsa biz de öyle yaptık.

Fakat ne de olsa, bu köpekle bu yalnız az kaldı birbirlerini okşayacaklardı. Bunların ikisi de yalnız.” Ayağına basılan, öfke ile "Kim olursan ol!” dedi. "Sen yalnız ayağınla değil, sembolünle de bana fazla basıyorsun!

Baksana, ben köpek miyim?” Oturan, bunun üzerine ayağa kalktı ve çıplak kolunu bataklıktan çekti. Çünkü başlangıçta yere uzanmış yatıyordu. Bir bataklık vahşisini gözetleyen birisinin tanınmamak için saklanması gibi.

Zerdüşt, irkilerek "Fakat ne yapıyorsun?” diye bağırdı. Çünkü çıplak kolundan çok kan akmakta olduğunu gördü. "Başına ne geldi, talihsiz, seni uyuz bir hayvan mı ısırıldı?”

Kolu kanayan adam, hâlâ öfkeyle gülüyordu. "Sana ne?” dedi ve yoluna devam etmek istedi. "Ben burada kendi ülkemdeyim. Herkes benden istediğini sorabilir. Fakat kaba bir adama cevap

veremem.”

"Aldanıyorsun!" dedi Zerdüşt acımayla ve onu tuttu, "Aldanıyorsun!" dedi. "Burada kendi değil benim ülkendesin ve bu ülke içinde kimseye zarar gelmemesi gerekir. Bana ne ad verirsen ver. Ben kendimim ve kendime Zerdüşt diyorum.

Haydi, şu yukarı yol Zerdüşt'ün mağarasına gider. Uzak değildir. Orada yaralarının iyileşmesini beklemek istemez misin? Şanssız adam, hayatta şansın yok. Önce seni hayvan ısırды, sonra da ayağına insan bastı.”

Ayağına basılan adam, Zerdüşt'ün ismini işitince değişti. "Bana ne oluyor?" diye bağırdı, "Bu dünyada beni düşünen Zerdüşt denen bu insandan ve kanla geçinen sülükten gayri kim var? Bu bataklıkta sülüğün yüzünden bir balıkçı gibi yatıyordum. Sülük uzanmış kolumu on defa soktu. Sonra da daha güzel bir sülük, yani bizzat Zerdüşt, soktu.

Ne şans ne mucize! Beni avutarak bu bataklığa getiren gün yaşasın! Sülüklerin en iyisi, en endamlısı, büyük vicdanlar sülüğü Zerdüşt yaşasın!” Ayağına basılan, böyle dedi.

Zerdüşt onun bu sözlerine ve zarif, saygılı tarzını sevdi. "Kimsin?" diye sordu ve elini uzattı; "Aramızda aydınlatılacak, neşelendirilecek çok şey kalıyor. Fakat temiz, aydınlık bir gün başlıyor gibime geliyor.”

"Ben zekânın vicdanlısıyım” dedi öteki "ve ruh konularında benden daha sıkı, daha dar, daha kesin kimse yoktur. İstisnası, bunu kendisinden öğrendiğim Zerdüşt'tür.

Birçok şeyi yarım bilmektense hiçbir şey bilmemek daha iyidir! Yabancı yasalara göre bir egemen olmaktansa kendi kendimin delisi olmayı tercih ederim. Her şeyin dibine bakarım:

Acaba o büyük mü küçük mü? Adı bataklık veya gök müdür? Ne çıkar? Bana üstünde durulabilecek bir el kadar yer yeter. Yeter ki gerçekten toprak ve zemin olsun. El kadar bir yer! Bunun üstünde durulabilir. Gerçek bilgi ve vicdan bakımından büyük, küçük diye bir şey yoktur.” "Böylece sen solucanı yalayan mısın?" diye sordu Zerdüşt, "sülüğün her şeyini incelemiştir, vicdanlı adam.”

"Zerdüşt,” dedi, ayağına basılan, "bu çok büyük bir iş. Ben bunu nasıl başarabilirim.

Fakat benim ustası olduğum ve iyi tanıdığım şey, solucan beynidir. Bu benim âlemimdir.

O da bir âlemdir! Burada gururum dile geldiği için beni affet. Bu işte benim eşim yoktur. Onun için diyorum ki burada kendi evimdeyim.

Bu bir tek şeyi, yani sülüğün beynini ne kadar zamandan beri araştırıp duruyorum ki kaygan gerçek artık elimden kaçmasın! Burası benim âlemim.

Bu yüzden her şeyi bıraktım. Her şey bana bir geldi. İlmimin hemen yanında kara cehaletim var. Aklımın vicdanı benden onu ister ki bir şeyi bileyim başka hiçbir şey bilmeyeyim! Her yarım bilgi; uçuşan, hayale dalan her şey beni tiksindirir. İçtenliğimin bittiği yerde körüm ben ve kör olmak isterim. Fakat bilmem gereken yerde de içten olmak isterim. Yani sert, dar, kesin, hoşgörüsüz.

Ah Zerdüşt, senin bir zamanlar ‘Zekâ hayattır ki bizzat hayatı keser!’ deyişin, beni senin tarikatına sevk ve ikna etti ve gerçekten, kendi kanımla kendi bilgimi arttırdım.” “Şu manzara gösteriyor ki” diye söze karıştı Zerdüşt, -çünkü vicdanlı adamın çıplak kolundan hâlâ kan akıyordu. On sülük bu kolu sokmuştu. “Ey tuhaf adam, bu görünüş yani bizzat sen bana çok şeyler öğretiyorsun! Senin hoşgörüsüz kulağına belki her şeyi söyleyemezdim!

Haydi! Ayrılalım artık! Fakat seni tekrar görmek isterim. Şu yukarı doğru olan yol mağarama gider. Bu gece orada benim sevgili konuğum ol!”

Zerdüşt’ün ayağına basmakla sana verdiği acıyı gidermek isterim. Bunu daha sonra düşünürüm. Fakat şimdi bir yardım isteyen çılgılığı, acele beni buradan uzaklaştırıyor.”

Zerdüşt böyle dedi.

Büyücü

1

Zerdüşt, bir kayanın etrafından dolaşınca, az aşağıda ve aynı yol üstünde bir saralı gibi çırpınarak karnının üstüne düşen bir adama rastladı. “Dur!” dedi Zerdüşt kendi kendine. “Yardım isteyen ses bu üstün insandan gelmiş olacak. Ona yardım etmek mümkün mü bakayım?” Adamın yattığı yere doğru koşunca, titreyen öküzgözlü bir ihtiyar adam gördü. Onu doğrultmaya ve ayağa kaldırmaya ne kadar gayret ettiyse boşuna! Hatta talihsiz adam yanında birinin bulunduğu bile farkında değildi. Aksine, terkedilmiş bir yalnız gibi dokunaklı jestlerle etrafına bakınıyordu. Fakat sonunda birçok titreme, bükülme ve çırpınmadan sonra şöyle sızlanmaya başladı:

Beni kim ısıtır, beni artık kim sever,

Bana kalplerinizin alevini verin!

Ayağı ısıtılan bir yarı ölü gibi

Uzanmış titreyerek, sarsılarak, ah meçhul hummalarla,

Sivri, buzlu, don sütunlarında titreyerek Senden kovuldum ey düşünce!

Artık takılamayan, gizli, korkunç!

Bulutlar arkasındaki avcı, sen!

Senin yıldırımınla çarpılmış olarak!

Bana karanlıklardan alayla bakan göz!

Böyle yatıyorum

Bütün sonsuz işkencelere uğrayan beni eğ, beni sar.

Acıların en insafsızı, sen!

Bilinmeyen tanrı, sen vurdun beni!

Bir defa daha,

Daha derin vur!

Bu kalbi deş, parçala!

Künt dişli oklarla Bu işkence neye!

Yine ne bakıyorsun?

İnsan acılarına doymayan,

Zarara sevinen, tanrıların yıldırım gözü!

Öldürmek değil,

Yalnız işkence etmek, işkence etmek mi istiyorsun?

Bana işkence etmek neden?

Ey kötülüğe sevinen meçhul tanrı!

Ha! Sokularak yaklaşıyorsun,

Bu gece yarısı,

Ne istiyorsun, söyle!

Beni sıkıştırıyorsun, bastırıyorsun,

Ha, çok bile yaklaştın.

Git! Git!

Nefesimi duyuyorsun Kalbimi dinliyorsun Kıskaç!

Neyi kısıkanıyorsun?

Defol, defol! Bu merdiven ne olacak?

Kalbime girip, en gizli fikirlerimin içine mi sokulmak istiyorsun? Utanmaz, meçhul hırsız!

Ne çalmak istiyorsun?

Neyi dinlemek istiyorsun?

Ne işkenceler yapmak istiyorsun?

Ey işkence eden,

Ey cellat tanrı!

Yoksa köpek gibi önünde kıvranayım mı?

Boyun eğen, savruk, şaşkın,

Hatırın için kuyruk mu sallayayım?

Boşuna! Sokmaya devam et.

En zalim diken!

Hayır. Ben bir köpek değilim.

Sadece, senin bir vahşinim.

Ey avcıların en zalimi!

Senin en gururlu esirinin,

Ey bulutlar arkasının hırsız!

Söyle artık!

Benden ne istiyorsun, ey yol kesen?

Ey yıldırıma bürünmüş! Ey meçhul! Söyle,

Ne istiyorsun? Ey meçhul tanrı!

Nasıl? kurtarmak için para mı?

Kurtarmak için parayı ne yapacaksın?

Daha fazla bir şey iste! Gururumun önerisi bu!

Ve kısa konuş! Gururumun biri de bunu önerir.

Ha, ha!

Beni, beni mi istiyorsun, beni mi?

Beni? Tamamen mi?

Ha, ha!

Ey deli, bana işkence mi ediyorsun?

Gururumu mu kırmak istiyorsun?

Bana sevgi ver! Beni artık kim ısıtır?

Beni artık kim sever?

Sıcak eller uzatın!

Kalplerin alevini verin!

En yalnız olana verin!

Bu buzu verin! Ah yedi kanlı buzu.

Bizzat düşmanlara rezilliği öğretin.

Ey en zalim düşman!

Ver, kendini ver!

Kaçtı! Kendisi kaçtı!

Son ve tek dostum,

Büyük düşmanım,

Yerin meçhul.

Benim cellat tanrım Kaçtı!

Hayır, geri gel,

Bütün işkencelerinle!

Son yalnızca dön!

Bütün gözyaşı ırmaklarım Sana doğru akıyor Ve kalbimin son alevi Sana parlıyor!

Geri gel,

Meçhul tanrım, acım, son talihim!

Fakat burada Zerdüşt daha fazla kalamazdı. Sopasını aldı, bütün kuvvetiyle, sızlanana vurdu. Öfkeli bir gülüşle "Sus!" diye bağırdı, "Oyuncu, kalpazan, ey her şeyi yalancı, sus! Ben seni iyi tanırım!

Kötü büyücü, ayaklarını dayakla ısıtırım ben senin. Senin gibilerini dayakla ısıtmayı bilirim!"

"Bırak!" dedi ihtiyar adam ve yerden sıçradı. "Artık dövme Zerdüşt, ben sana tiyatro yapıyordum. Benim sanatım bu. Böyle bir oyunla seni denemek istedim. Fakat sen benim ne olduğumu iyi anladın.

Fakat senin de bana verdiğin örnek önemsiz değil. Sen sertsin, egemen Zerdüşt. Gerçeklerinle sert vuruyorsun. Sopan bu gerçeği meydana çıkardı."

Hala öfkeli ve karanlık bir bakışla "İkiyüzlülük yapma!" dedi Zerdüşt, "Sahte oyuncu, sen sahtesin; gerçekten nasıl dem vuruyorsun?"

Ey tavusların tavusu, ey kibir denizi, bana oynadığın oyun neydi? Kötü büyücü, sen böyle sızlanırken ben kime inanmalıyım."

"Ruhun tövbecisini oynuyorum," dedi ihtiyar adam, "bu sözü zamanında sen bulmuştun!

Ruhunu bizzat kendi aleyhine yönelten şairi ve büyücüyü, kendi kötü bakışları ve vicdanı yüzünden donmuş, değişmiş insan rolünü oynadım. Sen de itiraf et Zerdüşt, oyunumu ve yalanımı oldukça geç fark ettin. Kafamı iki elinle tuttuğun zaman bir sıkıntıda olduğuma inanmıştın. 'Onu çok az sevmişler, çok az sevmişler' diye sızlandığımı duydum. Seni bu derece aldatmak muzipliğime hoş geliyordu."

Zerdüşt sertçe; "Benden daha zeki olanları aldatmış olabilirsin. Ben sahtekârlara karşı önlemler değilim. Ben önlem almadan yaşamaya mecburum. Yazgım bu!

Fakat sen aldatmaya mecbursun. Seni bu kadar tanırım. Sen iki, üç, dört, beş türlü kılığa girmeye mecbursun. Şimdi itiraf ettiğin şey bile bence tam doğru ve tam yalan değil.

Ey adi kalpazan, nasıl başka türlü olabilirsin? Doktora çıplak görünmen gerekse hastalığına bile makyaj yapardın.

Şimdi de karşımda 'Yalnız oyun için yaptım' dediğin zaman yine yalanın yaldızlıydı. Fakat bunda ciddi bir taraf da vardı. Sende ruhun tövbekârından bir şey var.

Seni keşfediyorum. Herkesi büyüleyebildin. Fakat kendine karşı yalan ve hilen kalmadı. Artık kendine karşı büyüsüzleştin.

Bir gerçek olarak tiksinti topladın. Senin artık hiçbir sözün doğru değil! Fakat ağzın, ağzına yapışmış olan tiksinti doğrudur."

İhtiyar büyücü, inatçı bir sesle; "Sen kimsin yahu!" diye bağırdı. "Bugün yaşayanların en büyüğü olan benle böyle kim konuşabilir?" Ve gözünden Zerdüşt'e doğru yeşil bir yıldırım fırladı. Fakat yine değişti ve kederli şöyle dedi;

"Zerdüşt, artık bıktım, sanatımdan tiksiniyorum. Ben büyük değilim. Kendimi niye başka türlü gösteriyorum? Fakat sen çok iyi biliyorsun, ben büyüklük arıyordum.

Bir büyük adam gibi görünmek istiyordum ve birçoklarımı kandırdım. Fakat bu yalan benim gücümü aştı. Bu yüzden helak oluyorum. Zerdüşt, benim her şeyim yalandır. Fakat boş yere harcadığım, doğrudur."

Zerdüşt gözünü kaydırarak "Büyüklük araman sana şeref verir. Fakat sana ihanet de eder. Sen büyük değilsin.

Ey kötü ihtiyar büyücü! Sende saygı duyduğum taraf, senin en iyi ve en içten tarafın kendinden bezmiş olman ve 'ben büyük değilim' diye söylemendir.

Sana ruhun tövbekârı olarak hürmet ederim. Ancak bu içtenliğin yalnız bir andan ibarettir.

Fakat söyle, benim ormanlarım ve kayalıklarım arasında ne arıyorsun ve kendini yoluma atmakla benden ne öğrenmek istiyorsun?

Benim neyimi denedin?"

Zerdüşt böyle dedi. Bakışları kıvılcımlıydı. İhtiyar büyücü bir süre sustu. Sonra dedi ki; "Seni denemek mi? Ben yalnız arıyorum. Zerdüşt, ben saf, doğru, basit bir adam, egemen bir insan, anlayışın en yücesine varmış, bir büyük adam arıyorum.

Zerdüşt, biliyor musun, ben Zerdüşt'ü arıyorum!"

Burada ikisi arasında uzun bir susma oldu. Fakat Zerdüşt kendi içine çöktü ve gözlerini kapadı. Ama sonra karşısındakine dönerek büyücünün elini tuttu. Sessizce ve özenle şöyle dedi:

"Haydi, bu yol oraya çıkar, Zerdüşt'ün mağarası orda. Bulmak istediğini orda arayabilirsin. Kartalımla yılanımdan akıl danış, onlar aramana yardım etsinler. Fakat benim mağaram büyüktür. Bana gelince, henüz büyük bir adam görmedim. Bugün en ince adamların gözü bile büyüğü görmek konusunda pek yeteneksiz. Bu bir halk tabakasının ülkesidir.

Nice şişirilmiş adamlar gördüm ki halk onlar için "Bak işte büyük adam!" diye bağırmıştır. Fakat körükler neye yarar? Sonunda yerinde yeller eser.

Pek fazla şişen kurbağa sonunda patlar. Yerinde yeller eser. Şişmiş bir şeyin karnına bıçak batırmak güzel bir eğlencedir. Çocuklar, işitin bunu!

Şimdi, halk tabakasının günüdür. Büyüğün küçüğün kim olduğunu kim bilecek? Büyüklük aramadan mutluluk duyacak kim? Yalnız bir deli bunu başardı.

Garip deli, büyük adam mı arıyorsun? Sana kim öğretti bunu? Bugün bunun zamanı mı? Kötü arayıcı, beni ne diye deniyorsun?"

Zerdüşt ferahlanmış bir kalple böyle dedi ve gülerek yoluna devam etti.

Hizmet Dışı

Zerdüşt, büyücüden ayrıldıktan az sonra yolunun üstünde yine bir adam gördü. Zayıf, solgun yüzlü, uzun, kara bir adam. Zerdüşt'ün keyfi kaçtı. "Eyvah" dedi kendi kendine, "karşımda oturan mumyalanmış keder. Rahip cinsinden birisi olacak. Bunların benim ülkemde işi ne? Şu büyücüden yakamı sıyrır sıyırılmaz, yine bir kara oyuncu mu yoluma çıktı? Kahrolası bir büyü ustası. Tanrının izniyle karanlık mucizeler gösteren birisi. Şerefli kılınmış bir dünyanın inkârı. Fakat şeytan, bulunması gereken yerde hiç bulunmuyor. Bu alçak topal cüce, daima geç kalıyor."

Zerdüşt, içinden böyle söverek kara adamın yanından sıyrılmak istedi. Fakat iş başka türlü oldu. Çünkü o anda oturan adam Zerdüşt'ü görmüştü. Ummadığı bir bahtiyarlığa konmuş birisi gibi, yerinden sıçradı ve Zerdüşt'e yaklaştı.

"Kim olursan ol ey gezgin," dedi, "yolunu şaşırılmış yaşlı bir adama, bir arayıcıya yardım et ki başına bir iş gelmesin.

Bu âlem bana yabancı ve uzak. Yabani hayvanların uluduğunu da duydum. Beni koruyacak olan burada değil.

Ben son dindar adamı arıyorum. O kutsal ve yalnız arıyorum ki ormanında yalnız olarak bugün bütün dünyanın bildiği şeyi henüz işitmemiştir."

"Bütün dünya bugün neyi biliyor?" diye sordu Zerdüşt. "Bir zamanlar bütün dünyanın inandığı eski tanrının artık ölmüş olduğunu mu?"

"Böyle mi diyorsun?" dedi ihtiyar kederli. "Ben bu ihtiyar tanrıya son saati gelinceye kadar hizmet ettim.

Fakat şimdi hizmet dışıyım. Artık efendim yok. Ama yine de özgür değilim ve artık anılarımdan başka bir zevkim yok.

Bu dağlara çıktım ki bir ihtiyar papaya ve kilise pederine yakışır bir bayram yapayım.

Çünkü bilesin ki ben son papayım. Dindar anılar ve ibadetlerin bir Kâbe'si.

Fakat şimdi ormanın azizi ki tanrısına daima şarkı söyleyerek ve inleyerek ibadet ederdi, yani en dindar adam, ölmüştür.

Kulübesine gittiğimde onu artık bulamadım. Yalnız ölümüne uluyan iki kurt buldum. Çünkü bütün hayvanlar onu severdi. Bunun üzerine oradan ayrıldım.

Şu halde bu ormanlara ve dağlara boşuna mı gelmiş olayım? Böylece karar verdim ki başka birini, tanrıya inanmayanların en dindarını, Zerdüşt'ü arayayım."

İhtiyar böyle dedi ve keskin bir bakışla karşısındakine baktı. Zerdüşt ise ihtiyar papanın elini tuttu ve hayranlıkla onu seyretti.

“Bak muhterem adam!” dedi. “Ne güzel ve uzun bir el. Bu daima iyilik dağıtmış bir adamın eli, şimdi de aradığın adamı, beni, yani Zerdüşt’ü tutuyor.

O benim. Tanrısız Zerdüşt benim, benden daha tanrısız kim var ki ondan ders almakla övüneyim diyen Zerdüşt benim, tanrısız Zerdüşt benim.”

Zerdüşt böyle dedi ve bakışlarıyla ihtiyar papanın düşüncelerini ve içindekileri deldi. Sonunda şöyle dedi:

“Onu en çok sevmiş ve ona sahip olmuş olan, onu en çok kaybetmiş olandır.

Bak, ikimizden daha tanrısız olanı benim. Fakat buna kim sevinebilir?”

Düşünceli “ona sonuna kadar hizmet mi ettin?” diye sordu Zerdüşt. “Onun nasıl öldüğünü biliyor musun? Onu acıma duygusunun boğduğunu söylüyorlar doğru mu?”

İnsanın çarmıhta asılı olduğunu görüp buna dayanamadığını ve insana olan sevgisi yüzünden öldüğünü söylüyorlar doğru mu?”

Fakat ihtiyar papa cevap vermedi, ürkek, acılı ve karanlık bir ifadeyle etrafa baktı.

Uzunca bir düşünmeden sonra “Bırak ölsün,” dedi Zerdüşt ve ihtiyarın gözlerine bakarak “Bırak gitsin, bırak ölsün. Bu ölünün ardından yalnız iyi şeyler söylemen, saygıdeğer olsa da, onun kim olduğunu ve ne garip yollardan gittiğini benden iyi biliyorsun.”

Üç göz arasında konuşurken (çünkü bir gözü kördü) ihtiyar keyiflenerek; “Tanrıya ait konularda ben Zerdüşt’ten çok şeyler bilirim.

Sevgim ona yıllarca hizmet etti ve her şeyde iradem onun iradesine uydu. Fakat iyi bir uşak, efendisine ait her şeyi bilir. Hatta efendisinin kendisinden gizlediği şeyleri bile.

O gizli bir tanrıydı. Gizliliği severdi. Oğlunu bile gizli yollardan meydana getirmişti. İmanının kapısında zina vardır.

Onu bir aşk tanrısı olarak övenler, aşkı yeter derecede yüksek görmeyenlerdir. Bu tanrı yargıç da olmak istemiyor muydu?

Fakat seven, ödül ve karşılığın ötesinde sever.

Bu doğulu tanrı, gençliğinde sert ve kindardı ve sevgililerinin keyfi için bir cehennem yapmıştı. Fakat sonunda yumuşak, merhametli, alıngan oldu. Babadan çok büyükbabaya benzedi, hatta daha çok topal büyükanneye benzedi.

Sararmış, solmuş bir halde sobasının başında oturur, zayıf bacaklarını ovardı; dünyadan bezgin, iradeden bezgin bir hale gelmişti ve sonunda bir gün pek fazla olan acıma duygusu yüzünden boğuldu.”

"İhtiyar papa," dedi Zerdüşt, "bunu gözlerinle gördün mü? Böyle de olabilir, başka türlü de olabilir. Tanrılar öldükleri zaman çeşit çeşit ölümlerle ölürler.

Peki, şu şekilde veya bu şekilde öldü ya. O, kulağımın ve gözümün hoşuna gitmezdi. Ardından daha kötü bir şey söylemek istemiyorum.

Ben, berrak ve içten olan şeyleri severim. Fakat o ihtiyar papa biliyorsun, onda sana benzer bir taraf vardı. Onun sözleri türlü anlama gelirdi.

O açıkça konuşan da değildi. Kendisini iyi anlamadık diye bize ne kadar kızardı, bu öfkeci. Fakat niye daha açık konuşmazdı?

Kabahat, kulağımızdaysa kendisini iyi işitemeyen bu kulakları bize niye verdi? Kulaklarımızda çamur mu tıkalıydı? Pekâlâ, kim tıkadı bu çamuru oraya?

Bu acemi çanakçı çok şeyi de kötü yaratmıştı.

Kötü yarattığı bu yaratıklardan ve çanaklardan intikam alışı sağduyuya karşı bir günah işlemektir. Dindarlığın da bir sağduyusu olur. O zevk şöyle der; "Bırak böyle tanrıyı! Tanrısız daha iyi! Kendi kuvvetiyle kendi yazgısını yazmak, deli olmak ve bizzat tanrı olmak daha iyi!"

"Neler işitiyorum," dedi ihtiyar papa kulak kabartarak, "Zerdüşt, sen bu imansızlık içinde sandığından daha dindarsın. İçindeki herhangi bir tanrı seni dinsizliğe sevk etmiş.

Seni artık bir tanrıya inanmaktan alıkoyan şey kendi dindarlığın değil mi? Senin aşırı içtenliğinin, seni iyi ve kötünün ötesine yollayacak.

Bak, senden esirgenmiş bir şey kaldı mı? Gözün, elin, ağzın var. Bunlar sonsuz geçmişten beri kutsamak görevini almışlardır. Kutsamak yalnız elle olmaz.

En tanrısız insan olmak iddiasında isen de yakınlarında gizli tütsü kokusu alıyorum. Bu hem hoşuma gidiyor hem de bana acı veriyor.

Bırak bir gececik konuk olayım Zerdüşt, senin yanında olduğu kadar hiçbir yerde rahat etmem." Zerdüşt, büyük hayret içinde "Âmin, böyle olsun," dedi, "bu yol oraya varır. Zerdüşt'ün mağarası orda!"

Oraya kadar sana ben eşlik etmek isterdim ey saygın adam! Çünkü ben bütün dindar insanları severim. Fakat şimdi beni yardım isteyen bir ses çağırıyor. Benim ülkemde kimse dert görmemeli. Mağaram iyi bir limandır. Hele kederlilere yardım etmesini pek severim.

Fakat senin kederini omuzundan kim kaldıracak? Ben bu işi yapacak kuvvette değilim. Bekleyelim de birisi senin tanrını uyandırsın.

Çünkü eski tanrı artık yaşamıyor. O, tam olarak ölmüştür."

Zerdüşt böyle dedi.

En Çirkin İnsan

Zerdüşt, yine dağlardan ve ormanlardan geçti. Gözleri bir şeyler arıyordu. Fakat o yardım isteyen sesi hiçbir yerde göremiyordu. Ama bütün yol boyunca sevinçli ve minnettardı. "Bugün kötü başlamasına karşılık bana ne güzel şeyler getirdi. Ne tuhaf adamlar buldum.

Sert tahıl taneleri çiğner gibi onların sözlerini uzun zaman çiğneyeceğim. Dişim o taneleri, süt gibi ruhuma akıncaya kadar, çiğneyip öğütmeli." dedi.

Yol, bir kayayı dolaşmıştı ki birdenbire manzara değişti ve Zerdüşt bir ölüm diyarına girdi. Burada siyah ve kırmızı kayalar yalçınlaşıyordu. Ne ot, ne ağaç, ne de kuş sesi vardı. Bütün hayvanların, hatta yırtıcı hayvanların çekindikleri bir yerdi burası. Yalnız bir çeşit çirkin, kalın ve yeşil yılan vardı ki ihtiyarladığında ölmek için buraya gelirdi. Onun için çobanlar bu vadiye "yılan mezarı" derlerdi. Fakat Zerdüşt karanlık bir anıya daldı. Bu vadiye bir defa daha geldiğini sanıyordu. Birçok karanlık şeyler aklına geliyordu. Böylece yavaşladı, sonunda durdu. Fakat gözünü açınca yolunun üstünde, insana benzer birinin oturduğunu gördü. Ama insana az benziyordu. İfade edilmez bir şeydi. Zerdüşt'ü birdenbire, böyle bir şeyi gözleriyle görmenin utancı bastırdı. Beyaz saçlarına kadar kızarmış bir halde gözünü kaydırdı ve bu kötü yeri terk etmek için ayağını kaldırdı. Fakat o zaman ölü ıssızlığı ses verdi. Suyun, geceleyin, tıkanmış su borularında çıkardığı sese benzeyen bir uğultu ve bir hırıltı duyuldu. Sonunda bunun bir insan sesi ve bir insan sözü olduğu anlaşıldı. Şöyle diyordu:

"Zerdüşt, Zerdüşt bilmecemi çöz, konuş, konuş! Tanıktan intikam almak nedir?"

Seni geriye çekiyorum. Burası kaygan buz! Dikkat et ki gururunun bacağı kırılmasın.

Kendini beğenmiş Zerdüşt, sen kendini güçlü bilirsin. Ey sert cevizler kıran, çöz şu bilmecemi. Benim kim olduğum bilmecesini! Söyle kimim ben?"

Zerdüşt bu sözleri işittiğinde ruhunda ne geçtiğini tahmin edersiniz? Merhamet onu bastırmıştı. Birçok balta yemiş bir meşe gibi, kendisini devirmek isteyenleri de korkutacak bir tarzda yere devrildi. Fakat az sonra yine ayağa kalktı. Çehresi sertleşmişti.

Mekanik bir ses tonuyla; "Seni tanıdım," dedi, "sen tanrıyı öldürensün. Bırak gideyim.

Ey en çirkin adam; sen, seni görene, senin içini dışımı görene dayanamadın, bu tanıktan intikam aldın."

Zerdüşt, böyle dedi ve ayrılmak istedi. Fakat o biçimsiz yaratık Zerdüşt'ün elbisesinin bir kenarından tuttu, yine hırlamaya ve kelimeler aramaya başladı. "Kal!" dedi, "Kal, geçip gitme, seni deviren baltayı anladım. Zerdüşt, tekrar ayağa kalkışın ne iyi!"

Biliyorum, tanrıyı öldürenin halinin nice olduğunu iyi anladın. Kal burada, otur yanıma. Bu boşuna olmayacak.

Senden başka kime gideyim? Kal yanımda. Fakat bana bakma, böylece çirkinliğime hürmet et.

Ben izleniyorum! Şimdi son sığınağım sensin. Beni kinleriyle izlemiyorlar, böyle bir izlenmeyle alay

ederdim, gururlanır ve sevinirdim.

Şimdiye kadar bütün başarı iyi izlenenlerin olmadı mı? İyi izleyen boyun eğmeyi kolay öğrenir. Bir defa böyle, fakat sonra.

Fakat benim kaçışım ve sana sığınışım onların acımalarındandır. Zerdüşt beni anlayan, tek ve son sığınağım, koru beni.

Tanrı öldürenin halinin nice olacağını iyi anladın. Kal burada. Fakat sabırsız adam, gitmek istersen benim geldiğim yoldan gitme. Bu yol kötüdür.

Çok laf ettiğime ve sana öğüt verdiğime kızıyor musun? Fakat bilesin ki ben o'yum, en çirkin adam.

En büyük ve en ağır ayaklar benim. Yürüdüğüm yol bozular. Geçtiğim yolları çökertir ve harap ederim.

Benim yanımdan sessizlik ile geçişinden ve yüzünün kızarmasından anladım ki sen Zerdüşt'sün. Başkası olsa bakışı ve sözüyle bana sadakasını ve merhametini fırlatırdı. Fakat ben bu kadar dilenci değilim. Bunu anladın sen.

Aksine ben; büyük, korkunç, çirkin, anlatılamaz şeyler bakımından çok zenginim. Zerdüşt senin utanman bana şeref verdi.

Ve bugün 'acımak sıkıcıdır' diyen tek adamı, Zerdüşt'ü bulmak için acıyanların kalabalığından yakamı güç sıyırdım.

Tanrının acıması olsun, insanın acıması olsun; acıma utancın karşıtıdır. Yardım etmek istememek, yardım etmekten daha kibar bir erdem olabilir.

Fakat bugün, bütün küçük adamların erdemi acımadan ibarettir. Onların büyük felakete, büyük çirkinliğe ve büyük başarısızlığa karşı saygıları yoktur.

Kalabalık koyun sürülerinin arkasındaki köpeğin yaptığı gibi, bu insanlardan uzaklara bakarım. Bunlar iyi niyet sahibi, iyi irade sahibi akıllı adamlar değil.

Sığ havuzları küçük gören bir balıkçıl kuşu gibi, küçük dalgalara, küçük iradeler ve küçük ruhlara metelik vermem.

Bu küçük adamlara çok uzun zaman hak verildi. Öyle ki sonunda onlara iktidar da verildi. Şimdi diyorlar ki; 'Küçük adamların onayladıkları şey iyidir.'

Ve bugün gerçek, bu kalabalığın içinden gelen papazın söylediğidir. Şu garip kutsi ve küçük adamların sözcüsü ki kendisi hakkında gerçek 'benim' derdi.

Bu kibirli adam çoktandır küçük adamların ibiklerini kabartır. Ve 'Gerçek benim!' diyerek bir 'Ve hayır!' 'Üç defa hayır!' dedin.

Sen bu adamın aldatışına karşı insanları uyardın ve ilk olarak acımasına karşı uyardın. Herkesi değil, başkalarını değil, kendini ve senin gibileri!

Büyük sıkıntı içinde bulunanların utanmasından utanırsın ve gerçekten; ‘Ey insanlar acımadan bu tarafa bir büyük bulut geliyor, dikkat edin!’ diyerek.

Ve ‘Bütün yaratıcılar sert olur ve her büyük aşk acımanızdan üstündür!’ diyerek. Zerdüşt hava işaretlerini ne kadar iyi öğrendiğimi tahmin edersin!

Fakat bizzat sen; sen de kendini kendi acımana karşı uyardın. Çünkü birçok sıkıntı içinde olanlar, perişanlar, boğulmakta, donmakta olanlar sana gelmek üzere yoldadırlar.

Buna karşı da uyanık olman gerek. Benim en iyi, en kötü bilmecemi, bizzat beni ve yaptığım işi iyi çözdün. Seni devirecek baltayı ben bilirim.

Fakat onun tanrısının ölmesi gerekirdi. O her şeyi gören gözlerle bakıyordu. insanın derinliklerini ve dibini görüyordu, çirkinliği görüyordu.

Acıması utanmak bilmiyordu. Benim en kirlî köşeme sokulmuştu. Bu gizli şeyleri öğrenmeye çalışan, bu sıkıcı, bu aşırı acıyan ölmeliydi.

O daima beni görüyordu. Ya bu tanıktan intikam almak ya da ölmek istiyordum.

Her şeyi ve insanı gören tanrı; bu tanrının ölmesi gerekiyordu. İnsan böyle bir tanığın yaşamasına dayanamaz.”

En çirkin adam böyle dedi. Fakat Zerdüşt ayağa kalktı ve gitmek istedi. Çünkü iliklerine kadar titriyordu.

“Ey anlatılamaz şey!” dedi. “Senin yolundan gitmekten beni engelledin. Buna bir teşekkür olarak kendi yolunu sana öveyim, bak, Zerdüşt’ün mağarası şu yukarıdadır.

Mağaram büyük, derin ve çok köşelidir. Orada en gizli şey bile saklanacak bir yer bulur.

Ve mağaramın hemen yanında sürünen, uçan, sıçrayan yaratıklar için yüz tane köşe bucak vardır. Ey atılmış adam, kendi kendini de attığına göre insanlar ve insanların acıma duygusuyla yaşamak istemiyorsun. Öyleyse benim gibi yap ve her şeyi benden öğren. Yalnız, yapan öğrenir.

En başta ve ilk olarak hayvanlarımla konuş. En gururlu hayvanla en kurnaz hayvan, bunlar bizim rehberimiz olsun.”

Zerdüşt böyle dedi. Öncekinden daha düşünceli ve daha yavaş yoluna devam etti. Çünkü kendisine birçok şey soruyor fakat cevap bulamıyordu.

"İnsanın ne züğürt, ne çirkin, ne hırılıtlı ve ne kadar çok gizli utanması var.

Bana diyorlar ki, insan kendisini sever. Ah, insanın kendisine olan sevgisi ne kadar olsa gerek?

Acaba insan kendisini ne kadar küçümseyebilir?

Şu karşıdaki adam da kendisini seviyor ve kendisini aşağı görüyor, bence o büyük bir seven ve büyük bir küçümseyendir.

Kendisini ondan daha fazla küçümseyeni görmedim. Bu da bir yüksekliktir! Sakın bu adam bağırmasını işittiğim 'İnsanüstü' olmasın?

Ben büyük küçümseyicileri severim. Fakat insan, yok edilmesi gereken bir şeydir.”

Gönüllü Dilenci

Zerdüşt, en çirkin adamın yanından ayrılınca, üşüdüğünü hissetti ve kendisini yalnız buldu. Aklından birçok soğuk ve yalnız şeyler geçiyordu ve bu yüzden kendisine üşüme geliyordu. Fakat yükseklerle doğru tırmandıkça bazen yeşil çimenler önünden, bazen sabırsız bir ırmağın açtığı yatak kenarındaki vahşi kayalıklardan geçiyordu. O zaman kendisini daha ısınmış ve daha keyifli hissetti.

“Bana ne oldu?” diyordu; “Sıcak ve canlı bir şey beni neşelendirdi. Bu benim etrafımda olsa gerek. Şimdi kendimi daha az yalnız hissediyorum. Bilinmez yoldaşlar ve kardeşler etrafımda dolaşıyorlar. Onların sıcak nefesleri ruhuma geliyor.”

Fakat etrafına bakıp yalnızlığını avutanları aradığında, civardaki bir tepe üzerinde duran inekleri gördü. Bunların yakınlığı ve kokusu Zerdüşt'ün kalbini ısıtmıştı. Fakat bu inekler bir hatibin sözlerini dinliyorlardı. Bu yüzden kendilerine yaklaşanı görmediler. Fakat Zerdüşt iyice yakınlarına gelince ineklerin ortasında konuşan bir insan sesi duydu. İnekler, başlarını konuşana doğru çevirmişlerdi. Zerdüşt o zaman sıçrayarak hayvanları dağitti. Çünkü ineklerde acımayla tedavisi mümkün olmayan bir arıza meydana gelebileceğinden korkuyordu. Fakat bunda aldanmıştı. Çünkü yerde bir adam yatıyor ve hayvanlara seslendiği belli oluyordu. Hayvanların bundan ürkmeyeceği anlaşılıyordu. Bu bir uslu adamdı ve bir dağ hatibiydi ki gözlerinden iyilik akıyordu. Zerdüşt hayretle “Burada ne arıyorsun?” diye bağırdı.

"Burada ne mi arıyorum? Senin aradığımı ey rahat bozan! Yani arz üstünde mutluluğu arıyorum. Bunun için bu ineklerden ders almak istiyorum. Biliyor musun, sabahtan beri onlara hitap ediyorum. Şimdi bana cevap vereceklerdi. Bizi niye rahatsız ettin?

Eğer ineklere benzemezsek cennete gidemeyiz. Biz onlardan gevış getirmeyi öğrenmeliyiz. Gerçekten insan, dünyaya sahip olsa da gevış getirmeyi öğrenmedikten sonra neye yarar? Kederinden kurtulamaz.

Bugün insanın büyük kederi tiksintidir. Bugün kalbi, ağı ve gözleri tiksintiyle dolu olmayan kim var? Sen de, sen de fakat ineklere bak!”

Dağ öğütçüsü böyle dedi ve gözünü Zerdüşt'e çevirdi. Çünkü o ana kadar sevgiyle ineklere bakıyordu. Fakat şimdi birdenbire değişti. "Bu konuştuğum kim?" diye irkilerek bağırdı ve sıçrayarak kalktı.

"Bu, tiksintisi olmayan insandır, bu bizzat Zerdüşt'tür, büyük tiksintiyi yenendir; bu göz, bu ağız, bu kalp bizzat Zerdüşt'ündür."

Böyle diyerek gözyaşlarıyla, karşısındakinin elini öptü ve beklemediği bir zamanda değerli bir armağan ve mücevhere kavuşmuş birisi gibi kalakaldı. İnekler bütün bu olan bitenlere bakıyor ve şaşıyorlardı.

"Benden bahsetme ey garip, ey sevimli adam!" dedi Zerdüşt. Ve kibarca "Kendinden bahset." dedi. "Sen, bir zamanlar büyük bir servetten vazgeçen gönüllü dilenci değil misin?"

Kendi servetinden ve zenginlerden utanarak kalbini ve varlığını armağan etmek üzere en fakirlerin yanına kaçan sen değil misin? Fakat o fakirler armağanını kabul etmemişlerdi."

"Ama beni kabul etmediler." dedi gönüllü dilenci. "Biliyorsun bu yüzdendir ki hayvanların ve şu ineklerin yanına geldim."

Zerdüşt "İneklerden öğrendin ki hak vermek, hak almaktan daha zordur ve armağan etmek bir sanattır, sanatların ve iyiliklerin en incesi ve en yücesidir."

"Hele bugünkü günde!" dedi gönüllü dilenci. "Bütün alçakların ayağa kalktığı ve kibarlık tasladığı, yani halk tabakası gibi hareket ettiği bugünkü günde. Bilirsin, ayak takımının ve kölelerin uzun, kötü ve yavaş yavaş ilerleyen isyan gününe geldik, bu hareket büyüyor, büyüyor.

Şimdi aşağılık olanları her iyilik ve her armağan, isyana yöneltiyor. Aşırı zenginler dikkatli olsunlar. Geniş karınlı ve dar boğazlı şişelerden damlatmak isteyenler dikkat etsinler. Bugün böyle şişelerin boynunu kırıyorlar.

Şehvetli bir tutku, iğrenç bir kıskançlık, kirli bir öç duygusu, aşağı tabakanın gururu!

Bütün bunlar suratıma çarpıyor. Fakirlerin mutlu olduğu sözü artık doğru değildir. Gök ülkesi artık ineklerin!"

Denemek için "Niçin zenginlerin değil?" dedi Zerdüşt ve bu sırada sakın adamı yalamak isteyen inekleri kovdu.

"Beni ne deniyorsun?" dedi, "Sen benden iyi bilirsin, Zerdüşt, beni en fakirlerin yanına yönelten neydi? En zenginlerinden duyduğum tiksinti, değil mi?"

Soğuk gözler, şehvetli düşüncelerle her çöplükten çıkar derleyen suçlu zenginlerden, çürümüş vücutlarının kokusu göklere yükselen bu ayak takımından.

Kadınlara karşı vahşi, şehvetli, unutkan ve babaları kuş leşi veya paçavra toplayıcısı olan bu düzme ve sahtekâr halk tabakasından, bunların orospudan pek farkları yoktur.

Ayak takımı aşağıda, ayak takımı yukarda! Bugün artık zengin ve fakir olan kim? Bu farkı unuttum ve oradan kaçtım. Ve kaç kaç şu ineklerin yanına geldim."

Uslu adam böyle dedi. Konuşurken soluyor ve terliyordu. Öyle ki hayvanları buna bir defa daha şaşıyorlardı. Fakat Zerdüşt onun sert konuşmasını duydukça gülümsüyor ve susarak kafasını sallıyordu.

"Böyle sert sözler gerekince, kendini zorluyorsun ey dağ öğretçüsü! Ağzın ve gözlerin bu sertliğe elverişli değil!

Ve kanımca miden de değil. Çünkü böyle öfke, kin ve taşkınlık mideyi bozar. Senin miden daha yumuşak şeyler ister. Sen bir et yiyici değilsin. Daha çok bitki ve kök adamısın. Belki taneler öğretürsün. Herhalde etin zevkine yabancısın ve yumuşak şeyler seversin."

Gönüllü dilenci ferahlayarak "Beni iyi tanıdın." dedi. "Balı severim. Taneler de öğretürüm. Çünkü ağıza yumuşak gelen ve nefesi temizleyen şeyleri severim. Yumuşak huylu avareler ve gündüz hırsızları gibi, çiğnemesi uzun zaman isteyen şeyleri severim. Bunda en ileriye varan işte şu ineklerdir. Onlar geviş getirmeyi ve güneşte yatmayı keşfetmişlerdir. Kalbi yoran güç düşüncelerden de çekinmesini bilirler."

"Pekâlâ" dedi Zerdüşt "sen benim hayvanlarımı da görmeliydin, kartalımı ve yılanımı. Bugün dünyada onların eşi yoktur.

Bak, şu yol benim mağarama gider. Bu akşam onların konduğu ol ve hayvanlara hayvan şansından söz et ben gelince kadar. Çünkü şimdi bir yardım isteyen ses beni çağırıyor ve eğer mağaramda buz gibi taze petek ve altın balı bulursan onu da ye.

Fakat şimdi, tuhaf, sevimli adam, ne kadar güç de olsa, çabuk ineklere veda et. Çünkü onlar senin en yakın dostların ve üstatlarıdır."

"Yalnız bir ayrıcalığın var!" dedi sevimli dilenci. "Bizzat sen iyisin ve bir inekten daha iyisin Zerdüşt."

Zerdüşt öfkeyle "defol, defol dalkavuk" diye bağırdı. "Böyle dalkavukluk ve ikiyüzlülük ile benim balımı ne bozuyorsun?"

"Defol, defol buradan!" diye bir defa daha bağırdı ve nazik dilenciye sopasını kaldırdı, fakat o kaçtı.

Gölge

Gönüllü dilenci kaçmış ve Zerdüşt, yalnız kalmıştı ki arkasından yeni bir ses işitti. Bu ses "Dur, Zerdüşt bekle beni, benim, Zerdüşt, ben senin gölgenim" diyordu. Fakat Zerdüşt beklemedi. Çünkü dağlarındaki kalabalıktan ona ani olarak bir bezginlik gelmişti. "Benim yalnızlığım nerde?" diyordu. "Gerçekten bu çok oluyor. Bu dağ kalabalıklaştı. Benim ülkem artık bu âlemden değil. Bana yeni dağlar gerekir.

Gölgem mi beni çağırıyor? Gölgede ne var? Varsın beni takip etsin, ben ondan kaçarım."

Zerdüşt, kendi kendine böyle söyledi ve yola koyuldu. Fakat arkasındaki onu izledi ve az sonra birbiri ardında üç koşucu ortaya çıktı. Önde gönüllü dilenci, arkasında Zerdüşt ve en arkada gölgesi!

Henüz pek fazla koşmamışlardı ki Zerdüşt, deliliğinin farkına vardı ve bir hamle ile bütün bezginliği ve bıkkınlığı üzerinden silkti.

"Nasıl!" diyordu, "Eskiden beri en gülünç şeyler bizim gibi eski yalnızlar ve azizlerden gelmez mi? Gerçekten, deliliğim dağlar gibi kabardı. Şimdi altı deli bacağının birbiri arkasından takırdadığını duyuyorum.

Fakat Zerdüşt bir gölgeden korkabilir mi ve gölgenin benden daha uzun bacakları olduğunu düşünebilir mi?"

Zerdüşt içiyle, dışıyla gülererek böyle dedi, olduğu yerde durdu ve birdenbire durdu. Az kalsın arkasından gelen gölgeyi yere devirecekti. Gölge onu o kadar yakından izliyordu ve o kadar zayıftı ki! Zerdüşt gölgesini iyice inceleyince bir hayalet karşısındaymış gibi irkildi. Gölge o kadar zayıf, kara kuru ve yaşlanmış görünüyordu ki.

Zerdüşt şiddetle "Sen kimsin?" dedi. "Burada ne işin var? Neden gölgem olduğunu iddia ediyorsun? Senden hoşlanmıyorum."

"Affet" dedi gölge. "Benim, gölgen olduğumu affet. Senin hoşuna gitmiyorsam Zerdüşt, bu konuda seni ve zevkini takdir ederim.

Ben senin topuklarını çok izlemiş bir gezginim. Hedefsiz ve yurtsuz daima yollardayım. Öyle ki sonsuz Yahudi'den pek farklı değilim. Şu var ki sonsuz değilim ve Yahudi de değilim.

Ne? Sürekli yollarda mı olmalıyım? Her rüzgârla sarsılarak, kargaşa içinde, itilerek? Ey arz, bana artık fazla yuvarlak geliyorsun!

Her yerde oturdum ve yorgun tozlar gibi aynalar ve pencere camları üstünde uyudum. Her şey benden alıyor, bana bir şey veren yok ve ben zayıflıyorum. Neden bir gölgeye benzedim. Fakat Zerdüşt, en çok senin arkandan yürüdüm ve uçtum. Kendimi senden sakladım da senin en iyi gölgendim. Sen nereye oturduysan ben de oraya oturdum.

Gönüllü olarak kış damları ve karlar üzerinde koşan bir hayalet gibi seninle en uzak, en soğuk âlemlerde dolaştım.

Her yasak, çirkin ve uzak şeyi seninle birlikte aradım ve bende herhangi bir erdem varsa hiçbir yasaktan korkmayışımdır.

Kalbimin saydığı şeylere seninle beraber kıydım, bütün sınır taşlarını ve levhalarını devirdim. En tehlikeli arzulara kapıldım. Gerçekten, her türlü cinayeti bir defa işledim.

Kelimelere, değerlere ve büyük isimlere olan imanımı senin yüzünden unuttum. Şeytan deri değiştirecek olsa ismi de değişmez mi? Belki bizzat şeytan deriden ibarettir.

Hiçbir şey gerçek değildir, her şey olabilir. Kendime böyle diyordum. En soğuk sulara kafamla ve kalbimle daldım ve kaç defa bir kırmızı yengeç gibi çıplak kaldım.

Ah, iyilere karşı duyduğum iman, utanma ve iyilik hissi nereye gitti? Bir zamanlar sahip olduğum yalancı iffet nereye kayboldu? İyilerin ve soylu yalanlarının iffeti!

Gerçeği çok defa yakından izledikçe, o kafama çarptı. Bazen yalan söylediğimi zannettim. Fakat bir de baktım ki gerçeği bulmuşum.

Her şey gözümde pek fazla aydınlandı. Şimdi hiçbir şey umurunda değil! Sevdiğim hiçbir şey artık yaşamıyor. Hâlâ kendimi nasıl seveyim?

Ya arzu ettiğim gibi yaşamak veya hiç yaşamamak. Ben bunu istiyorum. En kutsal varlık da bunu istiyor. Fakat yazıklar olsun! Hâlâ neşem var mı? Hâlâ bir hedefim ve yelkenimin yönelebileceği bir limanım var mı?"

Gölge, böyle dedi ve onu dinlerken Zerdüşt'ün kaşları çatıldı ve sonunda kederli "Sen benim gölgemsin." dedi. "Karşı karşıya olduğun tehlike küçük değildir. Ey özgür ruh ve gezgin, sen kötü bir gün geçirdin, dikkat et ki daha kötü bir akşam gelmesin.

Senin gibi huzursuzlara sonunda bir hapishane bile aziz gelebilir. Hapse tıkılmış canilerin nasıl uyduğunu hiç gördün mü? Bunlar sakın uyurlar. Yeni güvenlerinin tadını çıkarırlar.

Kendini sakın ki sonunda sekter bir iman; sert, sıkı, iyi bir rüzgâr mı? Fakat kim bilir o nereye eser ve hangi rüzgârın iyi ve sürükleyici rüzgâr olduğunu kim bilir?

Bana daha ne kaldı? Yorgun ve küstah bir kalp! Sabırsız bir irade, bükülmüş bir bel.

Bunlar benim yurdumu arıyorlar. Zerdüşt, bilirsin bu arama bir baskındır. Beni kemirir.

Benim yurdum nerde? Bunu soruyor, arıyorum ve arıyorum ve bulamıyorum. Ey sonsuz 'her yer'. Ey sonsuz 'hiç bir yer', ey sonsuz 'boşunalık'.

Bir keder seni hapsedmesin. Çünkü seni dar ve sıkı olan her şey kirletiyor ve deniyor.

Sen hedefi kaybetmişsin. Bu kaybın acısını nasıl unutacaksın? Bununla yolu da kaybetmiş oluyorsun. Zavallı hayalperest gezgin! Yorgun kelebek! Bu akşam biraz dinlenmek ve yuva ister misin? Öyle ise benim mağarama çık!

Şu yol oraya gider. Şimdi acele sende ayrılmalıyım. Sanki şimdiden üstümde bir gölge var. Etrafımın yine aydınlık olması için yalnız yürümek istiyorum. Bunun için daha uzun zaman, neşeli, ayakta olmalıyım. Fakat akşamleyin benim mağarada dans edilecek."

Zerdüşt böyle dedi.

Öğle Vakti

Zerdüşt yürüdü, yürüdü ve artık kimseyi bulmadı. Yalnızdı. Yalnızlığın tadını çıkardı ve saatlerce iyi şeyleri düşündü. Fakat öğle vakti güneş tepesinin üstüne geldiğinde yaşlı, eğri ve kambur bir ağacın önüne gelmişti. Ağaç, bir asmanın dallarıyla kucaklanmış ve gizlenmişti. Asmanın bol, sarı üzümüleri

gezinin gözüne çarptı. Zerdüşt burada susuzluğunu biraz gidermek ve bir üzüm koparmak arzusunu duydu. Fakat elini üzüme doğru uzatınca başka bir şey arzuladı. Ağacın yanına uzanmak ve bu öğle saatinde uyumak!

Zerdüşt bunu yaptı ve rengârenk çayırların sessizliği ve gizliliği içerisinde yerde yatarken küçük susuzluğunu unuttu ve uykuya daldı. Zerdüşt'ün daha önce dediği gibi "Her şey birbirinden daha gereklidir." Yalnız Zerdüşt'ün gözleri açık kalmıştı. Çünkü bu gözler ağacı ve asmanın güzelliğini görmeye ve övmeye doymamıştı. Uykuya dalarken Zerdüşt kendi kendine şöyle dedi:

"Sessizlik, sessizlik, dünya şimdi mükemmel olmadı mı? Bana ne oluyor şimdi?"

Bir hafif rüzgârın görünmeden, tüy gibi hafiflikle kırışık deniz üzerinde dans etmesi gibi, uyku üstümde dans ediyor.

O benim gözümü kapamıyor, ruhumu uyanık bırakıyor, o gerçekten hafif, tüy gibi hafif.

O beni kandırıyor, bilmem nasıl? İçimden övgüler yağdıran bir el gibi beni zorluyor. Evet, ruhumun sessizliği için beni zorluyor.

Garip, ruhum nasıl yorgun ve nasıl gevşiyor!

Ruhuma "yedinci günü akşamı" tam öğle vakti mi geldi? Çoktandır iyi ve olgun şeyler arasında mı dolaşıyordun?

Garip ruhum uzanıyor, uzanıyor ve sakin yatıyor. O çok iyi şeyler tatmıştır. Bu altın keder onu eziyor. Sakin limana girmiş bir gemi gibi ağzı sessiz sakinliğe kavuştu. Şimdi uzun gezilerden ve hırçın denizlerden yorgun, toprağa yaslandı. Toprak daha sadık değil mi?

Böyle bir gemi karaya yanaştığında ve yaslandığında bir örümceğin karadan ona doğru öreceği ağ yeterli gelir. Daha kuvvetli bir halata ihtiyaç olmaz.

Toprağın koynunda, sakin bir koydaki yorgun gemi gibi dinleniyorum. Toprağa sadık, güvenli ve ince ipliklerle ona bağlı.

Ne mutluluk, ne mutluluk! Şarkı söylemek ister misin ruhum? Çimende yatıyorsun. Fakat bu saat hiçbir çobanın kaval çalmadığı sakin, gizli bir bayram saati!

Sakin ol. Sıcak öğle, çimenler üstünde uyuyor, şarkı söyleme, sakin ol, dünya mükemmel.

Şarkı söyleme, çimen kelebeği; ruhum, fısıldama bile. Sessizliğe bak, öğle uyuyor. Ağzını kımıldatıyor. Bir damla mutluluk içmiyor mu?

Eski, esmer bir altın mutluluk damlası, bir altın şarap damlası.

Mutluluk onun üstünden uçuyor, gülüyor, böylece bir tanrı gülüyor. Sakin ol.

"Mutluluk için ne kadar az şey gerek." Bir zamanlar böyle derdim ve kendimi akıllı sanırdım. Fakat

şimdi öğrendim ki bu bir hataydı. Zeki deliler daha iyi konuşurlar.

İşte asıl o az şey en eşsiz, en hafif, bir sincap hışıltısı, bir nefes, bir an. Mutluluğun çeşidi o kadar önemli değildir. Sakin ol.

Bana ne oldu? Dinle, zaman mı kaçtı acaba? Düşmüyor muyum, düşmedim mi? Dinle, sonsuzluk pınarlarında mıyım?

Bana ne oldu? Sakin ol. Eyvah kalbime saplanıyor; kalbim, bu kadar mutluluk ve böyle bir darbeden sonra, parçalan, parçalan!

Nasıl, dünya şimdi, mükemmel daha yuvarlak ve daha olgun değil mi? Yuvarlak, altın olgunluk nereye uçuyor acaba? Arkasından gideyim; akıl, sakin ol.”

Burada Zerdüşt uyandı ve uyumakta olduğunu hissetti.

"Kalk ey uykucu!" dedi kendine. "Öğle uykucusu, haydi, haydi ihtiyar bacaklar. Vakit geldi, daha alacağım epeyce yol var.

Uykuya kanıyorsunuz daha ne kadar, bir sonsuzluk mu? Haydi, haydi ihtiyar kalbim, böyle bir uykudan sonra ne kadar uyanık kalacaksınız!"

O tekrar uykuya dalmıştı. Ama ruhu bedeninin aleyhindeydi ve isyan ediyordu, yine yattı. "Rahat bırak beni. Dünya şimdi mükemmel olmadı mı? Ah altın, yuvarlak top."

"Kalk," dedi Zerdüşt, "küçük hırsız, gündüz hırsız, nasıl hâlâ gerinip uzanıyorsun, içini çekiyorsun, derin pınarlara düşüyorsun ha!"

Ruhum sen kimsin? Burada irkildi, çünkü bir güneş huzmesi yüzüne düşmüştü.

"Ey üstümdeki gök!" dedi içini çekerek ve doğruldu, "Bana mı bakıyorsun? Garip ruhumu mu dinliyorsun?"

Topraktaki her şeyin üstüne düşen bu bir damla çiyi ne zaman içeceksin? Bu garip ruhu ne zaman içeceksin? Ne zaman ey sonsuzluk pınarı, ey korkunç öğle uçurumu, ruhumu ne zaman geriye alacaksınız?"

Zerdüşt böyle dedi ve ağacın yanında yattığı yerden bir meçhul sarhoşluktan uyanır gibi uyandı. Güneş hâlâ başının üzerindeydi. Bundan anlaşılır ki Zerdüşt pek uzun uyumamıştı.

Selamlayış

İkinci üzeriydi ki Zerdüş uzun, boşuna aramalardan ve dolaşmalardan sonra mağarasına dönmüş bulunuyordu. Fakat mağarasına yirmi adım kadar yaklaştığı zaman hiç beklemediği bir şey oldu. Büyük yardım dileyen sesi yeniden duydu. Garipti ki ses, bu defa kendi mağarasından geliyordu. Uzun, garip bir çığlık! Zerdüş bunun birçok sestem oluştuğunu fark etti. Ses uzaktan dinlendiği zaman tek bir ağızdan çıkıyor gibiydi.

Zerdüş mağarasına sıçrayarak girdi. Onu meğer bu ses oyunundan sonra ne tuhaf bir tiyatro bekliyormuş! Gündüzün gördüğü bütün tipler yan yana orda oturuyorlardı. Sağdaki ve soldaki krallar, eski büyücü, papa, gönüllü dilenci, gölge, ruhun vicdanı, falcı, eşek; en çirkin adam başına bir taç geçirmiş ve beline iki erguvan kuşak sarmıştı. Çünkü o, bütün çirkinler gibi güzelleşmeye heveslidir.

Bu bulanık topluluğun ortasında Zerdüş'ün kartalının tüyleri diken diken olmuştu. Çünkü sorulan soruları cevaplandırmaya gururu izin vermiyordu. Zeki yılan, kartalın boynuna dolanmıştı.

Bütün bunları Zerdüş, büyük şaşkınlıkla gördü. Sonra konuklarına dikkatle baktı, ruhlarını okudu, yeniden hayrete düştü. Bu aralık topluluk ayakta, Zerdüş'ün konuşmasını bekliyordu. Zerdüş şöyle dedi:

"Siz şaşırılmışlar! Siz garbiler! Sizin yardım dileyen sesinizi mi duydum? Bugün bütün gün boşuna aradığım adamın nerde bulunması gerektiğini şimdi biliyorum; yüksek insan.

Yüksek insan kendi mağaramda bulunuyor! Fakat neye hayret ediyorum! Bal kurbanı ve şansımın hileli davetleriyle onu bizzat kendim ayartıp buraya getirmedim mi?

Fakat sanıyorum ki siz, toplu bir halde kalamayacaksınız. Birbirinizin huzurunu bozuyorsunuz. Ey yardım dileyenler, öyle birisi gelmeli ki sizi güldürmeli, bir güldürücü, bir dansör, bir rüzgâr, bir vahşi av, herhangi bir deli; siz ne düşünüyorsunuz?

Ey şaşkınlık, affedin ki sizlerden böyle küçük ve değersiz biçimde söz ediyorum. Fakat kalbime cesaret veren şeyi keşfedemiyorsunuz.

Bakışınız beni bağışlar! Bir perişan adama bakan herkes cesur olur, bir perişana hitap etmek için herkes kendisini yeteri kadar cesur bulur.

Bizzat bana bu kuvveti siz verdiniz. Güzel bir armağan. Saygıdeğer konuklarım, uygun bir konuk armağanı! Haydi öyleyse, kızmayın ben de size kendi armağanlarımı sunayım.

Burası benim ülkem ve benim hükümdarlığımdır. Fakat benim olan her şey bu akşam ve bu gece için sizin olsun. Hayvanlarım size hizmet etsinler. Mağaram konukeviniz olsun!

Benim yuvamda kimse rahatsız olmamalı. Karargâhımda herkesi vahşi hayvanlardan korurum. Size sunduğum ilk şey budur; güven!

İkincisi; küçük parmağımdır. Bir kere parmağımı tutunca bütün elimi hatta kalbimi alın. Haydi

bakalım. Hoş geldiniz konuklarım.”

Zerdüşt böyle dedi ve sevgi ve muziplikle güldü. Bu selamlaşmadan sonra konukları bir defa daha eğildiler ve saygıyla sustular. Şimdi sağdaki kral, hepsi adına cevap verdi.

"Ey Zerdüşt, bize elini ve selamını verişinden Zerdüşt olduğunu anladık. Karşımızda kendini alçalttın. Hemen hemen saygı duygularımızı zedeledin.

Fakat senden başka kim böyle bir gururla alçalabilir. Bu bizi ayağa kaldırır, gözlerimiz ve kalplerimiz için bir ziyafet oluşturur.

Yalnız bunu görmek için bu dağ gibi yüksek dağlara uçmayı severiz. Biz gezmeye istekli olarak geldik. Burada bulanık gözleri aydınlatacak şeyi görmek istiyorduk.

Görüyorsun, bütün yardım dilenmelerimiz geçti. Düşüncemiz ve kalbimiz ferahladı. Nerdeyse cesaretimiz de daha cesur ve iradeli olacak.

Zerdüşt, arz üzerinde yüksek ve kuvvetli bir irade kadar sevindirici bir şey yetişemez. Arzın en güzel ürünü budur. Böyle bir ağaç bütün bu çevreyi neşelendirir.

Senin gibi büyümüş olanları, Zerdüşt, çamlara benzetirim. Uzun, sert, yalnız, görkemli ve en elastiki ağaçtan!

Kuvvetli yeşil dallarıyla kendi hükümdarlığını kaplar. Havalardan, rüzgârlardan ve bu yüksekliklerde bulunan şeylerden zorlu sorular sorarak, daha kuvvetli cevaplar veren bir kumandan, bir zafer kazanan, böyle bitkileri seyretmek için yüksek dağlara çıkmayı kim istemez? Burada senin ağacında, karanlık ve bozuk olanlar bile bu heyecanı yaşar, senin bakışında korkaklar bile güven bulurlar ve kalpleri şifaya kavuşur.

Ve gerçekten, bugün birçok göz senin dağına ve ağacına yönelmiştir. Büyük bir özlem başlamıştır. Niceleri soruyorlar; Zerdüşt kimdir?

Ve sen kimin kulağına bal şarkını damlatırsan, bütün saklanmış olanlar, yalnızlar ve yalnız çiftler, kendi kendilerine;

"Zerdüşt, hâlâ sağ mı, artık yaşamaya değmez. Her şey boşuna, her şey bir! Meğerki Zerdüşt'le beraber yaşayalım.

Geleceğini çoktan haber veren o adam niçin gelmiyor.” diyorlar. Birçokları bunu soruyorlar. Yalnızlık onu yuttu mu? Yoksa biz mi ona gidelim?

Şimdi yıkılan ve içindeki ölüleri saklayamayan bir mezar gibi yalnızlıkta kendinden beziyor ve yıkılıyor. Her yerde yeniden dirilişler görünüyor.

Şimdi Zerdüşt, dağının etrafında dalgalar yükseliyorlar, yükseliyorlar. Dağın ne kadar yüksek de olsa birçokları sana yetişecek. Sandalın artık kuru kalmayacak.

Biz şaşırılmışların mağarana gelmemiz ve artık şaşırılmayışımız, iyilerin sana doğru yolda olduklarının gerçek bir işaretidir.

Çünkü o insanlar arasında tanrının son kalanı da sana doğru yoldadır. Onlar, büyük özlemin, büyük tiksintinin büyük bezginliğin adamları!

Bütün o adamlar ki tekrar ümitli olmayı öğrenmedikçe veya senden büyük ümidi bellemedikçe yaşamak istemezler.”

Sağ taraftaki kral böyle konuştu ve öpmek üzere Zerdüşt'ün elini tuttu. Fakat Zerdüşt onun saygısını reddetti, irkilerek geri çekildi ve sessizlik içinde uzaklara uçtu. Fakat az bir zaman sonra yine konuklarının yanına geldi. Onlara aydınlık ve deneyen gözlerle baktı ve şöyle dedi: "Konuklarım ey yüksek insanlar, sizinle açık ve Almanca konuşmak isterim. Bu dağlarda beklediğim sizler değıldiniz.", "Almanca ne açık ha! Tanrı korusun!" dedi soldaki kral. "Görölüyor ki

o sevgili Almanları tanımıyor, bu doğulu bilgin, fakat o 'Almanca ve kaba' demek istiyor. Pekâlâ, bugünkü günde zevklerin en kötüsü bu değıl!"

"Hepiniz yüksek insanlar olabilirsiniz. Ama benim için içimde susan fakat daima susmayacak olan insafsız için yeter derecede yüksek ve kuvvetli değılsiniz!

Siz sağ kolum değılsiniz.

Sizin gibi zayıf ve ince bacaklar üzerinde duranlar itiraf etseler de etmeseler de esirgenmek isterler.

Fakat ben kollarımı ve bacaklarımı esirgemem. Ben savaşçılarımı esirgemem. Benim savaşımında ne işe yaracaksınız? Siz benim zaferime engel olursunuz. Hatta içinizden bazıları davullarımın sesini işitse yere yuvarlanır.

Benim için yeter derecede güzel ve yakışıklı da değılsiniz. Ben derslerime saf, parıldayan aynalar isterim. Oysaki sizin yanınızda benim hayalim bile bozuk görünüyor.

Omuzlarınızı nice yükler ve nice anılar bastırıyor. Köşe bucağınızda nice kötü cüceler yer tutmuş. Gizli ayak takımı sizin içinizde de var.

Yüksek türden insan olsanız dahi sizde daha pek çok şey eğri büğrüdür. Sizi dosdoğru bir kalıba dökecek demirci henüz dünyada yok.

Siz yalnız köprüsünüz. Daha üstün insanlar, sizin üstünüzden geçmeli.

Siz basamaklırsınız. Onun için sizi çiğneyerek kendi mağarasına çıkana kızmayın.

Sizin tohumlarınızdan bir gün saf bir oğul ve mükemmel bir varis doğabilir. Fakat bu uzaktır. Benim ismimi ve benim mirasımı alabilecek insanlar değılsiniz.

Bu dağlarda beklediğim sizler değılsiniz. Ve son defa olarak, beraber aşağı ineceğim insanlar sizler değılsiniz. Siz yalnız daha olgun insanların bana doğru yolda olduklarının bir işaretisiniz. Büyük

özlemin, büyük tiksintinin, büyük bezginliğin adamları değilsiniz ve tanrının kalanı dediğiniz insanlar değilsiniz.

Hayır, hayır, hayır, üç defa hayır! Bu dağlarda başkalarını bekliyorum ve onlarsız ayağımı atmamak istemiyorum.

Daha yüksek, daha kuvvetli, daha cesur, daha neşeli, ruhları ve bedenleri daha güzel yapılmış insanları bekliyorum. Gülen aslanlar gelmelidir.

Konuklarım! Ey garip insanlar, benim çocuklarım hakkında bir şey bilmiyor musunuz? Onların bana doğru yolda olduklarını bilmiyor musunuz?

Bahçelerimden, mutluluk adalarımın; benim, yeni, güzel türümden söz edin! Niçin bundan söz etmiyorsunuz?

Sizden istediğim armağan, çocuklarımdan söz etmenizdir. Ben buna yetecek derecede zenginim. Bu iş için fakirleştim. Bu çocukları, bu canlı bitkileri, iradem ve en yüksek ümidimin hayat ağaçlarını bir görsem neler vermezdim!”

Zerdüşt böyle dedi ve konuşmasını birdenbire kesti. Çünkü içini özlem kaplamıştı. Kalbinin heyecanı içinde gözlerini ve ağzını kapadı. Bütün konukları da sessizlik ve sakinlik içinde ve şaşakalmışlardı. Yalnız ihtiyar falcı elleri ve tavırlarıyla işaretler veriyordu.

Akşam Yemeği

Bu sırada falcı, Zerdüşt’le konuklarının selamlaşmasını kesti ve zaman kaybetmek istemeyen birisi gibi sokularak, Zerdüşt’ün elini tuttu ve şöyle bağırdı:

“Fakat Zerdüşt, ‘bir şey ötekenden daha gerekli’ bizzat sen böyle dedin. Haydi, şimdi, bence bir şey her şeyden daha gerekli. Tam zamanında bir söz; beni yemeğe çağırmadın mı? Burada uzun yollardan gelen birçok insan var. Karnımızı sözle doyurmayacaksın ya!

Ve burada, donmaktan, boğulmaktan, suda boğulmaktan bütün diğer beden eziyetlerinden bahsettiniz. Fakat kimse benim acımı söylemedi; Açlık!”

Falcı böyle dedi. Fakat Zerdüşt’ün hayvanları bu sözleri işitince irkilerek kaçtılar. Çünkü görüyorlardı ki gündüzün getirdikleri şeyler bir falcıyı bile doyurmaya yetmeyecek.

Falcı “Susuzluğum da böyle!” dedi. “Ancak burada suyun, senin söylevlerin gibi bol ve yorulmadan şakırdayıp aktığını duyuyorum. Fakat ben şarap isterim.

Herkes Zerdüşt gibi anasından doğalı beri sudan başka bir şey içmez değildir. Yorgun ve solgunlar için su elverişli değildir. Bize şarap gerek. Ancak o, ani bir sakinlik ve sağlık verir.”

Falcının şarap istediği bu esnada, sağdaki kral, sakin adam konuşmaya başladı. “Biz şarap bulduk. Sağumdaki kralla beraber, bir eşek yükü şarap getirdik. Ekmekten başka bir eksikimiz yok.” “Ekmek

mi!” dedi Zerdüşt ve güldü. “Yalnızların da ekmeği olmaz. Fakat insan sadece ekmele yaşamaz. Tersine körpe kuzu eti yer. Benim iki tane kuzum var. Bunları hemen kessinler ve baharatla hazırlasınlar. Böyle severim. Meyve ve sebzemiz de eksik değil. Hatta midesine düşkün olanlara bile yeter. Kıracak cevizlerimiz ve çözecek bilmecelerimiz de var. Kısaca iyi bir yemek yiyeceğiz. Fakat yemek yemek isteyen pişirmeye yardım etmeli. Hatta krallar bile. Çünkü Zerdüşt’ün yanında bir kralın bile aşçılık etmesi gerekir.”

Bu teklife hepsi razıydılar. Yalnız gönüllü dilenci et, şarap ve baharata karşı isyan etti.

Alaylıca; “Zerdüşt’ün tuhaflığına bakın!” dedi. “Böyle yemek pişirmek için mi dağlara ve mağaralara gelinir.

‘Küçük yoksulluk yaşasın’ demesinin anlamını ve dilencileri kovmak istemesini şimdi anlıyorum.” “Sen de benim gibi istediğini yap ihtiyatlı adam;” dedi Zerdüşt, “ tanelerini çiğne, suyunu iç ve seni mutlu ederse mutfağını öv.

Benim yasalarım benimkilere geçer. Benim yasalarım herkes için değildir. Fakat bana mensup olanlar sağlam yapılı, hafif ayaklı olmalı.

Savaşları ve bayramları sevmeli. Kederli olmamalı. Hayalperest olmamalı, en güç işe bir bayrama gider gibi sağlam, atılmaya hazır olmalı.

En iyi şeyler benim ve benimkilerindir. Bunlar bize verilmezse alırız. En iyi gıda, en temiz gök, en kuvvetli fikirler, en güzel kadınlar.”

Zerdüşt böyle dedi, fakat sağdaki kral şöyle karşılık verdi: "Garip şey, bir egemenin ağzından böyle zekice sözler hiç işitilmiş midir? Gerçekten egemenlerin garip tarafı budur. Hele o, bir eşek değil zeki bir adamsa!”

Sağdaki kral böyle dedi ve hayret etti. Fakat eşek, onun sözlerine öfke ile anırarak karşılık verdi. İşte tarih kitaplarında akşam yemeği denen uzun yemeğin başlangıcı buydu. Bu yemekte yüksek insandan başka bir şey konuşulmadı.

Yüksek İnsan Üstüne

1

İnsanlar arasına ilk defa gittiğim zaman bir büyük delilik, yalnızlara özgü bir delilik yapmıştım. Panayıra gitmiştim.

Topluluğa hitap ederken kimseye hitap etmemiş oldum. Fakat akşamleyin cenazeler ve ip cambazları benim yoldaşlarım olmuşlardı. Ben de hemen hemen bir cenaze gibiydim.

Fakat yeni sabahla birlikte yeni bir gerçeğe erdim: "Panayırdan, ayak takımından, ayak takımının gürültüsünden ve uzun kulaklarından bana ne?" demeyi öğrendim.

Siz yüksek insanlar şunu benden öğrenin: "Panayırdan kimse yüksek insanlara inanmaz. Orda konuşmak isteseyiz halk tabakası göz kırpar ve biz hep eşitiz der.

Siz yüksek insanlar, halk tabakası göz kırparak şöyle der; "Yüksek insan yoktur. Hepimiz eşitiz. Tanrının gözünde hepimiz biriz."

"Tanrının gözünde de ha! Fakat bu tanrı öldü. Fakat halkın gözünde eşit olmak istemeyiz. Ey yüksek insanlar, panayırdan uzaklaşın."

2

Tanrının gözünde ha! Fakat artık bu tanrı öldü. Ey yüksek insanlar bu tanrı sizin için en büyük tehlikeydi.

O, mezara gireli beri siz tekrar dirildiniz. Artık şimdi büyük öğle geliyor. Artık şimdi yüksek insan egemen olacak.

Bu sözleri anlıyor musunuz kardeşlerim? İrkildiniz mi? Başınız dönüyor mu? Önünüzde bir uçurum açılıyor mu? Cehennem köpeği sizi ısırıyor mu?

Haydi haydi, ey üstün insanlar! Ancak şimdi insan, geleceğinin doğum sancısındadır. Tanrı öldü, şimdi istiyoruz ki 'İnsanüstü' yaşasın.

3

En çok endişe duyanlar bugün soruyorlar; "İnsan nasıl korunacak?". Fakat Zerdüşt tek ve ilk insan olarak şunu soruyor: "İnsan nasıl yok edilecek?"

Kalbimde yalnız 'İnsanüstü' var. Bence önemli tek şey bu! İnsan umurumda değil! En yakındaki, en fakir, en sıkıntı içinde bulunan, en iyi insan değil!

Kardeşlerim, insanda sevebileceğim şey, onun bir geçiş ve bir batış oluşudur. Sizde bana sevgi ve ümit veren birçok şey var.

Sizin küçümseyişiniz, ey yüksek insanlar, bana ümit veriyor. Çünkü büyük küçümseyiciler büyük saygılılardır.

Sizin perişan oluşunuzda saygıya değer çok şey vardır. Çünkü teslim olmayı ve küçük kurnazlıkları öğrenmediniz.

Bugün küçük insanlar egemendir; bunlar teslimiyet, alçak gönüllülük, kurnazlık, çalışma, özen vesaire gibi küçük erdemleri önerirler.

Dişilere yakışan, kölelere yakışan ve halk kalabalığına yakışan şey; bugün bu, insan yazgısına egemen olmak istiyor. Nefret, nefret, nefret!

"İnsan en iyi, en uzun ve en hoş şekilde nasıl yaşar?" diye sormaktan yorulmuyorlar. Bunlar bugünün

egemenleridir.

Kardeşlerim, bu egemenleri ve bu küçük adamları yok edin, bunlar 'İnsanüstü' için en büyük tehlikedirler.

Ey yüksek insanlar, küçük erdemleri, küçük kurnazlıkları, küçük özenleri, karınca tavırlarını, acınacak dinlenme düşkünlüğünü, kitlenin mutluluğunu yok edin.

Teslim olmaktansa perişanlığa düşün daha iyi. Ve gerçek! Ey yüksek insanlar, bugün yaşamayı bilmeyişinize seviniyorum. Çünkü bu şekilde en iyi yaşamış oluyorsunuz.

4

Kardeşlerim, cesaretiniz var mı? İçten misiniz? Tanıklar karşısında cesaret değil, bir tanrının bile görmediği yalnız ve kartal cesaretine sahip misiniz?

Soğuk ruhlar, katırlar, körler, sarhoşlar bence cesur olamazlar. Cesur olmak için korkuyu bilmek, fakat onu yenmek gerekir. Uçuruma gururla bakmak gerekir. Uçurumu kartal gözüyle görmek gerekir ve uçurumu kartal pençesiyle tutmak gerekir. Cesur bunlara derim.”

5

"İnsan kötüdür." En güçlüleri bana inat böyle konuştular. Keşke bu doğru olsa! Çünkü kötülük insanın en iyi kuvvetidir.

"İnsan daha iyi ve daha kötü olmalı." Ben bunu öğreniyorum. 'İnsanüstü' iyiliklerini yaratmak için, en büyük kötülük gerekir.

İnsan acılarının çilesini çeken küçük insanlar için, bu öğüt uygun düşer. Fakat ben büyük günahı, kendime büyük avuntu sayarım.

Fakat bu sözler uzun kulaklıklar için değildir. Her söz her ağıza yakışmaz. Bunlar ince ve uzak şeylerdir. Koyun ağızları bunlara dokunmamalı.

6

Yüksek insanlar, sanıyor musunuz ki sizin fenalaştırdığımız şeyleri iyileştirmek için ben gelmişim? Yahut siz şaşkınları, yatağınızda rahat ettirmeye memurum? Yahut siz şaşkınlara, yolunu şaşırılmışlara ve huzursuzlara yeni, hafif kaldırımlar göstermem gerekir?

Hayır, hayır, üç defa hayır! Sizin cinsinizden daha iyileri, daha fazla sayıda harcanmalıdır. İşiniz gittikçe daha zor ve daha sert olmalı. Ancak bu şekildedir ki insan, yıldırımın çarpacağı bir yüksekliğe çıkar ve parçalanır. Yıldırıma uygun bir yükseklik! Benim düşüncem ve özlemim uzağa, uzuna gider. Sizin küçük, kısa ve çeşitli sefaletlerinizden bana ne?

Çektiğiniz acı bence yeterli değil. Çünkü kendinizin acısını çekiyorsunuz. Henüz insanın acısını çekmiyorsunuz. Başka türlü konuşursanız yalan söylemiş olursunuz. Sizlerin bütün acısı benim

çektığım acıdan değildir.

7

Yıldırımın zararsız hale gelmesi bana yetmez. Onu düşürmek istemem. O, benim için çalışmayı da öğrenmelidir.

Benim hikmetim uzun zamandan beri bir bulut gibi toplanıyor. Daha sakin ve daha karanlık oluyor. Yıldırım doğuracak olan her hikmet böyle olur.

Bugünün insanlarına ışık olmak istemem. Onların gözlerini kamaştırmak isterim. Hikmetimin yıldırımını, onların gözlerini parlat!

8

İktidarınız üstünde bir şey istemeyin. İktidarlara üstünde bir şey isteyenlerde yaman bir sahtekârlık vardır. Hele büyük şeyler isterlerse. Bu kalpazanlar ve oyunbozanlar, büyük şeylere karşı güvensizlik uyandırırılar. Bu şaşkınlıklar, bu boyalı sülükler, büyük kelimelere bürünerek, yapmacık erdemlerle ve parlak sahte eserlerle sonunda kendilerine karşı da sahte olurlar.

Ey yüksek insanlar, bunlara karşı uyanık olun. Bugün bence içtenlikten daha ender ve daha değerli bir şey yoktur.

Bugün halkta var mı bu içtenlik? Halk büyüğün, küçüğün, doğrunun ve içtenliğin ne olduğunu bilmez. Masumane eğridir. Daima yalan söyler.

9

Ey yüksek insanlar, içten adamlar, açık kalpliler; güvensiz olun, derinliklerinizi gizli tutun. Çünkü bugün, halk tabakasının günüdür.

Halkın, bir zamanlar, nedensiz olarak inanmaya alıştığı şeyleri, bugün kim nedenlerini göstererek yıkabilir?

Panayırda jestler ikna eder. Fakat nedenler söylenirse halk tabakası güvenmez.

Ve bir defasında da gerçek zafer bulursa haklı bir güvensizlikle; “Hangi kuvvetli hata bu zafer için savaştı?” diye sorun.

Bilginlerden de sakının. Onlar size kin beslerler. Çünkü kısırdırlar. Soğuk, kurumuş gözleri vardır. Karşılarında her kuş, tüylerini döker.

Böyleleri yalan söylememekle göğüs kabartır. Fakat yalan söylememek aczi, henüz gerçek sevgisi demek değildir. Sakının.

Hummasız olmak henüz kavramak değildir. Soğumuş ruhlara inanmam. Yalan söyleyemeyen, gerçeğin ne olduğunu bilmez.

10

Yukarı doğru çıkmak istiyorsanız kendi ayaklarınızı kullanın. Kendinizi taşıtmayın. Yabancı sırtlara ve kafalara binmeyin.

Fakat sen ata mı bindin? Hedefine doğru, at mı koşturuyorsun? Pekâlâ dostum! Ama tutuk bacağıyla atın üstünde hedefine varıp, attan inince vardığın yükseklikte, ey yüksek insan, tökezleyeceksin!

11

Ey yaratıcılar, ey yüksek insanlar, insan ancak kendi çocuğuna gebe dir.

Aldanmayın, en yakınınız kim? En yakınınız için uğraşılıyor, fakat onun için bir şey yaratmıyorsunuz.

Ey yaratıcılar bu 'için'i unutun. Erdemlerinizin gereği odur ki 'için', 'etrafında', 'çünkü' ile iş yapmayasınız. Bu küçük sahte kelimelere kulağınızı tıkayın.

'Yakınlar için' bu küçük adamların erdemidir. Bu şu demektir. 'El eli yıkar', 'her şey karşılıklı'. Kendi çıkarlarını elde etmeye hakları ve kuvvetleri yok.

Ey yaratıcılar, gebelik özeni ve gebelik kederi sizin yararınızdır. Çocuğu gözleriyle daha kimse görmediyse de o sevginizi korur, esirger ve besler.

Bütün sevginizi çocuğunuza vermek sizin erdeminizdir. Sizin en yakınınız, eseriniz ve iradenizdir. Kimseyi işinize karıştırmayın.

12

Ey yaratıcılar, ey yüksek insanlar, doğuracak olan hastadır. Fakat doğurmuş olan kirlidir.

Kadınlara sorun. Keyif verdiği için doğum yapılmaz. Ağrı, tavukları ve şairleri gıdaklatır.

Ey yaratıcılar, sizde birçok kirli şey vardır. Bu nedenle ana olmanız gerekir.

Yeni bir çocuk! Ah ne kadar yeni kirle birlikte dünyaya gelir! Gözünüzü açın. Doğurmuş olan, ruhunu yıkayıp temizlemelidir.

13

İktidarınız üstünde erdemli olmayın. 'Olasılık' karşılığında kendinizden bir şey istemeyin. Babalarınızın erdemlerinin ayak izlerinden yürüyün. Babalarınızın iradesi beraber gelmezse yükseklerle nasıl çıkacaksınız?

İlk olmak isteyen sonuncu olmamaya dikkat etmeli. Babalarınızın günahkâr oldukları yerde aziz gibi görünmek istemeyin.

Babası; kadına, kuvvetli şaraba ve domuz etine düşkün olanın, kendi nefesinden iffet istemesi neye

benzer? Bu bir delilik olur. Böyle bir adamın bir, iki, üç kadına koca oluşu bana çok görünür. Hatta tekkeler yaptırır ve kapısının üstüne kutsiyet yolu diye yazdırır, ben yine derim ki neye? Bu yine bir deliliktir. Kendisine bir hapisane veya bir sığınak yaratır ne iyi! Fakat bunu sanmam. İnzivaya getirdiğimiz şey orda büyür. İçimizdeki sığır bile. Bu nedenden birçoklarına yalnızlık önerilmez.

Dünyada çöl azizlerinden daha kirli bir şey var mıdır? Yalnız şeytan değil, domuz bile bunların çevresine saldırır.

14

Ürkek, mahcup, iyi atlayamayan bir kaplan gibi beceriksiz! Yüksek insanlar sizi çok defa böyle yan tarafa sıvışırken gördüm. Atlamada başarılı olamadınız.

Fakat ey zar oyuncuları, bunda ne var! Siz oynamayı ve alay etmeyi, gereği gibi öğrenmediniz. Daima bir büyük alçakgönüllülük ile oyun masasında oturmuyor muyuz?

Siz büyük bir hamlede başarısızlığa uğradınızsa, bu nedenden bozuk insanlar mı sayılırsınız? Ve sizler bozüksanız bu nedenden insan da bozuk mudur?

Ya insan başarısızlığa uğrarsa! Haydi, haydi!

15

Bir şey ne kadar yüksek türden olursa o kadar ender olur. Ey yüksek insanlar, hepiniz başarısız yaratılmış değil misiniz?

Cesaretiniz kırılmasın. Bunda ne var? Daha çok şey mümkündür. Kendinize layık şekilde gülmeyi öğreniniz.

Siz, bozuk ve yarım eser olarak meydana gelmişsiniz. Bunda şaşacak ne var? Ey yarı kırılmışlar, sizin içinizde insan geleceği baskı yaratmıyor mu?

İnsanın en uzak, en derin ve yıldızlar gibi yüksek, büyük kuvveti. Bütün bunlar sizin çanağınızda birbirine karşı köpürüyor mu?

Nice çanakların kırılmasına şaşacak ne var? Kendinize, gereği gibi gülmeyi öğrenin. Ey üstün insanlar, daha neler mümkündür!

Ve gerçekten, şimdiden neler olmuştur? Bu dünya küçük, iyi ve iyi yaratılmış şeylerden yana ne kadar zengindir.

Ey yüksek insanlar, etrafınıza küçük, iyi şeyler diziniz. Bunların altın olgunluğu kalbe şifa verir. Mükemmel olan şey ümidi öğretir.

16

Şimdiye kadar arz üzerinde en büyük günah neydi? "Gülenlere yazık!" sözü değil miydi? Bu sözü

söyleyen, yeryüzünde gülecek bir şey bulamıyor muydu? Öyleyse aramasını bilmiyordu. Bir çocuk bile gülecek şey bulur.

O adam, yeter derecede sevmiyordu ve bize karşı uluyor ve dış gıcırdatıyordu.

Sevmediğimiz yerde hemen lanetlememiz mi gerek? Kanımca bu bir zevk bozukluğudur. Fakat işte o adamın zevki de bozuktur. Halk tabakasından geliyordur.

O sadece az seviyordu. Yoksa onu sevmediklerine, o kadar kızmazdı. Bütün büyük sevgiler sevgi istemezler, daha fazla bir şey isterler.

Bu gibi bağısızların yolundan çekilin. Bu hasta bir biçimdir. Halk tarzıdır. Onlar hayata ve dünyaya kötü gözle bakarlar.

17

Bütün bu adamların yolundan çekilin. Bunların ağır bir ayakları ve karanlık kalpleri var: Dans etmesini bilmezler. Nasıl olur da bunlara dünya hafif görünür?

Bütün iyi şeyler hedeflerine eğri olarak yaklaşılır. Kedi gibi kamburlarını çıkarırlar. İçlerinden, yakın mutluluklarına mırıldanırlar. Bütün iyi şeyler, gülerler.

Bir adamın kendi yolu üzerinde olup olmadığı, adımından belli olur. Benim gidişime bakın! Fakat hedefine yaklaşan, dans eder.

Ve gerçekten, bir asılacak resim haline gelmedim. Ve henüz bir sütun gibi katı, taştan ve durgun değilim. Ben hareketli yaşamayı severim.

Yeryüzünde bataklık ve hüznün var, ama ayağı hafif olan, bataklıktan geçebilir ve süpürülmüş buz üstündeki gibi dans eder.

Kardeşlerim, kalplerinizi yükseltiniz. Daha yükseltiniz! Ayaklarınızı da unutmayın! Ey iyi dansörler, ayaklarınızı da kaldırın ve daha iyisi kafanızın üzerinde durun.

18

"Gülenin tacı, bu gül çelengi tacı!" Bizzat ben bu tacı başıma koyuyorum ve gülüşümü kutsuyorum. Bu işi yapacak daha kuvvetli adam bulamıyorum.

Dansör Zerdüşt ve düşünceleriyle işaret veren hafif Zerdüşt, uçmaya hazır, bütün kuşlara işaret veren, her şeye hazır, cüretli Zerdüşt.

Falcı Zerdüşt, gülen Zerdüşt, sabırsız olmayan, özgür Zerdüşt, atlamaları ve yarı atlamaları seven Zerdüşt, ben bu tacı kendi başıma koyuyorum.

19

Kardeşlerim, kalplerinizi yükseltiniz. Daha yükseltin ayaklarınızı da unutmayın. Ey iyi dansörler, bacaklarınızı da kaldırın. Daha iyisi tepetakla durun.

Mutlulukta da ağır hayvanlar vardır. Doğuştan düztabanlar vardır. Bunlar başlarının üzerinde durmaya uğraşanlar gibi garip zahmetlere katlanırlar.

Şansızlıktan deli olmaktansa şanstan çılgın olmak daha iyi! Topallayarak yürümektense, kaba saba dans etmek daha iyi! Size şu öğüdü vereyim; “En kötü şeyin bile iki iyi ters tarafı vardır.”

En kötü şeyin bile iyi dans bacakları vardır. Ey yüksek insanlar, doğru bacak üzerinde durmayı öğrenin.

Henüz saçmalığı ve halk tabakasına yakışan yazgıyı unutmadınız.

Halkın ukalaları bugün bana ne kadar saçma görünüyorlar. Fakat bugün halk tabakasının günüdür.

20

Dağlardan kopan rüzgârlara benzeyin. O kendi şarkısına göre dans etmek ve denizleri ayağının altında titretmek ister.

- Eşeklere kanat takan, dişi aslanları sağan ve halk tabakasını bir kasırğa gibi süpüren bu cesur ruh yaşasın!

Bütün çatlak kafalara, solmuş yapraklara ve çerçöpe düşman olan ve fırtına olan bu ruh, o bataklıklar ve gamlar içinde, temel üstünde gibi dans eden ruh yaşasın!

Halkın yalancı köpeklerine ve bütün bozuk, somurtkan yaratıklara kin besleyen bu özgür ruh yaşasın! Bu gülen kasırğa, bütün kötümserlerin ve somurtkanların gözlerine toz üfürür!

Ey yüksek insanlar, en kötü tarafınız o ki gerektiği gibi dans etmeyi, dansta kendinizi açmayı öğrendiniz! Siz bozuk yaratıldıysanız bunda ne var!

Daha çok şey olasıdır. Gülerek kendinizi geçmeyi öğrenin. İyi dans edenler, kalbinizi yükseltin. Daha yükseltin ve güzel gülmeyi unutmayın.

Bu, gülenin tacını, gül çelengi tacını; kardeşlerim, bu tacı size atıyorum. Gülmeyi kutsuyorum. Yüksek insanlar, dans etmeyi öğrenin.

Gam Şarkısı

1

Zerdüşt bu sözleri söylerken mağarasının kapısı yakınında bulunuyordu. Fakat son sözleri söyledikten sonra konuklarından kaçtı ve kısa bir zaman için açıklara sıvıştı.

“Ey etrafımdaki temiz kokular!” diye bağırdı. “Ey etrafımdaki aziz sakinlik! Fakat hayvanlarım

nerde? Kartalım ve yılanım gelin, gelin!

Hayvanlarım, söyleyin bütün bu üstün insanlar fena mı kokuyorlar. Ey etrafımdaki güzel koku, ne kadar sevdiğimi şimdi anlıyorum hayvanlarım.”

Zerdüşt bir daha tekrarladı; "Hayvanlarım sizi seviyorum!"

O bu sözü söylerken kartal ve yılan yanına sokuldular ve ona baktılar. Böylece üçü bir araya geldi ve güzel havayı beraber soludular ve kokladılar. Çünkü burada hava, yüksek insanların yanında olduğundan daha temizdi.

2

Zerdüşt mağarasından ayrıldıktan az sonra ihtiyar büyücü ayağa kalktı ve dikkatle etrafa baktı ve şöyle dedi; "O gitti ey yüksek insanlar, ben de onun gibi okşayıcı isimlerle sizi gıdıklayayım. Şimdiden benim kötülük ve büyük ruhum ve Zerdüşt'e taban tabana zıt olan gamlı şeytanım başıma toplanıyor. Onu affedin! Şimdi karşınızda büyü yapmak istiyor, tam zamanı, bu fena ruhla boğuşmak boşuna.

Siz, hangi şerefli ismi alırsanız alın, serbest ruhlar mı, doğrular mı, ruhun çilekeşleri mi, zincirleri çözülmüşler mi, büyük özlemliler mi, hangi ismi alırsanız alın, benim gibi; büyük tiksintinin acısını çeken ve tanrının öldüğünü henüz beşikte de yeni bir tanrı bulunmadığını bilen sizlere, benim kötü ve büyücü şeytanım bağıllık gösteriyor.

Ey yüksek insanlar, sizi tanırım. Onu tanırım ve istemeyerek sevdiğim bu garip Zerdüşt'ü de tanırım. O bana çok defa güzel bir aziz kurtçuk gibi gelir. Gamlı şeytanımın, kötü ruhumun beğendiği, tuhaf bir dayanıklılık gibi gelir! Sanıyorum ki kendi kötü ruhumun hatırı için Zerdüşt'ü seviyorum. Fakat şimdi bu kötü ruhlu, akşam alaca karanlığının şeytanı, başıma musallat oluyor ve beni zorluyor. Ey yüksek insanlar onun keyfi yerinde.

Gözlerinizi açın! O, çıplak gelmek istiyor. Kadın olarak mı, erkek olarak mı? Daha bilmiyorum. O geliyor ve beni zorluyor, gözünüzü açın.

Gündüz sönüyor, her şey için hatta en iyi şeyler için bile akşam geliyor. Ey yüksek insanlar, dişi mi, erkek mi; bu şeytanı ve bu akşam hüznünün ruhunu görün ve dinleyin.”

İhtiyar büyücü böyle dedi. Dikkatle etrafına bakında sonra arpını ele aldı:

3

Gündüz ferahlığı berraklaşan havada,

Görünmeden, işitilmeden,

Toprağa damladığı zaman.

Çünkü bütün teselliler gibi bu teselli çiği de,

Hafif ayakkabı giyer.

Hatırlıyor musun, hatırlıyor musun ey sıcak kalp?

Bir zamanlar nasıl susuzluk çekerdin,

İlahi gözyaşlarına ve çiğ damlalarına!

Yorgun ve bitkin, susuzluk çekerdin,

Sarı çimenler üstünde,

Akşam güneşinin batışları

Siyah ağaçlardan geçerek etrafında dolaştıklarını,

Göz kamaştırın güneşin alev bakışlarını hatırlıyor musun?

O zarara sevineni,

- Ey gerçek kahramanı sen- böyle alay ediyorlardı

Hayır, yalnız bir şair

Bir hayvan ki kurnaz, yırtıcı, sinsî

Yalan söylemeye mecbur,

Bilerek, isteyerek yalan söylemeye mecbur,

Ganimete vurgu,

Rengârenk sürfe veren,

Kendisi de bir sürfe,

Kendi kendisinin avı,

Bu mu gerçek kahramanı?

Hayır, yalnız deli, yalnız şair!

Yalnız rengârenk konuşan,

Deli sürfelerinden rengârenk haykıran,

Yalan sözlerin sırtında yükselen,

*Sahte göklerin,
Sahte yerlerin,
Rengârenk gökkuşaklarının üstünde,
Dolaşan, yüzen,
Yalnız deli, yalnız şair!
Bu mu gerçek kahramanı?
Sakin değil, katı, düz, soğuk
Bir resim haline gelmiş,
Mabetlerin önüne konmayan,
Bir ilahi kapı bekçisi haline gelmeyen,
Bir ilahi sütun!
Hayır! Böyle gerçek tablolarına düşman,
Mabetlerden çok vahşete alışık,
Kedi cesaretiyle dolu,
Her pencereden atlayarak,
Her rastlantının içine girerek,
Her vahşi ormana dalarak,
Özlemle koklayarak,
Bakir ormanlarda sen,
Renk renk vahşi hayvanlar arasında,
günahkâr, sağlam, renk renk, koşasın!
Şehvetli hareketlerle,
Mutlu, alaycı, mutlu cehennemlik, kana susamış,
mutluluk,*

Parçalayarak sokularak gizlenerek koşasın!

Yahut dikilmiş gözlerle uçurumlara bakan,

Kendi uçurumuna bakan,

Bir aslan gibi;

-Ah bu uçurumlar nasıl aşağıya, içeriye, gittikçe

daha derinlere sokulurlar!

Birdenbire doğruca,

Uçarak,

Kuzulara çarpmak,

Sıcak iştaha ile aşağıya,

Kuzulara düşkün,

Bütün kuzu ruhlarına öfkeli,

Ve koyun gibi, apak yünlü, koyun gözlü,

Koyun gibi bakan,

Her şeye düşman,

Böylece,

Kartal gibi kaplan gibidir,

Şairin özlemleri!

Senin özlemlerin bin kurtçuğun altında mı?

Ey deli, ey şair!

Tanrıları koyun gibi görerek,

İnsanlara bakıyordun!

İnsanda tanrıyı parçalıyordun, insandaki koyun gibi,

Parçalayarak gülüyordun.

*Senin mutluluğun bu,
Bir kaplanın ve bir kartalın mutluluğu,
Bir şairin ve bir delinin mutluluğu!
Berrak havada,
Ay halesinin,
Erguvan kırmızıları arasında, yeşil renkte
Ve kıskançlıkla görünüp gitmesi,
Gündüze düşman,
Her adımda gizlice,
Gül yataklarına,
Onları çökertinceye kadar işaret vererek,
Gece, solgun batmak!
Ben de bir zamanlar böyle battım.
Gerçek evhamından,
Günden, özlemlerimden,
Gündüzden bezgin, ışıktan hasta,
Aşağıya doğru akşama doğru bölgeye doğru çöktüm!
Bir gerçekle,
Yanmış ve susuz olarak,
Hatırlıyor musun, hatırlıyor musun ey ateşli kalp!
Ona da nasıl susadığını,
Bütün gerçeklerden sürgün edilmiş olduğum için.
Yalnız deli,
Yalnız şair!*

Bilim Üstüne

Büyücü böyle usulca şarkı söyledi. Ve bütün oradakiler, kuşlar gibi, farkında olmaksızın büyücünün hilekâr ve gamlı şehvetinin içine düştüler. Yalnız ruhun insaflısı kanmadı. O büyücünün elinden derhal arıp aldı ve şöyle bağırdı; "Hava, içeriye temiz hava alın, Zerdüşt'ü getirin, ey kötü ihtiyar büyücü, bu mağarayı sıkıntılı ve zehirli bir hale getiriyorsun.

Ey sahte ve süslü adam! Sen bilinmez tutkulara ve vahşetlere saldırmak istiyorsun. Senin gibiler gerçekten söz edince, yazıklar olsun!

Böyle büyücülere karşı dikkatli olmayan özgür ruhlara yazık! Özgürlükleri mahvolacak. Sen hapisleri öğretiyorsun ve insanları avutarak oraya döndürmek istiyorsun.

Sen ihtiyar, ey kötü şeytan, şikâyetlerinde bir kandırıcı var. Sen namusu överken gizlice şehvete davet edenlere benziyorsun."

Vicdanlı, böyle konuştu. Fakat ihtiyar büyücü etrafına baktı, zaferinin tadını aldı ve vicdanlının yaydığı bezginliği yok etti; "Sakin ol," dedi alçakgönüllü bir sesle, "iyi şarkılar, iyi yankılar uyandırmak isterler. Güzel şarkılardan sonra uzun zaman susmalı."

Bütün yüksek adamlar öyle yapar. Fakat sen şarkımdan bir şey anlamadın mı? Sende büyücü ruhundan pek az şey var.

"Kendinden ayırmakla beni övmüş oluyorsun," dedi vicdanlı, "Pekâlâ fakat siz ötekiler, ne görüyorum, günahkâr gözlerle oturup duruyorsunuz.

Ey özgür ruhlar, özgürlüğünüz nereye gitti? Sizler dans eden çıplak kadınlara uzun zaman bakmış olanlara benziyorsunuz. Bizzat ruhlarınız dans ediyor.

Yüksek insanlar, sizin içinizde büyücünün kötü büyü ve yalancılık ruhu dediği şeyden daha fazla bulunmalı. Biz farklı olmalıyız.

Ve gerçekten, Zerdüşt mağarasına dönmeden önce yeter derecede konuşmuş ve düşünmüş olduk. Biliyorum ki biz haklıyız.

Burada da siz ve ben farklı şeyleri arıyoruz. Örneğin ben daha çok güven arıyorum. Zerdüşt'e bunun için geldim. Çünkü o her şeyin sarsıldığı, arzın depreme uğradığı bugünde en sağlam kule ve iradedir. Fakat sizin gözlerinize bakınca bana öyle geliyor ki daha çok güvensizlik arıyorsunuz. Daha fazla ürperme, daha fazla tehlike, daha fazla deprem. Yüksek insanlar, şüphemi hoş görün anlıyorum ki sizler bana en çok korku veren şeye yani en tehlikeli hayata, vahşi hayvan hayatına, ormanlara, mağaralara, yalçın dağlara ve tehlikeli uçurumlara özlem duyuyorsunuz.

Ve sizce en iyi adam tehlikeden kurtaran değil, tersine sizi bütün yollardan çıkararak, saldıranlardır. Fakat gerçekten arzunuz bu ise bana olanaksız gibi gelir.

Çünkü korku, insanın sonsuz ve temel duygusudur.

Bütün sonsuz günahlar ve sevaplar korku ile açıklanır. Benim sevabım da korkudan meydana gelmiştir. Onun adı bilimdir.

Vahşi hayvanlardan korku, insanın içinde bulunan hayvan da dâhil olduğu halde, bu korku insanda en uzun zamandan beri meydana gelmiş bir duygudur. Zerdüş buna 'içerdeki hayvan' der.

Bu uzun, eski korku ki sonunda ince, ruhani ve zekice bir hal alır ve kanımca bilim ismini almıştır." Vicdanlı adam böyle dedi fakat mağarasına hemen geri dönmüş ve bu sözleri anlamış olan Zerdüş, vicdanlı adama bir demet gül attı ve onun gerçeklerine güldü. "Nasıl!" dedi, "Şimdi neler işittim. Gerçekten, ya sen delisin ya ben! Senin gerçeğini derhal tepetakla getiriyorum.

Yani korku bizi kayırdı. Fakat cesaret; maceracılık, bilinmeyene atılma, başkalarının cüret etmediği şeylere girişme; sanırım ki insanın geçmişi budur.

İnsan en vahşi en cesur hayvanların yeteneklerini kıskanmış ve onları çalmıştır. Bu sayededir ki insan olabilmıştır.

Gitgide ince, zarif, ruhani bir hale gelen bu cesaret, kartal kanatlı ve yılan gibi kurnaz olan bu insan cesareti. Sanırım cesaret ve bilim budur."

Yan yana oturanlar hep bir ağızdan "Zerdüş!" diye bağırdılar ve bir kahkaha attılar. Bu kahkaha bir kara bulut gibi üstlerine yükseldi. Büyücü de güldü ve kurnazca şöyle dedi; "Pekâlâ kötü ruhum kaçtı. O ruhun bir sahtekâr olduğuna bir aldatıcı ruh olduğuna dikkatinizi çekmemiş miydim?

Hele kendisini çıplak gösterdiğinde! Fakat onun oyunlarına ben ne yapayım? Onu ve dünyayı ben mi yarattım?

Zerdüş, fena bakıyorsa da yine tatlı olalım, tatlı konuşalım. Bakın ona, bana kızdı.

Gece olmadan o yine beni sevmeyi ve övmeyi öğrenir. O böyle delilikler yapmadan yaşayamaz.

O düşmanlarını sever. Bu sanatı, benim gördüğüm insanlar arasında, en iyi bilen o. Fakat buna karşılık dostlarından intikam alır."

Büyücü böyle dedi ve yüksek insanlar kendisini alkışladı. Zerdüş her şeyde düzeltilecek ve itiraz edilecek bir nokta bulan bir adam gibi gezindi, kötülük ve iyilikle dostlarının elini sıktı. Fakat mağarasının kapısına gelince dışardaki iyi havaya ve hayvanlarına özlem duydu ve sıvışmak istedi.

Çöl Kızları Arasında

1

Zerdüş'ün gölgesiyim diyen gezgin "Gitme buradan," dedi, "yanımda kal, gitme. Yoksa eski hüznümüz depreşecek." dedi.

"Zaten ihtiyar büyücü bize en kötü kederlerini aşıladı. Hatta karşıdaki dindar papazın gözleri bile yaşardı ve yeniden hüznün denizine yelken açtı.

Şu krallar neşeli rolündeler. Bugün içimizde en çok onlar öğrendi. Fakat bahse girerim ki tanıklar olmasa, kötü oyunlar da yeniden başlar.

Geçici bulutların, nemli hüznün, saçma göğün, çalınmış güneşlerin, uluyan sonbahar rüzgârlarının kötü oyunu!

Ulumamızın ve yardım istememizin kötü oyunu! Zerdüşt yanımızda kal. Burada, dile gelmek isteyen birçok gizli sefalet, birçok akşam, birçok bulut ve çok sıkıntılı hava var.

Sen, bizi kuvvetli insan kafası ve kuvvetli özdeyişlerinle besledin. Yemekten sonra yumuşak, dişi ruhların bize tekrar musallat olmalarına izin verme.

Yalnız sen bizim etrafımızda havayı berrak ve kuvvetli yapabilirsin. Senin mağaranda bulduğum bu iyi havayı hiçbir yerde bulabildim mi?

Nice diyarlar gördüm. Burnum havayı denemesini bilir. Burnum en çok senin yanında zevk buluyor.

Eski bir anımı mazur göresin. Bir zamanlar çöl kızları arasında yazdığım bir sofrâ şarkısını bana bağışlamalısın.

Bu kızların çevresinde, güzel, berrak doğu havası vardı. Eski Avrupa'nın bulutlu, gamlı havasından en uzakta bulunduğum yer orasıydı.

O zamanlar böyle doğu kızlarını ve üstünde bulut ve fikir bulunmayan mavi göğü severdim. İnanmazsınız, dans etmedikleri zaman ne kadar uslu oturlardı. Derin fakat küçük sırlar, kolay bilmeceler, çerezler gibi fikirsiz.

Rengârenk ve yabani! Fakat bulutsuz, çözülen bilmeceler! Bu kızların hatırı için o zamanlar bir sofrâ sonu şiiri yazmıştım.”

Gezgin ve gölge böyle dedi ve kimsenin cevabını beklemeden ihtiyar büyücünün elinden arpı aldı. Bacak bacak üstüne attı, rahatça ve egemenane etrafına baktı. Fakat hortumlarıyla yabancı diyarlarda yabancı havayı tadan birisi gibi, havayı yavaş yavaş ve emerek içine çekti ve bundan sonra bir çeşit inilti ile şarkısına başladı.

2

Çöl Büyüyor: Yazık Çöl Gizleyenlere!

Ha! Şatafatlı!

Gerçek şatafatlı!

Uygun bir başlangıç,

Afrika gibi şatafatlı!

*Bir aslana layık,
Yahut ahlaki öğütlerle böğüren bir maymuna layık,
Fakat size göre değil!
Ey, en aziz sevgililerim,
Ayağınızın dibine ilk olarak,
Bir Avrupalı sıfatıyla,
hurmaların altında oturmak bana kısmet oldu. Selâ!
Gerçekten, hayrete şayan,
İşte oturuyorum burada,
Çöle yakın ve tepede,
Çöle o kadar uzak,
Ve hiçbir şeyi çölleşmemiş halde!
Bu küçük vahadan,
Aşağıya yutulmuş bir halde,
O şimdi esneyerek,
Sevimli ağzını açıyordu.
Bütün ağızların en güzel kokulusu,
Onun içine düştüm.
Onun içine böyle düştüm,
Sizlerin içinize düştüm,
Ey en sevgili dostlarım. Selâ!
Konuğuna ikram eden,
O balina yaşasın... anlıyor musunuz?
Bu benim bilgiç bir imanım,*

*Bu kadar sevimli bir vahayı gizleyen,
O karın yaşasın!
Bunun gibi! Fakat benim şüphelendiğim şey,
Ki bunun için Avrupa'dan geldim.
Bütün yaşlı eşlerden daha şüphesidir.
Allah ıslah etsin Âmin!
Şimdi bu küçük vahada,
Oturuyorum bir hurma gibi.
Esmer, tatlanmış, altın gibi, istekli.
Yuvarlak, bir kız ağzına hasret
Fakat daha çok, kıza benzeyen,
Buz gibi soğuk, kar gibi beyaz, keskin,
Isırıcı dişlere istekli!
İşte onlara can atar bütün sıcak hurmalar. Selâ!
Bu bahsettiğimiz güney meyvelerine
Benzeyip, çok benzeyip,
Yanıyorum burada.
Küçük kanatlı böceklerle kuşatılmış,
Ve bunun gibi, daha küçük,
Daha delice, daha günahkâr,
Arzular ve ilhamlarla çevrili,
Sizinle çevrili!
Ey susan ve sezgi dolu,
Kızlar, kediler,*

Züleyha, Dudu!

Sfenksle çevrili, ben bir söz içine,

Birçok hisler koyarım!

“Allah beni lisan günahından dolayı affetsin”

Burada oturuyorum ve en güzel havayı içime çekerek,

Gerçekten bir cennet havası,

Aydınlık, hafif hava.

Aydan aşağı düşen havaların en güzeli, en altını,

Bu bir rastlantı mı?

Yoksa aşırı cesareten mi?

Eski şairlerin anlattığı gibi,

Fakat ben, şüpheci,

Bundan şüpheleniyorum!

Ve Avrupa'dan bu amaçla geliyorum,

O Avrupa ki, daha şüphecidir yaşlı karılardan!

Allah ıslah etsin. Âmin!

Bu en güzel havayı içerek,

Hortumlarla bardaklar gibi şişmiş,

Geleceksiz, geçmişsiz,

Böylece oturuyorum burada.

Ey en sevgili dostlar,

Hurmaya bakıyorum,

Nasıl bir dansöz gibi,

Eğiliyor, bükülüyor ve kalçasını sallıyor.

*Çok bakılırsa, onun gibi dans edilir,
Bir dansöz gibi ki zannederim,
Çoktan beri, tehlikeli olacak kadar uzun zamandan beri,
Daima tek ayağının üzerinde duruyor.
Böylece sanırım,
Öteki bacağını unutuyor.
Boş yere aradığım,
Öbür bacağı, tılsımlı ikizi, bulamıyorum.
O güzelim, zarif,
Yapraklarının ve elbiseciğinin altında bulamıyorum.
Evet sevgili dostlarım,
Eğer bana inanırsanız,
O ayağını kaybetmiş,
O kayıp,
Sonsuza kadar kayıp!
Öbür bacak!
Ah yazık, o güzel öbür bacağı.
Acaba nerde olabilir ve nerede yalnızlığına yanabilir?
O yalnız bacak?
Yoksa saçma, sarı yeledi,
Bir aslandan mı korkuluyor?
Yoksa tırnaklanmış, koparılmış mıdır?
Yazık, yazık, selâ!
Ah ağlamayın,*

Şefkatli kalpler,

Ağlamayın!

Hurma kalpleri, süt göğüsleri,

Tatlı, kalp,

Torbacıkları,

Ağlama artık,

Solgun duduları!

Erol, iyi Züleyha. Cesaret, cesaret!

Yoksa burada,

Kuvvet veren, kalp kuvveti,

Bir şey mi var?

O anlamlı bir vecize,

Şatafatlı bir telkin,

Ha... Çık, gel. Vakar!

Vakar erdemi, Avrupalı vakarı,

Üfle, üfle yine!

Ey erdem körüğü,

Ha!

Bir defa daha böğürmek,

Ahlaki böğürmek?

Ahlak aslanı olarak,

Çöl kızlarının karşısında böğürmek!

Çünkü ey en sevgili kızlar,

Erdem uluması,

Her şeyden çok

Avrupalının özlemi Avrupalının açlığıdır.

İşte karşınızda bir Avrupalı olarak bulunuyorum!

Başka türlü hareket edemem, Allah yardımcım olsun,

Âmin!

Çöl büyüyor, yazık çöl gizleyenlere!

Uyanış

1

Gezgin ve gölgenin şarkısından sonra mağaranın içi gürültü ve kahkaha ile doldu. Toplanmış olan konuklar hep birden konuştuklarından ve eşek de bu durumda sakın kalamadığından, Zerdüşt'te ziyaretçilerine karşı küçük bir tiksinti ve alay uyandı; onların neşesinden memnun oluyordu. Çünkü bunu bir iyileşme işareti sayıyordu ve böylece açıklara sıvıştı ve hayvanlarına şöyle dedi:

"Yardım dilenmeniz ne oldu? Bezginliği üstünüzden attınız, zannederim ki benim yanımda yardım istemeyi unuttunuz.

Fakat bağırmayı hâlâ unutamadınız." Zerdüşt kulaklarını tıkadı. Çünkü eşeğin 'İ-A' sesi garip bir tarzda yüksek insanların sevinç gürültülerine karışıyordu.

"Neşeleri yerinde!" diye söze başladı. "Kim bilir belki de ev sahiplerinin zararında. Ancak benden gülme öğrendilerse de öğrendikleri, benim gülüşüm değildir.

Fakat bundan ne çıkar! Onlar ihtiyar adamlar; onların iyileşme süreleri kendilerine göre. Gülmeleri kendilerine göre. Kulaklarım daha kötü şeylere dayandı ve yorulmadı.

Bugün bir zaferdir; ağırlığın ruhu, benim ezeli düşmanım kaçıyor, uzaklaşıyor! O kadar ağır ve kötü başlayan bugün ne iyi sona eriyor!

Ve sona ermek istiyor. Akşam olmakta! O iyi binici denizin üstünden atını sürüyor. Erguvan eyerinin üstünde ne güzel sallanıyor, bu mutlu yolcu!

Gök duru, ona bakıyor. Dünya derin ve yanıma gelmiş olan garip şeyler, benim yanımda yaşamaya değer."

Zerdüşt böyle dedi. Bu sırada mağaradan yine yüksek insanların kahkahası ve çığlıkları duyuldu. Zerdüşt yeniden söze başladı.

"Oltam etki ediyor, onu ısıyorlar. Düşmanları; ağırlığın ruhu kaçıyor, şimdiden kendi kendilerine gülmeyi öğreniyorlar. Doğru işitiyor muyum?"

Erkek yemeğim, etkili ve kuvvetli sözlerin rolünü oynuyor ve gerçekten ben onları karın şişiren sebze ile beslemedim! Tersine savaşçı yemeği ile fatih yemeği ile onlarda yeni tutkular uyandırdım.

Kollarında ve bacaklarında yeni ümitler belirdi. Kalpleri ferah, yeni kelimeler bulabiliyorlar. Yakında cesaretleri daha iradeli olacak.

Böyle bir yemek, doğaldır ki çocuklara, özlemlilere ve genç kadınlara elverişli değildir. Onların bağırsaklarına başka çare bulmalı, ben onların hekimleri ve hocaları olamam.

Bu yüksek insanlardan tiksinti uzaklaşıyor; Pekâlâ bu benim zaferimdir. Benim ülkemde güven duyuyorlar. Budalaca utanmadan kurtuluyorlar.

Kalplerini boşaltıyorlar, iyi saatler geri geliyor. Bayram ediyorlar ve tekrarlıyorlar. Müteşekkir oluyorlar.

Müteşekkir oluşlarını en iyi işaret diye kabul ediyorum. Az sonra bayram yapmayı düşünecekler ve eski dostlarına anıtlar dikecekler. Bunlar iyileşme sürecinde olanlardır.” Zerdüş kendi kendine böyle dedi ve uzaklara baktı. Hayvanları ona sokuldular, onun mutluluğuna ve sakinliğine saygı gösterdiler.

2

Fakat Zerdüş’ün kulağı birdenbire irkildi, çünkü şimdiye kadar kahkaha ve gürültü ile dolu olan mağara birdenbire bir ölü sessizliğine bürünmüştü. Fakat burnu öd ağaçlarından gelen hoş bir tütsü kokusu aldı.

"Ne oluyor, ne yapıyorlar?" diye sordu ve konuklarına görünmeden bakmak için kapıya yaklaştı. Fakat tuhaf! Orada gözleri ile ne görse iyi!

"Hepsi yine dindar olmuşlar, ibadet ediyorlar, deli olmuşlar." dedi ve çok şaştı. Ve gerçekten, bütün bu yüksek insanlar yani iki kral, hizmet dışı papa, kötü büyücü, gönüllü dilenci, seyyah ve gölge, ihtiyar falcı, ruhun vicdanlısı ve en çirkin adam! Bunlar çocuklar ve dindar ihtiyar kadınlar gibi, diz çökmüşler eşeğe tapıyorlardı. Şimdi en çirkin adam hırlamaya ve horlamaya başlamıştı sanki anlatımı mümkün olmayan bir şey konuşacakmış gibi. Fakat sonunda kelimeler meydana getirecek hale gelince anlaşıldı ki taptıkları eşeğe karşı dindarane bir övgü ve minnetti. Bunun metni şu idi:

"Âmin! Hamd-ü sena, şükran, lütuf ve inayet ve kuvvet sonsuza kadar Allah’ımız içindir.”

Fakat eşek buna karşı İ-A diye anırıyordu.

"O yükümüzü taşır, uşak kıyafetine girer, çok sabırlıdır, hiçbir zaman hayır demez ve Allah’ımı seven onu terbiye altına alır.”

Eşek buna karşı İ-A diye anırıyordu.

"O konuşmaz, meğerki yarattığı dünyaya evet desin! Âlemini böyle över. Onun zekâsı konuşmamaktır! Böylece nadiren haksız görünür.”

Eşek buna karşı İ-A diye anırıyordu.

"Belirsiz olarak dünyayı dolaşır. İçinde erdemini sakladığı vücudu, kül renklidir. Ruhu varsa onu saklar. Fakat herkes onun uzun kulaklarına inanır."

Eşek buna karşı İ-A diye anırıyordu.

"Ne gizli bir hikmettir ki bunun uzun kulakları vardır ve daima evet der, hiçbir zaman hayır demez. Dünyayı kendisine benzeterek yaratmadı mı? Yani mümkün olduğu kadar budala!"

Eşek buna İ-A diye anırıyordu.

"Sen eğri, doğru yollardan gidersin. Fakat biz insanların eğri ve doğru sandığımız şeyler, senin umurunda değil. Ülken iyi ve kötünün ötesindedir. Senin masumiyetin odur ki masumiyetinin ne olduğunu bilmezsin!"

Eşek buna karşı İ-A diye anırıyordu.

"Bak kimseyi kovmuyorsunuz. Ne dilenciye ne kralları! Çocuklarını yanına kabul edersin ve kurnaz olanlar seni aldatırlarsa İ-A diye anırırsın."

Eşek buna karşı İ-A diye anırıyordu.

"Sen dişi eşekleri ve taze inciri seversin. Yemeyi hor görmezsin. Acıktığın zaman yüreğini bir şey gıcıklar.

Bunda ilahi bir hikmet vardır."

Eşek buna karşı İ-A diye anırıyordu.

Eşek Bayramı

1

Söylev buraya gelince Zerdüşt artık kendine hâkim olamadı, eşekten daha gür bir sesle İ-A diye bağırdı ve çıldırmış konukların ortasına sıçradı. "Fakat orda ne yapıyorsunuz insanoğulları!" dedi ve onları, tapmakta olanları, yerden kaldırdı. "Sizi Zerdüşt'ten başka birisi görseydi yazık olurdu! Herkes diyecekti ki yeni imanınızla en kötü kâfirlersiniz veya ihtiyar kadınların en çılğınısınız.

Hele sen ihtiyar papa! Bir eşeğe tanrı diye tapmaya nasıl dilin varıyor?"

"Zerdüşt!" dedi papa, "Bağışla, fakat tanrı konusunda ben senden daha aydınım. Böylesi doğrudur. Tanrıya bu biçimiyle tapmak, şekilsiz olarak tapmaktan daha iyidir. Aziz dostum şu özdeyişi düşün; derhal anlarsın ki bu özdeyişte gerçek saklıdır.

'Tanrı bir ruhtur' diyen, imansızlığa doğru en büyük adımı atmış oluyordu. Bu sözün kötülüğünü yeryüzünde gidermek mümkün değildir!

Yeryüzünde hâlâ tapacak bir şey bulunması ihtiyar kalbimi oynatıyor. Bu ihtiyar, dindar papa kalbini hoş gör Zerdüşt.”

Zerdüşt, gezgin ve gölgeye hitaben; “Sen kendine özgür ruhlu mu diyorsun ve buna da inanıyor musun? Ve hâlâ da burada put ve papaz hizmetinde bulunuyorsun! Esmer kıza yaptığından daha kötü bir şey yapmış oluyorsun. Ey kötü yeni mümin!”

“Çok kötü!” dedi gezgin ve gölge. “Haklısın, fakat ne yapayım? Zerdüşt sen ne dersen de, eski tanrı yine yaşıyor. Bütün kabahat en çirkin adamda, tanrıyı o uyandırdı. Bir zamanlar tanrıyı öldürdüğünü söylüyorsa da ölüm, tanrılar için bir ön yargıdır.”

“Ve sen!” dedi Zerdüşt “Kötü, ihtiyar, büyücü ne yaptın? Sen böyle, tanrının eşekliklerine inanırsan bundan sonra sana kim inansın? Yaptığın şey budalalıktır. Ey zeki adam, nasıl oldu da bu budalalığı yaptın?”

“Ah Zerdüşt,” dedi zeki büyücü “hakkın var, bir budalalıktı, benim de çok gücüme gitti.”

“Hele sen!” dedi Zerdüşt, ruhun vicdanlısına; “Düşün ve parmağını burnuna sok. Bu, vicdanına dokunmuyor mu? Ruhun böyle ibadetleri yapamayacak ve bu ibadet kardeşlerinin kokusuna dayanamayacak kadar temiz değil mi?”

“Bunda bir şey var.” dedi vicdanlı adam ve parmağını burnuna soktu. Bu oyunda bir şey var ki hatta vicdanımı tatmin ediyor. Belki de tanrıya inanmaya yeterli değilim. Fakat şurası gerçek ki tanrı bu kıyafetinde bana en çok inanmaya elverişli göründü. En dindar adamların tanıklığına göre tanrı sonsuzmuş. Bu kadar bol zamanı olan, sabırlı olur. Mümkün olduğu kadar yavaş ve budalaca hareket eder ve bu suretle işini yürütebilir.

Pek fazla zekâsı olan, böyle budalalara ve çılgınlara bayılır. Kendini düşün Zerdüşt. Kendini! Gerçekten! Sen bile zekâ ve hikmetinin fazlalığından eşekleşebilirsin.

En olgun bir egemen, en eğri yollara gitmeyi sevmez mi? Zerdüşt’ün bakışı bunu gösterir. Senin bakışın!”

“Sonunda bizzat sen!” dedi Zerdüşt ve en çirkin adama döndü. Adam, elini eşeğe doğru kaldırmış bir halde yerde yatıyordu, eliyle eşeğe şarap veriyordu. “Ey niteleyemediğim şey; söyle, orada ne yaptın, beni değişmiş sanıyorsun. Gözlerin ışıldıyor, çirkinliğinin üstünde yüceliğin örtüsü var, ne yaptın?”

Tanrıyı yeniden uyandırdığın doğru mu ve niçin, o haklı olarak öldürülmüş ve yok edilmiş değil miydi?

Sen, beni uyanmış sayıyorsun; ne yaptın, neye döndün, düşünceni niye değiştirdin? Ey anlatılamaz şey söyle!”

“Ah Zerdüşt,” dedi çirkin adam “sen tuhafsın. Tanrı hâlâ sağ mı? Dirildi mi? Yoksa tamamen öldü mü? İçimizden hangimiz bunu daha iyi bilir, sorarım sana!

Fakat bir şeyi iyi biliyorum. Zamanında senden öğrenmiştim. “Tam öldürmek isteyen, güler.

Öfkeyle değil gülmeyele öldürülür.” Zamanında böyle dedin. Ey Zerdüşt, ey esrarlı adam, öfkesiz öldüren, tehlikeli aziz, sen tuhafısın!”

2

Fakat o sırada Zerdüşt böyle garip cevaplardan hayrete düşmüş halde mağarasının kapısına sıçradı ve konuklarına dönerek gür bir sesle bağırdı:

"Ey garip deliler, ey şaklabanlar, karşımda kendinizi ne değiştiriyorsunuz, ne gizliyorsunuz? Sonunda yine çocuklar gibi dindar olmanın ve çocuklar gibi tapmanın, el kavuşturmanın ve sevgili tanrı dediğinizin sevinci ve neşesi içinde kalbiniz oynuyor.

Fakat artık bu çocuk odasını, mağaramı bırakın, bugün bütün çocuklar orda. Çocukluk çılgınlığınızı ve kalp heyecanınızı şu dışarlarda soğutun.

Elbette çocuklar gibi olmazsanız cennete gidemezsiniz.” (Ve Zerdüşt burada eliyle yukarıyı gösteriyordu). "Fakat biz asla cenneti istemiyoruz, biz erkeğiz, onun için dünyayı istiyoruz.”

3

Zerdüşt yine konuşmaya başladı. "Ey yeni dostlarım,” dedi, "garip adamlar, yüksek adamlar, şimdi ne kadar hoşuma gidiyorsunuz!

Yine neşeli olduğunuzdan beri! Gerçekten hepiniz çiçek açmışsınız. Bana öyle gelir ki sizin gibi ağaçlara yeni bayramlar gerekir.

Küçük, cüretli bir haylazlık, herhangi bir ibadet ve eşek bayramı, herhangi bir ihtiyar, şen, Zerdüşt delisi ve ruhlarınızı ferahlatacak bir meltem rüzgârı!

Yüksek insanlar, bu geceyi ve eşek bayramını unutmayın. Bunu benim yanımda buldunuz. Bunu iyi bir işaret sayıyorum. Böyle şeyleri ancak iyileşmekte olanlar bulur! Kendiniz için, benim hatırım için bu eşek bayramını bir daha tekrarlayın.”

Zerdüşt böyle dedi.

Sarhoşluk Şarkısı

1

Bu aralık konuklar birer birer dışarıya ve serin, düşünen geceye çıktılar. Zerdüşt ise kendi gece âlemini; iri, yuvarlak ayı ve mağarasının yanındaki gümüş çağlayanları göstermek üzere, en çirkin adamı elinden tutmuş yürüyordu. Sonunda bütün bu ihtiyar fakat yürekleri ferah adamlar sessizce yan yana dizildiler, dünyanın ne kadar güzel olduğuna şaşılar. Gecenin gizemi yavaş yavaş kalplerini kapladı. Zerdüşt kendi kendine şöyle düşündü: "Bu yüksek insanlar ne kadar hoşuma gidiyor!" Fakat bunu onlara söylemedi. Çünkü onların mutluluğuna ve sessizliğine saygı gösteriyordu.

Fakat bu sırada şaşılacak, uzun bir günün en şaşılacak olayı meydana geldi. En çirkin adam bir defa daha zırlamaya ve kekelemeye başladı. Fakat kelimeler, söylemeye başladığı zaman ağzından birden bir soru çıkıverdi. Derin, duru, iyi bir soru ki dinleyenlerin yüreğini oynattı. "Dostlarım," dedi en çirkin adam, "bugün için ne düşünüyorsunuz? Ben bütün ömrüm boyunca ilk defa olarak yaşamış olduğuma memnunum.

Bu kadarını anlatmak bana yetmez. Dünya yaşamaya değer. Zerdüşt'le geçen bir gün, bir bayram bana dünyayı sevmeyi öğretti. Hayat bu muydu diye, ölüme sormak isterim. Peki, öyleyse bir defa daha!

Dostlarım ne düşünüyorsunuz, benimle birlikte ölüme seslenmek istemez misiniz, hayat bu muydu? Peki, öyleyse Zerdüşt'ün aşkına bir defa daha!"

En çirkin adam böyle dedi. Gece yarısına az bir zaman kalmıştı. O zaman meydana gelen olayı ne sanıyorsunuz?

Yüksek insanlar onun sorularını işitince değiştiklerini ve iyileşme sürecine girdiklerini ve bunları kime borçlu olduklarını fark ettiler. O zaman teşekkürle, saygıyla, okşayarak elini öperek ve kimi ağlayarak, kimi gülererek Zerdüşt'ün etrafında sıçradılar. Yaşlı büyücü keyfinden dans ediyordu. Bazı öykücülerin sandığı gibi o zaman tatlı şarap çoktuysa da tatlı hayat daha fazlaydı ve bütün yorgunluğunu unutmuştu. Hatta o zamanlar eşeğin bile dans etmiş olduğunu anlatanlar vardı. Bunlara göre en çirkin adamın, eşeğe şarap verışı boşuna değildi. Bu doğru olsun, yalan olsun o akşam eşek dans etmemiş bile olsa bir eşeğin dans etmesinden daha garip ve daha önemli şeyler olmuştu o akşam. Kısaca Zerdüşt'ün dediği gibi; "Onda ne var?"

2

En çirkin adam bunları derken Zerdüşt sarhoş bir durumdaydı, bakışı durgundu. Dili kekeliyordu, bacakları sallanıyordu. Kim bilir ruhundan neler geçiyordu? Gönlü uzaklardaydı. İki deniz arasında yüksek bir kavis üzerinde, geçmişle gelecek arasında bir siyah bulut gibi dolaşarak. Yüksek insanlar koluna girince biraz kendine geldi, saygı ve özen gösterenlerin kalabalığını eliyle itti. Fakat konuşmadı. Ama birdenbire kafasını çevirdi. Çünkü kulağına bir ses gelmişti. O zaman parmağını ağzına koyarak "Geliyor!" dedi.

Hemen etrafında sessizlik ve gizem oluştu. Derinlerden bir çan sesi geliyordu. Zerdüşt, yüksek insanların yaptığı gibi, sesi dinledi ve tekrar parmağını ağzına koyarak yine "Geliyor, geliyor, gece yarısı oluyor!" dedi. Sesi değişmişti. Fakat hâlâ yerinden kıvıldamıyordu. Ortalık daha sakin ve sessizdi. Herkes hatta eşek, Zerdüşt'ün şerefli hayvanları; kartal ve yılan ve bunlar gibi; Zerdüşt'ün mağarası, büyük, serin ay ve gece. Hep beraber dinliyorlardı. Zerdüşt ise üçüncü defa olarak parmağını ağzına koydu ve şöyle dedi.

"Geliyor, geliyor, geliyor, haydi gezinelim. Saati geldi haydi gece gezintisi yapalım!"

3

Yüksek insanlar, gece yarısı oluyor; kulaklarınıza o eski çanın benim kulağıma söylediği şeyi söyleyin.

Bir insandan fazla görüp geçirmiş olan o gece yarısı çanının konuşması gibi; gizli, dehşetli ve yürekten.

O çan ki babalarınızın acılı kalp darbelerini sayardı.

Ah! Ah! Nasıl içini çekiyor, rüyasında nasıl gülüyor, derin gece yarısı!

Sakin, sakın, seslerinizin sustuğu bu soğuk havada gündüzün ses vermeyen bazı şeyler şimdi dile geliyor.

Şimdi konuşuyor, şimdi işitiliyor, şimdi gece yarısı, uyanık duran ruhlara sokuluyor. Ah! Ah! Nasıl içini çekiyor, rüyasında nasıl gülüyor?

İşitmiyor musun, sana, eski, derin gece yarısı nasıl; gizli, dehşetli ve yürekten sesleniyor.

Ey insan, dikkat et!

4

Eyvah, zaman nereye gitti! Derin pınarlara çökmedin mi? Dünya uyuyor.

Ah! Ah! Köpek uluyor. Ay ışığı var. Kalbimin, gece yarısı ne düşündüğünü sözlere dökmektense ölmeyi tercih ederim. Zaten öldüm. Geçti... Örümcek, etrafımda ne örüyorsun? Kan mı istiyorsun. Ah! Ah! Çiğ düşüyor, saat geliyor.

Tüylerimin ürperdiği ve üşüdüğüm saat. Sürekli sorup duruyor. Buna dayanacak yürek kimde var? Dünyanın egemeni kim olsun? “Ey büyük ve küçük nehirler, şöyle akınız” demeyi kim ister?

Saat yaklaşıyor. Ey insan, ey yüksek insan! Dikkat et! Bu sözler hassas kulaklar için, senin kulağın içindir. Derin gece yarısı ne söylüyor?

5

Ruhum beni sürüklüyor, dans ediyor. Asıl sorun, günün konusu; “Dünyanın hâkimi kim olmalı?”

Ay soğuk, rüzgâr sakın. Ah! Ah! Çok yükseklerle uçtunuz mu? Dans ediyor musunuz? Fakat bacak bir kanat değildir.

İyi dansörler, şimdi bütün neşe geçti! Şarap maya oldu, kadehler küstü, mezarlar kımıldanıyor.

Çok yükseklerle uçmadınız! Şimdi mezarlar kımıldanıyor! Ölülerini kurtarın. Niçin, bu uzun gece ve ay bizi sarhoş etmiyor? Yüksek insanlar, mezarları kurtarın. Ölülerini diriltin! Ah solucan daha ne kazıyor? Saat yaklaşıyor, yaklaşıyor!

Çan çalıyor, kalp inliyor; odun kurdu, kalp kurdu kazıyor. Ah, ah dünya derin!

6

Tatlı laterna! Tatlı laterna, sesini seviyorum. Senin sarhoş, garip sesini! Sesin ne zamandır, ne kadar uzaklardan ve sevgi havuzlarından geliyor!

Ey eski çan, ey tatlı laterna, bütün acı kalbini deşiyor. Baba acısı, babalar, atalar acısı. Söylevin olgunlaştı.

Sonbahar gibi, ikinci zamanı gibi yalnız; kalbim gibi olgun konuşuyorsun. Bizzat dünya olgunlaştı. Üzüm esmerleşiyor, üzüm şimdi ölmek istiyor. Mutluluğunda ölmek istiyor. Yüksek insanlar, bunun kokusunu almıyor musunuz? Ondan gizli bir koku geliyor.

Sonsuzluk kokusu, gülgün esmer bir altın şarap kokusu. Eski mutluluk kokusu.

“Dünya derin, gündüz düşünülmediğinden daha derin.” diyen sarhoş bir gece yarısı, ölüm mutluluğunun kokusu!

7

Bırak beni, bırak beni, ben senin için fazla temizim. Bana dokunma. Dünyam şimdi mükemmel olmadı mı?

Tenim senin ellerin için fazla temiz. Bırak beni sersem, bulanık gündüz! Gece yarısı daha berrak değil mi?

Gündüzden daha aydınlık ve daha derin olan gece yarısı ruhları, o en kuvvetliler, en bilinmedikler, en temizler dünyaya hâkim olmalı.

Ey gündüz, beni mi arıyorsun? Mutluluğuma mı dokunuyorsun? Sence zengin, yalnız bir hazine, bir altın kasası mıyım?

Ey dünya, beni mi istiyorsun? Ben dünyevi miyim? Ben ruhani miyim? Sence ilahi miyim? Fakat ey gündüz ve dünya siz pek aksaksınız.

Daha zeki elleriniz olmalı! Daha derin mutluluklara, daha derin şanssızlıklara, herhangi bir tanrıya, eliniz uzanıyor. Elinizi bana uzatmıyorsunuz.

Benim şanssızlığım, benim şansım derindir ey garip gündüz. Buna rağmen ben bir tanrı değilim, tanrının bir cehennemi değilim. Onun acısı derindir.

8

Garip dünya, tanrı acısı daha derindir. Elini tanrı acısına uzat, bana değil. Ben neyim? Sarhoş tatlı bir laterna, bir gece yarısı laternası. Bir çan ki kimse anlamaz. Fakat ey yüksek insanlar, üzümlere hitap etmeye mecburum. Çünkü siz beni anlamazsınız.

Ey gençlik! Ey öğle! Ey ikinci! Geçti, geçti. Şimdi gece, akşam ve gece yarısı geldi. Köpek uluyor. Rüzgâr bir köpek değil mi, o da inliyor, dişlerini gösteriyor, uluyor. Ah! Ah! Nasıl içini çekiyor! Nasıl gülüyor! Nasıl soluyor ve horluyor, gece yarısı!

Şimdi nasıl uyanık konuşuyor. Bu sarhoş şair kadın! Sarhoşluğunu yuttu mu acaba? Pek fazla mı uyandı? Geviş mi getiriyor?

Derin gece yarısı, rüyasında acısını tekrar çiğniyor. Acısından fazla hazzını! "Elem derin olunca keyfini çiğner." Çünkü haz, acıdan daha derindir.

9

Ey asma, beni ne övdün? Seni kestiğim için ben gaddarım, sense kanıyorsun. Benim sarhoş gaddarlığımı nasıl övüyorsun?

Olgunlaşan her şey ölmek ister. Üzümcünün bıçağı aziz olsun dedin. Fakat ham olan her şey yaşamak ister. Yazık!

Acı der ki; "Defol ey acı!", fakat acı çeken her şey olgunlaşmak keyiflenmek ve özlemi duymak için yaşamak ister. Daha uzak, daha yüksek, daha aydınlık şeylere özlem çekmek!

Acı çeken; "Ben varis isterim, ben çocuk isterim, kendimi istemem" der. Ama zevk, varis yaratmak, çocuğa sahip olmak istemez. Zevk kendisini ister, sonsuzluk ister, yeniden gelmek ister, sonsuza kadar aynı kalmak ister.

Acı der ki; "Kalbim parçalan; bacağıma kana, kanadım uç! Yukarılara uç! Haydi ihtiyar kalbim, acı der ki; "zeval bul!"

10

Ne sanıyorsunuz yüksek insanlar, ben bir falcı mıyım? Bir hayalperest miyim? Sarhoş muyum? Rüya yorumcusu muyum? Bir gece yarısı çanı mıyım?

Bir çiğ damlası mıyım? Bir sonsuzluk kokusu muyum? İşitmiyor musunuz? Koku almıyor musunuz? Şimdi dünya mükemmel oldu! Gece yarısı bir öğledir de.

Acı da bir hazdır, lanet de bir kutsamadır. Gece de bir güneştir, ya çekilip gidin ya da şunu; "Akıllı da bir delidir" demeyi öğrenin.

Bir hazzı hiç kabul ettiğiniz oldu mu? Dostlarım, böylece bütün acıları da kabul etmiş oldunuz. Her şey birbirine bağlı, birbirine kenetli, birbirine âşık!

Bir defa istediniz mi, iki defa istediniz mi ve bir defa olsun "Hoşuma gidiyorsun mutlu an!" dediyseniz her şeyin tekrar etmesini istersiniz!

Ey sonsuzlar, bunu sonsuz ve sürekli olarak seviniz ve acıya da deyiniz ki; "Zeval bul, fakat yine gel, çünkü bütün hazlar sonsuzluğu ister."

11

Her haz, her şeyi sonsuz ister; bal ister, maya ister, sarhoş gece yarısı ister, mezarlar ister, mezar

gözyaşları avuntusu ister, akşam kızıllığı mutluluğu ister.

Hazı istemeyen şey, bütün acılardan daha fazla susuz, aç, dehşetli ve gizlidir. O, kendisini ister. Kendisini ısırır. İçinde, halkanın iradesi güreşir.

O birisi alsın diye sevgi ister, kin ister. O, aşırı zengindir; armağan eder, atar, dilenir. Alana teşekkür eder, kine hedef olmak ister.

Haz o kadar zengindir ki acılara, cehenneme, kine, rezalete, sakatlığa, dünyaya susuzluk çeker.

Çünkü bu dünyayı pekâlâ tanırsınız!

Yüksek insanlar, bu aziz ve cüretli haz size sizin kederinize özlem duyar.

Ey eksik yaratılmışlar! Her sonsuz haz, eksik yaratılmışlara özlem çeker.

Çünkü her haz, kendisini ister. Onun için kederi de ister!

Keder! Parçalan ey kalp! Yüksek insanlar, öğrenin, haz sonsuzluk ister.

Haz, her şeyi sonsuz ister. Derin, derin bir sonsuzluk ister.”

12

"Türkümü öğrendiniz mi artık? Türkümün anlamını kavradınız mı? Pekâlâ, haydi! Yüksek insanlar, şimdi benim koroma katılın. Şimdi adı bir defâ daha ve anlamı "Bütün sonsuzluğa!" olan türküyü söyleyin. Yüksek insanlar, Zerdüş'tün korosuna katılın!

Ey insan, dikkat et!

Derin gece yarısı ne diyor?

Uyuyordum, uyuyordum,

Derin rüyadan uyandım!

Dünya derin,

Gündüz düşündüğümde daha derin.

Keder derin,

Haz kederden daha derin.

Keder keder; "zeval bul!"

Fakat her haz sonsuzluk ister

Derin, derin sonsuzluk ister.

İşaret

Bu gecenin sabahında Zerdüşt yatağından fırladı, kuşağını sardı ve karanlık dağlardan doğan sabah güneşi gibi kuvvetli ve parlak, mağarasından çıktı.

“Ey büyük yıldız,” dedi, bir zamanlar söylediği gibi, “ey derin mutluluk gözü, eğer aydınlattıkların olmasaydı mutlu olabilir miydin? Sen uyanıp doğduğun ve armağanlarını dağıttığın zaman insanlar odalarında kalsalardı, senin gururlu utancından nasıl öfkelenirdi? Haydi! Ben uyanık olduğum halde onlar uyuyorlar. Yüksek insanlar, bunlar benim gerçek yoldaşlarım değil, dağlarımda beklediğim onlar değil.

Ben kendi eserime ve kendi günüme gitmek isterim. Fakat onlar sabahımın işaretini bilmezler. Adımım onları uyandırmaz. Hâlâ mağaramda uyuyorlar, rüyaları hâlâ benim sarhoşluk şiirlerimi içiyor. Vücutlarında henüz kulak, beni dinleyecek kulakları yok.” Güneş doğarken Zerdüşt kendi kendine bunları söyledi. Bu sırada yukarılara baktı. Çünkü üstünde kartalının keskin çığlığını duymuştu.

“Haydi,” dedi “yukarı doğru, bu bana yakışır, bu benim hoşuma gider, hayvanlarım uyanık, çünkü ben uyanığım.

Kartalım uyanık ve o da benim gibi güneşe saygı gösteriyor. Kartal, pençesiyle yeni ışığı yakalıyor. Sizler benim gerçek hayvanlarımsınız. Sizi seviyorum.

Fakat henüz gerçek insanlarım yok.”

Zerdüşt böyle dedi. Fakat bu sırada birdenbire etrafında sayısız kuşların kanat vuruşlarını duydu. Başının etrafında kuş cıvıltısı ve kalabalık o kadar çoktu ki gözlerini kapadı ve gerçekten, üstüne bir bulut çökmüş gibiydi. Yeni bir düşmana atılan oklardan bir bulut! Fakat bu yeni bir dost üstünde bir sevgi bulutuydu.

Hayret içinde; “Bana ne oluyor!” dedi Zerdüşt ve mağarasının kapısının yanındaki büyük taş yavaşça çömeldi. Elleriyle etrafındaki, yukarısındaki, aşağısındaki küçük kuşları ittikten sonra daha tuhaf bir şey oldu! Çünkü bu sırada farkında olmaksızın pek sıcak bir saç yığına eli batmıştı. Aynı zamanda bir kükreme sesi geliyordu. Yumuşak, uzun bir aslan kükremesi!

“İşaret geliyor!” dedi Zerdüşt ve kalbinde bir değişiklik oldu. Ortalık daha fazla aydınlanınca ayaklarının ucunda sarı, muazzam bir hayvanın yatmakta ve başıyla dizine yaslanmış olduğunu gördü. Hayvan, kendisinden ayrılmak istemiyordu ve eski efendisini bulmuş bir köpek gibiydi. Fakat güvercinlerin gösterdiği sevgi, aslanınkinden daha az değildi. Güvercinler, aslanın burnunun önünden geçtikçe aslan başını sallıyor, şaşıyor ve gülüyordu. Bütün bunlar için Zerdüşt yalnız bir söz söyledi; “Çocuklarım yakındadır”, sonra tamamen sustu. Fakat kalbi huzura kavuşmuştu. Gözlerinden ellerine yaş damlıyordu. Artık hiçbir şeye dikkat etmiyordu ve hayvanlara aldırış etmeden hareketsiz duruyordu. Bu sırada güvercinler etrafında uçuşuyor, omuzuna konuyor, beyaz saçını okşuyor ve sevgi göstermekten usanmıyorlardı. Fakat kuvvetli aslan, Zerdüşt’ün eline damlayan gözyaşlarını yalıyor ve

utanarak kükrüyor ve homurdanıyordu. Hayvanların yaptığı buydu.

Bütün bunlar uzun veya kısa bir zaman devam etti. Çünkü doğrusunu söylemek gerekirse böyle şeyler için dünyada zaman ölçüsü yoktur. Bu aralık yüksek insanlar Zerdüşt'ün mağarasında uyanmışlardı ve Zerdüşt'ün yanına gidip sabah selamını vermek üzere sıraya diziliyorlardı.

Çünkü uyandıkları zaman Zerdüşt'ün, yanlarında bulunmadığını görmüşlerdi. Fakat mağaranın kapısına vardıklarında ve adımlarının sesi duyulduğunda aslan, kudretle ve birdenbire Zerdüşt'ü bırakıp mağaraya doğru kükreyerek sıçradı. Yüksek insanlar aslanın kükreyişini işitince bir ağızdan bağırmaya başladılar, geriye kaçtılar ve bir anda kayboldular.

Ama Zerdüşt; dalgın ve yabancı, yerinden kalktı, etrafına bakındı ve şaşkınlıkla yalnızlığını duyarak kendi kendine sordu yavaş yavaş; "İşittiğim neydi, bana ne oldu?"

Şimdi hafızası canlanmış ve bir bakışta dünle bugün arasında oluşan olayları kavramıştı.

"İşte bu taş!" dedi ve sakalını sıvazladı. "Dün bu taşın üzerinde oturuyordum ve burada falcı karşıma çıkmıştı ve şimdi de işittiğim sesi, büyük yardım ığılığını, ilk olarak burada duymuştum. Yüksek insanlar, dün sabah ihtiyar falcının bana bildirdiği yardım çağrısı sizindi. Sizin sıkıntınız bana saldırmak ve denemek istiyordu. "Zerdüşt," diyordu bana, "seni son günahına kışkırtmak için geliyorum." "Son günahıma mı?" dedi Zerdüşt ve kendi sözüne öfkelenerek güldü.

"Son günahımdan başka nem kaldı?"

Zerdüşt yine içine çekildi, büyük taşın üzerine oturdu ve düşünceye daldı. Sonunda birdenbire sıçrayarak:

"Acıma, acıma, yüksek insanlara acıma!" diye bağırdı. Çehresi mekanikleşmişti. Pekâlâ! Bunun zamanı vardı, ne önemi var?

Benim acım ve benim acıma duygum. Bana ne!

Ben mutluluğu mu arıyorum? Ben eserimi arıyorum!

Haydi! Aslan geldi, çocuklarım yakınlarda. Zerdüşt olgunlaştı, saatim çaldı!

Bu benim sabahımdır. Benim günüm başlıyor; gel, gel büyük öğle."

Zerdüşt böyle dedi ve karanlık dağlardan doğan sabah güneşi gibi kuvvetli ve parlak, mağarasını terk etti.